

19017107

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΟΥ

ΠΕΖΟΥ ΑΤΤΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΕΓΚΡΙΘΕΙΣΑ

ΕΝ ΤΟΙΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΙΣ ΤΩΝ ΕΤΩΝ 1894, 1895 ΚΑΙ 1896

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΩΝ

ΥΠΟ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΠΑΠΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ Γ' ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΚΑΤΗ ΔΙΩΡΘΩΜΕΝΗ

Βαβαν

γ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Κ. ΜΑΪΣΝΕΡ ΚΑΙ Ν. ΚΑΡΓΑΔΟΥΡΗ

1900

Τὸ γνήσιον τῶν ἀντιτύπων βεβαιούται διὰ τῆς ὑπο-
γραφῆς τοῦ συγγραφέως.

Βεβαιωμένη

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ

Υποβάλλοντες εἰς τὴν ἐπιεικῆ κρίσιν τῶν συναδέλφων τὴν προκειμένην **Γραμματικὴν** κρίνομεν ἀναγκαῖον νὰ προτάξωμεν βραχεῖάν τινα ἐξήγησιν τῆς μεθοδοῦ, καθ' ἣν συνετάξαμεν αὐτήν, ἵνα δειχθῆ ὅτι οὐχὶ ἄνευ λόγου ἐν πολλοῖς κατελίπομεν τὴν παραδεδομένην μέθοδον τῆς διδασκαλίας τῆς Ἑλληνικῆς Γραμματικῆς, προκρίναντες τὰ ἐν τοῖς νεωτάτοις χρόνοις ὑπὸ τῆς γραμματικῆς ἐπιστήμης δεδοκιμασμένα καὶ ἐν τοῖς σχολικοῖς τῶν σοφῶν ἔθνῶν βιβλίους ἐγκεκριμένα.

Ἡ παραδεδομένη μέθοδος, καθ' ἣν δι' ἀπλῆς παρατηρήσεως τῶν ἐν πολλαῖς λέξεσιν ὁμοίων γραμματικῶν παθῶν συνάγονται οἱ γενικοὶ κανόνες οἱ ἀποτελοῦντες τὴν ἐν τῇ γλώσσῃ ἀναλογίαν, πᾶσαι δὲ αἱ ὁμοειδεῖς λέξεις αἱ μὴ ὑποκείμεναι κατὰ τὸ φαινόμενον εἰς τὰ αὐτὰ παθῆ καταλέγονται εἰς τὰς ἐξαιρέσεις, τουτέστιν ἀποτελοῦσι τὴν ἐν τῇ γλώσσῃ ἀνωμαλίαν, οὐ μόνον οὐδὲν συμβάλλεται εἰς τὴν λογικὴν τῶν μαθητῶν ἀνάπτυξιν, ἐθίζομένων εὐθύς ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας νὰ ἐμβλέπωσι πανταχοῦ τὴν ἀταξίαν καὶ ἀλογίαν, ἀλλὰ καὶ πρακτικῶς ἀποβαίνει ἀκαρπός· διότι ἡ πληθὺς τῶν κατὰ μέρος ἀνωμαλιῶν καθιστᾷ σχεδὸν ἀχρήστους τοὺς γενικοὺς κανόνας. Τοῦναντίον ἡ μέθοδος, ἣν ἡμεῖς ἀσπαζόμεθα, διδάσκει τοὺς γλωσσικοὺς νόμους, καθ' οὓς αἱ ἐν ταῖς λέξεσι μεταβολαὶ γίνονται καὶ τὰ αἷτια τῆς φαινομένης ἐκ τῶν νόμων τούτων ἐξαιρέσεως μερικῶν τινῶν τύπων, τουτέστιν εἰσάγουσα τάξιν εἰς τὴν ἀταξίαν, οὐ μόνον τὴν κρίσιν τοῦ μανθάνοντος ἐπιρρωνύει, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπομνημόνευσιν τοῦ μανθάνομένου εὐκολωτέρα καὶ ἀσφαλεστέρα καθιστᾷ, ἐὰν ἀληθεύῃ ὅτι ταῦτά τις εὐκολώτερον μανθάνει καὶ ἀσφαλέστερον ἐν τῇ μνήμῃ διατηρεῖ, ὢν τινῶν καὶ τὸν λόγον νοεῖ καὶ τὴν ἐσωτερικὴν σχέσιν καὶ ἀλληλουχίαν καταμανθάνει. Λοιπὸν ταύτην τὴν μέθοδον, ἥτις εἶναι ἡ καλουμένη Γλωσσολογικὴ, θεμέλιον τῆς ἡμετέρας συγγραφῆς ὑπέθεμεθα καταλιπόντες τὸν τετριμμένον τῆς τῶν τοιούτων πραγματείας τρόπον.

Καὶ ἄλλως δὲ ἐκαινοτομήσαμεν περὶ τινὰ εἰς τὸν διδακτικὸν τοῦ βιβλίου σκοπὸν ἀποβλέποντες. Οὕτω π. γ. ἐν τῷ β' μέρει τῆς ἰδίως γραμματικῆς, τῷ τυπικῷ, ἐπειδὴ χρόνοι τινὲς τῶν εἰς -ω ῥημάτων σχηματίζονται κατὰ τὰ εἰς -μι καὶ τὰνάπαλιν χρόνοι τῶν εἰς -μι σχηματίζονται κατὰ τὰ εἰς -ω, πραγματευόμενοι τὰ περὶ θέματος, προσφυσμάτων, θεματικῶν καὶ ἐγκλιτικῶν φωνηέντων καὶ προσωπικῶν καταλήξεων κεφάλαια, ἀναγράφομεν ὅ,τι κοινὸν ὑπάρχει ἐν ἀμφοτέροις ταῖς συζυγίαις καὶ ὅ,τι εἶναι ἑκατέρας ἴδιον. Τοὺς δὲ πίνακας τῶν παραδειγμάτων τῶν ῥημάτων ἀμφοτέρων τῶν συζυγιῶν καταλέγομεν ἐν συνεχείᾳ, ἵνα οὕτως ὁ μαθητὴς ἀμέσως διακρίνῃ ὅ,τι προσιδιάζει εἰς ἑκτέρην τῶν συζυγιῶν. Διότι νομίζομεν ὅτι κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον ὁ μαθητὴς πολὺ εὐκολώτερον μανθάνει τὰ περὶ τῶν εἰς -μι, ἐν τῶν δυσχερεστάτων τῆς γραμματικῆς κεφαλαίων. Παραλιπόντες δὲ τὸν ὄρον ἀνώμαλα ῥήματα ἢ ἀνώματος συζυγία ἀναγράφομεν ὁκτὼ τρόπους, καθ' οὓς τὸ ῥηματικὸν θέμα μετασχηματίζεται εἰς χρονικὸν θέμα τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ¹ Παράδοξος δὲ φαίνεται ἡμῖν ἡ κατάταξις τῶν ῥημάτων, ἣν ποιοῦνται οἱ καθ' ἡμᾶς συγγραφεῖς Ἑλληνικῶν γραμματικῶν διαιροῦντες αὐτὰ εἰς ὀμαλὰ καὶ ἀνώμαλα· π. γ. τὸ κάμνω, ἁμαρτάνω, μανθάνω, δοκέω(ῶ), γηράσκω κ.τ.λ. κατατάσσουσιν εἰς τὰ ἀνώμαλα, διότι τοῦ μὲν κάμνω τὸ ῥηματικὸν θέμα προσλαμβάνει ἐν τῷ ἐνεστώτι καὶ τῷ παρατατικῷ τὸ ν, τοῦ δὲ ἁμαρτάνω τὸ αν, τοῦ δὲ μανθάνω τὸ ανν, τοῦ δὲ δοκέω τὸ ε, τοῦ δὲ γηράσκω τὸ σκ κ.λ.π., τὸ δὲ στέλλω, κόπτω, φθείρω, αἶρω πρᾶττω κ.λ.π. κατατάσσουσιν εἰς τὰ ὀμαλὰ. Ἀλλὰ μήπως καὶ τούτων τὸ ῥηματικὸν θέμα δὲν μετασχηματίζεται, ὃν στελ-, κοπ-, φθερ-, ἄφ-, πραγ- κ.λ.π.; Λοιπὸν ἢ καὶ ταῦτα εἶναι ἀνώμαλα, ἢ καὶ τὰ προειρημένα τὰ συνήθως ἀνώμαλα καλούμενα εἶναι ὡσαύτως ὀμαλὰ.

Ἐν δὲ τῷ γ' μέρει τῆς ἰδίως γραμματικῆς, τῷ ἐτυμολογικῷ, συμμορφούμενοι πρὸς τὸ ἀληθὲς πνεῦμα τῆς γλωσσολογίας, ἐν τῇ διαίρεσει τῶν λέξεων εἰς πρωτοτύπους καὶ παραγώγους ὀνομάζομεν πρωτοτύπους πάσας τὰς λέξεις, ὅσαι σχηματίζονται ἀμέσως ἐκ τῆς ῥίζης διὰ προσθήκης προσφυσμάτων καὶ καταλήξεων (προσωπικῶν ἢ πτωτικῶν) ἢ καταλήξεων μόνον, εἴτε ῥήματα εἶναι αὐταί εἴτε πτωτικά.

¹ Περὶ τῆς μεταβολῆς τοῦ ῥηματικοῦ θέματος πρὸς σχηματισμὸν τῶν ἄλλων χρόνων διαλαμβάνομεν ἐξετάζοντες ἰδίᾳ ἕκαστον χρόνον.

Λέγομεν π.χ. ὅτι ὡς τὸ ῥῆμα λέγω εἶναι πρωτότυπον σχηματιζόμενον τῇ προσθήκῃ τοῦ προσφύματος ο καὶ τῆς προσωπικῆς καταλήξεως α εἰς τὴν ῥίζαν λέγ-, οὕτω καὶ τὰ πτωτικὰ λεκτὸς (λεγ-τό-ς), λέξις (λέγ-σι-ς), λόγος (λόγ-ο-ς) εἶναι πρωτότυπα σχηματιζόμενα διὰ προσθήκης τοῦ προσφύματος το, σι, ο καὶ τῆς πτωτικῆς καταλήξεως ς εἰς τὴν ῥίζαν λέγ-· ὡς τὸ ῥῆμα φημι εἶναι πρωτότυπον σχηματιζόμενον τῇ προσθήκῃ τῆς προσωπικῆς καταλήξεως -μι εἰς τὴν ῥίζαν φη-, οὕτω καὶ τὸ πτωτικὸν βῆξ (βῆχ-ς) εἶναι πρωτότυπον σχηματιζόμενον τῇ προσθήκῃ τῆς καταλήξεως ς εἰς τὴν ῥίζαν βηχ- κ.τ.λ. Παραγώγους ὀνομάζομεν πάσας τὰς λοιπὰς λέξεις τὰς σχηματιζόμενας εἴτε ἐκ πρωτοτύπων εἴτε ἐκ παραγῶγων θεμάτων (οὐχὶ ῥιζῶν)· π.χ. τὸ ῥῆμα λογίζομαι εἶναι λέξις παράγωγος σχηματιζομένη ἐκ τοῦ θέματος τῆς πρωτοτύπου λέξεως λόγος· τὸ λογισμός, λογιστῆς κ.λ.π. εἶναι λέξεις ὡσαύτως παράγωγοι σχηματιζόμενα ἐκ τοῦ θέματος λογισ- τῆς παραγῶγου λέξεως λογίζομαι κ.τ.λ.

Τὰ δὲ συγγράμματα, ἐξ ὧν εἰς τὴν σύνταξιν τῆς προκειμένης γραμματικῆς πλείστον ὠφελήθημεν, εἶναι τὰ ἐξῆς· αἱ γραμματικαὶ τοῦ R. Kühner, τοῦ K. W. Krüger καὶ τοῦ G. Meyer· τὰ σύνθετα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης τοῦ Γ. Τσερέπη, τὸ περὶ Ἑλληνικῶν ῥημάτων τοῦ Veitch καὶ ἄλλα.

Πρὸς τούτοις πλείστας ὁμολογοῦμεν χάριτας καὶ πολλοῖς τῶν καθ' ἡμᾶς λογίων, οἵτινες ἐν τοῖς καθ' ἡμέραν διαλόγοις χρησιμωτάτας παρέσχον ἡμῖν εἰς τὴν τοῦ βιβλίου τούτου σύνταξιν συμβολάς.

Ἐν Ἀθήναις μηνὶ Ἰουλίῳ 1888.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΠΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΚΡΙΣΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ Α' ΕΚΔΟΣΕΩΣ

Α'.

Εἶναι μὲν πολλαὶ δεκαετηρίδες, ἀφ' ὅτου ὁ αἰοίδιμος Κοραΐς ἐξήνεγκε τὴν αὐστηράν μὲν πάντως ἀλλ' ἀτυχῶς οὐχὶ καὶ ὄλως ἀδικῶν φράσιν, ὅτι ὠφελιμώτερον εἰς τὸ ἔθνος ἔργον θὰ ἔπραττεν ὁ καίων ἢ ὁ συντάττων γραμματικὴν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης. Φοβοῦμαι δ' ὁμῶς πολὺ ὅτι καὶ ἂν μέχρι σήμερον ἐζῆ ὁ θαυμάσιος ἀνὴρ, ἴσως δὲν θὰ μετέβαλλεν ἣν εἶχε σχηματίσει περὶ τῶν γραμματικῶν γνώμην. Διότι πολλαὶ δυστυχῶς, πλείσταί, συνετάχθησαν ἔκτοτε, ἀλλ' ἐκτὸς ἐλαχίστων πολλοῦ ἐπαίνου ἀξίων ἐξαίρεσεων, αἱ λοιπαὶ τοσοῦτον ὑπολείπονται τῆς ἀπαιτουμένης ἀκριβείας, τοσοῦτα περιέχουσι τὰ παράδοξα, ἵνα μὴ ἄλλο τι εἴπω, ὥστε κινδυνεύει τις πολλάκις ταῦτα ὁμιλῶν ν' ἀπολέσῃ καὶ τὸν εὐνοῦν. Καὶ τὸ κακὸν ἐγένετο χεῖρον ἔτι, ὅτε τινὲς δελεασθέντες ὑπὸ τοῦ κοινῆς δαιμονίου τῆς γλωσσολογίας, συγκατέμιζαν τοῖς πονήμασιν αὐτῶν ὅσα ἠδυνήθησαν οὐχὶ νὰ μελετήσωσι καὶ ἐμάθωσι, ἀλλὰ νὰ δανεισθῶσι ἀπλῶς παρὰ τῶν Εὐρωπαίων καὶ ἐγκατασπεύρωσι δίκην ψιμυθίου πορίσματα δῆθεν αὐτῆς. Διότι τότε ἀληθῶς προέκυψε τὸ τοῦ Ὀβιδίου *rudis indigestaque moles!* Ἄλλ' ὅπως ἐν πᾶσι τοῖς ἀνθρωπίνοις, οὕτω καὶ ἐνταῦθα αὐτὴ ἡ ὑπερβολὴ τοῦ κακοῦ κατέστησεν ἐπιτακτικωτέραν καὶ συντονωτέραν τὴν ζήτησιν τῆς θεραπείας αὐτοῦ.

Καὶ νῦν μετὰ χαρᾶς μεγάλης παρατηροῦνται βήματά τινα γενναῖα πρὸς τὰ πρόσω. Τοιοῦτον βῆμα ἀνεῦρον ἐγὼ ἐν τε ἄλλαις τισὶ κατὰ τὴν τριετίαν ἐκδοθείσαις γραμματικαῖς καὶ οὐχ ἥμιστα ἐν τῇ τοῦ καθηγητοῦ κ. Δημ. Παππαγεωργίου. Ὁ κ. Παππαγεωργίου συνεῖδεν ὅτι οὔτε οἱ πρακτικοὶ μόνον περὶ τῆς χρήσεως κανόνες δύναται νὰ εὐχαριστήσωσι πλέον τὸ ζητητικὸν τῶν χρόνων ἡμῶν πνεῦμα, τὸ ἀπαιτοῦν τὸν λόγον τῶν φαινομένων καὶ τὸ διατηροῦν καὶ συγκρατοῦν καὶ αὐτὰ τὰ φαινόμενα πολὺ εὐκολώτερον, ὅταν γνωσθῇ καὶ ὁ ἀληθὴς αὐτῶν σύνδεσμος, οὔτε πάλιν αἱ γλωσσολογικαὶ ἐρμηνεῖαι πρέπει νὰ πλεονάζωσι καὶ καθιστῶσι δυσμάθητον τὴν γνώσιν τῆς ἀκριβοῦς χρήσεως· ἀνάγκη ἄρα κράματός τινος αὐτῶν, καὶ τὸ κράμα

τοῦτο μόνον ἀνὴρ καὶ διδασκαλικὴν ἔχων πείραν καὶ ἰκανὴν τῶν γλωσσολογικῶν προόδων γνῶσιν ἠδύνατο νὰ κατορθώσῃ. Ἀνέλαβε λοιπὸν τὸ δυσχερὲς ἔργον, ὧν ὁμολογουμένως ἀρμοδιώτατος εἰς τοῦτο διὰ τε τὴν πείραν καὶ τὴν παιδείαν, καὶ μετὰ πολλῆς ἀληθῶς τέχνης ἐπέτυχε πλειστάκις νὰ συνυφάνῃ καὶ ὑποκρύψῃ ὑπὸ τὸν κανόνα τῆς ἀπλῆς χρήσεως τὴν ἀληθῆ ἑρμηνείαν τῶν φαινομένων. Τοῦτο παρετήρησα ἐν πλείστοις κεφαλαίοις, ἐφ' ᾧ καὶ συγγαίρω ἐκ καρδίας τῷ κ. συγγραφεῖ, οὐδ' ἀμφιβάλλω ὅτι ὅσοι τῶν ἐλληνοδιδασκάλων πράγματι ἐπιθυμοῦσι νὰ γίνωσι κρείσσονες ἑαυτῶν καὶ δὴ ἀποφασίσωσι νὰ μελετήσωσι καὶ διδάξωσι τὸ ῥηθὲν βιβλίον, πολλῆς ὠφελείας ἑαυτοῖς καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτῶν θ' ἀποθῶσι πρόξενοι.

Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙΣ

Β'.

Ἀνέγνωμεν τὴν κατ' αὐτὰς φανείσαν ταύτην γραμματικὴν καὶ δυνάμεθα νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ὄντως ὁ συγγραφεὺς οὐδόλως μεγαλαυχεῖ ἐν τῷ προλόγῳ λέγων ὅτι συνέταξεν τὴν γραμματικὴν του κατὰ τὰς σημερινὰς ἀξιώσεις τῆς ἐπιστήμης.

Πρῶτος ὁ κ. Παπαγεωργίου τῶν παρ' ἡμῖν γραμματικῶν διέκρινε ῥίζαν, θέμα, πρόσφυμα καὶ καταλήξεις (πτωτικὰς καὶ προσωπικὰς) καὶ τόσον καλῶς καὶ σαφῶς, ὥστε ταῦτα ὁ μαθητὴς καὶ ἄνευ διδασκάλου δύναται ἤδη νὰ ἐννοήσῃ τὰ δύσκολα ὄντα ἄλλοτε καὶ εἰς τὸν διδάσκοντα· διότι οἱ γραμματικοὶ μας μὴ ἔχοντες καθαρὰν ἰδέαν τοῦ πράγματος συγκεχυμένα ἔγραφον περὶ αὐτῶν. Πρῶτος διέκρινε πρωτότυπα καὶ παράγωγα (ὀνόματα καὶ ῥήματα), πρῶτος τὰ χρονικὰ καὶ ῥηματικὰ θέματα, πρῶτος θεματικὸν καὶ ἐγκλιτικὸν φωνῆεν, πράγματα τόσον ἀναγκαῖα καὶ ἀπαραίτητα εἰς τὴν ὀρθὴν γνῶσιν τῆς γραμματικῆς. Ἡ δὲ σαφήνεια μεθ' ἧς καὶ ταῦτα διακρίνει ἀποδεικνύει ὅτι ὁ συγγραφεὺς εἶνε βαθύς γνώστης τοῦ ἀντικειμένου περὶ οὗ γράφει. Πρῶτος εἶπεν ὅτι τὰ οὐδέτερα τῶν ἀντωνυμιῶν εἶχον θ, ἄλλο (δ), ἀφείς τὴν παλαιὰν μέθοδον ὅτι ἐξέπεσεν ἐνταῦθα τὸ ν. Πρῶτος ἐπραγματεύθη εἰς ἓν καὶ τὰ ἐνεστωτικὰ θέματα, ἐγκαταλείψας τὴν οὐδένα λόγον ἔχουσαν διαίρεσιν αὐτῶν εἰς ὁμαλὰ καὶ ἀνώ-

μαλα. Ὅρθως δὲ ποιῶν συμπεριέλαβεν εἰς ἕν πᾶν ὅ,τι κοινόν παρετήρησεν ἐν τοῖς εἰς -ω καὶ τοῖς εἰς -μι ῥήμασιν. Ἐπίσης τὰ περὶ συνθέσεως ἔχουσι πολὺ καλῶς.

Διὸ καὶ συγχαίρομεν τῷ νέῳ γραμματικῷ ἐπὶ τῇ ἐπιτυχεῖ ταύτῃ πρώτῃ ἐργασίᾳ του, καὶ ἐλπίζομεν ἐν δευτέρᾳ ἐκδόσει τοῦ ἔργου του νὰ διορθωθῶσι καὶ μερικαὶ τινες ἐλλείψεις, αἵτινες ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῷ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 26 Αὐγούστου 1888.

Γ. ΤΣΕΡΕΠΗΣ

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΟΥ

ΠΕΖΟΥ ΑΤΤΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΑΥΤΗΣ

Ἡ Γραμματικὴ τοῦ πεζοῦ Ἀττικοῦ λόγου περιέχει τοὺς κανόνας, καθ' οὓς αἱ λέξεις σχηματίζονται καὶ συντάσσονται ἀλλήλαις πρὸς κατασκευὴν τοῦ λόγου τούτου. Διαιρεῖται δὲ εἰς τὴν **ιδίως γραμματικὴν** καὶ εἰς τὸ **δυντακτικόν**.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Ἡ ἸΔΙΩΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΑΥΤΗΣ

Ἡ **ιδίως γραμματικὴ** διαιρεῖται εἰς τὴν **φθογγολογίαν**, τὸ **τυπικόν** καὶ τὸ **ἐτυμολογικόν**. Πραγματεύεται δὲ ἡ μὲν φθογγολογία περὶ τῶν **φθόγγων**¹, ἧτοι τῶν ἀπλῶν φωνῶν, ἐξ ὧν σύγκεινται αἱ λέξεις, τὸ δὲ τυπικόν περὶ τῶν **τύπων**, ἧτοι τῶν διαφόρων μορφῶν, ἃς λαμβάνουσιν αἱ λέξεις, τὸ δὲ ἐτυμολογικόν περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν ἀπλῶν λέξεων ἐκ ριζῶν ἢ ἐκ θεμάτων ἄλλων λέξεων καὶ περὶ τῆς συνθέσεως αὐτῶν.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

ΦΘΟΓΓΟΛΟΓΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

1. Γράμματα καὶ διαίρεσις αὐτῶν

§ 1. Τὰ γράμματα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου εἶναι εἴκοσι καὶ τέσσαρα τὰ ἐξῆς: Α, α ἄλφα, Β, β βῆτα, Γ, γ γάμμα, Δ, δ δέλτα,

¹ Οἱ φθόγγοι ὡς γραπτὰ σημεῖα καλοῦνται **γράμματα**.

Ε, ε ἔ ψιλόν, Ζ, ζ ζῆτα, Η, η ἦτα, Θ, θ θῆτα, Ι, ι ἰῶτα, Κ, κ κάππα, Λ, λ λάμβδα, Μ, μ μῦ, Ν, ν νῦ, Ξ, ξ ξεῖ, Ο, ο ὄ μικρόν· Π, π πεῖ, Ρ, ρ ῥῶ, Σ, σ ς σῖγμα, Τ, τ ταῦ, Υ, υ ὑ ψιλόν, Φ, φ φεῖ· Χ, χ χεῖ, Ψ, ψ ψεῖ, Ω, ω ὦ μέγα.

ΣΗΜ. Πλὴν τῶν εἰρημένων γραμμάτων ὁ ἀρχαιότατος Ἑλληνικὸς ἀλφάβητος περιεῖχε καὶ τὸ γράμμα δίγαμμα Γ, ἐκ τοῦ σχήματος οὕτω καλούμενον, ἔτι δὲ καὶ τὸν φθόγγον Ι ἰῶτ.

§ 2. Τῶν γραμμάτων τὰ μὲν ἑπτὰ α, ε, η, ι, ο, υ, ω λέγονται **φωνήεντα**, διότι καὶ μόνα ἐκφωνούμενα ἀποτελοῦσι φωνήν· τὰ δὲ λοιπὰ δέκα καὶ ἑπτὰ λέγονται **σύμφωνα**, διότι μόνον μετὰ φωνηέντων ἐκφωνούμενα ἀποτελοῦσι φωνήν.

§ 3. Τῶν φωνηέντων τὸ μὲν ε καὶ τὸ ο λέγονται **βραχέα**, διότι ἐξεφωνοῦντο ὑπὸ τῶν παλαιῶν ἐν βραχεῖ χρόνῳ· τὸ δὲ η καὶ τὸ ω λέγονται **μακρά**, διότι ἐξεφωνοῦντο ἐν διπλασίῳ χρόνῳ ἢ τὰ βραχέα· τὸ δὲ α, ι, υ **δίχρονα**, διότι πρὸς παράστασιν καὶ τῶν μακρῶν καὶ τῶν βραχέων φθόγγων α, ι, υ τὰ αὐτὰ σημεῖα εἶχον οἱ παλαιοί.

ΣΗΜ. Σημεῖον τοῦ μὲν μακροῦ χρόνου τῶν δίχρονων εἶναι τότε τὸ αὐτὸ δὲ βραχέος τότε ὡς **τῖμή, σῶμᾶ**.

§ 4. Τὰ σύμφωνα διαιροῦνται εἰς τὰ ἄφωνα κ, π, τ, γ, β, δ, λ, φ, θ καὶ εἰς τὰ ἡμίφωνα λ, μ, ν, ρ, σ.

ΣΗΜ. Τὸ ξ, ξ, ψ εἶναι ταχυγραφικὰ σημεῖα δύο φθόγγων· διὸ καὶ διπλᾶ καλοῦνται. Εἶναι δὲ τὸ μὲν ξ ταχυγραφικὸν σημεῖον τοῦ σθ, τὸ δὲ ξ τοῦ πσ¹.

§ 5. Τὰ ἄφωνα κατὰ τὰ φωνητικὰ ὄργανα, δι' ὧν προφέρονται, διαιροῦνται εἰς οὐρανισκόφωνα κ, γ, χ, εἰς χειλόφωνα π, β, φ καὶ εἰς ὀδοντόφωνα τ, δ, θ.

§ 6. Τὰ ἄφωνα κατὰ τὴν λεπτήν ἢ τὴν παχείαν ἢ τὴν μέσην (τὴν μεταξὺ λεπτῆς καὶ παχείας) πνοὴν τὴν ἐκ τοῦ λάρυγγος ἐξερχομένην καὶ συνοδεύουσαν αὐτά, ὅταν προφέρονται, διαιροῦνται εἰς

ψιλὰ κ, π, τ,

δασέα χ, φ, θ,

καὶ μέσα γ, β, δ.

§ 7. Τὰ διὰ τῶν αὐτῶν φωνητικῶν ὀργάνων προφερόμενα ἄφωνα λέγονται ὁμόφωνα, τὰ δὲ δι' ἐτέρων λέγονται ἑτερόφωνα.

¹ Ἐνταῦθα πρόκειται μόνον περὶ τῆς προφορᾶς τῶν διπλῶν· περὶ δὲ τῶν πθεν ἄλλοθεν προῆλθον τὸ ξ καὶ τὸ ψ ἰδὲ § 48 καὶ 49.

§ 8. Τὰ διὰ τοῦ αὐτοῦ πνεύματος (πνοῆς) προφερόμενα ἄφωνα λέγονται ὁμόπνοα, τὰ δὲ δι' ἑτέρου ἑτερόπνοα. Αἱ ῥηθεῖσαι διακρίσεις τῶν ἀφώνων συνοψίζονται ἐν τῷ ἐξῆς πίνακι·

	Ψιλὰ	Μέδα	Δασέα	
ὄργανισκόφωνα	κ,	γ,	χ,	} ὁμόπνοα καὶ ἑτερόφωνα
χειλοφωνα	π,	β,	φ,	
ὄδοντόφωνα	τ,	δ,	θ,	

Ὅμοφωνα καὶ ἑτερόπνοα.

§ 9. Τῶν ἡμιφώνων τὸ μὲν λ καὶ τὸ ρ λέγονται ὑγρά¹, τὸ δὲ μ καὶ τὸ ν ἔνρινα, τὸ δὲ σ συριστικόν.

ΣΗΜ. Ἐνρινον εἶναι καὶ τὸ γ πρὸ τῶν οὐρανισκοφώνων.

2. Δίφθογγοι

§ 10. Δύο φωνήεντα μονοφώνως προφερόμενα ἀποτελοῦσι τὴν δίφθογγον.

§ 11. Αἱ δίφθογγοι εἶναι αἱ ἐξῆς· αι, ει, οι, ου, αυ, ευ, ηυ, υι, α, η, φ².

§ 12. Τὸ ι τῶν μὲν δίφθγγων α, η, φ λέγεται ὑπογεγραμμένον, τῶν δὲ λοιπῶν προσγεγραμμένον· ἐν τῇ διὰ κεφαλαίων γραφῇ πασῶν τῶν δίφθγγων τὸ ι προσγράφεται καὶ λέγεται προσγεγραμμένον· οἷον ΤΗΙ ΟΔΩΙ, Ἄιδης.

§ 13. Πᾶσαι αἱ δίφθογγοι εἶναι μακραί. πλὴν τῆς αι καὶ τῆς οι, αἰτινες, ἂν εἶναι ἐν τῷ τέλει λέξεως ἄνευ ληκτικοῦ συμφώνου, λαμβάνονται ὡς βραχεῖαι· ἐν τῷ τονισμῷ· οἷον μουσαι, βῶλοι. Δὲν λαμβάνονται δὲ καὶ αὗται ὡς βραχεῖαι·

α') ἐν τοῖς τύποις τῆς εὐκτικῆς ἐγκλίσεως· οἷον ποιήσοι, ποιῆσαι·

β') ἐν τοῖς εἰς οι τοπικοῖς ἐπιρρήμασιν· οἷον Ἰσθμοῖ, οἴκοι, ποῖ·

¹ Καλοῦνται οὕτω διὰ τὴν εὐκολίαν, μεθ' ἧς συνδυάζονται καὶ προφέρονται μετὰ τῶν ἄλλων συμφώνων.

² Παρὰ τοῖς Ἴωσιν, ἐνίοτε δὲ καὶ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς καὶ τοῖς Δωριεῦσιν, εἶναι ἐν χρήσει καὶ ἡ σον γινομένη ἐκ κράσεως· π. χ. προωδᾶν (προ-αυδᾶν), ἑυριπίδη (ἢ Εὐριπίδη).

Τῶν δίφθγγων ἡ μὲν αι, ει, οι, ου λέγονται κατὰ κράσιν, διότι ἀποτελοῦσι νέαν φθόγγον· ἡ δὲ αυ, ευ, ηυ, ου λέγονται κατὰ συμπλοκὴν, διότι ἐν τῇ προφορᾷ ἀκούονται ἀμφότεροι οἱ φθόγγοι· αἱ δὲ λοιπαὶ λέγονται κατ' ἐπικράτειαν, διότι ἐν τῇ προφορᾷ ἀκούεται ὁ ἕτερος τῶν φθόγγων.

γ') ἐν τῇ ἐνικῇ δοτικῇ τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου οἷ.

δ') ἐν τῇ ἐν. κλητικῇ τῶν εἰς -ω θηλυκῶν ὀνομάτων π.χ. ἡχοί, Αἰητοὶ κ.τ.λ.

ε') ἐν τισιν ἐπιφωνήμασι π. χ. εὐοῖ, παπαῖ, αἰαί κ.τ.λ.

ς') ἂν προέρχονται ἐκ συναίρεσεως ὡς ποιθοῖ (ποιθόοι), αἰδοῖ (αἰδοοῖ). Ἐξαίρεσιν ἰδὲ ἐν § 161, 8.

3. Πνεύματα

§ 14. Τὰ φωνήεντα καὶ αἱ δίφθογγοι ἐν ἀρχῇ λέξεως λαμβάνουσι σημεῖόν τι πνεῦμα¹ καλούμενον.

§ 15. Τὰ πνεύματα εἶναι δύο·

ἡ ψιλὴ (')· π. χ. ἐγώ,

καὶ ἡ δασεῖα (')· π. χ. ἡμεῖς.

§ 16. Αἱ δίφθογγοι λαμβάνουσι τὸ πνεῦμα ἐπὶ τοῦ δευτέρου φωνήεντος ὡς αὐγῇ, αἰρῶ.

§ 17. Τῶν ἀπὸ φωνήεντος ἢ διφθόγγου ἀρχομένων λέξεων αἱ μὲν πλείους ψιλοῦνται, δασύονται δὲ αἱ ἐξῆς·

α') αἱ ἀπὸ υ ἀρχόμεναι ὡς ὕπνος·

β') οἱ τύποι τοῦ ἄρθρου (ὄ, ἤ, οἷ, αἰ)·

γ') οἱ τύποι τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν ἡμεῖς, ἡμῶν, ἡμῖν, ἡμᾶς, οὓ, οἷ, ἔ καὶ αἱ ἐξ αὐτῶν παραγόμεναι ὡς ἡμέτερος, ἑαυτοῦ·

δ') αἱ δεικτικαὶ ἀντωνυμῖαι οὗτος, οὗτοι, αὕτη, αὗται, οὗδε, οἷδε, ἡδε, αἷδε καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν παραγόμενα ἐπιρρήματα οὕτω καὶ οὕδε·

ε') πᾶσαι αἱ ἀναφορικαὶ λέξεις πλὴν τῶν ἀπὸ ε ἀρχομένων ὡς οἷος, οἷστις, οἷότε, οἷπως. Ἄλλὰ ἐνθα·

ς') αἱ ἀόριστοι ἀντωνυμῖαι ἕτερος, ἐκάτερος, ἕκαστος·

ζ') τὰ ἀριθμητικὰ εἷς, ἔν, ἕξ, ἐπτά καὶ ἑκατὸν καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν παραγόμενα ὡς ἐνικός, ἕκτος κ.τ.λ.²

§ 18. Πᾶσα λέξις ἀρχομένη ἀπὸ ρ δασύνεται ὡς ῥήτωρ.

¹ Οἱ παλαιοὶ τὸ ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν λέξεων φωνῆεν ἢ τὴν δίφθογγον προέφερν ἢ μετὰ λεπτῆς φωνῆς (ψιλὸν πνεῦμα) ἢ μετὰ παχείας (δασύ πνεῦμα) ἐξερχομένης τοῦ λάρυγγος.

² γ') αἱ ἀκόλουθοι λέξεις μετὰ τῶν ἐξ αὐτῶν παραγομένων·

Ἄβρος, ἅγιος, ἀγρός, Ἄιδης, ἄδην, ἄδρός, ἀθρός, αἷμα, Αἷμος, αἰμόλοιο, αἰρῶ, ἀλέα, Ἀλικαρνασσός, ἄλις, ἀλίσκομαι, ἄλλομαι, ἄλες, ἄλωσις, ἄλως, ἄμοι,

4. Χασμωδία

§ 19. Χασμωδία λέγεται ἡ κακοφωνία ἢ προσερχομένη ἐκ τῆς ἐκφωνήσεως δύο φωνηέντων ἢ διφθόγγων ἢ φωνήεντος καὶ διφθόγγου ἐν δύο ἐπαλλήλοις συλλαβαῖς δύο λέξεων ἢ μιᾶς λέξεως.

§ 20. Πρὸς ἀποφυγὴν τῆς χασμωδίας οἱ παλαιοὶ μεταχειρίζονται τὴν *συναλοιφήν*, ἧς εἶναι τέσσαρα εἶδη, ἡ *ἐκθλιψις*, ἡ *ἀφαίρεσις*, ἡ *συναίρεσις* καὶ ἡ *κρᾶσις*.

α') Ἐκθλιψις

§ 21. Ἐκθλιψις λέγεται ἡ ἀποβολὴ τοῦ τελικοῦ βραχέος φωνηέντος α, ε, ι, ο λέξεώς τινος πρὸ τοῦ ἀρκτικοῦ φωνηέντος τῆς ἐπομένης λέξεως. Σημεῖον δὲ τῆς ἐκθλίψεως εἶναι ἡ ἀπόστροφος· ὡς ὑπ' ἐμοῦ, *παρ' ἡμῶν*, ἄριστ' εἶπεν, ἐπηγγέλλεσθ' ἡμῖν.

ΣΗΜ. 1. Σπανίως ἐκθλίβεται καὶ ἡ αἰ' ὡς βούλομ' ἐγώ.

ΣΗΜ. 2. Ἐν τοῖς συνθέτοις δὲν τίθεται ἡ ἀπόστροφος· ὡς παρέχω.

§ 22. Δὲν ἐκθλίβεται

α') τὸ α, τὸ ι καὶ τὸ ο τῶν μονοσυλλάβων λέξεων· ὡς τὰ ὄπλα·

β') τὸ ι τῶν προθέσεων *περί*, ἄχρι, μέχρι, τὸ τῆς ἐπὶ ἐν τῷ

ἐπίορκος καὶ τῷ ἐπιεικῆς, καὶ τὸ τοῦ ὄτι.

§ 23. Τὸ σύμφωνον, μεθ' ὃ ἐγένεν ἡ ἐκθλιψις, ψιλὸν ὄν τρέπεται εἰς τὸ ὁμόφωνον αὐτοῦ δασύ, ἂν ἡ ἐπομένη λέξις δασύνηται· ὡς μεθ' ἡμῶν (μετὰ ἡμῶν), καθορῶ (κατὰ ὄρῳ). Ἐξαιρεῖται τὸ *Κράτιππος*,

ἄμαξα, ἄμαρτάνω, ἄμιλλα, ἀμῖς, ἀνώω, ἀπαλός, ἄπαξ, ἄπας, ἀπλοῦς, ἄπτω,

ἄρμα, ἀρμόζω, ἀρπάξω, ἀυός·

ἔδρα, εἰργνυμι, Ἐκάβη, Ἐκάτη, ἐκών, Ἐλένη, Ἐλενος, Ἐλικών, ἐλίσσω,

ἔλκος, ἔλω, Ἐλλάς, Ἐλλη, Ἐλλην, ἔλμινς, ἔλος, ἔνεκα, ἐορτή, ἐπομαι, ἔρκος.

ἔρμα, Ἐρμῆς, ἐρπω, ἔστηκα, ἐστιῶ, ἐταῖρος, ἔτοιμος, εὐδῶ, εὐρίσκω, ἐρω,

ἔωλος, ἔως, ἔως·

ἦβη, ἦγοῦμαι, ἦδομαι, ἦθμός, ἦκιστα, ἦκω, ἦλιξ, ἦλιος, ἦλος, ἦμέρα, ἦμε-

ρος, ἦμισυς, ἦνία, ἦπαρ, ἦρα, ἦρω, Ἡσίοδος, ἦσυχος, ἦτα, Ἡφαιστος·

ιδρύω, ιδρώς, ἰέραξ, ἰερός, ἰημι, ἰκανός, ἰκέτης, ἰκνοῦμαι, ἰλαρός, ἰλάσκω-

μαι, ἰλεως, ἰμάς, ἰμάτιον, ἰνα, ἰππος, ἰστημι, ἰστορῶ, ἰστός·

ὀδός, ὄλμος, ὄλος, ὀμαλός, Ὀμηρος, ὀμοῦ, ὄμως, ὀπλή, ὄπλον, ὄρκος, ὄρητή.

ὄρμος, ὄρος (ὄ), ὄρῳ, ὄσιος·

ὄρα.

ἄρατος ἄρατος

Λεύκιππος, Ἰππαρομοστής καὶ ἀπηλιώτης, διότι τὸ δεύτερον συνθετικὸν ἀρχαιότερον ἐψιλοῦτο.

ΣΗΜ. Καὶ δύο ψιλὰ τρέπονται εἰς δασέα· οἷον *τύχθ' ὄλην* (νύκτα ὄλην) ἂν δὲ εἶναι ὁμόφωνα, τρέπεται τὸ δεύτερον μόνον· οἷον *σακχυφάντης* (σάκκος ὑφάντης).

§ 24. Ὁ τόνος τοῦ ἐκθλιθέντος φωνήεντος τῶν μὲν ἀκλίτων καὶ τοῦ τινὰ αποβάλλεται, τῶν δὲ κλιτῶν ἀναβιβάζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν αὐτῶν ὡς ὀξεῖα· ὡς *παρ' ἐμοῦ, φίλον τιν' εἶδον, πολλ' εἶπον*. Σπανίως δὲ ἀναβιβάζεται καὶ τῶν ἀκλίτων· ὡς *ἔπ' ἦσαν*.

ΣΗΜ. Ἐν ταῖς ἐκθλιφιν πασχούσαις ἐγκλιτικαῖς ὡς πρὸς τὴν ἐγκλισιν τοῦ τόνου αὐτῶν ἰσχύουσιν οἱ περὶ ἐγκλίσεως οἰκτεῖοι κανόνες· οἷον *ἄνθρωπον τιν' ὄρω· οὐχ οἷον τ' ἐστίν*.

β') Ἀφαίσεις

§ 25. Ἀφαίσεις λέγεται ἡ ἀποβολὴ τοῦ ἀρκτικοῦ βραχέος φωνήεντος λέξεως τινος μετὰ τὸ ληκτικὸν φωνῆεν ἢ τὴν διφθογγὸν τῆς προηγούμενης λέξεως. Σημεῖον δὲ τῆς ἀφαίσεως εἶναι ἡ ἀπόστροφος· ὡς *ἐγὼ φάνην* (ἐγὼ ἐφάνην), *ἐμοῦ πάκουσον* (ἐμοῦ ἐπάκουσον).

γ') Συναίσεις

§ 26. Συναίσεις λέγεται ἡ συγχώνευσις δύο φωνηέντων ἢ φωνῆεντος καὶ διφθογγου μιᾶς λέξεως εἰς ἓν φωνῆεν μακρὸν ἢ διφθογγὸν ὡς *Χίος Χίος, πλόος πλοῦς, πλόοι πλοῖ*.

§ 27. Ἡ συναίσεις γίνεται ὡς ἐξῆς·

α') Τὰ ἐπάλληλα φωνήεντα, ἐξ ὧν ἀποτελοῦνται αἱ διφθογγαὶ συναίρουνται εἰς αὐτάς· π. χ. *παῖς παῖς, τεῖχεῖ τεῖχει, ἦχοι ἦχοι*, *κέραῖ κέαι, γηίδιον γήδιον, πρῶιος πρῶος*.

β') Τὰ ὅμοια (ὡς *αα, υυ*) ἢ συγγενῆ (ὡς *εη, οω*) φωνήεντα συναίρουνται εἰς τὰ μακρὰ αὐτῶν· ὡς *κέραα κέρα, χίος χίος, ποιέητε ποιῆτε, δηλώω δηλῶ, στήτεον στήτειον κτλ.* Ἀλλὰ τὸ *εε* συναίρεται εἰς *ει* καὶ τὸ *οο* εἰς *ου*· ὡς *φιλέετε φιλεῖτε, νόος νοῦς*.

γ') Οἱ φθόγγοι *ο, ω, οι, ου* ἐπικρατοῦσι τῶν ἀνομοίων αὐτοῖς *ε, η, ει*· ὡς *ἦχῶα ἦχώ, φάος φῶς, δηλόητε δηλῶτε, ποιέω ποιῶ*, *στήμεν στῶμεν, δηλόεις δηλοῖς, χουσεῖς χουσοῖς, ποιέουσι ποιοῦσι, δηλόης δηλοῖς*. Ἀλλὰ τὸ *οε* καὶ *εο* συναίρουνται εἰς *ου*· ὡς *δηλόετε δηλοῦτε, φιλέομεν φιλοῦμεν*.

δ') *Αν συμπέσωσιν ἐπάλληλοι οἱ φθόγγοι α (αι) καὶ ε (ει, η, η) ἐπικρατεῖ ὁ προηγούμενος· οἷον *τίμαε τίμα, γένεα γένη, λέγειαι λέγη*, *τιμάητε τιμάτε, τιμάεις τιμάς, ποιήη ποιήη*.

ε') *Αν συμπέσωσιν ἐπάλληλοι τρεῖς συναϊρετοὶ φθόγγοι, συναϊρεῖται πρῶτον ὁ δεύτερος μετὰ τοῦ τρίτου καὶ εἶτα ὁ πρῶτος μετὰ τοῦ συναϊρημένου· π. χ. *ἐποιέ-ε-ο ἐποιέ-ου ἐποιουῦ*.

ΣΗΜ. 1. Ἐνίοτε δὲν γίνεται συναΐσεις πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως πρὸς ἄλλους τύπους· π. χ. *ἐῶ*, διότι συναϊρούμενον θὰ συνεχέετο πρὸς τὸ *ᾠ*.

ΣΗΜ. 2. Τὸ εα, ἂν μὲν πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχη φωνῆεν, συναϊρεῖται εἰς α' ὄγμια ὄγμια¹. ὅταν δὲ ὑπάρχη ρ, ἂν μὲν τὸ α τοῦ εα εἶναι εἶναι μακρόν, συναϊρεῖται εἰς ᾠ, ἂν δὲ βραχύ, εἰς η' ἀργυρεὰ ἀργυρᾶ, ὄρεα ὄρη.

ΣΗΜ. 3. Τὸ εἰ τὸ ἐκ τοῦ εε εἶναι δίφθογγος νόθος, ὡς καὶ τὸ εἰ τὸ ἐξ ἀναπληρωματικῆς ἐκτάσεως προερχόμενον· δι' ὃ μετὰ προηγούμενου φωνήεντος συναϊρεῖται, ὡσεὶ ἦτο ἀπλοῦν φωνῆεν· οἷον *τιμάειν (τιμάεεν) τιμᾶν, ἀλλάεις ἀλλάς, δηλόειν (δηλόεεν) δηλοῦν*. Ἀλλὰ *τιμάεις τιμάς, δηλόεις δηλοῖς*.

ΣΗΜ. 4. Τῶν κανόνων τούτων ἐξαίρουνται αἱ λεγόμεναι γραμματικαὶ συναϊρέσεις, περὶ ὧν λέγομεν ἐν τοῖς καθ' ἕκαστον.

δ') Κραῖσις

§ 28. Κραῖσις λέγεται ἡ συγχώνευσις τοῦ τελικοῦ φωνήεντος ἢ τῆς διφθόγγου λέξεώς τινος μετὰ τοῦ ἀρκτικοῦ φωνήεντος ἢ τῆς διφθόγγου τῆς ἐπομένης λέξεως εἰς ἓν φωνῆεν μακρόν ἢ δίφθογγον.

§ 29. Σημεῖον τῆς κράσεως εἶναι ἡ κορωνίς, τιθεμένη ἐπὶ τοῦ φωνήεντος ἢ τῆς διφθόγγου τῆς προκυπτούσης ἐκ τῆς κράσεως· π. χ. *τάγαθα* (τὰ ἀγαθὰ), *τοῦνομα* (τὸ ὄνομα).

§ 30. Ἐν τῇ κράσει τὸ *ι* τῆς διφθόγγου ὑπογράφεται, μόνον ἂν ὑπάρχη ἐν τῇ ἐπομένῃ λέξει· ὡς *κᾶτα* (καὶ εἶτα), *κᾶγῶ* (καὶ ἐγῶ).

§ 31. Οἱ τύποι τοῦ ἄρθρου μεθ' ἐπομένου α συγχωνεύονται εἰς *ᾠ*· ὡς *τᾶνδρὸς* (τοῦ ἀνδρός)· τὸ δὲ μέντοι μετὰ τοῦ *ἂν* εἰς *αν*· *μεντᾶν*· τὸ δὲ τοῖ μετὰ τοῦ *ἂν* καὶ ἄρα γίνεται *τᾶν*, *τᾶρα*. Κατὰ τὰ ἄλλα ἡ κραῖσις γίνεται ὅπως καὶ ἡ συναΐσεις.

ΣΗΜ. Τὸ θατέρον ἐγένεν ἐκ τοῦ παλαιοῦ τοῦ ἀτέρου (ὁ ἄτερος).

§ 32. Τὸ πνεῦμα τοῦ ἄρθρου καὶ τοῦ ἀναφορικοῦ μένει μετὰ τὴν κραῖσιν, ἀποβάλλεται δὲ ἡ κορωνίς· ὡς *ἀνήρ* (ὁ ἀνήρ)· *ἄν* (ἂ ἄν).

§ 33. Τὸ *τ* τοῦ ἄρθρου καὶ τὸ *κ* τοῦ καὶ τρέπονται εἰς τὰ ὁμό-

¹ Τὸ σκεῦεα η συναϊρεῖ τὸ εα εἰς η, διότι τὸ υ προφέρεται ὡς σύμφωνον.

φωνα αὐτῶν δασέα, ἂν ἡ ἐπομένη λέξις δασύνηται· ὡς *θοίμάτιον* (τὸ ἰμάτιον), *χῶστις* (καὶ ὄστις).

§ 34. Αἱ ἐκ κεκραμμένων λέξεων γινόμεναι λέξεις δὲν λαμβάνουσι κορωνίδα· π.χ. *ταυτιζω* (ταυτό), *ταυτιότης*.

§ 35. Ἡ κεκραμμένη λέξις τονίζεται, ἂν πρὸ τῆς κράσεως ἐτονίζετο ἡ δευτέρα λέξις· οἷον *κἀγῶ* (καὶ ἐγώ), *κἂν* (καὶ ἂν)· ἀλλὰ *κάν* (καὶ ἐν).¹

ε') Εὐφωνικὰ σύμφωνα

§ 36. Εὐφωνικὰ σύμφωνα εἶναι τὸ *ν*, τὸ *σ* καὶ τὸ *κ*· λαμβάνουσι δὲ αὐτὰ λέξεις τινὲς εἰς τὸ τέλος, ἂν ἡ ἐπομένη λέξις ἄρχηται ἀπὸ φωνήεντος· πρὸς ἀποφυγὴν χασμωδίας.

§ 37. Τὸ εὐφωνικὸν *ν* λαμβάνουσι

α') Αἱ πληθυντικαὶ δοτικαὶ αἰ λήγουσαι εἰς *σι* (*ξι*, *ψι*)· π.χ. *τοῖς παισὶν ἡμῶν*.

β') Τὸ ἐν. καὶ τὸ πληθ. γ' πρόσωπον τῶν ῥημάτων τὸ λῆγον εἰς *ι* καὶ τὸ γ' ἐν. τὸ λῆγον εἰς *ε*· ὡς *καλὸς ἐστίν οὗτος, παίξουσιν ἐκεῖνοι, ἔμεινεν οἴκοι*.

γ') Τὰ εἰς *σι* τοπικὰ ἐπιρρήματα· ὡς *Ἀθήνησιν οἰκῶ*.

δ') Αἱ λέξεις *πέρυσι*, *εἴκοσι*, *παντάπασι*· ὡς *πέρυσιν ἐφυγεῖν, εἴκοσιν ἄνθρωποι, παντάπασιν ἀμελής*.

ΣΗΜ. Ἐνίοτε λαμβάνει εὐφωνικὸν *ν* ὁ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ τῶν ἐπιρρημάτων προσχηματισμὸς *ι*, ἂν πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχη *σ*· π.χ. *οὐτόσιν ἦλθεν, οὐτόσιν ἐποίησεν*· καὶ τὸ γ' ἐν. πρὸς. τοῦ ἐνεργ. ὑπερσυντελείου· ὡς ἐλελύκειν.

§ 38. Τὸ εὐφωνικὸν *σ* λαμβάνει τὸ ἐπιρρημα *οὔτω*, ὅπερ φέρεται μετὰ τοῦ *σ* καὶ συμφώνου ἐπομένου· ὡς *οὔτως ἔλεξεν, οὔτως ποιεῖ*.

§ 39. Τὸ εὐφωνικὸν *κ* λαμβάνει τὸ *οὔ*, ἂν ἡ ἐπομένη λέξις ἄρχηται

¹ Κρᾶσιν πάσχουσιν αἱ ἐξῆς λέξεις· α') τὸ ἄρθρον καὶ τὸ κλητικὸν ὄν· π.χ. *τοῦργον* (τὸ ἔργον), *ἄνδρες* (ὦ ἄνδρες)· β') οἱ τύποι τῆς ἀναφορ. ἀντωνυμίας *ὄ, α, οὔ*· π.χ. *οὐγῶ* (ὄ ἐγώ), *ἄν* (ἄ ἂν), *οὔνεκα* (οὔ ἐνεκα)· γ') τὸ ἐγὼ μετὰ τοῦ *οἶμαι* καὶ *οἶδα*· π.χ. *ἐγῶμαι*, *ἐγῶδα*· δ') ἡ πρὸ ἐπομένου φωνήεντ. φιλουμένου· π.χ. *προῦργου* (πρὸ ἔργου), ἀλλὰ *προέστηκα*· ε') ὁ καὶ π.χ. *κᾶται* (καὶ εἶτα)· ς') τὸ μέντοι μετὰ τοῦ *ἂν*· *μεντᾶν*· ζ') τὸ τοι μετὰ τοῦ *ἂν* καὶ *ἄρα*· *τᾶν*, *τᾶρα*· η') αἱ ἐγκλιτ. μοὶ καὶ σοί· *μοῦστί*, *σοῦστί* (μοὶ ἐστί, σοὶ ἐστί).

ται ἀπὸ φωνήεντος ψιλουμένου· ὡς οὐκ ἔστιν οὔτος· ἀν δὲ ἀρχηται ἀπὸ φωνήεντος δασυνομένου, τὸ κ μεταβάλλεται εἰς χ' ὡς οὐχ ἡμεῖς.

5. Μεταβολαὶ τῶν φωνέντων

§ 40. Αἱ μεταβολαὶ ἄς πάσχουσι τὰ φωνήεντα ἐν τῇ κλίσει, τῇ παραγωγῇ καὶ τῇ συνθέσει τῶν λέξεων εἶναι αἱ ἐξῆς.

α') Ἡ ἔκτασις

§ 41. Ἐκτασις λέγεται ἡ μεταβολὴ βραχέος φωνήεντος εἰς μακρόν. Ἐκτείνεται δὲ

α') τὸ \bar{a} εἰς η , μετὰ δὲ τὸ θ , ι , ϵ εἰς \bar{a} · π.χ. τιμάω τιμήσω, περᾶω περᾶσω, ἰᾶομαι ἰᾶσομαι, ἐᾶω ἐᾶσω.

β') τὸ ϵ εἰς η · π.χ. ποιέω ποιήσω.

γ') τὸ o εἰς ω · π.χ. δηλόω δηλώσω.

δ') τὸ ι καὶ τὸ υ εἰς \bar{i} καὶ \bar{u} · π.χ. τίω τίσω, φῦω φύσω.

β') Ἡ ἀναπληρωματικὴ ἔκτασις

§ 42. Ἀναπληρωματικὴ ἔκτασις λέγεται ἡ ἔκτασις βραχέος φωνήεντος εἰς μακρόν ἢ εἰς δίφθογγον εἰς ἀναπλήρωσιν ἀποβληθέντος συμφώνου. Ἐκτείνεται δὲ ἀναπληρωματικῶς

α') τὸ \bar{a} εἰς \bar{a} · π.χ. ἐκ τοῦ μέλας προῆλθε τὸ μέλας (§ 65, α').

β') τὸ \bar{a} εἰς η · π.χ. ἐκ τοῦ ἐφᾶνσα, ἐφᾶννα τὸ ἐφηνα (§ 65, β').

γ') τὸ ϵ εἰς $\epsilon\iota$ · π.χ. ἐκ τοῦ ἐνς τὸ εἶς.

δ') τὸ o εἰς ou · π.χ. ἐκ τοῦ ὀδόντες τὸ ὀδούς.

ε') τὸ ι εἰς \bar{i} · π.χ. ἐκ τοῦ ἐκρίνσα, ἐκρίννα τὸ ἐκρίνα.

ς') τὸ υ εἰς \bar{u} · π.χ. ἐκ τοῦ ἐπλῦσα, ἐπλῦννα τὸ ἐπλῦνα, ἐκ τοῦ ἰχθῦς τὸ ἰχθῦς.

γ') Ἡ τροπὴ

§ 43. Τροπὴ λέγεται ἡ μεταβολὴ φωνήεντός τινος εἰς ἄλλο φωνήεν τοῦ αὐτοῦ χρόνου· τρέπεται δὲ τὸ ϵ εἰς o (καὶ κατ' ἀκολουθίαν καὶ τὸ $\epsilon\iota$ καὶ τὸ $\epsilon\upsilon$ εἰς oi καὶ ou καὶ τὸ η εἰς ω)· π.χ. λέγω λόγος, πέμπω πέπομφα πομπὸς πομπή, λείπω λέλοιπα λοιπὸς, σπεύδω σπουδῆ, ἀρήγω ἀρωγός¹.

¹ Κυρίως δὲν γίνεται τροπὴ, ἀλλ' ἡ ρίζα ἔχει ἀρχῆθεν δύο μορφάς.

δ') Ἡ συγκοπὴ τοῦ ε

§ 44. Τὸ ρίζικόν ε πολλὰκις συγκόπτεται καὶ οὕτως ἡ ρίζα παρουσιάζεται ὑπο δύο μορφάς, τὴν ἰσχυρὰν καὶ τὴν ἀσθενῆ· π. χ. γεν- καὶ γν- τοῦ γιγνομαι, πετ- καὶ πτ- τοῦ πίπτω, λειπ- καὶ λιπ- τοῦ λείπω¹.

ε') Ἡ μετάθεσις

§ 45. Πολλὰκις βραχὺ φωνῆεν ἀπαντῶν πρὸ ὕγρου ἢ ἐνρίνου μετατίθεται μετὰ τὸ ὕγρον ἢ τὸ ἐνρίνον· μετὰ δὲ τὴν μετάθεσιν συνήθως ἐκτείνεται· π. χ. βαλ-, βλη-, βέβληκα· τεμ-, τμη-, ἐτμη· θην· θαν-, θνη-, θνήικω, τέθνηκα².

ς') Ὁ ὑπερβιβασμός χρόνου

§ 46. Ἐνίοτε γίνεται ἀμοιβαία μετάθεσις τοῦ χρόνου δύο ἐπαλλήλων συλλαβῶν τῆς αὐτῆς λέξεως· π. χ. βασιλῆος βασιλέως, λαῶς λέως, ἡρώων ἐώρων κ.τ.λ. Τοῦτο καλεῖται ὑπερβιβασμός χρόνου.

6. Μεταβολαὶ τῶν συμφώνων

§ 47. Ὡς τὰ φωνήεντα, οὕτω καὶ τὰ σύμφωνα ἐν τῇ κλίσει, τῇ παραγωγῇ καὶ τῇ συνθέσει τῶν λέξεων λαμβανουσι διαφοροὺς μεταβολάς, περὶ ὧν λέγομεν ἐν τοῖς ἐξῆς.

α') Ἄφωνα πρὸ τοῦ σ

§ 48. Οὐρανισκόφωνον πρὸ τοῦ σ παρίσταται μετ' αὐτοῦ διὰ τοῦ ξ· π. χ. φύλαξ ἐκ τοῦ φύλακ-σ, αἶξ ἐκ τοῦ αἶγ-σ, βῆξ ἐκ τοῦ βήκ-σ

§ 49. Χειλόφωνον πρὸ τοῦ σ παρίσταται μετ' αὐτοῦ διὰ τοῦ ψ· π. χ. λαίλαψ ἐκ τοῦ λαίλαπ-σ, ἄραψ ἐκ τοῦ ἄραβ-σ, γράψω ἐκ τοῦ γράφ-σω.

§ 50. Ὀδοντόφωνον πρὸ τοῦ σ ἀποβάλλεται· π. χ. ἐλπὶς ἐκ τοῦ ἐλπίδ-σ³.

¹ Κυρίως δὲν γίνεται συγκοπὴ τοῦ ε, ἀλλ' ἡ ρίζα ἔχει ἀρχῆθεν δύο μορφάς τὴν ἰσχυρὰν καὶ τὴν ἀσθενῆ.

² Τὸ βλη-, τμη-, θνη- εἶναι κυρίως ἡ ἀσθενῆς μορφή δισυλλάβου ρίζης βελε- (βέλε-μνον), τεμα- (τέμα-χος) θανα- (θανα-τος).

³ Τὸ ὀδοντόφωνον πρὸ τοῦ σ ἀφομοιοῦται πρῶτον πρὸς αὐτὸ καὶ ὕστερον τὰ δύο σ ἀπλοποιοῦνται· π. χ. ἐλπίδ-σ, ἐλπίσ-σ, ἐλπὶς.

β') Ἄφωνα πρὸ τῶν ἐνρίνων

§ 51. Χειλόφωνον πρὸ τοῦ μ ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτό· π. χ. κέκομαι ἐκ τοῦ κέκοπ-μαι, τέτριμμα ἐκ τοῦ τέτριβ-μαι, γέγραμμαι ἐκ τοῦ γέγραφ-μαι.

§ 52. Τὸ κ καὶ τὸ χ πρὸ τοῦ μ γίνεται γ' π. χ. πέπλεγμαι ἐκ τοῦ πέπλεκ-μαι, τετάραγμα ἐκ τοῦ τετάραχ-μαι. Ἐνίοτε δὲ μένει ἀμετάβλητον· ὡς ἀκμή, αἰχμή, ἄκμων, ἀχμος.

§ 53. Ὀδοντόφωνον πρὸ τοῦ μ δὲν μεταβάλλεται· π. χ. γναθμός, σταθμός, ἀτμός, ὀδμή· ὅπου δὲ ὑπάρχει ἀντ' αὐτοῦ σ, τοῦτο προῆλθεν ἐξ ἀναλογίας τοῦ μετὰ σι τύπου· π. χ. πέπεισμαι (κατ' ἀναλογίαν τοῦ πέπεισται) ἐκ τοῦ πέπειθ-μαι, ἴσμεν (κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἴστε) ἐκ τοῦ ἴδ-μεν.

§ 54. Ἄν συμπέση γγ ἢ μμ πρὸ τοῦ μ, ἀποβάλλεται τὸ ἕτερον γ ἢ μ· π. χ. ἐφθεγμα ἀντὶ τοῦ ἐφθεγγμαι, πέπεμμαι (τοῦ πέμπω) ἀντὶ τοῦ πέπεμμαι.

§ 55. Τὸ β πρὸ τοῦ ν τρέπεται εἰς μ' οἷον σεμνός ἐκ τοῦ σεβ-νός· ἐν δὲ τῷ σιλιπνός ἐτράπη εἰς π.

γ') Ἄφωνα πρὸ ἀφώνων

§ 56. Χειλόφωνον ἢ οὐρανισκόφωνον πρὸ ὀδοντοφώνου γίνεται ὀμοπνον πρὸς αὐτό· οἷον γραπτός ἀντὶ τοῦ γραφ-τός, λεκτός ἀντὶ τοῦ λεγ-τός.

ΣΗΜ. Τὸ κ τῆς ἐκ δὲν μεταβάλλεται· οἷον ἐκδέχομαι, ἐκθεσμος.

§ 57. Ὀδοντόφωνον πρὸ ὀδοντοφώνου μεταβάλλεται εἰς σ' π. χ. ἐπέισθην ἐκ τοῦ ἐπέιθ-θην, κεκόμισται ἐκ τοῦ κεκόμιθ-ται.

ΣΗΜ. Περὶ τῆς φαινομενικῆς ἀποβολῆς τοῦ ὀδοντοφώνου πρὸ τοῦ χαρακτῆρος κ τοῦ παρακειμένου, οἷον πέπεικα (ἐκ τοῦ πέπειθα), ἴδὲ § 336, ὑποσημ.

δ') Τὸ σ

§ 58. Τὸ σ ἐν ἀρχῇ λέξεως πρὸ φωνήεντος καὶ πρὸ τοῦ ρ μεταβάλλεται συνήθως εἰς δασεῖαν· π. χ. ἔπομαι ἐκ τοῦ σέπομαι, ἴστημι ἐκ τοῦ σίστημι, ῥέω ἐκ τοῦ σρέω.

§ 59. Τὸ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἢ μεταξὺ δύο συμφώνων ἀπαντῶν ἀποβάλλεται· π. χ. τελέω (ἐκ τοῦ τελέσ-ω), ἐπιμέλεια (ἐκ τοῦ ἐπιμέλέσ-ια), βέλεα βέλη (ἐκ τοῦ βέλεσ-α), γέγραφθε (ἐκ τοῦ γέγραφ-σθε).

ΣΗΜ. Τὸ σ μεταξύ δύο φωνηέντων μένει, 1) ἂν προέρχεται ἐξ ἀπλοποιήσεως δύο σ' ὡς ἄληθέσι (ἐκ τοῦ ἀληθέσ-σι), ἐτέλεσα (ἐκ τοῦ ἐτέλεσ-σα) 2) ἂν προέρχεται ἐκ τροπῆς τοῦ τ πρὸ τοῦ ι' ὡς πλούσιος ἐκ τοῦ πλούτ-σι (§ 66) 3) ἐν τῷ ἐνεργητικῷ καὶ τῷ μέσῳ μέλλονται καὶ ἀορίστῳ α' ὡς λύσσα, λύσομαι, ἐλύσάμην 4) ἐν τῷ παρακειμένῳ καὶ τῷ ὑπερσυντελικῷ τῆς μέσης φωνῆς ὡς τετίμησαι, ἐτείμησο, καὶ 5) ἐν τοῖς εἰς μι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὡς τίθεσαι, ἴστασο.

§ 60. Τὸ σ τοῦ θέματος πρὸ τοῦ σ τῆς καταλήξεως καὶ τοῦ χρονικοῦ χαρακτῆρος σ ἀποβάλλεται· π. χ. βέλεσι ἐκ τοῦ βέλεσ-σι, τέλεσι ἐκ τοῦ τέλεσ-σι, ἐτέλεσα ἐκ τοῦ ἐτέλεσ-σα.

§ 61. Τὸ σ μετὰ τοῦ λ καὶ τοῦ ρ ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτά· π. χ. ἤγγελα ἐκ τοῦ ἤγγελλα, τοῦτο δὲ ἐκ τοῦ ἤγγελ-σα· θάρσος ἐκ τοῦ θάρσος· χερσόνησος ἐκ τοῦ χερρόνησος· ἐφθειρα ἐκ τοῦ ἐφθερρα· τοῦτο δὲ ἐκ τοῦ ἐφθερ-σα.

ΣΗΜ. 1. Τὸ κρατῆρσι, νιπτῆρσι κ. τ. λ. δὲν γίνονται κρατῆρι, νιπτῆρι· τὸ μὲν ἵνα μὴ συμπίπτωσι τῇ ἐν. δοτικῇ, τὸ δὲ ἵνα μὴ μεταβληθῇ ἢ χαρακτηριστικῇ κατάληξις τῆς δοτ. πληθυντικῆς σι. Ἴδε καὶ § 65, α', σημ.

ΣΗΜ. 2. Ἐν τῷ ἀορίστῳ τῶν ῥημάτων μετὰ τὴν ὁμοίωσιν τοῦ σ πρὸ τοῦ λ καὶ τὸ ρ, τὸ λλ καὶ τὸ ρρ ἀπλοποιεῖται εἰς λ καὶ ρ καὶ τὸ πρὸ αὐτῶν φωνῆεν ἐκτείνεται ἀναπληρωματικῶς (§ 325).

ε') Τὸ ν

§ 62. Τὸ ν πρὸ τῶν ὑγρῶν καὶ τοῦ μ ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτά· π. χ. συλλέγω (συν-λέγω), συρράπτω (συν-ράπτω), ἐμμένω (ἐν-μένω). Μόνον τῆς ἐν τὸ ν πρὸ τοῦ ρ μένει ἀμετάβλητον ὡς ἐνφάπτω, ἐνφινος (§ 348).

§ 63. Τὸ ν πρὸ τῶν οὐρανισκοφώνων γίνεται γ ἔνρινον· π. χ. ἐγγράφω (ἐκ τοῦ ἐν-γράφω), συγχέω (ἐκ τοῦ συν-χέω).

§ 64. Τὸ ν πρὸ τῶν χειλοφώνων γίνεται μ' π. χ. συμβαίνω (ἐκ τοῦ συν-βαίνω), ἐμπάτω (ἐκ τοῦ ἐν-πίπτω).

ς') Αἱ πλοκαὶ νσ, μσ, καὶ σμ, σν

§ 65. Αἱ πλοκαὶ αὗται διαιροῦνται εἰς τὰς ἐξῆς περιπτώσεις·

α') ν πρὸ σ (ἀρχῆθεν ὑπάρχοντος ἐν τῇ λέξει) ἐν τῷ μέσῳ λέξεως· Ἐν τῇ πλοκῇ ταύτῃ τὸ σ ἀφομοιοῦται πρὸς τὸ ν, τὸ δὲ διπλοῦν

ἀπλοποιεῖται· καὶ τὸ πρὸ αὐτοῦ φωνῆν ἐκτείνεται ἀναπληρωμα-
τικῶς· π. χ.

ἔφᾶν-σα	ἔφᾶννα	ἔφῆνα,
ἔκρῖν-σα	ἔκρῖννα	ἔκρῖνα,
ἔπλυν-σα	ἔπλυννα	ἔπλυνα.

ΣΗΜ. 1. Ἐν πρὸ τοῦ χαρακτῆρος α ὑπάρχει φωνῆν ἢ ρ, τὸ ᾗ Ἀττικῶς
ἐκτείνεται εἰς ᾗ π. χ. ἐμίᾶνα, ἐμάρᾶνα ἀντὶ τοῦ ἐμίῆνα, ἐμάρῆνα (§ 325).

ΣΗΜ. 2. Τὸ Ἑλλησι, μησι κ.τ.λ. δὲν γίνονται Ἑλληρι, μηρι, τὸ μὲν ἵνα μὴ
πίπτωσι τῇ ἐνικῇ δοτικῇ, τὸ δὲ ἵνα μὴ μεταβληθῇ ἡ χαρακτηριστικὴ
ἄλλῃς τῆς δοτ. πληθυντ. σι (§ 61, σημ. 1)¹.

ᾗ) ν πρὸ σ (προελθόντος ἐκ τροπῆς ὀδοντοφώνου) ἐν τῷ μέσφ
λέξεως, καὶ ν πρὸ σ τελικοῦ. Ἐν τῇ πλοκῇ ταύτῃ τὸ ν πρὸ τοῦ σ
παθιάλλεται, τὸ δὲ πρὸ τοῦ ν φωνῆν ἐκτείνεται ἀναπληρωματικῶς,
ἀλλὰ τὸ ᾗ εἰς ᾗ π. χ.

πέν-σομαι (ἐκ τοῦ κένθ-σομαι τοῦ κάσχω) πείσομαι (§ 42, γ'),

λέγου-σι (ἐκ τοῦ λέγου-τι) λέγουσι (§ 42, δ'),

στᾶν-σα (στνᾶτ-ja) στᾶσα (§ 42, α'),

δύν-σα (δύντ-ja) δῦσα (§ 42, ε'),

έν-ς εἰς, πᾶν-ς (πάντ-ς) πᾶς, χώρνᾶ-ς χώρᾶς, ὀδόντ-ς (ὀδόντ-ς)
ὀδούς, λόγου-ς λόγους, ἰχθύν-ς ἰχθῦς.

γ) ν πρὸ οἰουδήποτε σ ἐπομένου ἑτέρου συμφώνου. Ἐν τῇ πλοκῇ
ταύτῃ τὸ ν ἀποβάλλεται ἄνευ ἐκτάσεως τοῦ πρὸ τοῦ ν φωνήεντος· π. χ.

σύν-στρέφω σῦστρέφω, τριακον-στίς (ἐκ τοῦ τριακοντ-τός) τρια-
κοστός, Ἀθήνᾶν-ξε (ἐκ τοῦ Ἀθήνᾶν-σδε) Ἀθήνᾶξε, σύν-ξῶ (ἐκ τοῦ
σύν-σδῶ) σῦξῶ.

ΣΗΜ. 1. Τὸ ν τῆς σύν προθέσεως ἀφομοιοῦται πρὸς τὸ ἀρκτικὸν σ τῆς
ἐπομένης λέξεως, ἂν μετ' αὐτὸ ὑπάρχει φωνῆν· π. χ. σύσσιτος ἐκ τοῦ σύν-σιτος.

ΣΗΜ. 2. Τὸ ν τῆς ἐν προθέσεως μένει πρὸ τοῦ σ καὶ σδ (ζ)· π. χ. ἐνσίαι,
ἐξέσμος. Τὸ δὲ ν τοῦ πάλιν, ἂν μὲν μετὰ τὸ σ ὑπάρχει σύμφωνον, μένει, ἂν
ὄχι ὑπάρχει φωνῆν, ἀφομοιοῦται πρὸς τὸ σ· π. χ. καλίσστροπος, καλίσστος
(ἐκ τοῦ πάλιν-στος).

ΣΗΜ. 3. Τὸ ν πρὸ τοῦ σ μένει πρὸς τούτοις ἐν τῷ παρακειμένῳ καὶ τῷ

¹ Τὸ ποιμέσι, δαίμοσι, μείζοσι κτλ. ἔγινεν οὐχὶ ἐκ θέματος ποιμεν-, δαιμον-,
μειζον-, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἀσθενοῦς ποιμν, δαιμν-, μειζν- κατὰ τροπὴν τοῦ ν εἰς α,
ποιμάσι, δαίμασι, μείζασι· κατ' ἀναλογίαν δὲ τῶν ἄλλων πτώσεων ποιμέσι,
δαίμοσι, μείζοσι.

ὑπερσυντελικῶ τῆς μέσης φωνῆς, ὡς πέφανσαι, ἐπέφανσο· ἐν τισιν οὐσιαστικοῖς εἰς νσις, ὡς θέρμανσις, καὶ ἐν τῶ ἔλιμιν, Τίρυνς καὶ πείρινς¹.

δ') μ πρό σ καὶ σ πρό μ. Ἐν τῇ πλοκῇ ταύτῃ τὸ σ ἄφομοιοῦται πρὸς τὸ μ, τὸ δὲ διπλοῦν μ ἀπλοποιοεῖται καὶ τὸ πρό αὐτοῦ φωνῆεν ἐκτείνεται ἀναπληρωματικῶς· π. χ.

ἐνεμσα (νέμω) ἐνεμμα ἐνειμα· ἐσ-μί ἐμιμὶ εἰμί.

ΣΗΜ. Τὸ σμ τοῦ τετέλεσμαι, ἠμφίεσμαι, ἔξωσμαι κ.τ.λ. προῆλθεν ἐξ ἀναλογίας τοῦ μετὰ σι τύπου· ὡς ἠμφίεσται, τετέλεσται, ἔξωσται. Οὕτω καὶ πέπυσμαι κατὰ τὸ πέπυσται ἀντὶ τοῦ πέπυθμαι. Τὸ δὲ πέφασμαι κ.τ.λ. ἔγινε κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἔξωσμαι κ.τ.τ.

ε') σ πρό ν. Ἐν τῇ πλοκῇ ταύτῃ τὸ σ ἄφομοιοῦται πρὸς τὸ ν ἄνευ ἐκτάσεως τοῦ πρό αὐτοῦ φωνήεντος· π. χ.

Πελοπόννησος ἐκ τοῦ Πελοπόσ-νησος, ἔννυμι ἐκ τοῦ ἔσ-νυμι.

ζ') Τὸ τ

§ 66. Τὸ τ πρό τοῦ ι γίνεται συνήθως σ· π. χ. πλούσιος ἐκ τοῦ πλούτ-ιος, ἀθανασία ἐκ τοῦ ἀθαναι-ια, λύουσι ἐκ τοῦ λύου-τι, δίδωσι ἐκ τοῦ διδω-τι. Ἀλλὰ ἀναισχυντία, ἀχαριστία, δημοκρατία, ἐστὶ κ.τ.λ.

η') Τὸ διπλοῦν σ καὶ τ.

§ 67. Αἱ μετὰ διπλοῦ σ λέξεις παρὰ τοῖς νεωτέροις Ἀττικαῖς φέρονται διὰ διπλοῦ τ· π. χ. θάλασσα θάλαττα, πράσσω πράττω.

ΣΗΜ. Διὰ μόνου διπλοῦ σ φέρονται αἱ λέξεις βασιλίσσα, Φοίνισσα, Κίλισσα, Κρησσα, λίσσομαι, πήσσω, πύσσω, Παρνασσός (καὶ Παρνασός). Ἀμφίεσσα, Ἀλικαρνασσός· αἱ προελθοῦσαι ἐκ τροπῆς τοῦ τ μετὰ τοῦ j εἰς σσ· ὡς χαρίεσσα ἐκ τοῦ χαρίεντ-ja (§ 205, ὑποσημ.), καὶ αἱ σύνθετοι λέξεις. ἐν αἷς τὸ σ προῆλθεν ἐξ ἀφομοιώσεως τοῦ ν πρὸς τὸ σ· π. χ. σόσιτος, σύσσωμος. Διὰ μόνου διπλοῦ τ φέρονται αἱ λέξεις Ἀττικῆ, Ἐπιτητός, Ἀνκαβητητός, Πιττακόσφαττω (καὶ σφάζω), ἀρμόττω (καὶ ἀρμόζω), βλίττω.

7. Τελικὰ σύμφωνα

§ 68. Τελικὰ σύμφωνα τῶν Ἑλληνικῶν λέξεων εἶναι τὸ ν, τὸ ρ καὶ τὸ σ (ξ, ψ)· πᾶν δὲ ἄλλο σύμφωνον συμπεσόν εἰς τὸ τέλος λέξεως.

¹ Τὰ μὲν εἰς νσις εἶναι μεταγενέστερα, τὸ δὲ ἔλιμιν, Τίρυνς καὶ πείρινς ἐσχηματίσθησαν ὑπὸ τῶν γραμματικῶν κατ' ἀναλογίαν ἐκ τῶν ἄλλων πτώσεων.

ἀποβάλλεται· π. χ. ἐκ τοῦ θέματος μελιτ- ἀποβαλλομένου τοῦ τ γίνεται ὀνομαστική μέλι· ἐκ τοῦ γαλακτι- γίνεται ὀνομαστική γάλα.

8. Περὶ τῶν δασέων

§ 69. *Αν ἐν δύο ἐπαλλήλοις συλλαβαῖς ὑπάρχη τὸ αὐτὸ δασύ, τὸ τῆς προηγουμένης τρέπεται εἰς τὸ ὁμόφωνον αὐτῷ ψιλόν. Γίνεται δὲ τοῦτο

1) ἐν τῷ ἀναδιπλασιασμῷ τῶν ῥημάτων· π. χ. πεφόνευκα ἀντὶ τοῦ φεφόνευκα, κελώρηκα ἀντὶ τοῦ κελώρηκα, τίθημι ἀντὶ τοῦ θίθημι·

2) ἐν τῷ παθ. μέλλοντι καὶ τῷ παθ. ἀορίστῳ τοῦ τίθημι καὶ τοῦ θύω· τεθήσομαι, ἐτέθην ἀντὶ τοῦ θεθήσομαι, ἐθέθην· τυθήσομαι, ἐτύθην ἀντὶ τοῦ θυθήσομαι, ἐθύθην·

3) ἐν τισι συνθέτοις· π. χ. ἐκχειρία ἀντὶ τοῦ ἐχεχειρία. Κατὰ δὲ ταῦτα καὶ τὸ ἀμπέχομαι, ἀμπίσχω ἀντὶ τοῦ ἀμφέχομαι, ἀμφίσχω.

§ 70. Ἐν τῷ θ' ἐν. προσώπῳ τῆς προστακτικῆς τοῦ παθητικοῦ α' ἀορίστου τρέπεται εἰς ψιλόν τὸ θ τῆς δευτέρας συλλαβῆς· π. χ. λύθητι ἀντὶ τοῦ λύθηθι.

ΣΗΜ *Αν ἐκλίπη ἐκ τῆς δευτέρας συλλαβῆς τὸ δασύ, ἡ πρώτη συλλαβὴ ἐπανερχεται εἰς τὴν πρώτην αὐτῆς μορφήν· π. χ. ἔχω (σεχ-), ἔξω, ἀπεφθοσ ἀφέψω, ἐτάφην θάπιω, τρέψω θρέψω, τριχὸς θριξί.

9. Τὸ δίγαμμα F

§ 71. Τὸ F ὡς γράμμα διεσώθη ἐν ἀρχαιοτάταις ἐπιγραφαῖς· μετὰ δὲ τὴν ἐξαφάνισιν αὐτοῦ προέκυψαν γραμματικά τινα φαινόμενα, περὶ ὧν λέγομεν ἐν τοῖς καθ' ἕκαστον.

10. Ὁ συμφωνοειδὴς φθόγγος J

§ 72. Ὁ φθόγγος j λέγεται συμφωνοειδής, διότι ἀπαντᾷ καὶ ὡς σύμφωνον καὶ ὡς φωνῆεν· διὰ δὲ τῆς συνδρομῆς αὐτοῦ ἐξηγοῦνται πολλὰ γραμματικά φαινόμενα, περὶ ὧν λέγομεν ἐν τοῖς καθ' ἕκαστον. Τὸ j ὡς γράμμα οὐδαμοῦ διεσώθη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

1. Συλλαβή

§ 73. Συλλαβή λέγεται ἡ συνεκφώνησις ἑνὸς ἢ πλείονων συμφώνων μετὰ φωνήεντος ἢ δίφθογγου· οἷον λέ-γω, σπεί-ρω. Καὶ ἔν δὲ μόνον φωνῆεν ἢ μία δίφθογγος ἀποτελεῖ συλλαβὴν καταχρηστικῆν· οἷον αἰ-ώ-νι-ος.

§ 74. Λέξις μίαν μὲν συλλαβὴν ἔχουσα λέγεται μονοσύλλαβος· δύο δὲ λέγεται δισύλλαβος, τρεῖς δὲ ἢ πλείονας πολυσύλλαβος.

§ 75. Ἡ τελευταία συλλαβὴ τῶν λέξεων λέγεται λήγουσα, ἡ δὲ πρὸ αὐτῆς παραλήγουσα, καὶ ἡ πρὸ τῆς παραληγούσης προπαραλήγουσα.

§ 76. Συλλαβὴ μακρὸν μὲν φωνῆεν ἢ δίφθογγον ἔχουσα λέγεται μακρά, βραχὺ δὲ βραχεῖα· ὡς παί-ζω, βέ-λος. Ἄν δὲ ἔχη βραχὺ φωνῆεν πρὸ δύο συμφώνων ἢ πρὸ διπλοῦ, λέγεται θέσει μακρά· ὡς πέ-τρα, πρό-ξε-νος.

2. Συλλαβισμὸς

§ 77. Συλλαβισμὸς λέγεται ἡ διαίρεσις τῆς λέξεως εἰς τὰς συλλαβάς αὐτῆς. Γίνεται δὲ οὗτος ὡς ἐξῆς·

α') σύμφωνον μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀπαντῶν συλλαβίζεται μετὰ τοῦ ἀκολουθοῦ φωνήεντος· οἷον ἄ-γι-ος·

β') δύο ἢ τρία σύμφωνα μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀπαντῶντα, ἂν μὲν εἶναι ἀρκτικά λέξεως, συλλαβίζονται μετὰ τοῦ ἀκολουθοῦ φωνήεντος· οἷον ἀ-κτίς (κτιζω), ἄ-στρον (στρατός)· εἰ δὲ μὴ, χωρίζονται· οἷον ἄρ-τος, ἄν-τρον·

γ') τρία σύμφωνα μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀπαντῶντα συλλαβίζονται μετὰ τοῦ ἀκολουθοῦ φωνήεντος, ἂν πάντα μὲν ὁμοῦ δὲν εἶναι ἀρκτικά λέξεως, ἀλλὰ τὸ πρῶτον μετὰ τοῦ δευτέρου καὶ τὸ δεύτερον μετὰ τοῦ τρίτου· ὡς ἐ-χθρὸς (χθών, θρόνος)·

δ') ἄφωνον πρὸ τοῦ μ ἢ ν συλλαβίζεται μετὰ τοῦ ἀκολουθοῦ φωνήεντος, ἂν ὑπάρχη λέξις ἐξ ὁμοφώνου αὐτοῦ μετὰ τοῦ μ ἢ ν ἀρχομένη· ὡς προᾶ-γμα (κιμητός), θά-φνη (πνέω)·

ε') δύο σύμφωνα ὅμοια χωρίζονται· ὡς βάλ-λω, ἵπ-πος·

ς') αἱ σύνθετοι λέξεις χωρίζονται εἰς τὰ συνθετικά αὐτῶν μέρη· ὡς προσ-πίπτω·

ζ') τὸ σύμφωνον, μεθ' ὃ ἔγινεν ἡ ἐκθλιψις, συλλαβίζεται μετὰ τοῦ ἀκολουθοῦ φωνήεντος· ὡς *πα-ρέ-χω*, *κα-τ' ἐ-μοῦ*. a

3. Περὶ τόνων καὶ τονισμοῦ τῶν συλλαβῶν

§ 78. Μίαν τῶν συλλαβῶν τῶν δισυλλάβων καὶ τῶν πολυσυλλάβων λέξεων προφέρομεν ἐντονώτερον τῶν ἄλλων· ἐν δὲ τῇ γραφῇ ἐπὶ τῆς συλλαβῆς ταύτης τίθεται σημεῖον τι, ὅπερ καλεῖται *τόνος*¹.

§ 79. Οἱ τόνοι εἶναι τρεῖς·

ἡ ὀξεῖα (´)· ὡς *λέγω*·

ἡ βαρεῖα (˘)· ὡς *μαθητῆς*·

καὶ ἡ περισπωμένη (ᾀ)· ὡς *μῆλον*.

ΣΗΜ. Καὶ αἱ μονοσύλλαβοι λέξεις τονίζονται· οἷον *μῆν*, *πῦρ*.

§ 80. Αἱ δίφθογγοι τονίζονται ἐπὶ τοῦ δευτέρου φωνήεντος· οἷον *τείνω*, *μοῖρα*, *αἶμα*.

§ 81. Ἡ ὀξεῖα τίθεται ἐπὶ τῆς ληγούσης, τῆς παραληγούσης καὶ τῆς προπαραληγούσης· ὡς *καλός*, *λόγος*, *ἄνθρωπος*.

§ 81*. Ἡ περισπωμένη τίθεται ἐπὶ ληγούσης καὶ παραληγούσης μακρᾶς· ὡς *ἀγαπῶ*, *μῆλον*².

§ 82. Ἡ ἐπὶ τῆς ληγούσης ὀξεῖα γίνεται βαρεῖα, ἂν ἡ ὀξύτονος λέξις δὲν χωρίζεται ἀπὸ τῆς ἐπομένης διὰ τινος σημείου στίξεως, ἀλλὰ προφέρηται ἐν συνεχείᾳ· ὡς ὁ ἐπιμελῆς *μαθητῆς τιμάται*.

ΣΗΜ. Παρὰ τὸν κανόνα τοῦτον ὀξύνονται αἱ λέξεις, ἂν ὁ λόγος γίνηται περὶ αὐτῶν· π. χ. τὸ *καλός* *ὀνομά* ἐστιν.

§ 83. Ἡ λέξις, ἂν μὲν ἔχη ὀξεῖαν ἐπὶ τῆς ληγούσης, λέγεται *ὀξύτονος*· ὡς *καλός*· ἂν δὲ ἔχη αὐτὴν ἐπὶ τῆς παραληγούσης, λέγεται *προξυτόνος*· ὡς *ἄνθρωπον*· ἂν δὲ ἐπὶ τῆς προπαραληγούσης, λέγεται *προπροξυτόνος*· ὡς *ἄνθρωπος*.

¹ Ἡ λέξις *τόνος* ὡς τεχνικὸς ὄρος σημαίνει καὶ τὸ σημεῖον τοῦ *τόνου*, ἧτοι τῆς ἐντονωτέρας ἐκφωνήσεως μιᾶς τῶν συλλαβῶν τῶν λέξεων.

² Αἱ μονοσύλλαβοι λέξεις καὶ μία τῶν συλλαβῶν τῶν ἄλλων λέξεων προφέρονται μετὰ ὀξείας τόνου τῆς φωνῆς, αἱ δὲ λοιπαὶ μετὰ βαρέος· ἐν δὲ τῇ γραφῇ τῶν λέξεων τῶν ἔχουσῶν πλείονας τῆς μιᾶς συλλαβῆς τίθεται μόνον τὸ τοῦ ὀξείας τόνου σημεῖον· π. χ. γράφομεν *λόγος*, *ἄνθρωπος* καὶ οὐχὶ *λόγος*, *ἄνθρωπος*. Ἡ περισπωμένη προῆλθεν ἐκ τῆς ἐνώσεως τοῦ προηγουμένου σημείου τοῦ ὀξείας τόνου καὶ ἐκ τοῦ ἀμέσως ἐπομένου τοῦ βαρέος· π. χ. τὸ *καίς*, *φῶς*, *νοῦς*, *ἀληθεῖ*, *τιμῶσι* προῆλθεν ἐκ τοῦ *καίς*, *φῶς*, *νόος*, *ἀληθεί*, *τιμᾶσσι*.

§ 84. Ἡ λέξις, ἂν μὲν ἔχη περισπωμένην ἐπὶ τῆς ληγούσης, λέγεται *περισπωμένη* ὡς *τιμῶν*· ἂν δὲ ἔχη αὐτὴν ἐπὶ τῆς παραληγούσης, λέγεται *προπερισπωμένη* ὡς *δημος*.

§ 85. Ἡ μὴ ἐπὶ τῆς ληγούσης τονιζομένη λέξις λέγεται *βαρύτενος*.

4. Γενικοὶ κανόνες περὶ τοῦ τονισμοῦ

§ 86. Πᾶσα βραχεῖα συλλαβὴ τονιζομένη ὀξύνεται· ὡς *λέγω, μόνος*.

§ 87. Ἡ μακρὰ παραλήγουσα πρὸ μακρᾶς ληγούσης τονιζομένη ὀξύνεται· ὡς *μούσης, δώρου*.

§ 88. Ἡ προπαραλήγουσα τονιζομένη ὀξύνεται· ὡς *ἥλιος*.

§ 89. Ἡ λήγουσα τῆς ὀνομαστικῆς καὶ τῆς αἰτιατικῆς ἀσυναίρετος οὔσα καὶ τονιζομένη ὀξύνεται· οἷον *ἡ τιμῆ, τὴν τιμὴν*.

§ 90. Ἡ μακρὰ λήγουσα τῆς γενικῆς καὶ τῆς δοτικῆς τονιζομένη περισπᾶται· οἷον *τῆς τιμῆς, τῇ τιμῇ*.

§ 91. Ἡ μακρὰ παραλήγουσα πρὸ βραχείας ληγούσης τονιζομένη περισπᾶται· ὡς *μήλου, ποιούμεν*.

§ 92. Ἄν ἡ λήγουσα εἶναι μακρὰ, ἡ προπαραλήγουσα δὲν τονίζεται· ὡς *ἀγίου*.

§ 93. Ἡ θέσει μακρὰ συλλαβὴ λαμβάνεται ὡς βραχεῖα ἐν τῷ τονισμῷ· π. χ. *αὔλαξ*.

§ 94. Πᾶσα λέξις λήγουσα εἰς *αυ* ἢ *ευ* ἢ *ου* καὶ τονιζομένη ἐπ' αὐτοῦ περισπᾶται· ὡς *γραῦ, βασιεῦ, ἀλλαχοῦ, πλὴν τοῦ ἰδοῦ, ἰού, οὐ* καὶ τοῦ ἐγκλιτικοῦ *πού*.

§ 95. Τὰ εἰς *ως, οι* καὶ ἡ ἐπιρρήματα τονιζόμενα ἐπὶ τῆς ληγούσης περισπῶνται· ὡς *καλῶς, ἀληθῶς, Ἴσθμοί, πῆ*, πλὴν τῶν ἐγκλιτικῶν *ποι, πῆ, πῶς* καὶ τοῦ *ὤς*.

§ 96. Ἡ συνηρημένη συλλαβὴ τονίζεται, ἂν πρὸ τῆς συναίρεσεως ἐτονίζετο τὸ ἕτερον τῶν συναϊρεθέντων φωνηέντων· οἷον *ποιέομεν, ποιούμεν*· ἀλλ' ἐποίησον ἐποίουν.

§ 97. Ἡ συνηρημένη λήγουσα περισπᾶται, ἂν ἡ λέξις πρὸ τῆς συναίρεσεως ἦτο βαρύτενος ἢ περισπωμένη καὶ ἐτονίζετο τὸ ἕτερον τῶν συναϊρεθέντων φωνηέντων· ὡς *τιμάω τιμῶ, Ἑρμεῶν Ἑρμῶν*· ἂν δὲ ἦτο ὀξύτενος, ὀξύνεται· ὡς *ἔσταως ἐστάως*· Ἐξάϊρ. ἰδὲ ἐν § 161, 5, καὶ 183, 1.

§ 98. Ἄν ἡ λέξις ἀυξάνηται ἐν τῇ ἀρχῇ, ὁ τόνος αὐτῆς συνήθως

ἀναβιβάζεται, ἂν συγχωρῇ ὁ χρόνος τῆς ληγούσης· ὡς λύω ἔλυνον
λέλυκα, καλὸς πάγκαλος, φίλος ἄφιλος. Ἄλλὰ λελύκω.

§ 99. Ἡ συλλαβὴ ἣτις τονίζεται ἐν τῇ ἐν. ὀνομαστικῇ τονίζεται
καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις πτώσεσιν, ἂν μὴ κωλύῃ ὁ χρόνος τῆς ληγούσης
(ἐν τοῖς προπαροξυτόνοις)· ὡς καρπὸς καρποῦ, δαίμων δαιμονος.
Ἄλλὰ ἄνθρωπος, ἀνθρώπου¹.

5. Ἄτονοι ἢ προκλιτικαὶ λέξεις

§ 100. Λέξεις τινὲς προφέρονται τόσον πτενωῶς μετὰ τῶν ἐπομέ-
νων, ὥστε ἀποτελοῦσι μετ' αὐτῶν τρόπον τινὰ μίαν λέξιν· διὸ δὲν
τονίζονται· εἶναι δὲ αἱ ἐξῆς·

α') οἱ τοῦ ἄρθρου τύποι δ, ἦ, οἶ, αἶ·

β') αἱ προθέσεις ἐν, εἰς καὶ ἐς, ἐξ καὶ ἐκ·

γ') τὰ μόρια οὐ (οὐκ, οὐχ), ὡς, εἶ·

Τὸ οὐ δ' ὅμως, ἂν μετ' αὐτὸ ὑπάρχη στίξις, τονίζεται· οἷον πῶς
γὰρ οὐ;

6. Λέξεις ἐγκλιτικαὶ

§ 101. Ἐγκλιτικαὶ καλοῦνται αἱ λέξεις αἵτινες προφέρονται τόσον
στενωῶς μετὰ τῶν προηγουμένων, ὥστε ὁ τόνος αὐτῶν ἢ ἀποβάλλε-
ται ἢ μεταβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν ἐκείνων ὡς ὀξεῖα. Εἶναι δὲ
αἱ ἐξῆς·

α') οἱ τύποι τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν μοῦ, μοί, μέ, σοῦ,
σοί, σέ, οὖ, οἶ, εἶ·

β') ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία τίς κατὰ πάντας τοὺς τύπους πλὴν
τοῦ ἄκτα·

γ') ἡ ὀριστικὴ τοῦ ἐνεστώτος τοῦ εἰμί καὶ τοῦ φημί πλὴν τῶν
τύπων εἶ καὶ φῆς·

δ') τὰ ἀόριστα ἐπιρρήματα πῆ, ποθέν, ποθί, ποί, ποτέ, πού, πῶς·

ε') τὰ μόρια γέ, δέ, νῦν, πέρ, τέ, τοί·

§ 102. Ἡ ἐγκλισις τοῦ τόνου γίνεται κατὰ τοὺς ἐξῆς κανόνας·

α') Ἄν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι ὀξύτονος ἢ περισπωμένη, ὁ τόνος

¹ Τὰ σημεῖα τοῦ πνεύματος, τοῦ τόνου καὶ τοῦ χρόνου τῶν διχρόνων
εἶναι ἐπινοήματα τῶν μεταγενεστέρων.

τῆς ἐγκλιτικῆς ἀποβάλλεται, τῆς δὲ ὀξυτόνου ἢ ὀξεῖα δὲν γίνεταί βαρεῖα· οἷον πατήρ μου, φιλῶ τινα.

ΣΗΜ. *Ἄν ἡ προηγουμένη προπερισπωμένη λέξις λήγη εἰς ξ ἢ ψ , ὁ τόνος τῆς δισυλλάβου ἐγκλιτικῆς φυλάττεται· π. χ. λαίλαψ ἐστίν.

β') *Ἄν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι προπαροξύτονος ἢ προπερισπωμένη, ὁ τόνος τῆς ἐγκλιτικῆς μεταβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν ἐκείνης ὡς ὀξεῖα· οἷον ἀνθρώπος τις, σῶμά μου.

γ') *Ἄν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι ἄτονος, ὁ τόνος τῆς ἐγκλιτικῆς μεταβιβάζεται εἰς ἐκείνην ὡς ὀξεῖα· οἷον εἶ τις.

δ') *Ἄν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι παροξύτονος, ὁ τόνος τῆς μὲν μονοσυλλάβου ἐγκλιτικῆς ἀποβάλλεται, τῆς δὲ δισυλλάβου φυλάττεται· ὡς φίλος τις, φίλοι τινές.

ε') *Ἄν πλείονες τῆς μιᾶς ἐγκλιτικαὶ εἶναι ἐπάλληλοι, συνεγκλίνονται, ὥστε ἡ τελευταία μένει ἄτονος· οἷον εἶ τί μοί φησιν.

ΣΗΜ. 1. Ἐγκλιτικαὶ τινες λέξεις ἐνοῦνται μετὰ τῆς προηγουμένης λέξεως εἰς μίαν· π. χ. ὥστε, οὔτε. Αὗται ὡς πρὸς τὴν ἐγκλισιν τῆς ἐπομένης ἐγκλιτικῆς ὑπάγονται εἰς τοὺς ῥηθέντας περὶ ἐγκλίσεως κανόνας· οἷον οὔτ' ἐγὼ οὔτε τις ἄλλος· οὔτ' ἐγὼ οὔτε τινὲς ἄλλοι· εἴπερ τινὲς καὶ ἄλλοι. Ὡς πρὸς δὲ τὸν τόνον θεωροῦνται ὡς μία λέξις· οἷον ὥστε, οὔτινος.

ΣΗΜ. 2. Περὶ τῶν ἐγκλιτικῶν τῶν πασχουσῶν ἐκθλιψιν ἰδὲ § 24, σημ.

§ 103. Δὲν ἐγκλίνονται

α') πᾶσαι αἱ ἐγκλιτικαὶ ἐπὶ ἀντιθέσεως καὶ ἐμφράσεως· π. χ. σοὶ λέγω· ἔδοξε μοί καὶ τῷ ἀδελφῷ· ὧν τινὲς μὲν ἔγραφον, τινὲς δὲ ἀνεγίνωσκον·

β') αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι μετὰ πρόθεσιν, πλὴν τῆς πρὸς μετ' αἰτιατικῆς· οἷον σὺν σοί, πρὸς με·

γ') ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία τίς, μετὰ στίξιν ἀπαντῶσα· π. χ. τί δέ; ἔφη, τίς λέξει;

δ') οἱ τύποι τοῦ εἰμί, μεθ' ὑποστιγμῆν ἢ μετὰ λέξιν παθοῦσαν ἐκθλιψιν ἀπαντῶντες· ὡς οὔτοι, οἶμαι, εἰσί· καλοί δ' εἰσὶν οὔτοι·

ε') οἱ τύποι τοῦ φημί, μεταξὺ στίξεων ἀπαντῶντες· ὡς καλός· φησίν, ἐστί·

ς') πᾶσαι αἱ ἐγκλιτικαί, ἂν ὁ λόγος γίνηται περὶ αὐτῶν· οἷον τὸ ποτέ ἐπίρρημά ἐστιν. *a*

Α Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α

Σημεία στίξεως καὶ ἄλλα γραπτὰ σημεῖα

§ 104. Πλὴν τῶν γραμμάτων, τῶν σημείων τοῦ χρόνου τῶν διχρόνων, τῶν πνευμάτων καὶ τῶν τόνων, ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ γίνεται χρῆσις καὶ τῶν σημείων τῆς στίξεως καὶ ἄλλων γραπτῶν σημείων ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἐπινοηθέντων.

§ 105. Σημεῖα τῆς στίξεως εἶναι τὰ ἐξῆς·

α') ἡ τελεία στιγμὴ (.), δι' ἧς χωρίζονται ἀλλήλων αἱ τοῦ λόγου περίοδοι·

β') τὸ κῶλον ἢ ἡ μέση στιγμὴ (·), δι' ἧς χωρίζονται ἀλλήλων τὰ κῶλα τῆς περιόδου·

γ') ἡ ὑποστιγμὴ ἢ τὸ κόμμα (,), δι' οὗ χωρίζονται αἱ προτάσεις·

δ') τὸ ἐρωτηματικόν (;), σημεῖον τῆς ἐρωτηματικῆς προτάσεως.

§ 106. Ἄλλα γραπτὰ σημεῖα εἶναι τὰ ἐξῆς·

α') ἡ κορωνίς ('), περὶ ἧς ἰδὲ § 28·

β') ἡ ἀπόστροφος ('), περὶ ἧς ἰδὲ § 21 καὶ 25·

γ') τὸ θαυμαστικόν (!), σημεῖον θαυμασμοῦ ἢ σχετλιασμοῦ· ὡς Φεῦ!, βαβαὶ τῶν κακῶν!

δ') τὸ διαλυτικόν (·), τιθέμενον ἐπὶ τοῦ ι καὶ τοῦ υ, ἂν δὲν ἀποτελῶσι δίφθογγον μετὰ τῶν προηγουμένων φωνηέντων· ὡς βοῦ, προϋπάρχω·

ε') ἡ παρένθεσις (()), ἐν ἧ ἐγκλείονται λέξεις ἢ λόγοι ἢ σημεῖα διασαφηντικὰ συνήθως ἄλλων λέξεων ἢ λόγων.

ς') τὰ εἰσαγωγικά (« »), δι' ὧν περικλείεται λόγος τρίτου τινὸς αὐτολεξεί·

ζ') τὸ ἀποσιωπητικόν (...), σημεῖον παραλείψεως λέξεως ἢ λέξεων, ἃς δὲν θέλομεν νὰ εἰπώμεν·

η') ἡ παῦλα (—), σημεῖον διακοπῆς τῆς συνεχείας τοῦ λόγου·

θ') τὸ διαιρετικόν (—), δι' οὗ διαιροῦμεν τὴν λέξιν εἰς τὰς συλλεκτὰς ἢ τὰ συνθετικὰ αὐτῆς μέρη.

ι') αἱ ἀγκύλαι ([]), ἐν αἷς περικλείονται συνήθως χωρία συγγραφέων νόθα ἢ ἀμφίβολα¹.

¹ Ἐν τῷδε τῷ συγγράμματι περικλείομεν ἐν ἀγκύλαις τὰς ποιητικὰς καὶ τὰς μεταγενεστέρως λέξεις.

ια') ἢ παράγραφος (¶), σημεῖον διαιρέσεως ὅλου τινὸς λόγου εἰς μέρη μικρότερα.

ΣΗΜ. Τούτοις προσθετέον καὶ τὴν διαστολὴν τοῦ ὄ,τι.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΤΥΠΙΚΟΝ

ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΑΥΤΩΝ

§ 107. Τὰ διάφορα εἶδη τῶν λέξεων, ἐξ ὧν ἀπκρτίζεται ὁ λόγος, ἦτοι τὰ μέρη τοῦ λόγου, εἶναι δέκα· τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία, τὸ ῥῆμα, ἡ μετοχή, ἡ πρόθεσις, τὸ ἐπίρρημα, ὁ σύνδεσμος καὶ τὸ ἐπιφώνημα.

§ 108. Τὰ μέρη τοῦ λόγου διαίρουνται εἰς κλιτὰ καὶ εἰς ἄκλιτα. Καὶ κλιτὰ μὲν λέγονται, ὅσα ἀπαντῶσιν ὑπὸ διαφόρους τύπους, ἄκλιτα δέ, ὅσα ὑπὸ ἓνα μόνον τύπον ἀπαντῶσι.

§ 109. Κλιτὰ μέρη τοῦ λόγου εἶναι ἑξ· τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία, τὸ ῥῆμα καὶ ἡ μετοχή· ἄκλιτα δὲ τέσσαρα· ἡ πρόθεσις, τὸ ἐπίρρημα, ὁ σύνδεσμος καὶ τὸ ἐπιφώνημα.

1) Τὸ ἄρθρον. Ἄρθρον λέγεται ἡ λέξις, ἣτις τίθεται πρὸ τῶν οὐσιαστικῶν, ἂν ταῦτα εἶναι γνωστὰ καὶ ὠρισμένα· π. χ. ὁ Γεώργιος (ὁ γνωστὸς Γεώργιος).

2) Τὸ οὐσιαστικόν. Οὐσιαστικὰ λέγονται αἱ λέξεις, αἵτινες σημαίνουσι πρόσωπον ἢ ζῶον ἢ πρᾶγμα· π. χ. ἄνθρωπος, κύων, ὄρος, θάλαττα.

3) Τὸ ἐπίθετον. Ἐπίθετα λέγονται αἱ λέξεις αἱ σημερινούσαι τὴν ποιότητα ἢ τὴν ιδιότητα τῶν οὐσιαστικῶν· π. χ. ταχύς (ἵππος), λευκός (χάρτης), καλὴ (γυνή), ὑψηλὸν (ὄρος).

4) Ἡ ἀντωνυμία. Ἀντωνυμίας λέγονται αἱ λέξεις, ἃς μεταχειρίζομεθα ἀντὶ τῶν ὀνομάτων· οἷον ἐγώ, σύ, αὐτός, ἄλλος.

5) Τὸ ῥῆμα. Ῥήματα λέγονται αἱ λέξεις, αἱ σημαίνουσαι ὅτι ὄν τι ἐν χρόνῳ τινὶ ἐνεργεῖ ἢ πάσχει ἢ εὐρίσκεται ἐν τινὶ καταστάσει· ὡς γράφω, τύπτομαι, καθεύθω.

6) Ἡ μετοχή. Μετοχαὶ λέγονται τὰ ῥηματικά ἐπίθετα, τὰ ἔχοντα τὰ παρεπόμενα καὶ τοῦ ῥήματος καὶ τοῦ ὀνόματος, πλὴν τῶν ἐγκλίσεων καὶ τῶν προσώπων· π. χ. ὁ γράφων μαθητής, ὁ γράφας μαθητής, ὁ διδασκόμενος μαθητής.

7) Ἡ πρόθεσις. Πρόθεσις λέγεται αἱ λέξεις, ὧν γίνεται χρῆσις πρὸς ἀκριβέστερον προσδιορισμὸν τῶν σχέσεων, ἃς γενικῶς δηλοῦσιν αἱ πτώεις· οἷον ἔρχομαι πρὸς σέ, μένω ἐν τῇ οἰκίᾳ.

8) Τὸ ἐπιρρημα. Ἐπιρρήματα λέγονται αἱ λέξεις αἱ σημαίνουσαι τόπον, χρόνον, τρόπον καὶ ποσὸν καὶ προσδιορίζουσαι τὰ ῥήματα, τὰ ἐπίθετα καὶ ἄλλα ἐπιρρήματα· π. χ. μένω οἴκοι, ἦλθον χθές, ἔχω καλῶς, λίαν ἐπιμελής, πάνυ καλῶς.

9) Ὁ σύνδεσμος. Σύνδεσμοι λέγονται αἱ λέξεις, δι' ὧν συνδέονται πρὸς ἀλλήλας ἄλλαι λέξεις ἢ προτάσεις· π. χ. ἐγὼ καὶ σὺ γράφομεν· ὁ μὲν διδάσκαλος διδάσκει, οἱ δὲ μαθηταὶ μανθάνουσι.

10) Τὸ ἐπιφώνημα. Ἐπιφωνήματα λέγονται αἱ λέξεις (μᾶλλον αἱ φωναί), δι' ὧν ἐκφράζομεν συναίσθημά τι ἢ πάθος τῆς ψυχῆς, τουτέστι χαρὰν, λύπην, θαυμασμόν κ.τ.λ. π.χ. εὐοῖ, οἴμοι, ᾶ!

§ 110. Τὰ κλιτὰ μέρη τοῦ λόγου διαιροῦνται εἰς πτωτικά καὶ εἰς ὄηματα.

§ 111. Πτωτικά εἶναι τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία καὶ ἡ μετοχή· τὰ δὲ διάφορα εἶδη τῶν τύπων, οὓς ἐν τῇ κλίσει λαμβάνουσι τὰ πτωτικά, εἶναι τὸ γένος, ὁ ἀριθμὸς, καὶ ἡ πτώσις.

§ 112. Τὸ γένος, ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ πτώσις λέγονται παρεπόμενα τῶν πτωτικῶν, διότι παρέπονται ἤτοι παρακολουθοῦσιν αὐτὰ ἐν τῇ κλίσει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΤΩΤΙΚΩΝ ΓΕΝΙΚΩΣ

Διαίρεσις τῶν οὐσιαστικῶν

§ 113. Τὰ οὐσιαστικά διαιροῦνται εἰς κύρια καὶ προσηγορικά. Καὶ κύρια μὲν λέγονται, ὅσα σημαίνουσιν ἓν μόνον πρόσωπον ἢ πρᾶγμα εἶδους τινός· ὡς Σωκράτης, Ἀθηναί, ὁ κῆπός μου, ὁ ἵππος τοῦ

ἀδελφοῦ· προσηγορικὰ δὲ λέγονται, ὅσα σημαίνουσι πάντα τὰ ὁμοειδῆ πρόσωπα ἢ ζῷα ἢ πράγματα· ὡς ἄνθρωπος, ἵππος, ὄρος.

§ 114. Τὰ προσηγορικὰ διαιροῦνται εἰς συγκεκριμένα καὶ ἀφηρημένα. Καὶ συγκεκριμένα μὲν λέγονται, ὅσα σημαίνουσιν αἰσθητὰ ἢ νοητὰ ἀθύπαρτα ἀντικείμενα· ὡς γυνή, δένδρον, Θεός, δαίμων· ἀφηρημένα δὲ λέγονται, ὅσα σημαίνουσιν ιδιότητα ἢ κατάστασιν ἢ πράξιν οὐχὶ δὲ καὶ ἀθύπαρτον τι ἀντικείμενον· ὡς κακία, εὐτυχία, σοφία, ἐπιμέλεια, τιμή.

Γένος

§ 115. Γένος λέγεται ὁ τύπος τῶν πτωτικῶν, ὁ δηλῶν τὸ φυσικὸν γένος τῶν ὄντων, τῶν σημασινομένων ὑπὸ τῶν οὐσιαστικῶν· εἶναι δὲ τὰ γένη τρία, τὸ ἀρσενικόν, τὸ θηλυκόν καὶ τὸ οὐδέτερον· π. χ. ὁ ἀνὴρ, ἡ γυνή, τὸ ὄρος.

ΣΗΜ. Τὸ κατὰ τύπον γένος πολλάκις διαφέρει τοῦ φυσικοῦ γένους· π. χ. ὁ λίθος, ἡ γῆ (φύσει οὐδέτερα), τὸ κοράσιον (φύσει θηλυκόν). Ἡ γραμματικὴ ἐξετάζει τὸ κατὰ τύπον γένος.

§ 116. Τὰ οὐσιαστικὰ ὡς πρὸς τὸ γένος αὐτῶν διαιροῦνται

α') εἰς μονογενῆ καὶ μονοκατάληκτα· ὡς ἀνὴρ, πόλις, ὄρος·

β') εἰς διγενῆ καὶ μονοκατάληκτα· ὡς ὁ ἄνθρωπος, ἡ ἄνθρωπος·

Ταῦτα λέγονται γένους κοινοῦ·

γ') εἰς διγενῆ καὶ δικατάληκτα· ὡς ὁ ποιητὴς ἢ ποιήτρια, ὁ λέων ἢ λέαινα·

δ') εἰς ἐπίκοινα, ἅτινα δι' ἑνὸς τύπου παριστῶσι καὶ τὰ δύο γένη τῶν ζώων· ὡς ἡ γαλῆ, ἡ ἀλώπηξ, ὁ ἀετός.

ΣΗΜ. Πρὸς διάκρισιν τοῦ φυσικοῦ γένους αὐτῶν προστίθεται τὸ ἄρρη ἢ τὸ θήλυς· π. χ. ἡ ἄρρη ἀλώπηξ, ἡ θήλεια γαλῆ, ὁ ἄρρη ἀετός, ὁ θήλυς λαγώς.

Ἄριθμός

§ 117. Ἄριθμός λέγεται ὁ τύπος τῶν πτωτικῶν, ὁ δηλῶν τὸν ἀριθμὸν τῶν ὄντων, τῶν σημασινομένων ὑπὸ τῶν οὐσιαστικῶν.

§ 118. Οἱ ἀριθμοὶ εἶναι τρεῖς, ὁ ἐνικός, ὅστις δηλοῖ ἓν, ὁ δυϊκός, ὅστις δηλοῖ δύο, καὶ ὁ πληθυντικός, ὅστις δηλοῖ πολλά· π. χ. ὁ μαθητής, τὼ μαθητά, οἱ μαθηταί.

Πτώσις

§ 119. Πτώσεις λέγονται οἱ τύποι, οὓς λαμβάνουσι τὰ πτωτικὰ πρὸς δήλωσιν διαφόρων σχέσεων τῶν οὐσιαστικῶν. Τὰς σχέσεις ταύτας διδάσκει τὸ συντακτικόν.

§ 120. Αἱ πτώσεις εἶναι πέντε· ἡ ὀνομαστική, ἡ γενική, ἡ δοτική, ἡ αἰτιατική καὶ ἡ κλητική. Καὶ ἡ μὲν ὀνομαστική καὶ ἡ κλητική λέγονται ὄρθαι ἢ εὐθείαι αἱ δὲ λοιπαὶ πλάγμια.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

§ 121. Τῶν οὐδετέρων ἡ ὀνομαστική, ἡ αἰτιατική καὶ ἡ κλητική παντός ἀριθμοῦ ἔχει τὸν αὐτὸν τύπον.

§ 122. Τὸ τελικὸν α τῶν οὐδετέρων, ἂν μὴ προέρχεται ἐκ συναίρεσεως, εἶναι βραχύ· π. χ. δῶρα, σώματα.

§ 123. Ὅσων πτωτικῶν συναίρουνται πᾶσαι αἱ πτώσεις, ταῦτα λέγονται συνηρημένα ὀλοπαθῆ, ὅσων δὲ οὐχὶ πᾶσαι, λέγονται συνηρημένα ὀλιγοπαθῆ.

Κλίσις

§ 124. Κλίσις τῶν πτωτικῶν λέγεται ἡ κατ' ἀριθμὸν καὶ πτώσιν μεταβολὴ αὐτῶν.

§ 125. Αἱ κλίσεις εἶναι τρεῖς, ἡ πρώτη, ἡ δευτέρα καὶ ἡ τρίτη· διὸ τὰ πτωτικὰ διαίρουνται εἰς πρωτόκλιτα, δευτερόκλιτα καὶ τριτόκλιτα.

§ 126. Τὰ πρωτόκλιτα καὶ τὰ δευτερόκλιτα λέγονται καὶ ἰσοσύλλαβα, διότι ἔχουσι ἰσαριθμούς συλλαβὰς ἐν πάσαις ταῖς πτώσεσι· τὰ δὲ τριτόκλιτα λέγονται καὶ περιπτοσύλλαβα, διότι ἐν πάσαις ταῖς ἄλλαις πτώσεσιν ἔχουσι μίαν ἐπὶ πλέον συλλαβὴν ἢ ἐν τῇ ἐν. ὀνομαστικῇ καὶ κλητικῇ.

Μέρη τῶν πτωτικῶν

§ 127. Τὰ πτωτικὰ σύγκεινται ἐκ τοῦ θέματος καὶ τῶν πτωτικῶν καταλήξεων.

§ 128. Πτωτικὸν θέμα λέγεται τὸ μέρος τοῦ πτωτικοῦ τὸ μένον ὑπόλοιπον μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν πτωτικῶν καταλήξεων· π. χ. τοῦ γραφεύ-s, λόγο-s, βήχ-s (βήξ) πτωτ. θέμα εἶναι τὸ γραφευ-, λογο-, βηχ-.

§ 129. Τὸ πτωτικὸν θέμα (ὡς καὶ τὸ θέμα ἄλλης λέξεως), ἂν εἶναι ἀρχικὸν στοιχεῖον μὴ δυνάμενον νὰ ἀναλυθῆ περαιτέρω, λέγεται ῥίζα· π. χ. τοῦ βήξ, φλόξ τὸ βηχ-, φλογ- εἶναι ῥίζα.

§ 130. Τῶν πλείστων πτωτικῶν τὸ θέμα σύγκειται ἐκ τῆς ῥίζης καὶ συλλαβῶν τινῶν ἢ γραμμάτων μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῶν καταλή-

ξεων ὑπαρχόντων, προσφυνμάτων δὲ καλουμένων π. χ. τοῦ γραφ-εύ-ς, λόγ-ο-ς, λογ-ικὸ-ς τὸ εὐ, ι, ικο εἶναι προσφύματα.

§ 131. Τὸ τελευταῖον γράμμα τοῦ πτωτικοῦ θέματος λέγεται *χαρακτήρ* π. χ. τοῦ βῆξ, λόγος χαρακτήρ εἶναι τὸ χ, ο.

§ 132. Πολλὰ πτωτικὰ ἔχουσι δύο θέματα, *ἰσχυρὸν* καὶ *ἀσθενές* π. χ. τοῦ δαίμων, ῥήτωρ ἰσχυρὸν θέμα εἶναι τὸ δαίμων-, ῥήτωρ- καὶ ἀσθενές τὸ δαιμον-, ῥήτωρ-.

ΣΗΜ. Ἀσθενές θέμα λέγεται τὸ κατὰ συλλαβὴν ἢ κατὰ ποσότητα συλλαβῆς βραχύτερον θέμα.

§ 133. Πτωτικὰ καταλήξεις λέγονται τὰ γράμματα, ἅτινα προστίθενται εἰς τὸ τέλος τοῦ θέματος τῶν πτωτικῶν πρὸς σχηματισμὸν τῶν πτώσεων αὐτῶν π. χ. τοῦ γραφεύ-ς, λόγο-ς, ἐλπίδ-ος τὸ ς καὶ τὸ ος εἶναι καταλήξεις.

Κλίσις τοῦ ἄρθρου

§ 134. Τὸ ἄρθρον κλίνεται ὡς ἐξῆς:

	Ἐνικός		
†	ἄρσενικόν	θηλυκόν	οὐδέτερον
Ἰον.	ὁ	ἡ	τό
Γεν.	τοῦ	τῆς	τοῦ
Δοτ.	τῷ	τῇ	τῷ
Αἰτ.	τόν	τήν	τό
	Δυϊκός		
Ἰον. καὶ Αἰτ.	τώ	τῶ (τά)	τῶ
Γεν. καὶ Δοτ.	τοῖν	τοῖν (ταῖν)	τοῖν
	Πληθυντικός		
Ἰον.	οἱ	αἱ	τά
Γεν.	τῶν	τῶν	τῶν
Δοτ.	τοῖς	ταῖς	τοῖς
Αἰτ.	τούς	τάς	τά †

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

§ 135. Τοῦ ἄρθρου τὸ ἄρσενικόν καὶ τὸ οὐδέτερον γένος κλίνεται κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν, τὸ δὲ θηλυκόν κατὰ τὴν πρώτην· ἀλλ' ἐν τῇ ἐνικῇ ὀνομαστικῇ τὸ μὲν ἄρσενικόν δὲν ἔχει ς, τὸ δὲ οὐδέτερον δὲν ἔχει ν.

§ 136. Τὸ ἄρθρον κλητικὴν δὲν ἔχει· ἡ δὲ κλητικὴ τῶν ἄλλων πτωτικῶν ἐκφέρεται ἢ μετὰ τοῦ κλητικοῦ ἐπιφωνήματος ᾧ ἢ καὶ ἄνευ αὐτοῦ· π. χ. ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἄνδρες Ἀθηναῖοι.

ΣΗΜ. Ὁ τύπος τοῦ δυϊκοῦ τὰ εἶναι σπανιώτατος.

ΠΡΩΤΗ ΚΛΙΣΙΣ

§ 137. Ἡ πρώτη κλίσις περιέχει πτωτικὰ ἀρσενικὰ μὲν λήγοντα ἐν τῇ ἐνικῇ ὀνομαστικῇ εἰς ας ἢ εἰς ης, θηλυκὰ δὲ λήγοντα εἰς α ἢ εἰς η.

§ 138. Τὰ πτωτικὰ τῆς α' κλίσεως ἔχουσι χαρακτῆρα α ἢ η· π. χ. χωρα-, τιμη-, τιμα-, πολιτη-, πολιτα-, νεανια-.

§ 139. Πτωτικαὶ καταλήξεις καὶ πτωτικὰ τέλη τῆς α' κλίσεως εἶναι τὰ ἐξῆς·

Πτωτικαὶ καταλήξεις			Πτωτικὰ τέλη		
Ἐνικός	Δυϊκός	Πληθ.	Ἐνικός	Δυϊκός	Πληθ.
ἀρσ. θηλ.	ἀρσ. θηλ.	ἀρσ. θηλ.	ἀρσ. θηλ.	ἀρσ. θηλ.	ἀρσ. θηλ.
Ὀν. ς	—	ι	ας ης	α η	αι
Γεν. ο ς	ιν	ων	ου ου	ας ης	αιν
Δοτ. ι ι	ιν	ις	α η	α η	αις
Αἰτ. ν ν	—	νς	αν ην	αν ην	ας ¹
Κλ. — —	—	ι	α η	α η	αι

§ 140. Τὰ πτωτικὰ τῆς πρώτης κλίσεως εἶναι ἀσυναίρετα καὶ συνηρημένα.

§ 141. Α' Ἀσυναίρετα

Ἀρσενικὰ

Ἐνικός

Ὀν.	ὁ	νεανία-ς	ὁ	πολίτη-ς	ὁ	μαθητή-ς	ὁ	Ἀτρείδη-ς
Γεν.	τοῦ	νεανίου	τοῦ	πολίτου	τοῦ	μαθητοῦ	τοῦ	Ἀτρείδου
Δοτ.	τῷ	νεανίᾳ	τῷ	πολίτῃ	τῷ	μαθητῇ	τῷ	Ἀτρείδῃ
Αἰτ.	τόν	νεανία-ν	τόν	πολίτη-ν	τόν	μαθητή-ν	τόν	Ἀτρείδη-ν
Κλ.	ᾧ	νεανία	ᾧ	πολίτα	ᾧ	μαθητὰ	ᾧ	Ἀτρείδη

Δυϊκός

Ὀν. καὶ Αἰτ.	τὼ	νεανία	τὼ	πολίτα	τὼ	μαθητὰ	τὼ	Ἀτρεῖδα
Γεν. καὶ Δοτ.	τοῖν	νεανίαιν	τοῖν	πολίταιν	τοῖν	μαθηταῖν	τοῖν	Ἀτρεῖδαιν
Κλ.	ᾧ	νεανία	ᾧ	πολίτα	ᾧ	μαθητὰ	ᾧ	Ἀτρεῖδα

¹ Ἴδὲ § 65 β'.

Πληθυντικός

Ὀν.	οἱ νεανίαι	οἱ πολῖται	οἱ μαθηταὶ	οἱ Ἀτρεΐδαι
Γεν.	τῶν νεανιῶν	τῶν πολιτῶν	τῶν μαθητῶν	τῶν Ἀτρειδῶν
Δοτ.	τοῖς νεανίασι	τοῖς πολῖταις	τοῖς μαθηταῖς	τοῖς Ἀτρεΐδασι
Αἰτ.	τούς νεανίας	τούς πολίτας	τούς μαθητάς	τούς Ἀτρεΐδας
Κλ.	ὧ νεανίαι	ὧ πολῖται	ὧ μαθηταὶ	ὧ Ἀτρεΐδαι

Θηλυκὰ

Ἐνικός

Ὀν.	ἡ χώρα	ἡ τιμῆ	ἡ μούσα	ἡ τράπεζα
Γεν.	τῆς χώρα-ς	τῆς τιμῆ-ς	τῆς μουσῆ-ς	τῆς τραπέζη-ς
Δοτ.	τῇ χώρᾳ	τῇ τιμῇ	τῇ μουσῆ	τῇ τραπέζῃ
Αἰτ.	τὴν χώρα-ν	τὴν τιμῆ-ν	τὴν μούσα-ν	τὴν τράπεζα-ν
Κλ.	ὧ χώρα	ὧ τιμῆ	ὧ μούσα	ὧ τράπεζα

Δυνικός

Ὀν. καὶ Αἰτ.	τὴν χώρα	τὴν τιμὰ	τὴν μούσα	τὴν τραπέζα
Γεν. καὶ Δοτ.	τοῖν χώραιν	τοῖν τιμαῖν	τοῖν μουσαῖν	τοῖν τραπέζαιν
Κλ.	ὧ χώρα	ὧ τιμὰ	ὧ μούσα	ὧ τράπεζα

Πληθυντικός

Ὀν.	αἱ χώραι	αἱ τιμαὶ	αἱ μούσαι	αἱ τράπεζαι
Γεν.	τῶν χωρῶν	τῶν τιμῶν	τῶν μουσῶν	τῶν τραπέζων
Δοτ.	ταῖς χώραις	ταῖς τιμαῖς	ταῖς μούσαις	ταῖς τραπέζαις
Αἰτ.	τὰς χώρας	τὰς τιμὰς	τὰς μούσας	τὰς τραπέζας
Κλ.	ὧ χώραι	ὧ τιμαὶ	ὧ μούσαι	ὧ τράπεζαι

Ἐνικός

Ὀν.	ἡ οἰκία	ἡ πείρα	ἡ χαρὰ	ἡ δίκη
Γεν.	τῆς οἰκία-ς	τῆς πείρα-ς	τῆς χαρᾶ-ς	τῆς δίκη-ς
Δοτ.	τῇ οἰκίᾳ	τῇ πείρᾳ	τῇ χαρᾷ	τῇ δίκη
Αἰτ.	τὴν οἰκία-ν	τὴν πείρα-ν	τὴν χαρὰ-ν	τὴν δίκη-ν
Κλ.	ὧ οἰκία	ὧ πείρα	ὧ χαρὰ	ὧ δίκη

Δυνικός

Ὀν. καὶ Αἰτ.	τὴν οἰκία	τὴν πείρα	τὴν χαρὰ	τὴν δίκη
Γεν. καὶ Δοτ.	τοῖν οἰκίαιν	τοῖν πείραιν	τοῖν χαρῶν	τοῖν δίκαιν
Κλ.	ὧ οἰκία	ὧ πείρα	ὧ χαρὰ	ὧ δίκη

Πληθυντικός

Ὀν.	αἱ οἰκίαι	αἱ πείραι	αἱ χαραὶ	αἱ δίκαι
Γεν.	τῶν οἰκιῶν	τῶν πειρῶν	τῶν χαρῶν	τῶν δικῶν
Δοτ.	ταῖς οἰκίαις	ταῖς πείραις	ταῖς χαραῖς	ταῖς δίκαις
Αἰτ.	τὰς οἰκίας	τὰς πείρας	τὰς χαρὰς	τὰς δίκας
Κλ.	ὧ οἰκίαι	ὧ πείραι	ὧ χαραὶ	ὧ δίκαι

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

α') Περὶ τῶν πτώσεων

§ 142. Τὰ εἰς α θηλυκὰ ἐν μὲν τῇ ἐν. γενικῇ λήγουσιν εἰς ης, ἐν δὲ τῇ ἐν. δοτ. εἰς η' ὡς *μοῦσα, μούσης, μούση*. Φυλάττουσι δὲ τὸ α ἀμετάβλητον τὰ ἔχοντα πρὸ αὐτοῦ φωνῆεν ἢ ρ' ὡς *οἰκία οἰκίας, χώρα χώρα, καὶ τινὰ Δωρικὰ κύρια*: ὡς τὸ *Ἀνδρομέδα, Γέλα, Διοτίμα, Λήδα* κτλ.

ΣΗΜ. τὸ *δριυδοθήρας, πατραλοῖας καὶ μητραλοῖας* καὶ Δωρικὰ τινὰ καὶ ἐνικὰ ἔχουσι τὴν ἐνικὴν γεν. εἰς *ᾱ* ἀντὶ εἰς *ου*: π. χ. *δριυδοθήρᾱ, Λεωνίδᾱ* (καὶ Λεωνίδου), *Ὀρνιτᾶ*. Τινῶν δὲ τῶν εἰς ης ἡ αὐτὴ πῶσις λήγει *Ἰωνικῶς* εἰς *εω*: ὡς *Τήρης Τήρεω, Πύθης Πύθειω*.

§ 143. Τὰ εἰς της, τὰ ἐθνικὰ, τὰ σύνθετα, ὧν τὸ β' συνθετικὸν εἶναι ῥῆμα, καὶ τὸ δεσπότης ἔχουσι τὴν κλητικὴν εἰς *ᾱ* ἀντὶ εἰς η' οἷον *πολίτα, Σκύθα, Πέρσα, βιβλιοπῶλα, γεωμέτρα, παιδοτρῖβα, τελεῶνα, δέσποτα*.

§ 144. Ἡ ἐνικὴ κλητικὴ τῶν θηλυκῶν ἔχει τὸν αὐτὸν τῇ ἐνικῇ ὀνομαστικῇ τύπον.

β') Περὶ τῆς ποσότητος τῆς ληγούσης

§ 145. Τῶν εἰς α θηλυκῶν ἔχουσιν αὐτὸ ἐν τῇ ἐνικῇ ὀνομαστικῇ μακρὸν *η εω ηη ηηῶν τῶν ὡν ηη εωρη*

α') Τὰ ἐπίθετα, ὧν τὸ ἀρσενικὸν εἶναι δευτερόκλιτον: ὡς *δικαῖᾱ*.

β') Τὰ εἰς εια ἐπὶ τῆς παραληγούσης τονιζόμενα οὐσιαστικά: ὡς *βασιλεῖᾱ, μνεῖᾱ*.

γ') Τὰ εἰς ρα δισύλλαβα τὰ ἔχοντα ἐν τῇ παραληγούσῃ φωνῆεν: ὡς *ῶρᾱ, χώρα, θήρᾱ*, πλὴν τοῦ *σφῦρᾱ*.

δ') Πάντα τὰ πολυσύλλαβα παροξύτονα οὐσιαστικά: ὡς *ὄρχηστρᾱ, καλαιστρᾱ, κακίᾱ, ἐλαίᾱ*.

§ 146. Ἐχουσι δὲ αὐτὸ βραχὺ

α') Τὰ ἐπίθετα καὶ αἰ μετοχαί, ὧν τὸ ἀρσενικὸν εἶναι τριτόκλιτον: ὡς *ταχεῖᾱ, ἐλθοῦσᾱ*.

β') Τὰ εἰς ρα δισύλλαβα τὰ ἔχοντα ἐν τῇ παραληγούσῃ δίφθογγον: ὡς *μοῖρᾱ, πρῶρᾱ*, πλὴν τοῦ *Αἰθρᾱ, Φαιθρᾱ, αὔρᾱ, λαύρᾱ, σαύρᾱ*.

γ') Πάντα τὰ προπαροξύτονα: ὡς *ἐπιμέλειᾱ, Ἰστιάειᾱ, εὔνοιᾱ*.

δ') Τὰ εἰς αια δισύλλαβα: οἷον *μαῖᾱ, γραῖᾱ, καὶ τὸ μνῖᾱ*.

ε') Πάντα τὰ ἐν τῇ γενικῇ καὶ τῇ δοτικῇ τοῦ ἐνικοῦ μεταβάλλοντα αὐτὸ εἰς η' οἷον *μοῦσᾶ, γλῶσσᾶ*.

§ 147. Τὸ τέλος *ας* τῶν πρωτοκλίτων εἶναι πανταχοῦ μακρόν¹ ὡς *Αἰνεῖας, τῆς χώρας, τὰς χώρας*.

§ 148. Ἡ λήγουσα τῆς ἐν. αἰτιατ. καὶ κλητικῆς ἔχει τὸν χρόνον τῆς ἐν. ὀνομαστικῆς² π. χ. *μοῦσᾶ, μοῦσᾶν, ᾧ μοῦσᾶ· χώρᾶ, χώρᾶν, ᾧ χώρᾶ*.

§ 149. Τὸ τέλος *α* τοῦ δυϊκοῦ εἶναι μακρόν¹ οἷον τὸ *Ἀτρεΐδᾶ, τὸ μούσᾶ*¹.

γ') Περὶ τοῦ τονισμοῦ

§ 150. Παρὰ τὸν κανόνα τονίζονται τὰ ἐξῆς πρωτόκλιτα·

α') τὸ *μία* ἔχει ἐνικὴν γενικὴν μὲν *μιάς, δοτ. δὲ μιά*·

β') τὸ *δεσπότης* ἔχει ἐνικὴν κλητικὴν ᾧ *δέσποτα*.

§ 151. Ἡ λήγουσα τῆς πληθυντ. γενικῆς τῶν πρωτοκλίτων περι-σπᾶται ἅτε προερχομένη ἐκ συναϊρέσεως³ π. χ. *μουσᾶων μουσῶν*, πλὴν τοῦ *ἀφύων, ἐτησίων, χρήστων*² καὶ τῶν ἐπιθέτων καὶ τῶν μετοχῶν, ὧν τὸ ἄρσ. εἶναι δευτερόκλιτον, τονιζομένων κατὰ τὸ ἄρσ. νικόν¹ οἷον αἱ *ἄγριαι τῶν ἄγιων, αἱ λυόμεναι τῶν λυομένων*.

ΣΜΗ. 1. Θηλυκά τινα ἐπίθετα ὡς οὐσιαστικὰ λαμβανόμενα τονίζονται ὡς τὰ οὐσιαστικά· π. χ. *νεάτη* (καὶ *νήτη*) *νεατῶν, μέση μεσῶν, ὑπάτη ὑπατῶν* (ἐπὶ χορδῶν), *Ῥοδίαι Ῥοδιῶν, χίλιαι χιλιῶν* (δραχμῶν) κτλ.

ΣΗΜ. 2. Τὸ Πλάταια καὶ Θεσπια λέγονται καὶ Πλαταιαί, Θεσπιαί.

Β'. Συνηρημέρα

§ 152. Τὰ συνηρημέρα πτωτικά τῆς πρώτης κλίσεως εἶναι ὅλα παθῆ· συναϊροῦνται δὲ τὰ φωνήεντα καὶ αἱ δίφθογγοι τῶν τελῶν αὐτῶν μετὰ τοῦ πρὸ αὐτῶν φωνήεντος.

1) Τῶν ἐχόντων τὸ δίχρονον τῆς παραληγούσης μακρόν πρωτοκλίτων ὄντων μᾶτων συνηθέστατα εἶναι τὰ ἐξῆς· α') τὰ παρώνυμα εἰς ἴτης καὶ ὄτης ὡς *πολίτης, πρεσβύτες*· β') τὰ εἰς ἄτης ἔθνικά· ὡς *Σπαρτιάτης*, πλὴν τοῦ *Γαλατίας, Σαλαμᾶτης, Σαρματίας, Σαυρομάτης*· γ') τὸ αἰσχῦνη, ἀξιῦνη, δῖνη, ἐλεῖνη, ζῦμη, ὄλη, κνῖσα, λῦμη, λῦπη, μᾶζα, νῖνη, πῖνα (καὶ πῖνα), δῖνη, σμίλη, σφῦρα, ὄλη, φορῖνη, φοῖνη.

2) Τονίζονται οὕτω ὅπως διακρίνονται τὸ μὲν ἀφύων τοῦ ἀφῶν (ἀφῶν) τὸ δὲ χρήστων τοῦ χρηστῶν (χρηστός). Τὸ δὲ ἐτησίων ἔγινε κατ' ἀναλογίαν τῆς γεν. πληθ. τοῦ ἐτήσιοι (ἄνεμοι.)

Ἑνικός

Ἄν.	ἡ	μνᾶ	(άα)	ἡ	σुकῆ	(έα)	ἡ	ἀργυρᾶ	(έα)
Γεν.	τῆς	μνᾶς	(άας)	τῆς	σुकῆς	(έας)	τῆς	ἀργυρᾶς	(έας)
Δοτ.	τῆ	μνᾶ	(άα)	τῆ	σुकῆ	(έα)	τῆ	ἀργυρᾶ	(έα)
Αἰτ.	τῆν	μνᾶν	(άαν)	τῆν	σुकῆν	(έαν)	τῆν	ἀργυρᾶν	(έαν)
Κλ.	ῶ	μνᾶ	(άα)	ῶ	σुकῆ	(έα)	ῶ	ἀργυρᾶ	(έα)

Δυϊκός

Ἄν.	καὶ Αἰτ.	τῶ	μνᾶ	(άα)	τῶ	σुकᾶ	(έα)	τῶ	ἀργυρᾶ	(έα)
Γεν.	καὶ Δοτ.	τοῖν	μνᾶιν	(άαιν)	τοῖν	σुकᾶιν	(έαιν)	τοῖν	ἀργυρᾶιν	(έαιν)
Κλ.		ῶ	μνᾶ	(άα)	ῶ	σुकᾶ	(έα)	ῶ	ἀργυρᾶ	(έα)

Πληθυντικός

Ἄν.	αἱ	μναῖ	(άαι)	αἱ	σुकᾶῖ	(έαι)	αἱ	ἀργυραῖ	(εαι)
Γεν.	τῶν	μνῶν	(αῶν)	τῶν	σुकῶν	(εῶν)	τῶν	ἀργυρῶν	(έων)
Δοτ.	ταῖς	μναῖς	(άαις)	ταῖς	σुकᾶῖς	(έαις)	ταῖς	ἀργυραῖς	(έαις)
Αἰτ.	τάς	μνᾶς	(άας)	τάς	σुकᾶς	(έας)	τάς	ἀργυρᾶς	(έας)
Κλ.	ῶ	μναῖ	(άαι)	ῶ	σुकᾶῖ	(έαι)	ῶ	ἀργυραῖ	(εαι)

Ἑνικός

Ἄν.	ὁ	Ἑρμῆς	(έας)	ἡ	ἀπλῆ	(όη)
Γεν.	τοῦ	Ἑρμοῦ	(έου)	τῆς	ἀπλῆς	(όης)
Δοτ.	τῷ	Ἑρμῆ	(έα)	τῆ	ἀπλῆ	(όη)
Αἰτ.	τόν	Ἑρμῆν	(έαν)	τῆν	ἀπλῆν	(όην)
Κλ.	ῶ	Ἑρμῆ	(έα)	ῶ	ἀπλῆ	(όη)

Δυϊκός

Ἄν.	καὶ Αἰτ.	τῶ	Ἑρμᾶ	(έα)	τῶ	ἀπλᾶ	(όα)
Γεν.	καὶ Δοτ.	τοῖν	Ἑρμαῖν	(έαιν)	τοῖν	ἀπλαῖν	(όαιν)
Κλ.		ῶ	Ἑρμᾶ	(έα)	ῶ	ἀπλᾶ	(όα)

Πληθυντικός

Ἄν.	οἱ	Ἑρμαῖ	(έαι)	αἱ	ἀπλαῖ	(όαι)
Γεν.	τῶν	Ἑρμῶν	(εῶν)	τῶν	ἀπλῶν	(όων)
Δοτ.	ταῖς	Ἑρμαῖς	(έαις)	ταῖς	ἀπλαῖς	(όαις)
Αἰτ.	τούς	Ἑρμᾶς	(έας)	τάς	ἀπλᾶς	(όας)
Κλ.	ῶ	Ἑρμαῖ	(έαι)	ῶ	ἀπλαῖ	(όαι)

Οὕτω κλίνονται καὶ τὸ Ἀπελλῆς, βορραῖς, γῆ, Ἀθηναῖα, γαλή κτλ. τὰ ὀνόματα δερμάτων ζώων τινῶν ὡς ἀλωπεκῆ, παρδαλῆ, λεοντῆ. τὰ συγγενικά εἰς δῆ ὡς ἀδελφιδῆ, υἰδῆ, θυγατριδῆ κτλ. τὰ πολλαπλασιαστικά εἰς πλῆ ὡς διπλῆ, τετραπλῆ, καὶ τὰ ἐπίθ. τὰ σημαίνοντα τὴν ὕλην ἐξ ἧς γίνεται τι ἢ χρωμα. ὡς χρυσοῆ, χαλκῆ, πορφυρεᾶ κ.τ.λ.

§ 153. Ἡ συναίρεσις τοῦ εα, εαι, οη, οη, οαι καὶ οα γίνεται παρὰ τὸν γενικὸν περὶ συναιρέσεως κανόνα (§ 27), ἵνα μὴ μεταβληθῶσι τὰ χαρακτηριστικὰ τέλη τῆς κλίσεως.

ΣΗΜ. Τὸ βορέας ἀπαντᾷ καὶ συνηρ. βορραῖς, οὗ ἡ γεν. βορροῦ ἀπαξ ἀπαντᾷ. τὸ ἀσυναίρετον εἶναι καὶ κύριον Βορέας (θεός).

ΔΕΥΤΕΡΑ ΚΛΙΣΙΣ

§ 154. Ἡ δευτέρα κλίσις περιέχει πτωτικά ἀρσενικά μὲν καὶ θηλυκὰ λήγοντα ἐν τῇ ἐνικῇ ὀνομαστικῇ εἰς ος, οὐδέτερα δὲ λήγοντα εἰς ον.

§ 155. Τὰ ἀρσενικά καὶ τὰ θηληκὰ πτωτικά τῆς β' κλίσεως ἔχουσι χαρακτῆρα ο καὶ εἰ οἶον λογο-, λογε-, ὄδο-, ὄδε· τὰ δὲ οὐδέτερα ἔχουσι μόνον ο· οἶον δωρο-.

§ 156. Πτωτικαὶ καταλήξεις καὶ πτωτικά τέλη τῆς β' κλίσεως εἶναι τὰ ἐξῆς·

Πτωτικαὶ καταλήξεις			Πτωτικά τέλη		
Ἐνικὸς	Δυνικὸς	Πληθ.	Ἐνικὸς	Δυνικὸς	Πληθ.
ἀρ.θ. οὐδ.	ἀρ.θ.οὐδ.	ἀρ.θ. οὐδ.	ἀρ.θ. οὐδ.	ἀρ.θ.οὐδ.	ἀρ.θ. οὐδ.
Ἄρ.θ. οὐδ. ὄν. ς ν	—	ι α	ος ον	ω	οι ᾶ
Γεν. ο ο	ιν	ων ων	ου ου	οιν	ων ων
Δοτ. ι ι	ιν	ις ις	φ φ	οιν	οις οίς
Αἰτ. ν ν	—	νς α	ον ον	ω	ους ᾶ
Κλ. — ν	—	ι α	ε ον	ω	οι ᾶ

§ 157. Τὰ πτωτικά τῆς δευτέρας κλίσεως εἶναι ἀσυναίρετα καὶ συνηρημένα.

§ 158.

Α' Ἀσυναίρετα

Ἐνικὸς

Ἄρ.θ. οὐδ. ὄν. ὁ	ἄνθρωπος	ὁ λόγος	ἡ ὄδος
Γεν. τοῦ	ἄνθρώπου	τοῦ λόγου	τῆς ὁδοῦ
Δοτ. τῷ	ἄνθρωπῳ	τῷ λόγῳ	τῇ ὁδῷ
Αἰτ. τὸν	ἄνθρωπον	τὸν λόγον	τὴν ὁδόν
Κλ. ὦ	ἄνθρωπε	ὦ λόγε	ὦ ὄδε

Δυνικὸς

Ἄρ.θ. οὐδ. ὄν. καὶ Αἰτ. τὸ	ἄνθρωπῳ	τῷ λόγῳ	τῷ ὁδῷ
Γεν. καὶ Δοτ. τοῖν	ἄνθρώποιν	τοῖν λόγοιιν	τοῖν ὁδοῖιν
Κλ. ὦ	ἄνθρώπω	ὦ λόγω	ὦ ὁδῷ

Πληθυντικὸς

Ἄρ.θ. οὐδ. ὄν. οἱ	ἄνθρωποι	οἱ λόγοι	αἱ ὁδοὶ
Γεν. τῶν	ἄνθρώπων	τῶν λόγων	τῶν ὁδῶν
Δοτ. τοῖς	ἄνθρώποις	τοῖς λόγοις	ταῖς ὁδοῖς
Αἰτ. τοὺς	ἄνθρώπους	τοὺς λόγους	τὰς ὁδοὺς
Κλ. ὦ	ἄνθρωποι	ὦ λόγοι	ὦ ὁδοὶ

Ἑνικός

Ὀν.	ἡ	νήσο-ς	τὸ δῶρο-ν	τὸ πτηνό-ν
Γεν.	τῆς	νήσου	τοῦ δῶρου	τοῦ πτηνοῦ
Δοτ.	τῆ	νήσω	τῶ δῶρω	τῶ πτηνῶ
Αἰτ.	τῆν	νήσο-ν	τὸ δῶρο-ν	τὸ πτηνό-ν
Κλ.	ῶ	νήσε	ῶ δῶρο-ν	ῶ πτηνό-ν

Δυϊκός

Ὀν. καὶ Αἰτ.	τῶ	νήσω	τῶ δῶρω	τῶ πτηνῶ
Γεν. καὶ Δοτ.	τοῖν	νήσοιν	τοῖν δῶροιν	τοῖν πτηνοῖν
Κλ.	ῶ	νήσω	ῶ δῶρω	ῶ πτηνῶ

Πληθυντικός

Ὀν.	αἱ	νήσοι	τὰ δῶρα	τὰ πτηνά
Γεν.	τῶν	νήσων	τῶν δῶρων	τῶν πτηνῶν
Δοτ.	ταῖς	νήσοις	ταῖς δῶροις	ταῖς πτηνοῖς
Αἰτ.	τάς	νήσους	τὰ δῶρα	τὰ πτηνά
Κλ.	ῶ	νήσοι	ῶ δῶρα	ῶ πτηνά

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

§ 159. α') Τινὰ ὑποκοριστικὰ θηλυκὰ προσώπων ὀνόματα ἐν τῇ ἐν. ὀνομαστικῇ λήγουσιν εἰς (ι)ον· π. χ. ἡ *Γλυκέρειον*, ἡ *Λεόντιον*.

β') Ἡ ἐν. κλητικὴ τῶν εἰς -ος ἐνίοτε ἔχει τὸν τύπον τῆς ἐν. ὀνομαστικῆς· ὡς ῶ φίλος, ῶ λόγος.

γ') Τοῦ μὲν θεοῦ ἡ ἐν. κλητικὴ εἶναι πάντοτε ῶ θεός, τοῦ δὲ ἀδελφοῦ ἀδελφεῖ.

B'. Συνηρημέρα

§ 160. Τὰ συνηρημέρα πτωτικὰ τῆς β' κλίσεως εἶναι ὀλοπαθῆ· συναίρουσιν δὲ τὰ φωνήεντα καὶ αἱ δίφθογγοι τῶν τελῶν αὐτῶν μετὰ τοῦ πρό αὐτῶν φωνήεντος.

Ἑνικός

Ὀν.	ὁ	πλοῦς (ός)	ὁ ἡ εὔνου (ος)	τὸ εὔνου (ον)
Γεν.	τοῦ	πλοῦ (όου)	τοῦ τῆς εὔνου (όου)	τοῦ εὔνου (όου)
Δοτ.	τῶ	πλῶ (όω)	τῶ τῆ εὔνω (όω)	τῶ εὔνω (όω)
Αἰτ.	τὸν	πλοῦν (όν)	τὸν τῆν εὔνου (ον)	τὸ εὔνου (ον)

Δυϊκός

Ὀν. καὶ Αἰτ.	τῶ	πλῶ (όω)	τῶ εὔνω (όω)	τῶ εὔνω (όω)
Γεν. καὶ Δοτ.	τοῖν	πλοῖν (όοιν)	τοῖν εὔνοιν (όοιν)	τοῖν εὔνοιν (όοιν)

1 Τῶν ἐχόντων τὸ δίχρονον τῆς παραληγούσης μακρὸν δευτεροκλίτων πτωτικῶν συνηθέστατα εἶναι τὰ ἐξῆς· α') τὰ εἰς ινος ὑπερδυσύλλαβα· ὡς Ἄμοργιμος, πλὴν τοῦ καρκίμος· β') τὸ γρίπος, γρίφος, γρύλος, γῆρος, δίνος, θρίων, μίμος, πῖλος, πρίνος, πῆον, σίτος, σκύλον, Σκύρος, σπῖλος, στῦλος, σῦκον, Σῦρος, σῆνος, τῦφος, φῦλον.

Πληθυντικός

Όν.	οί	πλοῖ (όοι)	οἱ	αἱ	εὔνοι (οοι)	τὰ	εὔνοα
Γεν.	τῶν	πλωῶν (όων)	τῶν	εὔνων	(όων)	τῶν	εὔνων (όων)
Δοτ.	τοῖς	πλοῖς (όοις)	τοῖς	ταῖς	εὔνοις (όοις)	τοῖς	εὔνοις (όοις)
Αἰτ.	τούς	πλοῦς (όους)	τούς	τάς	εὔνους (όους)	τὰ	εὔνοα

Ἐνικός

Όν.	ὁ	χρυσοῦς (εος)	τὸ	ὄστοῦν (έον)	τὸ	ἀπλοῦν (όον)
Γεν.	τοῦ	χρυσοῦ (έου)	τοῦ	ὄστοῦ (έου)	τοῦ	ἀπλοῦ (όου)
Δοτ.	τῷ	χρυσῷ (έω)	τῷ	ὄστῳ (έω)	τῷ	ἀπλῷ (όω)
Αἰτ.	τόν	χρυσοῦν (εον)	τὸ	ὄστοῦν (έον)	τὸ	ἀπλοῦν (όον)

Δυϊκός

Όν. και Αἰτ.	τὼ	χρυσῶ (έω)	τὼ	ὄστῶ (έω)	τὼ	ἀπλῶ (όω)
Γεν. και Δοτ.	τοῖν	χρυσοῖν (έοιν)	τοῖν	ὄστοῖν (έοιν)	τοῖν	ἀπλοῖν (όοιν)

Πληθυντικός

Όν.	οἱ	χρυσοῖ (εοι)	τὰ	ὄστᾶ (έα)	τὰ	ἀπλᾶ (όα)
Γεν.	τῶν	χρυσῶν (έων)	τῶν	ὄστῶν (έων)	τῶν	ἀπλῶν (όων)
Δοτ.	τοῖς	χρυσοῖς (έοις)	τοῖς	ὄστοῖς (έοις)	τοῖς	ἀπλοῖς (όοις)
Αἰτ.	τούς	χρυσοῦς (έους)	τὰ	ὄστᾶ (έα)	τὰ	ἀπλᾶ (όα)

Οὕτω κλίνονται καὶ τὸ νοῦς, ῥοῦς, θροῦς, πρόχους, κνοῦς, χρῶς, χρῶς καὶ κανοῦν· τὰ ἐπίθ. τὰ σημαίνοντα ὕλην ἐξ ἧς γίνεται τι ἢ χροῶμα, ὡς χρυσοῦς, πορφυροῦς· τὰ συγγενικά εἰς δέος, δοῦς, ἄδελφιδοῦς, ἀνεψιαδοῦς· τὰ πολλαπλασιαστικά εἰς πλοῦς, διπλοῦς, δεκαπλοῦς, καὶ τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ ῥοῦς, θροῦς, νοῦς, πλοῦς· πνοή, χροά ἐπίθετα, ὡς εὔρους, εὔρου, εὔπρους, εὔπρου κτλ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

§ 161. 1) Ἡ συναίρεσις τοῦ εα καὶ οα εἰς α γίνεται παρὰ τὸν γενικὸν κανόνα (§ 27), ἵνα τὰ χαρακτηριστικά τέλη τῆς κλίσεως μείωσιν ἀμετάβλητα.

2) Τὰ εἰς εος καὶ εον ἐπίθετα καὶ τὸ κάνεον συναιρούμενα καταβιβάζουσι τὸν τόνον εἰς τὴν λήγουσαν ἐν τῇ ὀνομαστικῇ καὶ τῇ αἰτιατικῇ τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ (πλὴν τῆς πληθ. αἰτ. τῶν ἀρσ.) παρὰ τὸν κανόνα (§ 96)· ὡς χρυσοῦς (χρῶσεος), χαλκᾶ, κανοῦν.

3) Τὰ εἰς ους σύνθετα συναιρούμενα τηροῦσιν ἐν πάσαις ταῖς πτώσεσι τὸν τόνον, ὅπου ἔχει αὐτὸν καὶ ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ παρὰ τὸν κανόνα (§ 96)· ὡς εὔρους, εὔρου.

4) Ἡ ὀνομαστικὴ καὶ ἡ αἰτιατικὴ τοῦ δυϊκοῦ τονιζομένη ὀξύνεται παρὰ τὸν κανόνα (§ 97).

5) Τὰ συνηρημένα δευτερόκλιτα κλητικὴν δὲν ἔχουσιν ¹.

6) Οἱ εἰς οα τύποι τῶν συνθέτων μένουσιν ἀσυναίρετοι· ὡς εὔνοα, ἄχροα.

7) Ἡ τελικὴ δίφθογγος οἱ καὶ μετὰ τὴν συναίρεσιν ἐν τοῖς συνθέτοις λαμβάνεται ὡς βραχεῖα ἐν τῷ τονισμῷ παρὰ τὸν κανόνα (§ 26)· π. χ. εὔνοι, εὔπλοι.

ΑΤΤΙΚΗ ΔΕΥΤΕΡΑ ΚΛΙΣΙΣ

§ 162. Ἡ Ἀττικὴ δευτέρα κλίσις περιέχει ὀνόματα ἀρσενικά μὲν καὶ θηλυκὰ λήγοντα ἐν τῇ ἐνικῇ ὀνομαστικῇ εἰς ὡς, οὐδέτερα δὲ λήγοντα εἰς ὠν.

Ἐνικὸς

Ὀν.	ὁ	λεῶ-ς	ὁ	κάλω-ς	ὁ	ἔλεω-ς	τὸ	ἀνώγεω-ν
Γεν.	τοῦ	λεῶ	τοῦ	κάλω	τοῦ	ἔλεω	τοῦ	ἀνώγεω
Δοτ.	τῷ	λεῶ	τῷ	κάλω	τῷ	ἔλεω	τῷ	ἀνώγεω
Αἰτ.	τὸν	λεῶ-ν	τὸν	κάλω-ν	τὸν	ἔλεω-ν	τὸ	ἀνώγεω-ν
Κλ.	ῶ	λεῶ-ς	ῶ	κάλω-ς	ῶ	ἔλεω-ς	ῶ	ἀνώγεω-ν

Δυϊκὸς

Ὀν. καὶ Αἰτ.	τῶ	λεῶ	τῶ	κάλω	τῶ	ἔλεω	τῶ	ἀνώγεω
Γεν. καὶ Δοτ.	τοῖν	λεῶν	τοῖν	κάλων	τοῖν	ἔλεων	τοῖν	ἀνώγεων
Κλ.	ῶ	λεῶ	ῶ	κάλω	ῶ	ἔλεω	ῶ	ἀνώγεω

Πληθυντικὸς

Ὀν.	οἱ	λεῶ	οἱ	κάλω	οἱ	ἔλεω	τὰ	ἀνώγεω
Γεν.	τῶν	λεῶν	τῶν	κάλων	τῶν	ἔλεων	τῶν	ἀνώγεων
Δοτ.	τοῖς	λεῶς	τοῖς	κάλως	τοῖς	ἔλεως	τοῖς	ἀνώγεως
Αἰτ.	τούς	λεῶς	τούς	κάλως	τούς	ἔλεως	τὰ	ἀνώγεω
Κλ.	ῶ	λεῶ	ῶ	κάλω	ῶ	ἔλεω	ῶ	ἀνώγεω

Οὕτω κλίνονται καὶ τὸ νεῶς, λαγῶς, ἄλως, ταῶς, ἔως, ὄρφῶς, τυφῶς καὶ χρεῶς· τὰ κύρια Μενέλεως, Τυνδάρεως, Βριάρεως, Ἄθως, Μίνως κ.τ.λ. τὰ ἐπίθετα σῶς καὶ πλέως (πλέα) πλέων μετὰ τῶν συνθέτων αὐτοῦ ἀνάπλεως, ἔμπλεως κ.τ.λ. καὶ τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ γῆ, ναῦς, χρεῶς, γῆρας, κέρως, κρέας καὶ μυᾶ· ὡς εὔγεως, περινεως, ἀξιόχρεως, εὔκερως [ἀπόκερως], ἀγήρως, δίμνωσ κ.τ.λ.

¹ Κλητικὴ τῶν συνηρημένων δευτεροκλίτων ἀπαντᾷ παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

§ 163. 1) Τὰ Ἀττικὰ φυλάττουσιν ἐν πάσαις ταῖς πτώσεσι τὸν χαρακτῆρα ω, ὑπὸ τὸν ὁποῖον τὸ ι ὑπογράφεται καὶ ὅπου κατὰ τὴν κοινὴν κλίσιν προσγράφεται.

2) Ὅσα τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης ὀξύνονται πανταχοῦ παρὰ τὸν κανόνα. Ἐξαιροῦνται ξενικά τινα ὀνόματα· ὡς *Νεκῶς*, *Ταμῶς* καὶ τὸ *ταῶς* (ἢ *ταῶς*), *ὀρφῶς*, *Κῶς*, *σῶς* καὶ *τυφῶς* ὡς περισπώμενα πανταχοῦ.

3) Τὰ εἰς *εως* καὶ *εων* ὑπερδισύλλαβα προπαραξύνονται πανταχοῦ παρὰ τὸν κανόνα (§ 92)· π. χ. *Μενέλεως* *Μενέλεω*, *ἀνώγεων*.

ΣΗΜ. Κατὰ ταῦτα τονίζονται καὶ τὰ ἐκ τοῦ κέρας καὶ γέλωσ σύνθετα· π. χ. *χρυσόκερωσ*, *φιλόγελωσ*, καὶ τὸ *δύσερωσ*.

4) Τινὰ ἔχουσι τύπους τινὰς κατὰ τὴν κοινὴν δευτέραν κλίσιν· π. χ. τὰ *πλέα*, τὰ *ἐκπλεα*.

5) Τὸ *ἄλωσ* καὶ *ἔωσ* ἔχουσι τὴν ἐν. αἰτ. ἑτεροκλίτως ἄνευ *ν*· τὴν *ἄλω*, τὴν *ἔω*· τὸ δὲ Ἄθωσ, *Κέωσ*, *Κῶσ*, *Τέωσ*, *τυφῶσ*, *λαγῶσ*, *Μίνωσ* καὶ τὰ ἐκ τοῦ *πλέωσ*, *γῆρωσ* καὶ *χρέωσ* σύνθετα ἔχουσι τὴν αὐτὴν πτῶσιν καὶ μετὰ τοῦ *ν* καὶ ἄνευ αὐτοῦ. Τὸ δὲ *νεῶσ* καὶ *λαγῶσ* (καὶ *λαγῶσ*) διαφοροῦνται¹.

ΤΡΙΤΗ ΚΛΙΣΙΣ

§ 164. Ἡ τρίτη κλίσις περιέχει πτωτικὰ καὶ τῶν τριῶν γενεῶν λήγοντα ἐν τῇ ἐν. ὀνομαστικῇ εἰς τὰ φωνήεντα α, ι, υ, ω, καὶ εἰς τὰ σύμφωνα ν, ρ, σ (ξ, ψ).

§ 165. Καταλήξεις τῶν πτωτικῶν τῆς γ' κλίσεως εἶναι αἱ ἐξῆς·

Ἑνικός		Δυϊκός		Πληθυντικός	
ἀρσ. θηλ.	οὐδ.	ἀρσ. θηλ.	οὐδ.	ἀρσ. θηλ.	οὐδ.
Ὀν. ς ἢ ἀκατάληκτος	—	ε	—	ες	α
Γεν. ος	ος	οιν	—	ων	ων
Δοτ. ι	ι	οιν	—	σι(ν)	σι(ν)
Διτ. ν(α)	—	ε	—	νς(ας)	α
Κλ. —	—	ε	—	ες	α

¹ Κατὰ τὴν 6' Ἀττικὴν κλίσιν κλίνεται ἐν τῷ ἐνικῷ ἀριθ. καὶ τὸ *ἔρωσ* τριτόκλιτον ὄν.

ΓΕΝΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

§ 166. 1) Τὸ θέμα τῶν τριτοκλίτων πτωτικῶν διακρίνεται μάλιστα, ἂν ἐκ τῆς ἐν. γενικῆς ἀφαιρεθῇ ἡ πτωτικὴ κατάληξις· π.χ. τοῦ κόρακ-ος, ἐλπίδ-ος, ἰχθύ-ος θέμα εἶναι τὸ κορακ-, ἐλπίδ-, ἰχθυ-

2) Τὰ πτωτικὰ τῆς τρίτης κλίσεως κατὰ τὸν χαρακτήρα διαιροῦνται εἰς συμφωνόληκτα καὶ φωνηεντόληκτα.

3) Τὰ συμφωνόληκτα διαιροῦνται εἰς οὐρανισκοφωνόληκτα, χειλοφωνόληκτα, ὀδοντοφωνόληκτα, ἐνρινόληκτα, ὑγρόληκτα καὶ σιγμόληκτα.

4) Ὁ χαρακτήρ τῶν φωνηεντολήκτων συναίρεται μετὰ τῶν φωνηέντων τῶν καταλήξεων, μόνον ἂν συμπέσωσιν οἱ φθόγγοι εἰ, εε, οο, οἰ, οα· π.χ. βασιλείει εἰ, βασιλέες εἰς, Αητόος οὔς, Αητοῖοι οἰ, Αητόα ὦ.

5) Ἡ ἐν. ὀνομαστικὴ τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν ἄλλων μὲν σχηματίζεται προστιθεμένου εἰς τὸ τέλος τοῦ θέματος τοῦ s, ἄλλων δὲ ἔχει τὸν τύπον τοῦ θέματος, καὶ ἄλλων τὸν τοῦ ἰσχυροῦ θέματος· π.χ. ἐκ τοῦ θέματος κορακ-, αἰγ-, ἰχθυ-, κώδων-, φήτωρ- (φήτορ-), δαίμων- (δαίμων-) γίνεται ἐν. ὀνομαστικὴ κόραξ, αἰξ, ἰχθύς, κώδων, φήτωρ, δαίμων.

6) Τῶν οὐδετέρων ἡ ὀνομαστικὴ, ἡ αἰτ. καὶ ἡ κλητ. τοῦ ἐνικοῦ ἔχει τὸν τύπον τοῦ θέματος ἢ τὸν τοῦ ἀσθενοῦς· π.χ. μέλι ἐκ θέμ. μελιτ-, ἀληθὲς ἐκ θεμ. ἀληθεσ- (§ 68).

7) Ἡ ἐνικὴ κλητικὴ τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν τῶν μὲν ἔχόντων ἐν θέμα ἔχει τὸν τύπον τῆς ἐν. ὀνομαστικῆς, τῶν δὲ ἔχόντων ὄνομα θέματα ἔχει συνήθως τὸν τύπον τοῦ ἀσθενοῦς θέματος· π.χ. ὦ κόραξ, ὦ ἀληθές.

8) Αἱ κατάληξεις ι, α, ας, ἂν μὴ προέρχωνται ἐκ συναίρεσεως, εἶναι βραχεῖαι. Ἐξαιρέσιν ἰδὲ ἐν § 185, 3, ὑποσημ. 2.

Α'. Συμφωνόληκτα

Οὐρανισκοφωνόληκτα καὶ χειλοφωνόληκτα

§ 167.
Ὀν.
Γεν.
Δοτ.
Αἰτ.
Κλ.

Ἐνικός

ὁ	κόραξ	ἡ αἰξ ¹	ὁ γυψ	ὁ ἄραψ
τοῦ	κόρακ-ος	τῆς αἰγ-ός	τοῦ γυπ-ός	τοῦ ἄραβ-ος
τῷ	κόρακ-ι	τῇ αἰγ-ι	τῷ γυπ-ι	τῷ ἄραβ-ι
τὸν	κόρακ-α	τὴν αἰγ-α	τὸν γυπ-α	τὸν ἄραβ-α
ὦ	κόραξ	ὦ αἰξ	ὦ γυψ	ὦ ἄραψ

¹ Ἡ ἐν. ὀν. καὶ κλητ. τοῦ αἰξ Ἀττικῶς περιπέται.

Λυτικός

Ὄν. καὶ Αἰτ.	τὼ κόρακ-ε	τὼ αἰγ-ε	τὼ γυπ-ε	τὼ ἄραβ-ε
Γεν. καὶ Δοτ.	τοῖν κοράκ-οιν	τοῖν αἰγ-οῖν	τοῖν γυπ-οῖν	τοῖν ἄραβ-οῖν
Κλ.	ῶ κόρακ-ε	ῶ αἰγ-ε	ῶ γυπ-ε	ῶ ἄραβ-ε

Πληθυντικός

Ὄν.	οἱ	κόρακ-ες	αἱ αἰγ-ες	οἱ γυπ-ες	οἱ ἄραβ-ες
Γεν.	τῶν	κοράκ-ων	τῶν αἰγ-ῶν	τῶν γυπ-ῶν	τῶν ἄραβ-ων
Δοτ.	τοῖς	κόραξι (ν)	ταῖς αἰξι (ν)	τοῖς γυψι (ν)	τοῖς ἄραψι (ν)
Αἰτ.	τούς	κορακ-ας	τάς αἰγ-ας	τούς γυπ-ας	τούς ἄραβ-ας
Κλ.	ῶ	κόρακ-ες	ῶ αἰγ-ες	ῶ γυπ-ες	ῶ ἄραβ-ες

Οὕτω κλίνονται καὶ τὸ φύλαξ, ὄρνυξ, βήξ, λαίλαψ, φλέψ κ.λ.π.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

§ 168. 1) Ἡ ἐν. ὀνομαστικὴ τῶν οὐρανισκοφωνολήκτων καὶ χεῖροφωνολήκτων σχηματίζεται προστιθεμένου εἰς τὸ τέλος τοῦ θέματος τοῦ s (§ 48 καὶ 49).

2) Ἡ ἐνικὴ αἰτιατικὴ ἔχει κατάληξιν α.

3) Ἡ ἐνικὴ κλητικὴ ἔχει τὸν τύπον τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς.

ΣΗΜ. 1. Τοῦ ἀλώπηξ τὸ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος φωνῆεν ἐκτείνεται ἐν τῇ ἐν. ὀνομαστικῇ.)

ΣΗΜ. 2. Τὸ θέμα τῶν εἰς γξ λήγει εἰς γγ' οἷον σάλπιγγ-ος, πλὴν τοῦ λυγξ (ὀ), λυγκ-ός¹.

Ὄδοντοφώνοληκτα

§ 169. Α' τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα τ, θ, θ.

Ἐνικός

Ὄν.	ἡ	ἐσθῆς	ἡ	λαμπάς	ἡ	πατρὶς
Γεν.	τῆς	ἐσθῆτ-ος	τῆς	λαμπάδ-ος	τῆς	πατρίδ-ος
Δοτ.	τῇ	ἐσθῆτ-ι	τῇ	λαμπάδ-ι	τῇ	πατρίδ-ι
Αἰτ.	τὴν	ἐσθῆτα	τὴν	λαμπάδ-α	τὴν	πατρίδ-α
Κλ.	ῶ	ἐσθῆς	ῶ	λαμπάς	ῶ	πατρὶς

Λυτικός

Ὄν. καὶ Αἰτ.	τὼ ἐσθῆτ-ε	τὼ λαμπάδ-ε	τὼ πατρίδ-ε
Γεν. καὶ Δοτ.	τοῖν ἐσθῆτ-οῖν	τοῖν λαμπάδ-οῖν	τοῖν πατρίδ-οῖν
Κλ.	ῶ ἐσθῆτ-ε	ῶ λαμπάδ-ε	ῶ πατρίδ-ε

¹ Τῶν οὐρανισκοφώνων καὶ χειλοφώνων ἔχουσι τὸ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος δίχρονον μακρὸν τὸ βλάξ, γρύψ, γύψ, θρίψ, θώραξ, ἴξ, ἴψ, κνίψ, οἰάξ, πνίξ, ῥάξ, ῥίψ, φοίξ, ψίξ.

Πληθυντικός

Ὀν.	αἱ ἐσθῆτ-ες	αἱ λαμπάδ-ες	αἱ πατρίδ-ες
Γεν.	τῶν ἐσθῆτ-ων	τῶν λαμπάδ-ων	τῶν πατρίδ-ων
Δοτ.	ταῖς ἐσθῆσι(ν)	ταῖς λαμπάσι(ν)	ταῖς πατρίσι(ν)
Αἰτ.	τάς ἐσθῆτ-ας	τάς λαμπάδ-ας	τάς πατρίδ-ας
Κλ.	ᾧ ἐσθῆτ-ες	ᾧ λαμπάδ-ες	ᾧ πατρίδ-ες

Ἐνικός

Ὀν.	ἡ χάρις	ἡ κόρυς	τὸ σῶμα
Γεν.	τῆς χάριτ-ος	τῆς κόρυθ-ος	τοῦ σώματ-ος
Δοτ.	τῇ χάριτ-ι	τῇ κόρυθ-ι	τῷ σώματ-ι
Αἰτ.	τὴν χάριν	τὴν κόρυν	τὸ σῶμα
Κλ.	ᾧ χάρις	ᾧ κόρυ	ᾧ σῶμα

Δυϊκός

Ὀν.	καὶ Αἰτ. τὴν χάριτ-ε	τὴν κόρυθ-ε	τὸ σῶματ-ε
Γεν.	καὶ Δοτ. τοῖν χαρίτ-οιν	τοῖν κορύθ-οιν	τοῖν σωμάτ-οιν
Κλ.	ᾧ χάριτ-ε	ᾧ κόρυθ-ε	ᾧ σῶματ-ε

Πληθυντικός

Ὀν.	αἱ χάριτ-ες	αἱ κόρυθ-ες	τὰ σώματ-α
Γεν.	τῶν χαρίτ-ων	τῶν κορύθ-ων	τῶν σωμάτ-ων
Δοτ.	ταῖς χάρισι(ν)	ταῖς κόρυσι(ν)	τοῖς σώμασι(ν)
Αἰτ.	τάς χάριτ-ας	τάς κόρυθ-ας	τὰ σώματ-α
Κλ.	ᾧ χάριτ-ες	ᾧ κόρυθ-ες	ᾧ σώματ-α

Ἐνικός

Ὀν.	ὁ λευκῶς	ὁ ὀδούς	τὸ λευκός
Γεν.	τοῦ λευκότη-ος	τοῦ ὀδόντ-ος	τοῦ λευκότη-ος
Δοτ.	τῷ λευκότη-ι	τῷ ὀδόντ-ι	τῷ λευκότη-ι
Αἰτ.	τόν λευκότη-α	τόν ὀδόντ-α	τὸ λευκός
Κλ.	ᾧ λευκῶς	ᾧ ὀδούς	ᾧ λευκός

Δυϊκός

Ὀν.	καὶ Αἰτ. τὸν λευκότη-ε	τὸν ὀδόντ-ε	τὸ λευκότη-ε
Γεν.	καὶ Δοτ. τοῖν λευκότη-οιν	τοῖν ὀδόντ-οιν	τοῖν λευκότη-οιν
Κλ.	ᾧ λευκότη-ε	ᾧ ὀδόντ-ε	ᾧ λευκότη-ε

Πληθυντικός

Ὀν.	οἱ λευκότη-ες	οἱ ὀδόντ-ες	τὰ λευκότη-α
Γεν.	τῶν λευκότη-ων	τῶν ὀδόντ-ων	τῶν λευκότη-ων
Δοτ.	τοῖς λευκότησι(ν)	τοῖς ὀδοῦσι(ν)	τοῖς λευκότησι(ν)
Αἰτ.	τούς λευκότη-ας	τούς ὀδόντ-ας	τὰ λευκότη-α
Κλ.	ᾧ λευκότη-ες	ᾧ ὀδόντ-ες	ᾧ λευκότη-α

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

§ 171. 1) Ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ τῶν ἐχόντων χαρακτῆρα τ, θ, φ σχηματίζεται προστιθεμένου εἰς τὸ τέλος τοῦ θέματος τοῦ s, τὸ δὲ ὀδοντόφωνον πρὸ τοῦ s ἀποβάλλεται (§ 50).

ΣΗΜ. 1. Τοῦ ποὺς ἢ ἐν. ὀνομαστικὴ σχηματίζεται ἐξ ἰσχυροῦ θέματος.

ΣΗΜ. 2. Αἱ εἰς ὡς ὅτος μετοχαὶ τὴν ἐν. ὀνομαστικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ σχηματίζουσιν ἐξ ἰσχυροῦ θέματος.

2) Ἡ ἐνικὴ αἰτιατικὴ λήγει εἰς α, πλὴν τοῦ κλεισ καὶ τῶν εἰς -ίς -υς καὶ -ους βαρυτόνων, ὧν ἡ αὐτὴ πτώσις λήγει εἰς ν· οἶον κλεισὴν χάριν, κόρυν, πολύπουν.

ΣΗΜ. Καὶ τούτων τινὰ λήγουσιν ἐν τῇ πτώσει ταύτῃ εἰς α, ὡς τὸ δίπους δίποδα, τρίπους τρίποδα, ἀργυρόπους ἀργυρόποδα, Χάρις Χάριτα (θεὰ) Γέρις Γέριθα. Τὸ δὲ ὄρνις ἔχει ὄρνιθα καὶ ὄρνιν¹.

3) Ἡ ἐνικὴ κλητικὴ τῶν μὲν μονοσυλλαβῶν ἔχει τὸν τύπον τῆς ἐν. ὀνομαστικῆς, πλὴν τοῦ παῖς ὡ παῖ· τῶν δὲ ἄλλων ἀπαντᾷ καὶ μετὰ τοῦ s καὶ ἄνευ αὐτοῦ. Τινὰ δ' ὁμως ἔχουσι τὴν πτώσιν ταύτην σταθερῶς ἄνευ τοῦ s· ὡς τυραννίς ὡ τυραννί, Ἄρτεμις ὡ Ἄρτεμι νεᾶνις ὡ νεᾶνι, κόρυς ὡ κόρυ².

§ 172. Β'. Τὰ ἔχοντα θέμα λήγον εἰς ντ.

Ἐνικός

Ὄν.	ὁ γίγας	ὁ λέων	ὁ γράψας
Γεν.	τοῦ γίγαντ-ος	τοῦ λέοντ-ος	τοῦ γράψαντ-ος
Δοτ.	τῷ γίγαντ-ι	τῷ λέοντ-ι	τῷ γράψαντ-ι
Αἰτ.	τὸν γίγαντ-α	τὸν λέοντ-α	τὸν γράψαντ-α
Κλ.	ὦ γίγαν	ὦ λέον	ὦ γράψας

Δυϊκός

Ὄν. καὶ Αἰτ.	τῶ γίγαντ-ε	τῶ λέοντ-ε	τῶ γράψαντ-ε
Γεν. καὶ Δοτ.	τοῖν γίγαντ-οιν	τοῖν λέοντ-οιν	τοῖν γράψαντ-οιν
Κλ.	ὦ γίγαντ-ε	ὦ λέοντ-ε	ὦ γράψαντ-ε

¹ Τὰ λήγοντα ἐν τῇ ἐνικῇ αἰτιατικῇ εἰς ν ἐσχηματίσθησαν κατὰ τὰ φωνηεντόληκτα.

² Ἡ ἄνευ s κλητικὴ ἐσχηματίσθη κατὰ τὰ φωνηεντόληκτα.

Τὰ εἰς μα ἔχουσι τὸ δίχρονον τῆς παραληγουσῆς μακρὸν φύσει ἢ θέσει π. γ. δρᾶμα, θῆμα, κλίμα, κῆμα, τρίμμα, φύρμα, χάρμα. Τῶν δὲ εἰς ις ἴδος ἔχουσιν αὐτὸ μακρὸν τὸ ἀψίς, βαλβίς, κηίς, κηίς, κνημίς, κρηπίς, νησίς, ῥαφανίς, σφραγίς, τευθίς, φαρκίς, χειρίς, ψηφίς.

Πληθυντικός

Όν.	οί γίγαντ-ες	οί λέοντ-ες	οί γράψαντ-ες
Γεν.	τῶν γιγάντ-ων	τῶν λεόντ-ων	τῶν γραψάντ-ων
Δοτ.	τοῖς γίγασι(ν)	τοῖς λέουσι(ν)	τοῖς γράψασι(ν)
Αἰτ.	τούς γίγαντ-ας	τούς λέοντ-ας	τούς γράψαντ-ας
Κλ.	ῶ γίγαντ-ες	ῶ λέοντ-ες	ῶ γράψαντ-ες

Ἑνικός

Όν.	ὁ γράφων	ὁ γνούς	ὁ δύς
Γεν.	τοῦ γράφοντ-ος	τοῦ γνόντ-ος	τοῦ δύντ-ος
Δοτ.	τῷ γράφοντ-ι	τῷ γνόντ-ι	τῷ δύντ-ι
Αἰτ.	τόν γράφοντ-α	τόν γνόντ-α	τόν δύντ-α
Κλ.	ῶ γράφων	ῶ γνούς	ῶ δύς

Δυϊκός

Όν. καὶ Αἰτ.	τὼ γράφοντ-ε	τὼ γνόντ-ε	τὼ δύντ-ε
Γεν. καὶ Δοτ.	τοῖν γραφόντ-οιν	τοῖν γνόντ-οιν	τοῖν δύντ-οιν
Κλ.	ῶ γράφοντ-ε	ῶ γνόντ-ε	ῶ δύντ-ε

Πληθυντικός

Όν.	οἱ γράφοντ-ες	οἱ γνόντ-ες	οἱ δύντ-ες
Γεν.	τῶν γραφόντ-ων	τῶν γνόντ-ων	τῶν δύντ-ων
Δοτ.	τοῖς γράφουσι(ν)	τοῖς γνουῖσι(ν)	τοῖς δῦσι(ν)
Αἰτ.	τούς γράφοντ-ας	τούς γνόντ-ας	τούς δύντ-ας
Κλ.	ῶ γράφοντ-ες	ῶ γνόντ-ες	ῶ δύντ-ες

Ἑνικός

Όν.	ὁ χαρίεις	ὁ (πλακόςεις)	πλακοῦς
Γεν.	τοῦ χαρίεντ-ος	τοῦ (πλακόςεντος)	πλακοῦντ-ος
Δοτ.	τῷ χαρίεντ-ι	τῷ (πλακόςεντι)	πλακοῦντ-ι
Αἰτ.	τόν χαρίεντ-α	τόν (πλακόςεντα)	πλακοῦντ-α
Κλ.	ῶ χαρίεν	ῶ (πλακόςεις)	πλακοῦς

Δυϊκός

Όν. καὶ Αἰτ.	τὼ χαρίεντ-ε	τὼ (πλακόςεντε)	πλακοῦντ-ε
Γεν. καὶ Δοτ.	τοῖν χαρίεντ-οιν	τοῖν (πλακόςεντοιν)	πλακοῦντ-οιν
Κλ.	ῶ χαρίεντ-ε	ῶ (πλακόςεντε)	πλακοῦντ-ε

Πληθυντικός

Όν.	οἱ χαρίεντ-ες	οἱ (πλακόςεντες)	πλακοῦντ-ες
Γεν.	τῶν χαρίεντ-ων	τῶν (πλακόςέντων)	πλακοῦντ-ων
Δοτ.	τοῖς χαρίεσι(ν)	τοῖς (πλακόςεσι(ν))	πλακοῦσι(ν)
Αἰτ.	τούς χαρίεντ-ας	τούς (πλακόςέντας)	πλακοῦντ-ας
Κλ.	ῶ χαρίεντ-ες	ῶ (πλακόςέντες)	πλακοῦντ-ες

Ἐνικός

Ἄν.	ὁ	(ἀλλάξεις)	ἀλλᾶς	ὁ	(Ἰοφᾶων)	Ἰοφῶν
Γεν.	τοῦ	(ἀλλάξεντος)	ἀλλᾶντ-ος	τοῦ	(Ἰοφᾶοντος)	Ἰοφῶντ-ος
Δοτ.	τῷ	(ἀλλάξεντι)	ἀλλᾶντ-ι	τῷ	(Ἰοφᾶοντι)	Ἰοφῶντ-ι
Αἰτ.	τὸν	(ἀλλάξεντα)	ἀλλᾶντ-α	τὸν	(Ἰοφᾶόντα)	Ἰοφῶντ-α
Κλ.	ᾧ	(ἀλλάξεις)	ἀλλᾶς	ᾧ	(Ἰοφᾶον)	Ἰοφῶν

Δυϊκός

Ἄν. καὶ Αἰτ.	τῷ	(ἀλλάξεντε)	ἀλλᾶντ-ε	τῷ	(Ἰοφᾶοντε)	Ἰοφῶντ-ε
Γεν. καὶ Δοτ.	τοῖν	(ἀλλάξεντοιν)	ἀλλᾶντ-οιν	τοῖν	(Ἰοφᾶόντοιν)	Ἰοφῶντ-οιν
Κλ.	ᾧ	(ἀλλάξεντε)	ἀλλᾶντ-ε	ᾧ	(Ἰοφᾶοντε)	Ἰοφῶντ-ε

Πληθυντικός

Ἄν.	οἱ	(ἀλλάξεντες)	ἀλλᾶντ-ες	οἱ	(Ἰοφᾶοντες)	Ἰοφῶντ-ες
Γεν.	τῶν	(ἀλλάξεντων)	ἀλλᾶντ-ων	τῶν	(Ἰοφᾶόντων)	Ἰοφῶντ-ων
Δοτ.	τοῖς	(ἀλλάξενσι(ν))	ἀλλᾶσι(ν)	τοῖς	(Ἰοφᾶούσι(ν))	Ἰοφῶσι(ν)
Αἰτ.	τούς	(ἀλλάξεντας)	ἀλλᾶντ-ας	τούς	(Ἰοφᾶόντας)	Ἰοφῶντ-ας
Κλ.	ᾧ	(ἀλλάξεντες)	ἀλλᾶντ-ες	ᾧ	(Ἰοφᾶοντες)	Ἰοφῶντ-ες

Ἐνικός

Ἄν.	ὁ	(ποιέων)	ποιῶν
Γεν.	τοῦ	(ποιέοντος)	ποιοῦντ-ος
Δοτ.	τῷ	(ποιέοντι)	ποιοῦντ-ι
Αἰτ.	τὸν	(ποιέοντα)	ποιοῦντ-α
Κλ.	ᾧ	(ποιέων)	ποιῶν

Δυϊκός

Ἄν. καὶ Αἰτ.	τῷ	(ποιέοντε)	ποιοῦντ-ε
Γεν. καὶ Δοτ.	τοῖν	(ποιέόντοιν)	ποιοῦντ-οιν
Κλ.	ᾧ	(ποιέοντε)	ποιοῦντ-ε

Πληθυντικός

Ἄν.	οἱ	(ποιέοντες)	ποιοῦντ-ες
Γεν.	τῶν	(ποιέόντων)	ποιοῦντ-ων
Δοτ.	τοῖς	(ποιέουσι(ν))	ποιοῦσι(ν)
Αἰτ.	τούς	(ποιέοντας)	ποιοῦντ-ας
Κλ.	ᾧ	(ποιέοντες)	ποιοῦντ-ες

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

173. 1) Τὰ ἔχοντα θέμα λῆγον εἰς ντ εἶναι ἀσυναίρετα καὶ συνήθη ρημένα, ὧν συναίρουσιν τὰ πρό τοῦ ντ φωνήεντα. F

2) Ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ, ὧν τὸ θέμα λῆγει εἰς ντ, τῶν μὲν ἔχόντων δύο θέματα ἔχει τὸν τύπον τοῦ ἰσχυροῦ θέματος, τῶν δ' ἄλλων σχηματίζεται προστιθεμένου εἰς τὸ τέλος τοῦ θέματος τοῦ s (8 42 καὶ 50).

ΣΗΜ. Περὶ μὲν τῆς συναϊρ. τοῦ ἀλλᾶς ἰδὲ § 27, σημ. 3· περὶ δὲ τοῦ ἔμινς, Τίρυνς καὶ πείρινς ἰδὲ § 65, σημ. 3.

3) Ἡ ἐνικὴ κλητικὴ τῶν ὄξυτόνων καὶ τῶν περισπωμένων οὐσιαστικῶν καὶ τῶν μετοχῶν ἔχει τὸν τύπον τῆς ἐν. ὀνομαστικῆς ὡς ἱμάς ᾧ ἱμάς, πλακοῦς ᾧ πλακοῦς, ὄδοῦς ᾧ ὄδοῦς, λέγων ᾧ λέγων, ποιήσας ᾧ ποιήσας.

4) Ἡ ἐνικὴ κλητικὴ τῶν βαρυτόνων οὐσιαστικῶν ἔχει τὸν τύπον τοῦ θέματος ὡς γίγας ᾧ γίγαν (§ 68)· τῶν δὲ ἐχόντων δύο θέματα ἔχει τὸν τοῦ ἀσθενοῦς θέματος· π. χ. ᾧ γέρον.

ΣΗΜ. Τινῶν ἢ ἐν. κλητικὴ ἐσχηματίσθη κατὰ τὰ πρωτόκλιτα· π. χ. ᾧ Ασοδάμᾳ, ᾧ Πολυδάμᾳ.

5) Ἐν τῇ δοτ. πληθυντικῇ δὲν ἐκτείνουσι τὸ πρὸ τοῦ ντ φωνῆεν ὅσα ὀνόματα (οὐσιαστ. καὶ ἐπίθ.) πρὸ τοῦ ἐν τῇ ἐν. ὀνομαστικῇ τελικοῦ εἰς ἔχουσι φωνῆεν· π. χ. τοῦ χαρίεις, φωνήεις, πλακόεις κ.τ.λ. δοτ. πληθ. εἶναι· χαρίεσι, φωνήεσι, πλακόεσι (πλακοῦσι)¹. Ἀλλὰ εἴσιν οὐχὶ ἰέσιν.

§ 174.

Ἐνικόληκτα

Ἐνικός

Ὀν.	ο	λιμῆν	ὁ	ἀγῶν	ἡ	ῥίς
Γεν.	τοῦ	λιμέν-ος	τοῦ	ἀγῶν-ος	τῆς	ῥίν-ός
Δοτ.	τῷ	λιμέν-ι	τῷ	ἀγῶν-ι	τῇ	ῥίν-ι
Αἰτ.	τὸν	λιμέν-α	τὸν	ἀγῶν-α	τῆν	ῥίν-α
Κλ.	ᾧ	λιμῆν	ᾧ	ἀγῶν	ᾧ	ῥίς

Δυνικός

Ὀν.	καὶ Αἰτ.	τῷ	λιμέν-ε	τῷ	ἀγῶν-ε	τῷ	ῥίν-ε
Γεν.	καὶ Δοτ.	τοῖν	λιμέν-οιν	τοῖν	ἀγῶν-οιν	τοῖν	ῥίν-οῖν
Κλ.		ᾧ	λιμέν-ε	ᾧ	ἀγῶν-ε	ᾧ	ῥίν-ε

Πληθυντικός

Ὀν.	οί	λιμέν-ες	οί	ἀγῶν-ες	αἱ	ῥίν-ες
Γεν.	τῶν	λιμέν-ων	τῶν	ἀγῶν-ων	τῶν	ῥίν-ῶν
Δοτ.	τοῖς	λιμέσι(ν)	τοῖς	ἀγῶσι(ν)	ταῖς	ῥίσι(ν)
Αἰτ.	τούς	λιμέν-ας	τούς	ἀγῶν-ας	τάς	ῥίν-ας
Κλ.	ᾧ	λιμέν-ες	ᾧ	ἀγῶν-ες	ᾧ	ῥίν-ες

¹ Ἡ δοτ. πληθυντ. τούτων ἐσχηματίσθη ἐκ τοῦ ἀσθενοῦς θέματος χαριντ-, πλακοντ- κατὰ τρόπον τοῦ ν εἰς α χαρίατσι, χαρίασι, πλακόασι καὶ κατ' ἀναλογίαν τῶν ἄλλων πτώσεων χαρίεσι, πλακόεσι.

Ἐνικός

ἽΟν.	ὁ	σῶφρων	τὸ	σῶφρον	ὁ	ἡγεμὼν
Γεν.	τοῦ	σῶφρον-ος	τοῦ	σῶφρον-ος	τοῦ	ἡγεμόν-ος
Δοτ.	τῷ	σῶφρον-ι	τῷ	σῶφρον-ι	τῷ	ἡγεμόν-ι
Αἰτ.	τὸν	σῶφρον-α	τὸ	σῶφρον	τὸν	ἡγεμόν-α
Κλ.	ῶ	σῶφρον	ῶ	σῶφρον	ῶ	ἡγεμὼν

Δουικός

ἽΟν. καὶ Αἰτ.	τῶ	σῶφρον-ε	τῶ	σῶφρον-ε	τῶ	ἡγεμόν-ε
Γεν. καὶ Δοτ.	τοῖν	σῶφρόν-οιν	τοῖν	σῶφρόν-οιν	τοῖν	ἡγεμόν-οιν
Κλ.	ῶ	σῶφρον-ε	ῶ	σῶφρον-ε	ῶ	ἡγεμόν-ε

Πληθυντικός

ἽΟν.	οἱ	σῶφρον-ες	τά	σῶφρον-α	οἱ	ἡγεμόν-ες
Γεν.	τῶν	σῶφρόν-ων	τῶν	σῶφρόν-ων	τῶν	ἡγεμόν-ων
Δοτ.	τοῖς	σῶφροσι(ν)	τοῖς	σῶφροσι(ν)	τοῖς	ἡγεμόσι(ν)
Αἰτ.	τούς	σῶφρον-ας	τά	σῶφρον-α	τούς	ἡγεμόν-ας
Κλ.	ῶ	σῶφρον-ες	ῶ	σῶφρον-α	ῶ	ἡγεμόν-ες

Ἐνικός

ἽΟν.	ὁ	τέκτων	ὁ	παιᾶν	ὁ	τάλας
Γεν.	τοῦ	τέκτον-ος	τοῦ	παιᾶν-ος	τοῦ	τάλαν-ος
Δοτ.	τῷ	τέκτον-ι	τῷ	παιᾶν-ι	τῷ	τάλαν-ι
Αἰτ.	τὸν	τέκτον-α	τὸν	παιᾶν-α	τὸν	τάλαν-α
Κλ.	ῶ	τέκτον	ῶ	παιᾶν	ῶ	τάλαν

Δουικός

ἽΟν. καὶ Αἰτ.	τῶ	τέκτον-ε	τῶ	παιᾶν-ε	τῶ	τάλαν-ε
Γεν. καὶ Δοτ.	τοῖν	τεκτόν-οιν	τοῖν	παιᾶν-οιν	τοῖν	ταλάν-οιν
Κλ.	ῶ	τέκτον-ε	ῶ	παιᾶν-ε	ῶ	τάλαν-ε

Πληθυντικός

ἽΟν.	οἱ	τέκτον-ες	οἱ	παιᾶν-ες	οἱ	τάλαν-ες
Γεν.	τῶν	τεκτόν-ων	τῶν	παιᾶν-ων	τῶν	ταλάν-ων
Δοτ.	τοῖς	τέκτοσι(ν)	τοῖς	παιᾶσι(ν)	τοῖς	τάλασι(ν)
Αἰτ.	τούς	τέκτον-ας	τούς	παιᾶν-ας	τούς	τάλαν-ας
Κλ.	ῶ	τέκτον-ες	ῶ	παιᾶν-ες	ῶ	τάλαν-ες

Ἐνικός

ἽΟν.	ὁ	καλλίων	ὁ	κτεῖς
Γεν.	τοῦ	καλλίων-ος	τοῦ	κτεν-ός
Δοτ.	τῷ	καλλίων-ι	τῷ	κτεν-ι
Αἰτ.	τὸν	καλλίων-α (καὶ ω) ¹	τὸν	κτέν-α
Κλ.	ῶ	κάλλιον	ῶ	κτεῖς

¹ Ἐκ τοῦ καλλίσα.

Δυϊκός

Όν. καὶ Αἰτ.	τῶ	καλλίων-ε		τῶ	κτέν-ε
Γεν. καὶ Δοτ.	τοῖν	καλλιόν-οιν		τοῖν	κτεν-οῖν
Κλ.	ῶ	καλλίων-ε		ῶ	κτέν-ε

Πληθυντικός

Όν.	οἱ	καλλίων-ες (καὶ οὐς) ¹		οἱ	κτέν-ες
Γεν.	τῶν	καλλιόν-ων		τῶν	κτεν-ῶν
Δοτ.	τοῖς	καλλίοσι (ν)		τοῖς	κτεσί (ν)
Αἰτ.	τούς	καλλίων-ας (καὶ οὐς) ²		τούς	κτέν-ας
Κλ.	ῶ	καλλίων-ες (καὶ οὐς)		ῶ	κτέν-ες

Οὕτω κλίνονται καὶ τὸ ποιμὴν, κῶδων, δαίμων, μείζων, μέλας, καὶ τὰ λοιπά.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

§ 175. 1) Τῶν πλείστων ἐνρινολήκτων, ἥτοι τῶν ἐχόντων χαρακτῆρα *ν*, πτωτικῶν ἢ ἐνικῆ ὀνομαστικῆ ἔχει τὸν τύπον τοῦ ἰσχυροῦ θέματος· τὰ δὲ ἔχοντα θέμα λῆγον εἰς *αν-* τὸ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος *α* ἔχουσι πανταχοῦ μακρόν· ὡς παιᾶνος, παιᾶνε, παιᾶνες.

2) Διὰ προσλήψεως τοῦ *ς* σχηματίζουσι τὴν ἐν. ὀνομαστικὴν τὰ ἔχοντα θέμα λῆγον εἰς *ιν-* ἢ *υν-* καὶ τὸ *τάλας, μέλας, κτεῖς καὶ εἷς*. Τούτων δὲ τὰ εἰς *ιν-* καὶ *υν-* ἔχουσιν ἀρχῆθεν τὸ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος δίχρονον μακρόν· π. χ. ἀκτίς θ. ἀκτίν-, Γόρτυς θ. Γορτύν-, Δελφίς θ. Δελφίν-, Φόρκυς θ. Φορκύν-. Ἐξαιρεῖται ἡ ἀόριστος καὶ ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία *τίς*, ἔχουσα αὐτὸ βραχύ.

3) Ἡ ἐν. αἰτιατικὴ τῶν ἐχόντων χαρακτῆρα *ν* λήγει εἰς *ᾱ*.

4) Ἡ ἐν. κλητικὴ τῶν μὲν ὀξύτόνων ἔχει τὸν τύπον τῆς ἐν. ὀνομαστικῆς, τῶν δὲ βαρυτόνων τὸν τοῦ θέματος ἢ τὸν τοῦ ἀσθενοῦς θέματος· ὡς λιμὴν ῶ λιμῆν, τάλας ῶ τάλαν, δαίμων ῶ δαῖμον.

5) Ἐν τῇ ἐν. κλητικῇ καὶ τῷ οὐδετέρῳ ὁ τόνος τῶν ἐπιθέτων καὶ τῶν συνθέτων κυρίων ἀναβιβάζεται· οἷον καλλίων ῶ κάλλιον, τὸ κάλλιον πολυπράγμων ῶ πολύπραγμον, τὸ πολύπραγμον Ἀγαμέμνων ῶ Ἀγάμεμνον. Ἐξαιροῦνται τὰ ἐκ τοῦ φρῆν σύνθετα καὶ τὸ Λακεδαίμων· ὡς εὐθύφρων ῶ εὐθύφρον, λυκόφρων ῶ λυκόφρον, ῶ Λακεδαῖμον.

ΣΗΜ. 1. Τὸ Ἀπόλλων καὶ Ποσειδῶν ἔχουσιν ἐν. αἰτιατικὴν Ἀπόλλωνα καὶ Ἀπόλλω, Ποσειδῶνα καὶ Ποσειδῶ καὶ ἐν. κλητ. Ἄπολλον, Πόσειδον.

ΣΗΜ. 2. Περὶ τῆς δοτ. πληθυντ. ἴδὲ § 65, α', σημ. 2.

¹ Ἐκ τοῦ καλλίοσες. — ² Ἐκ τοῦ καλλίοσας.

6) Τὰ εἰς *-ίων* καὶ *-ιον* συγκριτικὰ ἔχουσι καὶ βραχυτέρους τύπους ἐν τῇ ἐν. αἰτ. τοῦ ἄρσεν. καὶ τοῦ θηλυκοῦ καὶ ἐν τῇ πληθ. ὄν., αἰτ. καὶ κλητ. πάντων τῶν γενῶν.

§ 176.

Ἰγρόληκτα

Ἐνικός

ἽΟν.	ὁ	ρήτωρ	ἡ	μήτηρ	ὁ	κρατῆρ
Γεν.	τοῦ	ρήτορ-ος	τῆς	μητρ-ός	τοῦ	κρατῆρ-ος
Δοτ.	τῷ	ρήτορ-ι	τῇ	μητρ-ι	τῷ	κρατῆρ-ι
Αἰτ.	τόν	ρήτορ-α	τήν	μητέρ-α	τόν	κρατῆρ-α
Κλ.	ῶ	ρήτορ	ῶ	μῆτερ	ῶ	κρατῆρ

Δυϊκός

ἽΟν. καὶ Αἰτ.	τὸ	ρήτορ-ε	τὸ	μητέρ-ε	τὸ	κρατῆρ-ε
Γεν. καὶ Δοτ.	τοῖν	ρήτόρ-οιν	τοῖν	μητέρ-οιν	τοῖν	κρατῆρ-οιν
Κλ.	ῶ	ρήτορ-ε	ῶ	μητέρ-ε	ῶ	κρατῆρ-ε

Πληθυντικός

ἽΟν.	οἱ	ρήτορ-ες	αἱ	μητέρ-ες	οἱ	κρατῆρ-ες
Γεν.	τῶν	ρήτόρ-ων	τῶν	μητέρ-ων	τῶν	κρατῆρ-ων
Δοτ.	τοῖς	ρήτορ-σι(ν)	ταῖς	μητρά-σι(ν)	τοῖς	κρατῆρ-σι(ν)
Αἰτ.	τούς	ρήτορ-ας	τάς	μητέρ-ας	τούς	κρατῆρ-ας
Κλ.	ῶ	ρήτορ-ες	ῶ	μητέρ-ες	ῶ	κρατῆρ-ες

Ἐνικός

ἽΟν.	ὁ	θῆρ	ὁ	ἄπάτωρ	ὁ	πατήρ
Γεν.	τοῦ	θηρ-ός	τοῦ	ἄπάτορ-ος	τοῦ	πατρ-ός
Δοτ.	τῷ	θηρ-ι	τῷ	ἄπάτορ-ι	τῷ	πατρ-ι
Αἰτ.	τόν	θῆρ-α	τόν	ἄπάτορ-α	τόν	πατέρ-α
Κλ.	ῶ	θῆρ	ῶ	ἄπατορ	ῶ	πάτερ

Δυϊκός

ἽΟν. καὶ Αἰτ.	τὸ	θῆρ-ε	τὸ	ἄπάτορ-ε	τὸ	πατέρ-ε
Γεν. καὶ Δοτ.	τοῖν	θηρ-οῖν	τοῖν	ἄπατόρ-οιν	τοῖν	πατέρ-οιν
Κλ.	ῶ	θῆρ-ε	ῶ	ἄπάτορ-ε	ῶ	πατέρ-ε

Πληθυντικός

ἽΟν.	οἱ	θῆρ-ες	οἱ	ἄπάτορ-ες	οἱ	πατέρ-ες
Γεν.	τῶν	θηρ-ῶν	τῶν	ἄπατόρ-ων	τῶν	πατέρ-ων
Δοτ.	τοῖς	θηρ-σι(ν)	τοῖς	ἄπάτορ-οιν	τοῖς	πατρά-σι(ν)
Αἰτ.	τούς	θῆρ-ας	τούς	ἄπάτορ-ας	τούς	πατέρ-ας
Κλ.	ῶ	θῆρ-ες	ῶ	ἄπάτορ-ες	ῶ	πατέρ-ες

Οὕτω κλίνεται καὶ τὸ *θυγάτηρ*, *γαστήρ*, *ψάρ*, *εὐπάτωρ* κ. τ. λ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- § 177. 1) Ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ τῶν ὑδρολήκτων, ἦτοι τῶν ἐχόντων χαρακτῆρα ρ, πτωτικῶν ἔχει τὸν τύπον τοῦ θέματος, τῶν δὲ ἐχόντων δύο θέματα ἔχει τὸν τοῦ ἰσχυροῦ θέματος.
- 2) Ἡ ἐνικὴ κλητικὴ τῶν μὲν ἐχόντων δύο θέματα ἔχει τὸν τύπον τοῦ ἀσθενοῦς θέματος, τῶν δὲ ἄλλων ἔχει τὸν τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς, πλὴν τοῦ σωτῆρ ὦ σῶτερ.
- 3) Τὸ πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ καὶ γαστήρ ἐν τῇ γενικῇ καὶ τῇ δοτικῇ τοῦ ἐνικοῦ πάσχουσι συγκοπὴν τοῦ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος εἰ οἶον πατρός, μητροί. Τὸ δὲ Δημήτηρ πάσχει συγκοπὴν τοῦ ε ἐν πάσαις ταῖς πλαγαῖσι πτώσεσι καὶ ἀναβιβάζει τὸν τόνον· Δημητρος, Δημητρι, Δημητρα.
- 4) Τὸ ἀνήρ πάσχει συγκοπὴν τοῦ ε ἐν ταῖς πλαγαῖσι πτώσεσι τοῦ ἐνικοῦ καὶ ἐν πάσαις τῶν ἄλλων ἀριθμῶν· μετὰ δὲ τὴν συγκοπὴν τοῦ ε μεταξὺ τοῦ ν καὶ τοῦ ρ ἀναπτύσσεται χάριν εὐφωνίας δ· ἀνδρός, ἀνδρὸν κ.τ.λ.¹.
- 5) Τὸ ἀνήρ, πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ καὶ γαστήρ ἐν τῇ πληθυντικῇ δοτικῇ μετὰ τὴν συγκοπὴν τοῦ ε μεταξὺ τοῦ θέματος καὶ τῆς καταλήξεως ἀναπτύσσουσιν α βραχύ· οἶον ἀνδράσι, μητρόσι θυγατράσι κ.λ.π. Κατ' ἀναλογίαν τούτων καὶ τὸ ἀστράσι.
- 6) Ἐν τῇ ἐν. κλητικῇ τὸ πατήρ, ἀνήρ, θυγάτηρ καὶ σωτήρ καὶ τὰ πλείεστα τῶν συνθέτων ἀναβιβάζουσι τὸν τόνον· οἶον πάτερ, ἄνερ, θυγάτερ, σῶτερ, ἄπατορ.
- 7) Τὰ α τῶν εἰς αρ μονοσυλλάβων εἶναι πανταχοῦ μακρόν· οἶον κᾶρες, ψᾶρας.
- ΣΗΜ. 1. Τοῦ ἕαρ ἢ ἐν. γεν. καὶ δοτ. ἀπαντᾷ συνηρημένῃ ἦρος, ἦρι.
- ΣΗΜ. 2. Λαμβάνουσι ς ἐν τῇ ἐν. ὀνομαστικῇ τὸ μάρτυς, μάρτυρος μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ χαρακτῆρος, καὶ τὸ μοναδικὸν κατὰ τὸν τὸν χαρακτῆρα ὀλός τοῦ ἁλός καὶ [ἢ ἁλς].
- ΣΗΜ. 3. Κατὰ τὸ ἀνήρ (ἄνευ τοῦ εὐφών. δ) κλίνεται καὶ τὸ ἐνρινόληκτον ἀρήν, ἀρνός, ἀρνί, ἄρνα κ.τ.λ.

¹ Ἐπὶ τὸ πρακτικώτερον λέγομεν περὶ τούτων ὅτι συγκόπτουσι τὸ εἰ τὸ δὲ ἀκριβὲς εἶναι ὅτι τὰ ὀνόματα ταῦτα ἔχουσι τρία θέματα· π.χ. πατηρ- ἰσχυροῦ, πατερ- μέσον, πατρ- ἀσθενές.

§ 178.

Συγμόληματα

Ἐνικός

Ἄν.	τὸ ὄρος	τὸ βέλος	τὸ χρέος
Γεν.	τοῦ ὄρους (εος)	τοῦ βέλους (εος)	τοῦ χρέους (εος)
Δοτ.	τῷ ὄρει (εῖ)	τῷ βέλει (εῖ)	τῷ χρέει (εῖ)
Αἰτ.	τὸ ὄρος	τὸ βέλος	τὸ χρέος
Κλ.	ῶ ὄρος	ῶ βέλος	ῶ χρέος

Δυϊκός

Ἄν. καὶ Αἰτ.	τὸ ὄρει (εε)	τὸ βέλει (εε)	τὸ χρέει (εε)
Γεν. καὶ Δοτ.	τοῖν ὄροιῶν (έοιν)	τοῖν βελοῖν (έοιν)	τοῖν χρεοῖν (έοιν)
Κλ.	ῶ ὄρει (εε)	ῶ βέλει (εε)	ῶ χρέει (εε)

Πληθυντικός

Ἄν.	τὰ ὄρη (εα)	τὰ βέλη (εα)	τὰ χρέα (εα)
Γεν.	τῶν ὄρων (καὶ ὄρων)	τῶν βελῶν (έων)	τῶν χρεῶν (έων)
Δοτ.	τοῖς ὄρεσι (ν)	τοῖς βέλεσι (ν)	τοῖς χρέεσι (ν)
Αἰτ.	τὰ ὄρη (εα)	τὰ βέλη (εα)	τὰ χρέα (εα)
Κλ.	ῶ ὄρη (εα)	ῶ βέλη (εα)	ῶ χρέα (εα)

Ἐνικός

Ἄν.	τὸ κρέας	ὁ ἡ ἀληθής	τὸ ἀληθές
Γεν.	τοῦ κρέως (αος)	τοῦ τῆς ἀληθοῦς (έος)	τοῦ ἀληθοῦς (έος)
Δοτ.	τῷ κρέα (αῖ)	τῷ τῆ ἀληθεῖ (εῖ)	τῷ ἀληθεῖ (εῖ)
Αἰτ.	τὸ κρέας	τὸν τὴν ἀληθῆ (έα)	τὸ ἀληθές
Κλ.	ῶ κρέας	ῶ ἀληθές	ῶ ἀληθές

Δυϊκός

Ἄν. καὶ Αἰτ.	τὸ κρέα (αε)	τὸ ἀληθεῖ (έε)	τὸ ἀληθεῖ (έε)
Γεν. καὶ Δοτ.	τοῖν κρεῶν (άοιν)	τοῖν ἀληθοῖν (έοιν)	τοῖν ἀληθοῖν (έοιν)
Κλ.	ῶ κρέα (αε)	ῶ ἀληθεῖ (έε)	ῶ ἀληθεῖ (έε)

Πληθυντικός

Ἄν.	τὰ κρέα	οἱ αἱ ἀληθεῖς (έες)	τὰ ἀληθῆ (έα)
Γεν.	τῶν κρεῶν (άων)	τῶν ἀληθῶν (έων)	τῶν ἀληθῶν (έων)
Δοτ.	τοῖς κρέασι (ν)	τοῖς ταῖς ἀληθεῖσι (ν)	τοῖς ἀληθεῖσι (ν)
Αἰτ.	τὰ κρέα	τοὺς τὰς ἀληθεῖς	τὰ ἀληθῆ (έα)
Κλ.	ῶ κρέα	ῶ ἀληθεῖς (έες)	ῶ ἀληθῆ (έα)

Ἐνικός

Ἄν.	ὁ αὐτάρκης	ὁ ποδήρης	ὁ Περικλῆς (έης)
Γεν.	τοῦ αὐτάρκου (εος)	τοῦ ποδήρου (εος)	τοῦ Περικλέου (έος)
Δοτ.	τῷ αὐτάρκει (εῖ)	τῷ ποδήρει (εῖ)	τῷ Περικλεῖ (εῖ, εῖ)
Αἰτ.	τὸν αὐτάρκη (εα)	τὸν ποδήρη (εα)	τὸν Περικλέα (έα)
Κλ.	ῶ αὐτάρκης	ῶ ποδήρης	ῶ Περικλεῖς (εες)

Δυϊκός

Ὄν. καὶ Αἰτ.	τῷ αὐτάρκει (εε)	τῷ ποδήρει (εε)
Γεν. καὶ Δοτ.	τοῖν αὐτάρκων (έοιν)	τοῖν ποδήρων (έοιν)
Κλ.	ῶ αὐτάρκει (εε)	ῶ ποδήρει (εε)

Πληθυντικός

Ὄν.	οἱ αὐτάρκεις (εεε)	οἱ ποδήρεις (εεε)	οἱ Περικλέες (έεεε)
Γεν.	τῶν αὐτάρκων (έων)	τῶν ποδήρων (έων)	τῶν Περικλέων (έέων)
Δοτ.	τοῖς αὐτάρκεσι(ν)	τοῖς ποδήρεσι(ν)	τοῖς Περικλέσι(ν) (έεσι)
Αἰτ.	τούς αὐτάρκεις	τούς ποδήρεις	τούς Περικλέας (έεας)
Κλ.	ῶ αὐτάρκεις (εεε)	ῶ ποδήρεις (εεε)	ῶ Περικλέες (έεεε)

Οὕτω κλίνεται καὶ τὸ γένος, κλέος, εὐγενής, ἐπιμελής, τριή-
φης κ.τ.λ. ¹

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

§ 179. 1) Ὁ χαρακτήρ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται (§ 59) καὶ τὰ φωνήεντα συναίρουνται· π. χ. βέλος (θ. βελεσ-) γεν. βέ-
λεσ-ος βέλε-ος βέλους, κρέας (θ. κρεασ-) γεν. κρέασ-ος κρέας κρέως.

ΣΗΜ. 1. Κατὰ τὸ κρέας κλίνεται καὶ τὸ γῆρας καθ' ἐν. ἀριθ. ἀπαντῶν καὶ τὸ γέρας, οὗ ἡ πληθ. ὄνομ., αἰτ. καὶ κλητ. εἶναι γέρα.

ΣΗΜ. 2. Τὸ κέρας καὶ τέρας πλὴν τῆς ὀμαλῆς κλίσεως ἐκ θ. κεραι-, τερατ- ἔχουσι καὶ τοὺς ἐξῆς τύπους ἐκ θ. κερασ-, τερασ- κέρως, κέρα, δυϊκ. κέρα, κερῶν, πληθ. κέρα, τέρα, τερῶν, τέρασι.

ΣΗΜ. 3. Τὸ μῦς σχηματίζεται κατὰ τὰ φωνηεντόληκτα, ἀποβληθέντος τοῦ χαρακτήρος σ μεταξὺ δύο φωνηέντων· μυ-ος (μυσ-ός). Τὸ δὲ φῶς ἀντὶ τοῦ ἀποβληθέντος σ ἔλαβε τὸ τ κατ' ἀναλογίαν τῶν ὀδοντοφωλονήκτων.

2) Ἡ ἐν. ὀνομαστικὴ τῶν εἰς -ος οὐσιαστικῶν σχηματίζεται ἐκ τοῦ θέματος τροπή τοῦ πρὸ τοῦ χαρακτήρος ε εἰς ο· π. χ. ἐκ θέμ. γενεσ- ὄνομ. γένος (§ 43).

3) Ἡ ἐν. ὀνομαστικὴ τῶν ἐπιθέτων τῶν μὲν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν ἔχει τὸν τύπον τοῦ ἰσχυροῦ θέματος, τῶν δὲ οὐδετέρων τὸν τοῦ ἀσθενοῦς· π. χ. ἐκ θέμ. ἀληθησ- (ἀληθεσ-) ὄνομ. ἀρσεν. καὶ θηλ. ἀληθής, οὐδ. ἀληθές.

4) Ἐν τῇ ἐν. δοτ. τὰ εἰς κλῆς κύρια ὀνόματα συναίρουνται διπλῶς· ὡς Σοφοκλέει Σοφοκλέει Σοφοκλεῖ.

ΣΗΜ. Περὶ τῆς συναίρέσεως τοῦ εα εἰς α ἰδὲ § 27, σημ. 2.

¹ Τῶν εἰς ος οὐδετέρων τῶν ἐχόντων τὸ δίχρονον τῆς παραληγούσης μακρὸν συνηθέστατα εἶναι τὰ ἐξῆς· κῆδος, κῆρος μῖσος, πνίγος, ῥίγος, στίφος, φῆκος, φῆχος.

5) Ἡ ἐν. κλητική τῶν ἐπιθέτων καὶ τῶν κυρίων ἔχει τὸν τύπον τοῦ ἀσθενοῦς θέματος.

6) Τὸ αἰδῶς ἔχει δύο θέματα, ἰσχυρὸν εἰς ωσ- καὶ ἀσθενὲς εἰς οσ-, κλίνεται δὲ ὡς ἐξῆς· ἐνικός· ὄν. ἡ αἰδῶς, γεν. τῆς αἰδοῦς, (αἰδός-ος). δοτ. τῇ αἰδοί (αἰδός-ι), αἰτ. τὴν αἰδῶ (αἰδός-α), κλ. ᾧ αἰδῶς. Οὕτω κλίνεται καὶ τὸ ἦως ἔχον ἐν. κλ. ἦοι¹.

7) Τὰ εἰς ης σύνθετα βαρύτερα ἐπιθέτα καὶ τὰ κύρια ἐν τῇ ἐν. κλητ. καὶ τῷ οὐδετέρῳ ἀναβιβάζουσι τὸν τόνον· π. χ. αὐτάρκης κλητ. καὶ οὐδ. αὐταρκες, Δημοσθένης Δημοσθενες. Ἐξαίρουνται τὰ εἰς ὠδης, ὠλης, ἦρης· ὡς εὐῶδης ᾧ εὐῶδες, τὸ εὐῶδες· ἐξῶλης ᾧ ἐξῶλες, τὸ ἐξῶλες· ποδήρης ᾧ ποδήρες, τὸ ποδήρες.

ΣΗΜ. Ἡ πληθυντικὴ γενικὴ ἐνίοτε ἀπαντᾷ καὶ ἀσυναίρετος· ὡς ἀνθῶν καὶ ἀνθέων, ὄρων καὶ ὄρεων.

8) Τὰ εἰς ης σύνθετα βαρύτερα τὴν δυϊκὴν γεν. καὶ δοτ. καὶ τὴν πληθ. γενικὴν ἔχουσι παρὰ τὸν κανόνα (§ 96) βαρύτερον· ὡς αὐτάρκοιν αὐτάρκων, τριήροιν τριήρων.

ΣΗΜ. 1. Περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς πληθυντ. δοτικῆς βέλεσι, ἀληθέει ἰδε § 60.

ΣΗΜ. 2. Ἡ εἰς εἰς πληθυντικὴ αἰτιατικὴ προῆλθεν ἐξ ἀναλογίας τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ αὐτοῦ ἀριθμοῦ.

9) Τῶν εἰς -ης πτωτικῶν τριτόκλητα (γεν. εος ους) εἶναι α') πάντα τὰ ἐπιθέτα· ὡς σαφῆς, εὐγενῆς, αὐτάρκης· β') τὰ σύνθετα κύρια τὰ σχηματισθέντα ἐξ ἐπιθέτων συνθέτων δι' ἀναβιβασμοῦ τοῦ τόνου· ὡς Διογένης (διογενῆς), Δημοσθένης (δημοσθενῆς), Ἀριστοφάνης². γ') τινὰ κύρια ἀπλᾶ· ὡς Χάρης Χάρητος· δ') τινὰ προσπγορικά· ὡς λέβης λέβητος, καὶ ε') τινὰ ἐθνικά· ὡς Μάγνης Μάγνητος. Πάντα τὰ ἄλλα εἶναι πρωτόκλητα.

Β'. Φωνηεντόλητα

§ 180. Τὰ φωνηεντόλητα ἔχουσι χαρακτῆρα ι, υ, ο, ω.

Α') Τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα ι καὶ υ.

¹ Ὁ πληθυντικὸς ἀμφοτέρων τούτων ἐσχηματίσθη ὑπὸ τῶν γραμματικῶν κατὰ τὴν β' κλίσειν.

² Πλὴν τοῦ Θεοκρίτης Θεοκρίτου κατὰ τὸ Λεπίνης, Αἰσχίνης.

Ἑνικός

Ἦν.	ἡ πόλι-ς	ὁ πῆχυ-ς	ὁ βότρυ-ς	ὁ σῦ-ς
Γεν.	τῆς πόλε-ως	τοῦ πῆχε-ως	τοῦ βότρυ-ος	τοῦ συ-ός
Δοτ.	τῆ πόλει (εἶ)	τῷ πῆχει (εἶ)	τῷ βότρυ-ϊ	τῷ συ-ϊ
Αἶτ.	τῆν πόλι-ν	τόν πῆχυ-ν	τόν βότρυ-ν	τόν σῦ-ν
Κλ.	ῶ πόλι	ῶ πῆχυ	ῶ βότρυ	ῶ σῦ

Δυϊκός

Ἦν. καὶ Αἶτ.	τὼ πόλει (εε)	τὼ πῆχει (εε)	τὼ βότρυ-ε	τὼ σύ-ε
Γεν. καὶ Δοτ.	τοῖν πολέ-οιν	τοῖν πῆχέ-οιν	τοῖν βοτρυ-οιν	τοῖν συ-οῖν
Κλ.	ῶ πόλει (εε)	ῶ πῆχει (εε)	ῶ βότρυ-ε	ῶ σύ-ε

Πληθυντικός

Ἦν.	αἱ πόλεις (εεε)	οἱ πῆχεις (εεε)	οἱ βότρυ-ες	οἱ σύ-ες
Γεν.	τῶν πόλε-ων	τῶν πῆχε-ων	τῶν βοτρυ-ων	τῶν συ-ων
Δοτ.	ταῖς πόλε-σι(ν)	τοῖς πῆχε-σι(ν)	τοῖς βότρυ-σι(ν)	τοῖς συ-σί(ν)
Αἶτ.	τάς πόλεις	τούς πῆχεις	τούς βότρυς	τούς σῦς
Κλ.	ῶ πόλεις (εεε)	ῶ πῆχεις (εεε)	ῶ βότρυ-ες	ῶ σύ-ες

Ἑνικός

Ἦν.	ὁ βραδῦ-ς	τὸ βραδῦ	ὁ κί-ς
Γεν.	τοῦ βραδέ-ος	τοῦ βραδέ-ος	τοῦ κι-ός
Δοτ.	τῷ βραδεῖ (εἶ)	τῷ βραδεῖ (εἶ)	τῷ κι-ϊ
Αἶτ.	τόν βραδῦ-ν	τὸ βραδῦ	τόν κί-ν
Κλ.	ῶ βραδῦ	ῶ βραδῦ	ῶ κί-ς

Δυϊκός

Ἦν. καὶ Αἶτ.	τὼ βραδεῖ (εε)	τὼ βραδεῖ (εε)	τὼ κί-ε
Γεν. καὶ Δοτ.	τοῖν βραδέ-οιν	τοῖν βραδέ-οιν	τοῖν κι-οῖν
Κλ.	ῶ βραδεῖ (εε)	ῶ βραδεῖ (εε)	ῶ κί-ε

Πληθυντικός

Ἦν.	οἱ βραδεῖς (εεε)	τὰ βραδέ-α	οἱ κί-ες
Γεν.	τῶν βραδέων	τῶν βραδέ-ων	τῶν κιῶν
Δοτ.	ταῖς βραδέσι(ν)	τοῖς βραδέ-σι(ν)	τοῖς κι-σί(ν)
Αἶτ.	τούς βραδεῖς	τὰ βραδέ-α	τούς κίς
Κλ.	ῶ βραδεῖς (εεε)	ῶ βραδέ-α	ῶ κί-ες

Οὕτω κλίνονται κατὰ μὲν τὸ πόλις τὸ πρᾶξις, ποιήσις, κόνις, πίσις, ὄφις κ.τ.λ. Κατὰ δὲ τὸ πῆχυς τὸ πέλεκυς, ὁ πληθυντικός τοῦ πρεσβευτῆς (πρέσβεις) καὶ ὁ δυϊκ. καὶ ὁ πληθ. τοῦ ἔργου. Κατὰ δὲ τὸ βότρυς καὶ σῦς τὸ στάχυς, ἰχθύς, πίτυς, νάπυ, κ.τ.λ. Κατὰ δὲ τὸ βραδύς τὸ ἠδύς, ταχύς, ὀξύς, βαρεῖς κ.τ.λ. Κατὰ δὲ τὸ κίς κλίνεται τὸ οἷς γεν. οἷός, μῆνις καὶ τινα κύρια ὡς

Γνωσῖς, Σιέννεσις καὶ τὸ τύρσις, ὅπερ ἐν τῷ πληθυντικῷ κλίνεται κατὰ τὸ πόλις.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

§ 181. 1) Ἡ ἐν. ὀνομαστικὴ τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν τῶν ἔχόντων χαρακτῆρα *ι* ἢ *υ* σχηματίζεται προστιθεμένου εἰς τὸ τέλος τοῦ θέματος τοῦ *ς*, τῶν δὲ οὐδετέρων ἔχει τὸν τύπον τοῦ θέματος.

2) Τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα *υ* ἐπίθετα καὶ τὸ οὐσιαστικὸν πῆχυς καὶ τὰ κατ' αὐτὸ κλινόμενα καὶ τὰ ἔχοντα *ι* οὐσιαστικά (γεν. εως) ἐν τῇ γεν. καὶ τῇ δοτ. τοῦ ἐνικοῦ καὶ ἐν πάσαις τοῦ δυϊκ. καὶ τοῦ πληθυντικοῦ ἔχουσι χαρακτῆρα *ε*¹.

3) Ἡ ἐν. γενικὴ τῶν εἰς *-ις* (γεν. *-εως*) καὶ τοῦ πῆχυς καὶ τῶν κατ' αὐτὸ κλινομένων λήγει εἰς *-εως* ἀντὶ τοῦ *-εος* ἐκ τοῦ ἐπικού τύπου εἰς *-ηος* καθ' ὑπερβίβασμόν χρόνου· ὡς πόλε-εως ἐκ τοῦ πόλ-ηος. Προπαροξύνεται δὲ ὡς καὶ ἡ πληθυντ. γενικὴ παρὰ τὸν κανόνα (§ 92).

ΣΗΜ. 1. Τὸ ἄστν κλίνεται ὡς ἐξῆς· ἐν. ὄν. τὸ ἄστν, γεν. τοῦ ἄστεως (καὶ ἄστεος), δοτ. τῷ ἄστει (εἶ), αἰτ. τὸ ἄστν, κλ. ᾧ ἄστν· δυϊκ. τῷ ἄστει (εε), τοῖν ἀστέοιν, ᾧ ἄστει (εε)· πληθυντ. τὰ ἄστη (εα), τῶν ἀστέων, τοῖς ἄστεσι, τὰ ἄστη (εα), ᾧ ἄστη (εα)².

ΣΗΜ. 2. Τινὰ τῶν εἰς *-ις* ἔχουσι τύπους κατὰ τὰ εἰς *-ις* (γεν. εως, ^{ιος} καὶ ἰδος) π. χ. τρόπις γεν. τρόπεως, ^{ιος} δοτ. ἰδι· τρίγρις γεν. τρίγρεως καὶ τίγριος, πληθ. αἱ τίγρεις· Ἀνάχαρσις, ^{ιος} καὶ ἰδος κ.τ.λ.

4) Ἡ ἐν. αἰτιατικὴ τῶν εἰς *-ις* καὶ *-υς* λήγει εἰς *ν*, ἡ δὲ ἐν. κλητικὴ δὲν ἔχει *ς*, πλὴν τινῶν μονοσυλλάβων καὶ τοῦ πόλις ἐνίσταται.

ΣΗΜ. 1. Ἡ πληθυντ. αἰτιατικὴ τῶν εἰς *-ις* (γεν. *-εως*) ἔχει τὸν τύπον τῆς πληθυντ. ὀνομ. κατ' ἀναλογίαν, τῶν δὲ εἰς *-υς* καὶ *-ις* (γεν. *-υος*, *-ιος*) λήγει εἰς *-υς* καὶ *-ις* (ἐκ τοῦ *-υος* καὶ *-ιως*) π. χ. τοὺς βότρυς, τοὺς κίτς.

¹ Τὰ τοιαῦτα ἔχουσι διπλοῦν θέμα, ἀσθενὲς εἰς *υ-* καὶ *ι-*, ἐξ οὗ σχηματίζεται ἡ ὄν., ἡ αἰτ. καὶ ἡ κλητ. τοῦ ἐνικοῦ, καὶ ἰσχυρὸν εἰς *ευ-* καὶ *ει-*, ἐξ οὗ σχηματίζονται πᾶσαι αἱ ἄλλαι πτώσεις παντὸς ἀριθμοῦ, ἀποβαλλομένου τοῦ *υ* καὶ *ι* μεταξύ δύο φωνηέντων· π. χ. βραδέες ἐκ τοῦ βραδέυ-εσ, πόλεες ἐκ τοῦ πόλειεσ. Ἡ πληθ. δοτικὴ πόλεσι, βραδέσι κλπ. ἔγινε κατ' ἀναλογίαν τῶν ἐκ τοῦ ἰσχυροῦ θέματος σχηματισθεισῶν πτώσεων.

Κατὰ τὸ ἄστν μετὰ χαρακτῆρος *ι* κλίνονται παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις καὶ τινὰ ξενικὰ φυτῶν καὶ ὄρυκτῶν ὀνόματα· π. χ. σίναπι, πέπερι, κιννάβαρι· γεν. εως, δοτ. ει, αἰτ. *ι* κ.τ.λ.

ΣΗΜ. 2. Κατὰ τὰ εἰς -υς οὐσιαστικὰ κλίνονται καὶ τινὰ ἐπίθ. σύνθετα ἐκ τῶν οὐσιαστικῶν τούτων π. χ. *εὐβοτρυς υος*¹.

§ 182. Τὰ ἔχοντα χαρακτηῖρα ω καὶ ο.

Ἐνικός			Δυϊκός			Πληθυντικός			
Ὀν.	ἡ	Λητώ	ὁ	θῶ-ς	Ὀν. καὶ Αἰτ. τὼ	θῶ-ε	οἱ	θῶ-ες	
Γεν.	τῆς	Λητοῦς	τοῦ	θῶ-ός		Γεν. καὶ Δοτ. τοῖν	θῶ-οιν	τῶν	θῶ-ων
Δοτ.	τῇ	Λητοῖ	τῷ	θῶ-ι	Κλ.	ὦ	θῶ-ε	τοῖς	θῶ-σι(ν)
Αἰτ.	τήν	Λητώ	τόν	θῶ-α		τοὺς	θῶ-ας	τῶν	θῶ-ων
Κλ.	ῶ	Λητοῖ	ῶ	θῶ-ς			ὦ	θῶ-ες	

Οὕτω κλίνονται κατὰ μὲν τὸ *Λητώ* τὸ *ἠχώ*, *Κλειώ*, *Ἐρατώ*, *Σαμφώ* κ.τ.λ. κατὰ δὲ τὸ *θῶς* τὸ *Τρώς*, *ἦρωσ* κ.τ.λ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

§ 183. 1) Τῶν εἰς -ω ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ ἔχει τὸν τύπον τοῦ λαχουροῦ θέματος, ἡ ἐν. αἰτιατικὴ ὀξύνεται παρὰ τὸν κανόνα (§ 97), ἡ δὲ ἐν. κλητ. λήγει εἰς -οῖ.

2) Ἡ ἐν. κλητ. τῶν εἰς -ως ἔχει τὸν τύπον τῆς ἐν. ὀνομαστικῆς.

ΣΗΜ. Τὰ εἰς -ω στεροῦνται δυϊκοῦ καὶ πληθυντικοῦ².

§ 184. Γ') Τὰ ἔχοντα θέμα λῆγον εἰς *αυ-*, *ευ-* καὶ *ου-*.

Ἐνικός		
Ὀν.	ἡ	γραῦ-ς
Γεν.	τῆς	γρα-ός
Δοτ.	τῇ	γρα-ῖ
Αἰτ.	τήν	γραῦ-ν
Κλ.	ῶ	γραῦ

Δυϊκός		
Ὀν. καὶ Αἰτ.	τὼ	γραῦ-ε
Γεν. καὶ Δοτ.	τοῖν	γρα-οῖν
Κλ.	ῶ	γραῦ-ε

Πληθυντικός		
Ὀν.	αἱ	γραῦ-ες
Γεν.	τῶν	γρα-ῶν
Δοτ.	ταῖς	γραυ-σί(ν)
Αἰτ.	τάς	γραῦ-ς
Κλ.	ῶ	γραῦ-ες

¹ Τῶν εἰς -ις (γεν. -εις) τῶν ἔχόντων τὸ δίχρονον τῆς παραληγοῦσης λαχρον συνηθέστατα εἶναι τὰ ἐξῆς: *θλιψις*, *δῖψις*, *ψῆξις*.
² Ὁ πληθυντ. τούτων ὑπὸ τῶν γραμματικῶν κλίνεται κατὰ τὴν β' κλίσειν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

§ 185. 1) Ἡ ἐν. ὀνομαστικὴ τῶν εἰς -αυς, -εὺς καὶ -οὺς φωνηέν-
τολήκτων σχηματίζεται τῇ προσθήκῃ τοῦ ς εἰς τὸ τέλος τοῦ θέματος·
ἡ δὲ ἐν. κλητ. ἔχει τὸν τύπον τοῦ θέματος.

2) Τὰ εἰς -αυς, -εὺς καὶ -οὺς ἀποβάλλουσι τὸ υ μεταξὺ δύο
φωνηέντων.

ΣΗΜ. Τὸ γραῦς ἔχει τὸ α μακρὸν πανταχοῦ.

3) Τὰ εἰς -εὺς, τὰ ἔχοντα πρὸ τοῦ -εὺς φωνήεν, ἐν τῇ γενικῇ
καὶ τῇ αἰτιατικῇ τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ συναίρουσι τὸ εω
εἰς ω καὶ τὸ εα εἰς ᾠ· π. χ. ὁ Εὐβοεύς, γεν. τοῦ Εὐβοέως-ῶς, αἰτ.
τὸν Εὐβοέα-ᾶ, πληθ. γεν. τῶν Εὐβοέων-ῶν, αἰτ. τοὺς Εὐβοέας-ᾶς¹.

ΣΗΜ. 1. Καὶ τούτων πτώσεις τινὲς δὲν συναίρουσιν ἐνίοτε· π. χ. Πλα-
ταιέων, Δωριέας.

ΣΗΜ. 2. Τὰ εἰς -εὺς ἐν τῇ πληθυντ. ὀνομαστικῇ καὶ κλητ. παρὰ τοῖς
ἀρχαιοτέροις Ἀττικοῖς λήγουσιν εἰς ἦς· π. χ. οἱ βασιλῆς, ᾧ βασιλῆς (ἐκ τοῦ
βασιλῆες).

ΣΗΜ. 3. Κατὰ τὸ βοῦς κλίνεται μόνον τὸ χοῦς (ὅ), ὅπερ ἀπαντᾷ καὶ
χοεύς. Κατὰ δὲ τὸ γραῦς κλίνεται τὸ ναῦς (ῆ), τῆς νεώς, τῇ νηί, τὴν ναῦν,
ᾧ ναῦ, δυϊκὸς τοῖν νεοῖν, πληθυντ. αἱ νῆες, τῶν νεῶν, ταῖς ναυσί, τὰς
ναῦς, ᾧ νῆες.

4. Τονισμὸς τῶν τριτοκλίτων

§ 186. Παρὰ τὸν κανόνα (89) περισπῶνται τὰ ἐξῆς τριτοκλίτα
πτωτικά·

1) Ἐν τῇ ἐν. ὀνομαστικῇ, αἰτ. καὶ κλητ. καὶ τῇ πληθ. αἰτιατικῇ
τὰ οὐσιαστικά τὰ ἔχοντα πάσας τὰς πτώσεις ταύτας μονοσυλλάβους
(πλὴν τῆς ἐν. ὀνομ. καὶ κλητ. τοῦ κίς) καὶ τὸ ἰχθυῦς καὶ ὄφρυς· οἶον
βοῦς, βοῦν, βοῦ, τοὺς βοῦς· σῦς, σῦν, σῦ, τοὺς σῦς· ἰχθυῦς, ἴν, ἴ,
τοὺς ἰχθυῦς·

2) Ἐν τῇ ἐν. ὀνομαστικῇ, αἰτ. καὶ κλητ. τὰ οὐδέτερα μονοσύλ-
λαβὰ οὐσιαστικά καὶ τὸ ἐπιθετὸν πᾶν· οἶον τὸ πῦρ, τὸ πῦρ, ᾧ πῦρ·

3) Ἐν τῇ ἐν. ὀνομαστικῇ καὶ κλητ. τὸ αἶξ, γλαῦξ καὶ πᾶς·

4) Ἐν τῇ ἐν. ὀνομαστικῇ τὸ εἶς.

¹ Τὸ -εως, -εα, -εας τῶν εἰς -εὺς προήλθεν ἐκ τῶν ἐπικῶν τύπων εἰς
-ηος, -ηα, -ηας καθ' ὑπερβίβασμόν χρόνου (§ 46), καὶ διὰ τοῦτο τὸ α τοῦ εω
καὶ εας εἶναι μακρὸν. Τὸ δὲ ἦ τοῦ δυϊκοῦ καὶ τὸ ἦς τοῦ πληθ. προήλθεν ἐκ

ΣΗΜ. 1. Περὶ τῶν ληγόντων ἐν τῇ κλητικῇ εἰς δίφθογον ἰδὲ § 94.

ΣΗΜ. 2. Τὰ συνηρημένα φῶς (φῶις), κλῆς (κλήις), δᾶς (δαίς), πρῶν (πρωίων), προῖξ (προῖξ) καὶ ἐστῶς (ἐσταῶς) τονίζονται κατὰ τὸν κανόνα (§ 97).

§ 187. Τὰ μονοσύλλαβα πτωτικά τῆς γ' κλίσεως καὶ τὸ κύων καὶ γυνή ἐν τῇ γεν. καὶ δοτ. παντός ἀριθμοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς πτωτικῆς καταλήξεως παρὰ τὸν κανόνα (§ 99)· π. χ. μῆν, γεν. μηνός, δοτ. μηνί, δυϊκός γεν. καὶ δοτ. μηνοῖν, πληθ. γεν. μηνῶν, δοτ. μῆσί(ν).

ΣΗΜ. Κατὰ ταῦτα τονίζονται ἐν τῇ ἐν. γεν. καὶ δοτικῇ καὶ τὰ εἰς ἡ συγκόπτοντα τὸ ε' τὸ δὲ ἀνήρ καὶ ἐν τῇ γεν. καὶ δοτ. τοῦ δυϊκ. καὶ ἐν τῇ γεν. τοῦ πληθ. Κατὰ τοῦτο δὲ καὶ τὸ ἀρήν.

§ 188. Κατὰ τὸν γεν. κανόνα (§ 99) καὶ παρὰ τὸν κανόνα τοῦτον τονίζονται ἐπὶ τῆς θεματικῆς συλλαβῆς τὰ ἐξῆς:

1) Αἱ μονοσύλλαβοι μετοχαί· οἷον σιάς, σιάντος, σιάντι κ.τ.λ. καὶ τὸ πρῶν, πρῶνος καὶ [ῆρ] ῆρος¹.

2) Ἡ πληθυντικὴ γενικὴ καὶ δοτικὴ τοῦ πᾶς καὶ πᾶν· οἷον πάντων, πᾶσι(ν).

3) Αἱ δυϊκαὶ γεν. καὶ δοτ. καὶ πληθυντ. γενικαὶ τῶν ἐξῆς: δᾶς, δᾶδοιν, δᾶδων· θῶς, θῶοιν, θῶων· οὔς, ὄτοιν, ὄτων· παῖς, παῖδοιν, παῖδων· σῆς, σέοιν, σέων· Τρώς, Τρώοιν, Τρώων· φῶς, φῶτοιν, φῶτων· φῶς, φῶδοιν, φῶδων.

ΣΗΜ. 1. Τὸ ἀληθές ἐν ἐρωτήσει εἰρωνικῶς γινομένη προπαροξύνεται· ἀληθες; Ὡσαύτως καὶ τὸ χαρίεν, ἂν ἔχη ἐπιρρηματικὴν σημασίαν· χάριεν (χαριέντως).

ΣΗΜ. 2. Ἰδὲ καὶ ὅσα περὶ τονισμοῦ λεγόνται ἐν τοῖς καθ' ἕκαστον.

Ἀνώμαλα οὐσιαστικά

§ 189. Τὰ ἀνώμαλα οὐσιαστικά εἶναι πλεονάζοντα, μεταπλαστά, ἐτερόκλιτα, ἔλλειπτικά καὶ ἔκλιτα.

Α' Πλεονάζοντα

§ 190. Πλεονάζοντα λέγονται ὅσα ἐν πᾶσιν ἢ ἐν τισὶ τύποις ἀπαντῶσιν ὑπὸ διπλοῦν γένος ἢ κλίσειν. Διαιροῦνται δὲ α') εἰς διπλογενῆ, β') εἰς διπλογενῆ ἅμα καὶ ἐτερόκλιτα, γ') εἰς ἐτερόκλιτα ἐν πᾶσι τοῖς τύποις καὶ δ') εἰς ἐτερόκλιτα ἐν τισὶ τύποις.

¹ Τὸ πρῶν καὶ [ῆρ] τονίζονται οὕτω, διότι συναίρουνται.

α') Διπλογενῆ

§ 191. Συνηθέστατα τῶν διπλογενῶν εἶναι τὰ ἐξῆς· ὁ νῶτος καὶ τὸ νῶτον, ὁ ναῦλος καὶ τὸ ναῦλον, ἡ πληθὺς καὶ τὸ πλῆθος, ὁ ζυγός καὶ τὸ ζυγόν (πληθ. μόνον ζυγά), ὁ δεσμός οἱ δεσμοὶ καὶ τὰ δεσμά, ὁ σταθμός οἱ σταθμοὶ καὶ τὰ σταθμά (βάρη), τὸ στάδιον οἱ στάδια καὶ τὰ στάδια, ὁ σίτος τὰ σίτα (καὶ τὰ σιτία), ὁ λύχνος τὰ λύχνα.

β') Διπλογενῆ ἅμα καὶ ἑτερόκλιτα

§ 192. Διπλογενῆ ἅμα καὶ ἑτερόκλιτα εἶναι τὰ ἐξῆς· ἡ ἀμυγδάλη καὶ τὸ ἀμύγδαλον, ἡ βλάβη καὶ τὸ βλάβος, ὁ βράγχος καὶ τὸ βράγχος, ἡ δίψα καὶ τὸ δίψος, ἡ θρεπάνη καὶ τὸ θρέπανον, ἡ ὄροφη καὶ ὁ ὄροφος, ἡ σκάφη καὶ τὸ σκάφος, ὁ σκότος καὶ τὸ σκότος, ὁ [τάριχος] καὶ τὸ τάριχος.

γ') Ἑτερόκλιτα ἐν πᾶσι τοῖς τύποις

§ 193. Ἑτερόκλιτα ἐν πᾶσι τοῖς τύποις εἶναι τὰ ἐξῆς· λαγὼς (ᾧς) καὶ λαγός, λεὼς καὶ λαός, νεὼς καὶ ναός.

δ') Ἑτερόκλιτα ἐν τισὶ τύποις

§ 194. Ἑτερόκλιτα ἐν τισὶ τύποις εἶναι·

α') Τὰ εἰς ἦς (γεν. οὐς πλὴν τῶν εἰς -κλῆς) σύνθετα οὐσιαστικῶν κύρια· ὡς Σωκράτης, Δημοσθένης, Ἀστυάγης.

Ταῦτα ἐν μὲν τῷ ἐνικῷ ἀριθμῷ εἶναι τριτόκλιτα (πλὴν τῆς αἰτιατικῆς οὐσης καὶ πρωτοπλίτου), ἐν δὲ τῷ δυνικῷ καὶ τῷ πληθυντικῷ πρωτόκλιτα·

π. χ. ὁ Δημοσθένης, τοῦ Δημοσθένους, τῷ Δημοσθένει, τὸν Δημοσθένη καὶ Δημοσθένην, ᾧ Δημοσθένης· Δυνικός τῷ Δημοσθένα τοῖν Δημοσθέναιν· Πληθ. οἱ Δημοσθέται, τῶν Δημοσθενῶν τοῖς Δημοσθέταις, τοὺς Δημοσθένας, ᾧ Δημοσθέται.

β') Ἐσενικά τινὰ εἰς -ῆς τριτόκλιτα σχηματίζοντα τὴν ἐν. αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν κατὰ τὴν α' κλίσιν· π. χ. ὁ Τισσαφέρης, τὸν Τισσαφέρην, ᾧ Τισσαφέρη· ὁ Ἀριοβαρζάνης τὸν Ἀριοβαρζάνην, ᾧ Ἀριοβαρζάνη.

γ') Καὶ τὰ ἐξῆς· ἡ ἄλω, τῆς ἄλω καὶ ἄλωνος κ.τ.λ. ὁ ἥρω, τοῦ ἥρω καὶ ἥρωος κ.τ.λ. ὁ Οἰδίπους, τοῦ Οἰδίου, τῷ Οἰδίπιδι καὶ Οἰδίπιδι, τὸν Οἰδίπιδον, ᾧ Οἰδίπιδος· ὁ Ταῶς, τοῦ Ταῶ καὶ Ταῶνος κ.τ.λ. ὁ χρωῶς, τοῦ χρωῶτος, τῷ χρωῶτι καὶ χρωῶ κ.τ.λ.

ΣΗΜ. Μοναδικὸν εἶναι τὸ χοῦς καὶ χοεὺς (μέτρον ὑγρῶν) κλινόμενον κατὰ τὸ βοῦς μετ' ἐν. αἰτιατ. καὶ χάα καὶ πληθ. αἰτιατ. καὶ χάας, καὶ κατὰ τὸ Ἑβραεὺς· τοῦ χοῦς, τῷ χοεῖ, τὸν χοᾶ κ.τ.λ.

B' Μεταπλασὰ

§ 195. Μεταπλαστὰ λέγονται ὅσα σχηματίζουσι πτώσεις τινὰς

ἐκ θέματος ἀχρήστου κατ' ὀνομαστικὴν· εἶναι δὲ τὰ ἐξῆς·

Ὁ Ἄρης, τοῦ Ἄρεως, τῷ Ἄρει, τὸν Ἄρη καὶ Ἄρην, ὦ Ἄρες.)

Τὸ γόνυ, τοῦ γόνατος κ.τ.λ. ἐκ τοῦ θ. γουατ-.

Ἡ γυνή, τῆς γυναικός, τῇ γυναικί, τὴν γυναικα, ὦ γύναι. Τὰ λοιπὰ ἐκ τοῦ θ. γυναικ-.

Τὸ δάκρυον ὀμαλῶς, ἡ δὲ πληθ. δοτ. καὶ δάκρυσι(ν).

Τὸ δένδρον ὀμαλῶς, ἡ δὲ πληθ. δοτ. καὶ δένδρεσι(ν).

Τὸ δόρυ, τοῦ δόρατος κ.τ.λ. ἐκ τοῦ θ. δορατ-.

Ὁ ἔγγελος, τοῦ ἐγγέλους, τῷ ἐγγέλνι, τὸν ἐγγελν, ὦ ἔγγελυ, δυϊκ.

Ὁ ἐγγέλει, τοῖν ἐγγελέοιν, πληθ. οἱ ἐγγέλεις κ.τ.λ. κατὰ τὸ πόλις.

Ἡ εἰκών, τῆς εἰκόνοσ καὶ σπαν. τῆς εἰκοῦς κ.τ.λ. ἐκ θ. εἰκον-.

Ὁ Ζεὺς, τοῦ Διός, τῷ Δί, τὸν Δία, ὦ Ζεῦ, καὶ σπανίως Ζηρός, Ζηνί, Ζῆνα.)

Τὸ ἥπαρ, τοῦ ἥπατος κ.τ.λ. ἐκ τοῦ θ. ἥπατ-.

Ὁ Θαλῆς, τοῦ Θάλεω, τῷ Θαλῇ, τὸν Θαλῆν, ὦ Θαλῆ.

Ἡ κλεῖς καὶ κλής, ἐν. αἰτ. τὴν κλεῖν.

Ὁ κοινωνός, τοῦ κοινωνοῦ κ.τ.λ. δευτερόκλιτον μετὰ τῶν τριτοκλίτων τύπων κοινῶνες, κοινῶνων, κοινῶνας.

Τὸ κρίνον ὀμαλῶς, ἡ δὲ πληθ. δοτ. κρίνεσι(ν).

Ὁ μάρτυς, τοῦ μάρτυρος, τῷ μάρτυρι κ.τ.λ. ὀμαλῶς, ἡ δὲ πληθ. δοτ. μάρτυσι(ν).

Ὁ κύων, τοῦ κυνός, τῷ κυνί, τὸν κύνα, ὦ κύων· δυϊκ. καὶ πληθ.

ἐκ τοῦ θ. κυν-.

Ὁ ὄνειρος, τοῦ ονειρίου καὶ ονειρίατος κ.τ.λ.

Ὁ ὄρνις (καὶ ἡ ὄρνις), ἐν. αἰτ. τὸν ὄρνιθα καὶ ὄρνιν, πληθ.

αἰτιατ. τοὺς ὄρνιθας καὶ ὄρνεις καὶ ὄρνις.

Τὸ ὄψ, τοῦ ὄπτός, τῷ ὄπτι κ.τ.λ. ἐκ τοῦ θέμ. ὄπ-.

Ἡ Πνύξ, τῆς Πνυκός, τῇ Πνυκί, τὴν Πνύκα, καὶ τῆς Πνυκός,

τῇ Πνυκί, τὴν Πύκα, ὦ Πνύξ.

Ὁ πρεσβευτής, ἐν. καὶ δυϊκ. κατὰ τὴν α', πληθυντικός οἱ πρέ-

σβεις, τῶν πρέσβεων, τοῖς πρέσβεσι(ν), τοὺς πρέσβεις, ὧ πρέσβεις.

Τὸ πῦρ, τοῦ πυρός κ.τ.λ. ὁμαλῶς· πληθ. τὰ πυρὰ κ.τ.λ. κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν. Τοῦτο ἐν τῷ πληθ. εἶναι ἑτερόκλιτον.

Τὸ ὕδωρ, τοῦ ὕδατος, τῷ ὕδατι κ.τ.λ. ἐκ τοῦ θέματος ὕδατ-.

Ὁ υἱός, τοῦ υἱοῦ κ.τ.λ. ὁμαλῶς· ἡ δὲ γεν. καὶ ἡ δοτ. τοῦ ἐνικοῦ καὶ ἐκ τοῦ θέμ. υἱε- (ἐξ ἀχρ. ἐν. ὄν. υἱός)· ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ πληθ.· π. χ. τοῦ υἱέος, τῷ υἱεῖ, οἱ υἱεῖς κ.τ.λ. ὁ δὲ δυϊκὸς μόνον ἐκ τοῦ θ. υἱε- ἄνευ συναϊρέσεως τῆς γεν. καὶ τῆς δοτ.

Τὸ φρέαρ, γεν. τοῦ φρέατος κ.τ.λ. ἐκ τοῦ θέμ. φρεατ-.

Ἡ χεὶρ τῆς χειρὸς κ.τ.λ. ἐκ τοῦ θ. χειρ-, ἡ δὲ γεν. καὶ ἡ δοτ. τοῦ δυϊκ. χεροῖν καὶ ἡ πληθ. δοτ. χερσί(ν).

Ὁ χοῦς, αἰτ. τὸν χοῦν. Τὰ λοιπὰ ἐκ τοῦ θ. χωματ-.

ΣΗΜ. Τὰ κλίεις καὶ ὄνεις πάσχουσι μεταπλασμὸν χαρακτῆρος.

Γ') Ἰδιόκλιτα

§ 196. Ἰδιόκλιτα λέγονται ὅσα κλίνονται κατ' ἰδίαν κλίσιν. Ταῦτα ἀπαντῶσι μόνον ἐν τῷ ἐνικῷ ἀριθμῷ καὶ λήγουσιν εἰς ᾗς, ᾗς· ὦς, οὖς, ὦς.

	Ὀν.	Γεν.	Δοτ.	Αἰτ.	Κλ.
Ὁ Θεοῦδξς,	ᾗ,	ᾗ,	ᾗ,	ᾗν,	ᾗ.
Ὁ Φιλῆς	ᾗ,	ᾗ,	ᾗ,	ᾗν,	ᾗ.
Ὁ Κλαυσῦς,	ῦ,	ῦ,	ῦ,	ῦν,	ῦ.
Ὁ Γλοῦς,	οῦ,	οῦ,	οῦ,	οῦν,	οῦ.
Ὁ Ταμῶς,	ῶ,	ῶ,	ῶ,	ῶν,	ῶ.

Οὕτω κλίνονται καὶ τὸ ἀγγᾶς, φαγᾶς, κορυζᾶς, Τρηῆς, [Μωῦσῆς], Διοῦς, Καμῦς, Θαμοῦς, [Ἰησοῦς], Παραμιζῶς κτλ.

Δ') Ἐλλειπτικά

§ 197. Ἐλλειπτικά λέγονται ὅσα δὲν ἀπαντῶσιν ἐν πᾶσι τοῖς τύποις. Διαιροῦνται δὲ εἰς ἑλλειπτικά κατ' ἀριθμὸν καὶ ἑλλειπτικά κατὰ πτώσιν.

§ 198. Ἐλλειπτικά κατ' ἀριθμὸν εἶναι τὰ ἐξῆς·

1) Τὰ προσώπων, πόλεων καὶ χωρῶν ὀνόματα· ὡς Σωκράτης· Ἀθηναί, Θῆβαι, Εὐβοίαι, Ἑλλάς·

2) Τὰ τῶν ἐορτῶν ὀνόματα· ὡς τὰ Ὀλύμπια, τὰ Παναθηναία·

3) Τὰ ἀριθμητικὰ ἀπὸ τοῦ εἰς μέχρι τοῦ τέσσαρες καὶ ἀπὸ τοῦ ἀκόσιοι καὶ ἐξῆς·

4) Τὸ οὐρανός, ἀήρ, αἰθήρ, ἔαρ, γῆ, ἔργατα, ἐτησίαι, δυσμαί·

5) Τὰ ὀνόματα τῶν μετάλλων· ὡς σίδηρος, χρυσὸς κ.τ.λ.

§ 199. Ἐλλειπτικὰ κατὰ πτώσιν εἶναι τὰ ἐξῆς·

1) Ὅναρ (τό), ὕπαρ (τό), (μόνον καθ' ἐνικὴν ὀνομαστικὴν καὶ πτατικὴν)·

2) Μάλης (καθ' ἐν. γενικὴν μόνον ἐν τῇ φράσει ὑπὸ μάλης)·

3) Ὅφελος (τό), (μόνον καθ' ἐν. ὀνομαστικὴν)·

4) Τᾶν καὶ μέλε (καθ' ἐν. κλητικὴν μόνον), ᾧ τᾶν, ᾧ μέλε.

Ε') Ἀκλιτα

§ 200. Ἀκλιτα λέγονται ὅσα ἐν πάσαις ταῖς πτώσεσιν ἀπαντῶν ὑπὸ ἓνα μόνον τύπον· εἶναι δὲ τὰ ἐξῆς·

1) Τὰ ὀνόματα τῶν γραμμάτων τοῦ ἀλφαβήτου·

2) Τὰ ἀπαρέμφοτα·

3) Τὸ χρεῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

Περὶ τῶν ἐπιθέτων ἰδία καὶ περὶ τῶν μετοχῶν ὡς ἐπιθέτων

§ 201. Τὰ ἐπίθετα κατὰ τὸ γένος καὶ τὴν κατάληξιν αὐτῶν διαιροῦνται εἰς τριγενῆ καὶ τρικατάληκτα, τριγενῆ καὶ δικατάληκτα καὶ διγενῆ καὶ μονοκατάληκτα.

Καὶ τριγενῆ μὲν καὶ τρικατάληκτα λέγονται, ὅσα ἔχουσιν ἴδιον ἑνὸς πρὸς παράστασιν ἐκάστου γένους· ὡς καλός, καλή, καλόν· τριγενῆ καὶ δικατάληκτα λέγονται, ὅσα ἔχουσι τὸν αὐτὸν τύπον πρὸς παράστασιν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ καὶ ἕτερον πρὸς παράστασιν οὐδετέρου γένους· ὡς ὁ καὶ ἡ ἐπιμελής, τὸ ἐπιμελές· διγενῆ δὲ καὶ μονοκατάληκτα λέγονται, ὅσα ἔχουσιν ἓνα μόνον τύπον πρὸς παράστασιν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ· ὡς ὁ καὶ ἡ ἄρπαξ.

1) Τρικατάληκτα

§ 202. Τῶν τρικατάληκτων ἐπιθέτων τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον ἄλλων μὲν κλίνεται κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν, ἄλλων δὲ κατὰ

τὴν τρίτην. Τὸ θηλυκὸν πάντων τούτων κλίνεται κατὰ τὴν πρώτῃ

§ 203. Τῶν τρικατάληκτων, ὧν τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον κλίνεται κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν, τὸ μὲν ἀρσ. λήγει εἰς -ος, τὸ θηλ. εἰς -η, τὸ δὲ οὐδέτερον εἰς ον· π.χ. σοφός, ἡ, ὄν.

ΣΗΜ. 1. Τοιαῦτα εἶναι τὰ πλεῖστα τῶν εἰς -ος θετικῶν, τὰ εἰς -τερῶν συγκριτικὰ καὶ πάντα τὰ ὑπερθετικὰ.

ΣΗΜ. 2. Σπανιώτατα ἀπαντῶσιν ὡς δικατάληκτα συγκριτικὰ εἰς -τερῶν καὶ ὑπερθετικὰ εἰς -τατος· π.χ. ἀπορώτερος λήψις, δυσσεβολώτατος ἢ Διοκλῆς

§ 204. Τὸ θηλυκὸν τῶν ἐπιθέτων τῶν ἐχόντων πρὸ τοῦ ληκτικῶν -ος φωνῆεν ἢ ρ λήγει ἐν τῇ ἐν. ὀνομ. εἰς α' οἷον ἅγιος ἀγία, ποιητὴς ποιεῖν, ἀργυροῦς (εὐς) ἀργυρῶ (ἑα). Ἐξαίρουνται τὰ εἰς -ου (ους) καὶ τὸ ὄγδοος· οἷον ἀπλή, ὀγδόη.

§ 205. Τὰ τρικατάληκτα ἐπίθετα, ὧν τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον κλίνεται κατὰ τὴν γ' κλίσιν, λήγουσιν ὡς ἐξῆς·

α')	εἰς	ύς,	εἶα,	ύ'	ταχύς, ταχεῖα, ταχύ'
β')	»	ας,	ασα,	αν'	στάς, σταῖσα, σταν'
γ')	»	ων,	ουσα,	ον'	γράφων, γράφουσα, γράφον'
δ')	»	ύς,	ῦσα,	ύν'	θύς, δῦσα, δύν'
ε')	»	ούς,	οῦσα,	όν'	γνούς, γνοῦσα, γνόν'
ς')	»	εἰς,	εἶσα,	έν'	λυθεῖς, λυθεισα, λυθέν'
ζ')	»	ώς,	ῦια,	ός'	λελυκώς, λελυκυῖα, λελυκός'
η')	»	ώς,	ῶσα,	ώς'	ἔστώς, ἐστῶσα, ἐστώς'
θ')	»	εἰς,	εσσοσα,	εν'	χαρίεις, χαρίεσσα, χαρίεν'
ι')	»	ας,	αινα,	αν	τὸ τάλας, τάλαινα, τάλαν'
ια')	»	ην,	εινα,	εν	καὶ τὸ μέλας, μέλαινα, μέλαν'
					μόνον τὸ [τέρην, τέρεινα, τέρεν']

1 Τὸ θηλυκὸν πάντων τούτων σχηματίζεται προστιθεμένου εἰς τὸ τέλος τοῦ θέματος τοῦ προσφύματος ja.

α') Περὶ τῶν ὑπὸ ἐδάφιον α' ἐπιθέτων. Τὸ πρόσφυμα ja προστίθεται εἰς τὸ ἰσχυρὸν θέμα τούτων τὸ λῆγον εἰς εν, τὸ δὲ υ ἀποβάλλεται μεταξὺ φωνηέντων καὶ τὸ ε καὶ j συναίρουνται εἰς εν' ὡς ταχεν-ja ταχεῖα.

β') Περὶ τῶν ὑπὸ ἐδάφιον β', γ', δ', ε', ς' ἤτοι τῶν ἐχόντων εἰς εν λῆγον. Ὁ χαρακτήρ τ μετὰ τοῦ j γίνεται σσ ἀπλοποιούμενον εἰς σ, τὸ δὲ υ πρὸ τοῦ σ ἀποβάλλεται καὶ τὸ πρὸ αὐτοῦ φωνῆεν ἐκτείνεται ἀναπληρωματικῶς (§ 65, β')· ὡς σταντ-ja (στανσσα, στανσα) στασα.

γ') Τὰ ὑπὸ ἐδάφ. ζ' σχηματίζονται ἐκ τοῦ ἀσθενοῦς θέματος εἰς υς.

ΣΗΜ. 1. Μοναδικόν εἶναι τὸ πλέως, πλέα, πλέων, οὗ τὸ ἀρσενικόν καὶ τὸ ἕτερον κλίνεται κατὰ τὴν Ἀττικὴν κλίσιν. Τὸ δὲ πίων, πείρα, πίων σχηματίζει τὸ θηλυκὸν ἀνωμόλως.

ΣΗΜ. 2. Τὸ φωνήεις, εσσα, ἦεν δὲν συναιρεῖται παρὰ τὸν κανόνα.

882) Δικατάληκτα

κατορθώματα

§ 206. Δικατάληκτα ἐπίθετα εἶναι τὰ ἐξῆς:

α') τὰ ἀπλᾶ ἄρσην (καὶ ἄρσην), βάνανσος, βάσκανος, βάσβαρος, βάνανος, ἔωλος, ἡμερος, κίβδηλος, λάλος, λοίδορος, τιθασός, χέρος καὶ πολλὰ εἰς -ιος, -εἰος καὶ -ιμος λήγοντα· π. χ. αἰδῖος, αἰφνῖος, λύκειος, γόνιμος καὶ ἄλλα.

ΣΗΜ. Διφοροῦνται ὄντα καὶ τρικατάληκτα τὸ ἔτοιμος, ἔτομος, τέλειος, κέρμιος, ἔρημος, φειδωλός, φαῦλος, χαῦνος, καὶ τινὰ τῶν εἰς -ιος, -εἰος, καὶ -ιμος· π. χ. κόσμιος, βόρειος, μάταιος, χρήσιμος καὶ ἄλλα.

β') Τὰ πλεῖστα τῶν συνθέτων καὶ τῶν ἐκ συνθέτων ῥημάτων παραφωτισμένων· π. χ. ὁ καὶ ἡ ἄγονος τὸ ἄγονον, ὁ καὶ ἡ διάφορος τὸ διάφορον.

ΣΗΜ. 1. Τὰ ἐπὶ τῆς ληγούσης τονιζόμενα εἰς -τος ῥηματικά καὶ παραφωτισμένα ὄντα εἶναι τρικατάληκτα· οἷον ἐπαινετός, ἦ, ὄν.

ΣΗΜ. 2. Τὸ αἰχμάλωτος, περιόικος καὶ σύμμαχος ἔχουσι θηλυκὸν καὶ ἀνωμόλως, περιοικίς, συμμαχίς.

γ') Τὰ συννηρημένα σύνθετα τῆς θ' κλίσεως· οἷον ὁ καὶ ἡ ἄχρους, ἄχρουν· ὁ καὶ ἡ εὔνους, τὸ εὔνου·

δ') Τὰ κατὰ τὴν Ἀττικὴν δευτέραν κλίσιν κλινόμενα· οἷον ὁ καὶ ἡ ἀγῆρας, τὸ ἀγῆρων· ὁ καὶ ἡ εὔγεως, τὸ εὔγεων· ὁ καὶ ἡ ἕλεως, τὸ ἕλεων.

ε') Τὰ εἰς ης τριτόκλιτα· οἷον ὁ, ἡ ἀληθής, τὸ ἀληθές.

ὄρνθι δὲ αὐτὴ ἢ αὐτὴ ἢ αὐτὴ

μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται καὶ τὸ ν καὶ j συναιρεῖται εἰς νι· ὡς ἀνακτός-ja λευκνῖα.

β') Τὰ ὑπὸ ἐδάφ. θ' ἐσχηματίσθησαν ἐκ τοῦ ἀσθενοῦς θέματος εἰς ντ (εντ) κατὰ τροπὴν τοῦ ν εἰς α' ὡς χαρίντ-ja χαρίασσα καὶ κατ' ἀναλογίαν τῶν ἄλλων τύπων χαρίεσσα.

γ') Τῶν ὑπὸ ἐδάφ. ι' τὸ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος α μετὰ τοῦ j ἀποτελεῖ αἰ- μέλαν-ja μέλαινα.

δ') Ἐν τῷ τέρεινα τὸ j ἀφομοιοῦται πρὸς τὸν χαρακτῆρα ν, τὰ δὲ δύο ν ἀποποιεῖται καὶ τὸ πρὸ αὐτοῦ φωνῆεν ἐκτείνεται ἀναπληρωματικῶς· τέρεν-ja τέρεννα) τέρεινα.

ς') Τὰ εἰς -μων· οἶον ὁ, ἡ νοήμων, τὸ νοήμον·

ζ') Τὰ εἰς -ιων συγκριτικά· οἶον ὁ, ἡ καλλίων τὸ κάλλιον.

3) Μονοκατάληκτα

§ 207. Μονοκατάληκτα ἐπίθετα εἶναι τὰ ἐξῆς·

α') τὰ εἰς αρ-αρος καὶ ηρ-ηρος· ὡς μάκαρ, ἡμίθης·

β') τὰ εἰς ἀς-άδος· ὡς φυγάς, μιγάς·

γ') τὰ εἰς ἦς-ἦτος καὶ ὠς-ῶτος· ὡς γυμνῆς, πλάνης, ἀγνώς·

δ') τὰ εἰς ἦν-ἦμος· ὡς ἀπιήν·

ε') τὰ εἰς ξ· ὡς ἄρπαξ, βλάξ·

ς') τὰ εἰς υς-υδος· ὡς ἐπηλυσ, νέηλυσ καὶ τὸ νῆστις, νῆστιδος·

ζ') τὰ εἰς ων-ωνος· ὡς τρίβων, χάρων·

η') τὰ εἰς ωρ-ορος· ὡς ἀπάτωρ, προγάστωρ·

θ') πολλὰ σύνθετα ἐξ οὐσιαστικῶν ὡς αὐτὰ τὰ οὐσιαστικά κλιόμενα· ὡς ἀχίτων, ἄπαις, ὑψαύχην, δύσερος, εὔρις κ.τ.λ.

δ' ὁμως τούτων εἶναι δικατάληκτα· οἶον εὔβοτρος, υ.

ΣΗΜ. Τὸ οὐδέτερον τῶν μονοκατάληκτων ἐπιθέτων, ἐὰν εἶναι χρεία, ὀφείλει πληροῦται ἐκ τοῦ οὐδετέρου τοῦ εἰς ἑκὸς συστοίχου ἐπιθέτου· π. χ. ὁ, ἡ φυλάκιον (ὁ φυλακικός)· ὁ ἢ βλάξ, τὸ βλακικόν (ὁ βλακικός). Σπανίως δὲ χρησιμεύει ὁ ἴδιος τύπος τοῦ ἄρσ. καὶ τοῦ θηλ. πρὸς παράστασιν καὶ τὸ οὐδετέρου γένους· π. χ. ἀπιήσι ξφοῖς.

Ἄνωμαλα καὶ ἐλλειπτικά ἐπίθετα

§ 208. Τὰ ἀνώμαλα ἐπίθετα εἶναι μεταπλαστικά, ἑτερόκλιτα, ἐλλειπτικά καὶ ἄκλιτα.

§ 208*. Μεταπλαστικά ἐπίθετα εἶναι τὰ ἐξῆς· τὸ μέγας ἐκ θέμ. μεγα- καὶ μεγαλο-, τὸ πολὺς ἐκ θέμ. πολυ- καὶ πολλο-, τὸ πρᾶξ ἐκ θέμ. πρᾶξ(υ)- καὶ πρᾶξ-, καὶ τὸ σῶς ἐκ θέμ. σω- καὶ σω-· κλινοῦνται δὲ ὡς ἐξῆς·

Ἄρσ. ἐν. ὁ μέγας, τοῦ μεγάλου, τῷ μεγάλῳ, τὸν μέγαν· δυνάμει τῶ μεγάλῳ, τοῖν μέγαλοιν· πληθ. οἱ μεγάλοι, τῶν μεγάλων, τοῖς μεγάλοις, τοὺς μεγάλους·

Θηλ. ἐν. ἡ μεγάλη, τῆς μεγάλης κ.τ.λ. κατὰ τὴν α' κλίσειν·

Οὐδ. ἐν. τὸ μέγα, τοῦ μεγάλου, τῷ μεγάλῳ, τὸ μέγα· δυνάμει τῶ μεγάλῳ, τοῖν μέγαλοιν· πληθ. τὰ μέγαλα, τῶν μεγάλων, τοῖς μέγαλοις, τὰ μέγαλα·

'Αρσ. ἐν. ὁ πολὺς, τοῦ πολλοῦ, τῷ πολλῷ, τὸν πολὺν' δυϊκ. τὸ πολλῶ, τοῖν πολλοῖν' πληθ. οἱ πολλοί, τῶν πολλῶν, τοῖς πολλοῖς, τοὺς πολλούς·

Θηλ. ἐν. ἡ πολλή, τῆς πολλῆς κ.τ.λ. κατὰ τὴν α' κλίσιν·

Οὐδ. τὸ πολὺ, τοῦ πολλοῦ, τῷ πολλῷ, τὸ πολὺ' δυϊκ. τὸ πολλῶ, τοῖν πολλοῖν' πληθ. τὰ πολλά, τῶν πολλῶν, τοῖς πολλοῖς, τὰ πολλά·

'Αρσ. ἐν. ὁ πρᾶος, τοῦ πρᾶου κ.τ.λ. κατὰ τὴν β' κλίσιν, καὶ πληθ. γεν. καὶ δοτ. πρᾶέων, πρᾶέσι (ν)·

Θηλ. ἐν. ἡ πρᾶεῖα τῆς πρᾶείας κ.τ.λ. κατὰ τὴν α' κλίσιν·

Οὐδ. ἐν. καὶ δυϊκ. ὁμαλῶς ἐκ τοῦ πρᾶο- πληθ. τὰ πρᾶέα, τῶν πρᾶέων, τοῖς πρᾶέσι (ν), τὰ πρᾶέα, ᾧ πρᾶέα·

Τὸ σῶος πλὴν τῆς ὁμαλῆς κλίσεως ἔχει καὶ τοὺς ἐξῆς τύπους·

'Αρσ. ἐν. ὁ σῶς, τὸν σῶν' πληθ. τοὺς σῶς·

Θηλ. ἡ σῶς, τὴν σῶν' πληθ. αἱ σῶ·

Οὐδ. τὸ σῶν, τὸ σῶν' πληθ. τὰ σᾶ, τὰ σᾶ·

§ 209. Ἐτερόκλητα εἶναι τὰ ἐκ τοῦ γέλωτος σύνθετα, ἔχοντα ἐνίοτε τὴν ἐνικήν καὶ τὴν πληθ. αἰτιατ. καὶ κατὰ τὴν Ἀττικὴν κλίσιν π. χ. τὸν φιλογέλωτα καὶ φιλόγελων, τοὺς φιλογέλωτας καὶ φιλόγελως· καὶ τὸ δύσερωσ ἔχον ἐν. γενικήν καὶ δύσερω·

§ 210. Ἑλλειπτικά ἐπίθετα εἶναι τὸ φροῦδος, η (καὶ ος), οὐ εὖχρηστον μόνον κατ' ὀνομαστικὴν καὶ γεν. τοῦ ἐν. καὶ τοῦ πληθυντικοῦ, καὶ τὰ ἀπόλυτα ἀπὸ τοῦ εἰς μέχρι τοῦ τέσσαρες· καὶ ἀπὸ τοῦ διακόσιοι μέχρι τοῦ μύριοι (§ 232 καὶ 233).

§ 211. Ἄκλιτα εἶναι τὰ ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ ἀπὸ τοῦ πέντε μέχρι τοῦ ἑκατόν.

Παράθεσις τῶν ἐπιθέτων

§ 212. Ἡ ὑπὸ τοῦ ἐπιθέτου δηλουμένη ιδιότης οὐσιαστικοῦ τινος ἢ ἐκφέρεται ἀπολύτως καὶ τὸ ἐπίθετον λέγεται θετικόν, ὡς ὁ Σοφοκλῆς ἐστὶ σοφός, ἢ σχετικῶς πρὸς τὴν ὁμοίαν ιδιότητα ἄλλων οὐσιαστικῶν καὶ τὸ ἐπίθετον λέγεται συγκριτικόν ἢ ὑπερθετικόν.

§ 213. Τὰ συγκριτικὰ δηλοῦσιν ὅτι ἡ ιδιότης τοῦ οὐσιαστικοῦ εἶναι ἐν ἀνωτέρῳ βαθμῷ· ὡς ὁ Εὐριπίδης ἐστὶ σοφώτερος τοῦ Σοφοκλέους.

§ 214. Τὰ ὑπερθετικά δηλοῦσιν ὅτι ἡ ιδιότης τοῦ οὐσιαστικοῦ εἶναι ἐν ἀνωτάτῳ βαθμῷ· ὡς ὁ Σωκράτης ἐστὶν ἀπάντων ἀνδρῶν σοφώτατος.

ΣΗΜ. Τὰ ὑπερθετικά ἐκφέρονται καὶ ἀπολύτως π. χ. ὁ Ἀριστείδης ἐστὶν ἐπιμελέστατος.

§ 215. Τὰ συγκριτικὰ καὶ τὰ ὑπερθετικὰ λέγονται ὁμοῦ παραθετικά.

§ 216. Παραθετικά κατὰλήξεις τῶν μὲν συγκριτικῶν εἶναι ἡ -τερος καὶ ἡ -ίων, τῶν δὲ ὑπερθετικῶν ἡ -τατος καὶ ἡ -ιστος.

§ 217. Αἱ συνηθέστεραι παραθετ. κατὰλήξεις εἶναι ἡ -τερος καὶ ἡ -τατος· πρὸς σχηματισμὸν δὲ τῶν παραθετικῶν προστίθενται αὐταὶ εἰς τὸ θέμα τοῦ θετικοῦ·

π. γ. ἐκ τοῦ θέμ. κουφο- τοῦ κοῦφος γίνεται τὸ κουφό-τερος, κουφό-τατος· ἐκ τοῦ θ. σοφο- τοῦ σοφός, τὸ σοφώ-τερος, σοφώ-τατος· ἐκ τοῦ θ. σαφες- τοῦ σαφής, τὸ σαφέσ-τερος, σαφέσ-τατος· ἐκ τοῦ θ. ὀξύ- τοῦ ὀξύς, τὸ ὀξύ-τερος, ὀξύ-τατος· ἐκ τοῦ θ. μελαν- τοῦ μέλας, τὸ μελάν-τερος, μελάν-τατος· ἐκ τοῦ θ. ἀχαριτ- τοῦ ἀχαρίς, τὸ [ἀχαρίσ-τερος ἀχαρίσ-τατος].

ΣΗΜ. Τῶν ἐχόντων δύο θέματα λαμβάνεται τὸ ἀσθενὲς θέμα πρὸς σχηματισμὸν τῶν παραθετικῶν· π. γ. σαφης-, σαφες-, παραθ. σαφέστερος· σαφέστατος.

§ 218. Ἄν ἡ πρὸ τῶν κατὰλήξεων -τερος καὶ -τατος συλλαβῆ εἶναι φύσει ἢ θέσει μακρά, ὁ χαρακτήρ τοῦ θέματος οὐ μένει βραχύς· οἷον κουφό-τερος, κουφό-τατος, ἐρυθρό-τερος, ἐρυθρό-τατος· ἂν δὲ εἶναι βραχεῖα, ἐκτείνεται εἰς ὦ· ὡς σοφώ-τερος, σοφώ-τατος¹.

§ 219. Τὰ ἐξῆς ἐπιθέτα ἐκ τῶν ἐχόντων τὰ παραθετικά εἰς -τερος καὶ -τατος σχηματίζουσιν αὐτὰ ἀνωμάλως·

1) Τὸ γεραίος, παλαιός καὶ σχολαῖος, ὧν τὰ παραθετικά εἶναι γεραί-τερος γεραί-τατος, παλαι-τερος παλαι-τατος (καὶ παλαιότερος παλαιότατος), σχολαί-τερος σχολαί-τατος (καὶ σχολαιότερος σχολαιότατος). Κατ' ἀναλογίαν δὲ τούτων ἔγιναν τὰ παραθετικά τοῦ εὔδιος, ἰδίου, ἴσος, ἡσυχος, μέσος, ὄρθριος, ὄψιος, πέπων, ἀπλήσιος, πλησίον, πρῶος· οἷον εὔδιαίτερος εὔδιαίτατος, ἰδιαίτερος ἰδιαίτατος, πλησιαίτερος πλησιαίτατος, ἡσυχαιέτερος -αίτατος (καὶ ἡσυχώτατος).

1 Τοῦτο γίνεται διὰ μετρικὸν λόγον. Πρὸβλ. τὸ ἀρόσιμος (ἐκ τοῦ ἀροῦν) ἀντὶ τοῦ ἀρόσιμος καὶ ἄλλα.

Τῶν εἰς -ος ἐπιθέτων ἔχουσι τὸ δίχρονον τῆς παραληγοῦσης μακρὸν τὰ ἐκ τοῦ ν' ἢ κη. λυ'πη, τιμή, ψυχή, θυμός, χυμός, κύρος καὶ κίνδυνος σύνθετα, καὶ τὰ ἀπλᾶ ἀνιάρως, τρανός, λίθος, φίλος, ἰσχυρός, φλύαρος, π'ων. Τὸ δίχρονον τοῦ βλάξ διφορεῖται.

ΣΗΜ. Τὸ ἄφθονος ἔχει παραθετικὰ ἀφθονώτερος ἀφθονώτατος, καὶ ἀφθονώστερος ἀφθονώστατος· τὸ δὲ προὔρου προὔρουγαίτερος προὔρουγαίτατος, καὶ τὸ μύχιος μυχαίτερος μυχαίτατος.

2) Τὸ ἄκρατος, ἀφῆλιξ, ἐπίπεδος, ἐρωμένος, ἀπλοῦς, πένης, τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ νοῦς καὶ τὰ εἰς -ων ἔχοντα τὰ παραθετικὰ κατὰ τὸ σαφέστερος σαφέστατος· οἷον ἀκρατέστερος ἀκρατέστατος, κακο-
νούστερος κακονούστατος, εὐδαιμονέστερος εὐδαιμονέστατος, ἐπι-
πεδέστερος (μόνον).

ΣΗΜ. Τὰ εἰς -εις -εντος σχηματίζουσι τὰ παραθετικὰ ἐκ τοῦ ἀσθενοῦς θέματος εἰς εντ (οὐχὶ εντ) κατὰ τροπὴν τοῦ ν εἰς α καὶ τοῦ τ πρὸ τοῦ τ εἰς σ. ἄριστος-, καὶ κατ' ἀναλογίαν χαριέστερος χαριέστατος.

3) Τὸ λάλος, μονοφάγος, ὄσοφάγος, ἄρπαξ, ἀλαζών, κλέπτης καὶ πλεονέκτης ἔχοντα τὰ παραθετικὰ κατὰ τὸ ἀχαρίστερος ἀχαρί-
στατος· οἷον λαλίστερος λαλίστατος, ὄσοφαγίστερος ὄσοφαγίστα-
τος, ἀρπαγίστερος ἀρπαγίστατος, κλεπτίστερος κλεπτίστατος, πλεο-
νεκτίστερος πλεονεκτίστατος.

ΣΗΜ. Τὸ πτωχὸς ἔχει συγκριτικὸν καὶ πτωχίστερος.

4) Τὸ εὐχαρις, ἐπιχαρις, ὑβριστής, βλάξ καὶ πίων ἔχοντα παρα-
θετικὰ τὸ εὐχαριώτερος εὐχαριώτατος, ἐπιχαριώτερος ἐπιχαρι-
ώτατος, ὑβριστότερος ὑβριστότατος, βλακότερος βλακώτατος (καὶ
βλακίστατος), πιότερος πιότατος.

ΣΗΜ. Τοῦ φίλος παραθετικὰ εἶναι φιλέτερος φίλιτατος καὶ σπαν. φιλότε-
ρος φιλότατος.

§ 220. Τῶν ἐχόντων τὰς παραθετικὰς καταλήξεις -ίων καὶ -ιστος
ἐπιθέτων ὁμαλῶς σχηματίζεται τὸ ἠδύς, αἰσχροῦς, ἐχθροῦς, ταχύς,
κακός, προστιθεμένων τῶν καταλήξεων τούτων εἰς τὸ θέμα τοῦ
ἐπιθετικοῦ μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ -υς, -ρος, καὶ -ος· π. χ. ἠδ-ίων
αἰσχρο-ίων αἰσχ-ιστος, ἐχθ-ίων ἐχθ-ιστος (καὶ ἐχθρότερος
ἐχθρότατος), θάπτων (θάπτου) τάχιστος, κακίων κάκ-ιστος.

ΣΗΜ. Τὸ θάπτων ἐγένεν ἐκ τοῦ ταχίων κατὰ τροπὴν τοῦ χ καὶ ι εἰς σσ
Ἀττικῶς θάπτων). Περὶ δὲ τοῦ θάσσαν ἀντὶ τάσσαν ἰδὲ § 70, σημ. 1.

§ 221. Τὰ ἐξῆς ἐπιθετα τῶν ἐχόντων τὰ παραθετικὰ εἰς -ίων
καὶ -ιστος σχηματίζουσιν αὐτὰ ἀνωμάλως·

ἀμείνων	ἄριστος
βελτίων	βέλτιστος
κρείσσων (-τιων)	κράτιστος
λῶων	λῶστος

ἀγαθός

	{ κακίων	κάκιστος
κακός	{ χείρων	χείριστος
	{ ἥσσων (των)	ἥκιστα (ἐπίρρ.)
καλός	καλλίων	κάλλιστος
μέγας	μείζων	μέγιστος
	{ μικρότερος	μικρότατος
μικρός	{ μείων	—
	{ ἐλάσσων (-τιων)	ἐλάχιστος
ὀλίγος	ἥσσων (-των)	ὀλίγιστος
	{ ἀλγεινότερος	ἀλγεινότατος
ἀλγεινός	{ ἀλγίων	ἄλγιστος
	{ μακρότερος	μακρότατος
μακρός	{ [μάσσων]	μήκιστος
ῥάδιος	ῥάων	ῥᾶστος
πολύς	πλείων ἢ πλέον ἢ πλείν	πλείστος
§ 222. Τὰ ἐξῆς εἶναι παραθετικά ἐκ προθέσεων ἢ δὲν ἔχουσι θετικὸν		
πρὸ	πρότερος	πρῶτος
ὑπὲρ	ὑπέρτερος	ὑπέρτατος καὶ ὑπατος
—	ὑστερος	ὑστατος
—	—	ἔσχατος

ΣΗΜ. Σπανίως ἀπαντᾷ ὑπερθετικὸν πρότιστος ἐκ τοῦ πρῶτος.

§ 123. Πολλάκις τὰ παραθετικά ἐκφέρονται περιφραστικῶς τοῦ μᾶλλον καὶ μάλιστα. Οὕτω σχηματίζουσιν αὐτὰ αἱ μετοχὴ καὶ τὰ πλείστα τῶν μονοκαταλήκτων ἐπιθέτων· π. χ. μᾶλλον φιλῶν, μάλιστα φιλῶν, μᾶλλον εἰρῶν, μάλιστα εἰρῶν, μᾶλλον εὐελπίων, μάλιστα εὐελπίων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Παραθετικά ἐπιρρήματα

§ 124. Τὰ παραθετικά ἐπιρρήματα γίνονται ἐξ ἐπιρρημάτων καὶ ἐπιθέτων.

1) Παραθετικά ἐπιρρήματα γινόμενα ἐξ ἐπιρρημάτων

ἄνω	ἀνωτέρω	ἀνωτάτω
κάτω	κατωτέρω	κατωτάτω
ἔσω	ἔσωτέρω	ἔσωτάτω

ἔξω	ἔξωτέρω	ἔξωτάτω
πόρρω	πορρωτέρω	πορρωτάτω
πρόσω	—	προσωτάτω
ἔνδον	ἔνδοτέρω	—
(πρὸ)	προτέρω	—
ἔγγυς	ἔγγυτέρω	ἔγγυτάτω
	ἔγγύτερον	ἔγγύτατα
	ἔγγιον	ἔγγιστα
πέρα(ν)	περαιτέρω	—
(ἀπὸ)	ἄπωτέρω	—
μᾶλα	μᾶλλον	μάλιστα
πρῶτ	πρωίτερον	πρωίτατα

2) Παραθετικά ἐπιρρήματα ἐξ ἐπιθέτων

§ 125. Τῶν ἐξ ἐπιθέτων γινομένων ἐπιρρημάτων ὡς συγκριτικὸν μὲν λαμβάνεται ἡ ἐνική, ὡς ὑπερθετικὸν δὲ ἡ πληθυντικὴ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου τοῦ ἀντιστοίχου ὑπερθετικοῦ· π.χ. καλῶς κάλλιον κάλλιστα, ἀληθῶς ἀληθέστερον ἀληθέστατα, δικαίως δικαιότερον δικαιοτάτα.

ΣΗΜ. 1. Τινὰ συγκριτικὰ ἐπιρρ. σχηματίζονται κατὰ τὰ θετικά, τινὰ δὲ ὑπερθετικά κατὰ τὰ συγκριτικά· π.χ. ἀγροιοτέρως, μέριστον.

ΣΗΜ. 2. Παραθετικά τοῦ μὲν εὖ εἶναι ἄμεινον ἄριστα, τοῦ δὲ ὀλίγον ἦτον ἦμιστα.

ΣΗΜ. 3. Τὸ ἄσμενος ἔχει ὑπερθετ. ἐπιρρημα ἄσμεναίτατα καὶ ἄσμενέστατα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Περὶ τῶν ἀριθμητικῶν

§ 226. Ἀριθμητικά λέγονται αἱ λέξεις, αἵτινες σημαίνουσι ἀριθμὸν· εἶναι δὲ τὰ ἀριθμητικά ἐπίθετα, οὐσιαστικά καὶ ἐπιρρήματα.

§ 227. Τὰ ἀριθμητικά ἐπίθετα εἶναι ἀπόλυτα, τακτικά, χρονικά, πολλαπλασιαστικά, ἀναλογικά καὶ διανεμητικά.

1) Ἀπόλυτα καὶ τακτικά

§ 228. Τὰ ἀπόλυτα ἀριθμητικά σημαίνουσι τὸν ἀριθμὸν τῶν οὐσιαστικῶν ἀπολύτως· π.χ. εἷς, δύο, τρεῖς, τέσσαρες κ.τ.λ.

§ 229. Τὰ τακτικά ἀριθμητικά σημαίνουσι τάξιν καὶ ἀκολουθίαν τῶν οὐσιαστικῶν· π.χ. πρῶτος, δεύτερος, τρίτος, τέταρτος, ἑκατοστός κ.τ.λ. τύπος δὲ αὐτῶν εἶναι ὁ ἐξῆς·

	Ἀπόλυτα	Τακτικά
1	α' εἷς, μία, ἓν	πρῶτος
2	β' δύο	δεύτερος
3	γ' τρεῖς, τρία	τρίτος
4	δ' τέσσαρες, τέσσερα	τέταρτος
5	ε' πέντε	πέμπτος
6	ς' ἕξ	ἕκτος
7	ζ' ἑπτὰ	ἑβδομος
8	η' ὀκτώ	ὄγδοος
9	θ' ἑννέα	ἑνυατος
10	ι' δέκα	δέκατος
11	ια' ἑνδεκα	ἐνδέκατος ἢ πρῶτος καὶ δέκατος
12	ιβ' δωδέκα	δωδέκατος ἢ δεύτερος καὶ δέκατος
13	ιγ' τρεῖς τρία καὶ δέκα ἢ τρισκαίδεκα	τρίτος καὶ δέκατος ἢ τρισκαιδέκατος
14	ιδ' τέσσαρες, τέσσερα καὶ δέκα ἢ τεσσαρεσκαίδεκα	τέταρτος καὶ δέκατος ἢ τεσσαρεσκαιδέκατος
15	ιε' πέντε καὶ δέκα ἢ πεντεκαίδεκα	πέμπτος καὶ δέκατος ἢ πεντεκαιδέκατος
16	ισ' ἕξ καὶ δέκα ἢ ἑκκαίδεκα	ἕκτος καὶ δέκατος ἢ ἑκκαιδέκατος
17	ιζ' ἑπτὰ καὶ δέκα ἢ ἑπτακαίδεκα	ἑβδομος καὶ δέκατος ἢ ἑπτακαιδέκατος
18	ιη' ὀκτώ καὶ δέκα ἢ ὀκτωκαίδεκα	ὄγδοος καὶ δέκατος ἢ ὀκτωκαιδέκατος
19	ιθ' ἑννέα καὶ δέκα ἢ ἑννεακαίδεκα	ἑνυατος καὶ δέκατος ἢ ἑννεακαιδέκατος
20	κ' εἴκοσι (ν)	εἰκοστὸς
21	κx' εἷς καὶ εἴκοσι (ν)	πρῶτος (ἢ εἷς) καὶ εἰκοστὸς
30	λ' τριάκοντα	τριακοστὸς
40	μ' τεσσαράκοντα	τεσσαρακοστὸς
50	ν' πενήκοντα	πεντηκοστὸς
60	ξ' ἑξήκοντα	ἑξηκοστὸς

Ἀπόλυτα

Τακτικά

70	ο'	ἑβδομήκοντα	ἑβδομηκοστὸς
80	π'	ὀγδοήκοντα	ὀγδοηκοστὸς
90	ζ'	ἐνενήκοντα	ἐνενηκοστὸς
100	ρ'	ἑκατὸν	ἑκατοστὸς
200	σ'	διακόσιοι	διακοσιοστὸς
300	τ'	τριακόσιοι	τριακοσιοστὸς
400	υ'	τετρακόσιοι	τετρακοσιοστὸς
500	φ'	πεντακόσιοι	πεντακοσιοστὸς
600	χ'	ἑξακόσιοι	ἑξακοσιοστὸς
700	ψ'	ἑπτακόσιοι	ἑπτακοσιοστὸς
800	ω'	ὀκτακόσιοι	ὀκτακοσιοστὸς
900	Ϟ'	ἐνακόσιοι	ἐνακοσιοστὸς
1000	α	χίλιοι	χιλιοστὸς
2000	β	δισχίλιοι	δισχιλιοστὸς
3000	γ	τρισχίλιοι	τρισχιλιοστὸς
4000	δ	τετρακισχίλιοι	τετρακισχιλιοστὸς
5000	ε	πεντακισχίλιοι	πεντακισχιλιοστὸς
6000	ς	ἑξακισχίλιοι	ἑξακισχιλιοστὸς
7000	ζ	ἑπτακισχίλιοι	ἑπτακισχιλιοστὸς
8000	η	ὀκτακισχίλιοι	ὀκτακισχιλιοστὸς
9000	θ	ἐνακισχίλιοι	ἐνακισχιλιοστὸς
10000	ι	μύριοι	μυριοστὸς
20000	κ	δισμύριοι ἢ δύο μυριάδες	δισμυριοστὸς
50000	ν	πεντακισμύριοι	πεντακισμυριοστὸς

§ 230. Τὰ σύνθετα ἀπόλυτα καὶ τακτικά ἀριθμητικά ἐκφέρονται ὡς ἐξῆς:

- 1) συνήθως προτάσσεται τὸ μικρότερον τοῦ μεγαλυτέρου μεσολαβούντος τοῦ καί π. χ. ἑπτὰ καὶ δέκα, ἕβδομος καὶ δέκατος.
- 2) προτάσσεται (σπανίως) τὸ μεγαλύτερον τοῦ μικροτέρου π. χ. τριακόσια καὶ ἑξήκοντα.
- 3) προτάσσεται τὸ μικρότερον τοῦ μεγαλυτέρου μετὰ τῆς ἐπὶ ἢ πρὸς π. χ. πέντε πρὸς τοῖς ἑκατὸν, ἐνάτη ἐπὶ δέκα.
- 4) σπανιώτατα προτάσσεται τὸ μεγαλύτερον τοῦ μικροτέρου ἀσυνδέτως π. χ. χίλιοι διακόσιοι.

5) πολλάκις τίθεται ἐν τῷ μέσῳ τὸ οὐσιαστικόν· π. χ. ἑκατὸν ἔτη καὶ πέντε·

6) πολλάκις σύνθετον τακτικὸν ἀποτελεῖται ἐκ μικροτέρου ἀπολύτου καὶ μεγαλυτέρου τακτικοῦ· π. χ. εἷς καὶ εἰκοστός¹.

§ 231. Οἱ παλαιοὶ ἀντὶ τῶν Ἰνδικῶν σημείων κατόπιν εἰσαχθέντων μετεχειρίζοντο εἰς παράστασιν τῶν ἀριθμῶν τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου. Καὶ μέχρι μὲν τοῦ 1000 ἔθετον γραμμὴν ἄνωθεν τοῦ γράμματος, ἀπὸ δὲ τοῦ 1000 καὶ ἐξῆς ἔθετον αὐτὴν κάτωθεν πρὸς τὰ ἀριστερά. Τὸ 6 παρίστανον διὰ τοῦ στίγματος ς, τὸ δὲ 90 διὰ τοῦ κόππα γ, καὶ τοῦ 900 διὰ τοῦ σαμπι Ϟ².

§ 232. Τὰ ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ ἀπὸ τοῦ εἷς μέχρι τοῦ τέσσαρες κλίνονται ὡς ἐξῆς·

	ἀρσ.	θηλ.	οὐδ.	καὶ διὰ τὰ τρία γένη ἀρσ. θηλ.	οὐδ.
Ὀν.	εἷς	μία	ἓν	δύο	τρεις
Γεν.	ἑνὸς	μιάς	ἑνός	δυσὸν	τριῶν
Δοτ.	ἐνὶ	μιᾶ	ἐνὶ	δυσὸν	τρισί(ν)
Αἰτ.	ἕνα	μίαν	ἓν	δύο	τρεις
		ἀρσ. θηλ.			οὐδ.
		τέσσαρες			τέσσαρα
		τεσσάρων			τεσσάρων
		τέσσαρσι(ν)			τέσσαρσι(ν)
		τέσσαρας			τέσσαρα

¹ Τὸ ὀκτώ καὶ ἑννέα μετὰ δεκάδος, ὡς 18, 19, 28, 29 κ.τ.λ. ἐξέφερον οἱ παλαιοὶ καὶ μετὰ τοῦ δέων, ἀφαιροῦντες ἐκ τῆς ἀμέσως ἐπομένης δεκάδος τὸ 1 ἢ 2· π. χ. ναοὶ δυσὸν δεοῦσαι εἰκοσι (18) ἔτη ἑνὸς δέοντα τριάκοντα (29).

Τῶν κλασμάτων ὁ μὲν παρονομαστῆς ἐκφέρεται κατὰ γενικὴν, ὁ δὲ ἀριθμητῆς καθ' ἣν πτώσιν ἀπαιτεῖ ἢ πρότασις διὰ τοῦ μέρους ἢ μοῖρα· π. χ. τῶν πέντε μοιρῶν τὰς δύο νέμονται ($\frac{2}{5}$).

Τὸ $\frac{1}{2}$ τῆς δραχμῆς, τοῦ πλέθρου κ.τ.λ. λέγεται ἡμίσεια δραχμῆ ἢ ἡμίδραχμον, ἡμισὺν πλέθρον ἢ ἡμιπλέθρον. Τὸ δὲ $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$ κ.τ.λ. λέγεται τριτῆ μῦριον, τεταρτημῦριον κ.τ.λ.

Τὸ δὲ $1\frac{1}{2}$ λέγεται ἡμιόλιον, τὸ δὲ $1\frac{1}{3}$, $1\frac{1}{4}$ λέγεται ἐπίτριτον, ἐπίτεταρτον κ.τ.λ.· τὸ δὲ $2\frac{1}{2}$, $3\frac{1}{2}$, $4\frac{1}{2}$ κ.τ.λ., ἐκφέρεται μετὰ τοῦ ἡμι- ἐν συνθέσει· π. χ. πέντε ἡμιωβόλια ($2\frac{1}{2}$), ἐπτὰ ἡμιτάλαντα ($3\frac{1}{2}$) κ.τ.λ.

² Οἱ παλαιοὶ Ἀθηναῖοι μετεχειρίζοντο εἰς παράστασιν τῶν ἀριθμῶν τὰ ἐξῆς σημεία· I, II, III, IIII (ἓν, δύο, τρία, τέσσαρα), II (πέντε), Δ (δέκα), Η (ἑκατόν), Χ (χίλια), Μ (μύρια), [Δ] (50), [H] (500), [X] (5000), [M] (50000) κ.τ.λ.

§ 233. Τὰ ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ ἀπὸ τοῦ διακόσιοι μέχρι τοῦ ἑξακόσιοι κλίνονται ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ ὡς τριγενῆ καὶ τρικατάληκτα ἐπιθετα· οἷον οἱ διακόσιοι τῶν διακοσίων, αἱ διακόσια τῶν διακοσίων, τὰ διακόσια τῶν διακοσίων τοῖς διακοσίοις κ.τ.λ.

§ 234. Τὰ ἀπὸ τοῦ διακόσιοι καὶ ἐξῆς ἀριθμητικὰ ἀπαντῶσι καὶ ἐν τῷ ἐνικῷ, ἂν ἀναφέρονται εἰς τὰ περιληπτικὰ οὐσιαστικὰ ἵππος, ἄσπις, ναῦς καὶ λόγχη οἷον ἵππος τριακοσία (ἵππεις τριακόσιοι), ἄσπις χίλια (χιλίοι ἄσπιδοφόροι).

ΣΗΜ. Τὸ μύριοι σημαίνει δέκα χιλιάδες, τὸ δὲ μυριοὶ ἄπειροι.

§ 235. Τὰ τακτικὰ ἀριθμητικὰ γίνονται ἐκ τῶν ἀπολύτων καὶ ἕως τοῦ ἑξήκοντα ἑξήκοντα ἕως τοῦ ἑξακόσιοι κλίνονται ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ ὡς τριγενῆ καὶ τρικατάληκτα ἐπιθετα· οἷον οἱ ἑξήκοντα τῶν ἑξακοσίων, αἱ ἑξήκοντα τῶν ἑξακοσίων τοῖς ἑξακοσίοις κ.τ.λ.

2) Χρονικὰ

§ 236. Τὰ χρονικὰ ἀριθμητικὰ σημαίνουσι τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἐγένετο τι. Γίνονται δὲ ἐκ τῶν τακτικῶν καὶ λήγουσι εἰς -αῖος· π. χ. πρῶτος, δευτεράιος, τριτάτος, τεταρτάτος πεμπτάτος κ.τ.λ.

ΣΗΜ. Κατὰ ταῦτα ἔγιναν καὶ τὸ προτεράιος, ὑστεράιος, σκοταῖος.

3) Πολλαπλασιαστικὰ

§ 237. Τὰ πολλαπλασιαστικὰ ἀριθμητικὰ σημαίνουσι ἐκ πόσων ἀριθμητικῶν ἀριθμῶν συγκροτεῖται τι καὶ λήγουσι εἰς -πλοῦς· π. χ. ἀπλοῦς, διπλοῦς (καὶ διπτός), τριπλοῦς (καὶ τριπτός), τετραπλοῦς κ.τ.λ.

ΣΗΜ. Κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἔγινε καὶ τὸ πολλαπλοῦς, ποσαπλοῦς

4) Ἀναλογικὰ

§ 238. Τὰ ἀναλογικὰ σημαίνουσι ποσάκις τι εἶναι μεῖζον ἄλλου καὶ λήγουσι εἰς πλάσιος· π. χ. διπλάσιος, τριπλάσιος, δεκαπλάσιος κ.τ.λ.

ΣΗΜ. Κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἔγινε καὶ τὸ πολλαπλάσιος, ποσαπλάσιος.

5) Διανεμητικὰ

§ 239. Τὰ διανεμητικὰ ἀριθμητικὰ σημαίνουσι διανομὴν ἀντιμέτων κατὰ ποσὰ· γίνονται δὲ ἐκ συνθέσεως τῆς σὺν μετὰ τῶν ἀπολύτων· π. χ. σύνδυο, σύντρις, συνδώδεκα κ.τ.λ.

§ 240. Τὰ διανεμητικὰ ἀριθμητικὰ ἐκφέρονται καὶ διὰ τῶν προσηγορικῶν ἀνά, κατὰ καὶ εἰς ἐν συντάξει μετὰ τῶν ἀπολύτων· π. χ. ἀνά πέντε, ἀνά δέκα, κατὰ δύο, κατὰ τρεῖς, εἰς τέσσαρας κ.τ.λ.

5) Οὐσιαστικά

§ 241. Τὰ ἀριθμητικά οὐσιαστικά σημαίνουν τὴν ἀφηρημένην ἔννοιαν ἀριθμοῦ τινος καὶ λήγουσιν εἰς -άς -άδος π.χ. μονάς (καὶ ἐνάς), δνάς, τριάς, τετράς, πεντάς (καὶ πεμπάς), ἑξάς, ἑβδομάς, ὀγδοάς, εἰκάς, τριακάς, τεσσαρακοτάς κ.τ.λ.

ΣΗΜ. 1. Τὰ ἀριθμητικά οὐσιαστικά τίθενται καὶ ἀντὶ τῶν τακτικῶν εἰς δῆλωσιν τῆς τάξεως τῶν ἡμερῶν π.χ. εἰκάς (εἰκοστή).

ΣΗΜ. 2. Εἰς -άς -άδος λήγουσι τὸ τριτάς, τετρατάς, πεντηκοτάς, ἑκατοστάς, χιλιοστάς, μυριοστάς. Σημαίνουν δὲ ὠρισμένως τὸ μὲν τριτάς τὸ ἐν τρίτον τῆς Ἀττικῆς φυλῆς, τὸ δὲ τετρατάς τὴν τετράδα (φιλοσοφικὸν ἔργον τῶν Πυθαγορείων), τὰ δὲ λοιπὰ στρατιωτικὰς μοίρας ἐκ 50, 100, 1000 καὶ 10000 ἀνδρῶν. Ἀλλὰ τὸ τριτάς λαμβάνεται ἀντὶ τοῦ τριάς.

6) Ἐπιρρήματα

§ 242. Τὰ ἀριθμητικά ἐπιρρήματα γίνονται ἐκ τῶν ἀπολύτων καὶ λήγουσι, πλὴν τοῦ ἄπαξ, δις καὶ τρίς, εἰς -άκις π.χ. τετρακάκις, πεντάκις, δεκάκις, ἑκατοντάκις κ.τ.λ. Κατὰ ταῦτα δὲ καὶ τὸ πολλακάκις, πλεονάκις, πλειστάκις, ποσάκις, τοσάκις, τοσαντάκις, ὁσακάκις, ὀποσάκις.

ΣΗΜ. 1. Τῶν συνθέτων ἀριθμητ. ἐπιρρημάτων μόνον τὸ τελευταῖον ἐπιρρηματικὴν κατάληξιν π.χ. πέντε καὶ εἴκοσι καὶ ἑκατοντάκις.

ΣΗΜ. 2. Ἀριθμητικά ἐπιρρήματα εἶναι καὶ τὸ διττῶς καὶ τὸ τριττῶς, καὶ τὰ λήγοντα εἰς χῆ καὶ πῆ καὶ σημαίνοντα τρόπον π.χ. διχῆ, τριχῆ, τετραχῆ, διπλῆ, πενταπλῆ, ἑξαπλῆ κ.τ.λ., ἔτι δὲ τὸ πρῶτον, δευτέρον, τρίτον κ.τ.λ. καὶ συνήθως μετὰ τοῦ ἄρθρου, τὸ πρῶτον, τὸ δευτέρον κ.τ.λ.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Δ'

'Αντωνυμῖαι

§ 243. Αἱ ἀντωνυμῖαι εἶναι ἑννέα εἰδῶν 1) Προσωπικαί, 2) Ἀντιδιασταλτικὴ ἢ ἑπαναληπτικὴ, 3) Ἀὐτοπαθεῖς, 4) Ἀλληλοπαθεῖς, 5) Κτητικαί, 6) Ἐρωτηματικαί, 7) Ἀόριστοι, 8) Δεικτικαί, 9) Ἀναφορικαί.

1) Προσωπικαί

§ 244. 1) Προσωπικαί ἀντωνυμῖαι λέγονται αἱ δι' ὧν δηλοῦνται τὰ τρία πρόσωπα τοῦ λόγου, τὸ λέγον, τὸ πρὸς ὃ ἀπευθύνεται ὁ λόγος καὶ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος.

5019

2) Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι κλίνονται ὡς ἐξῆς:

Ἐνικός

Α' πρόσωπον Β' πρόσωπον Γ' πρόσωπον

Ὀν.	ἐγὼ	σύ	—
Ἐν.	ἐμοῦ, μου	σοῦ	οὔ
Δοτ.	ἐμοί, μοί	σοί	οί
Αἰτ.	ἐμέ, μέ	σέ	ἔ

Δυϊκός

Ὀν. καὶ Αἰτ.	νῶ	σφῶ
Ἐν. καὶ Δοτ.	νῶν	σφῶν

Πληθυντικός

Ὀν.	ἡμεῖς	ὕμεις	σφεῖς
Ἐν.	ἡμῶν	ὕμῶν	σφῶν
Δοτ.	ἡμῖν	ὕμῖν	σφίσι (ν)
Αἰτ.	ἡμᾶς	ὕμᾶς	σφᾶς.

3) Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι δὲν ἔχουσι κατάληξιν δηλωτικὴν ἵνα εἴναι δὲ οὐσιαστικὰ ὀνόματα μεταπλαστά.

4) Ἡ ἐν. ὀνομαστικὴ τοῦ γ' προσώπου ἐλλείπει· ἐπὶ δὲ ἐμφάσεως πληροῦται διὰ τῆς αὐτός.

2) Ἀντιδιασταλτικὴ ἢ ἐπαναληπτικὴ

§ 245. 1) Ἀντιδιασταλτικὴ ἢ ἐπαναληπτικὴ ἀντωνυμία λέγεται ἡ ἀντιδιαστέλλομένη τι ἄλλων ἢ ἐπαναλαμβάνομένη τι, ὅπερ ἐλέχθη πρότερον. Εἶναι δὲ ἡ αὐτός, αὐτή, αὐτὸ καὶ κλίνεται ὁμαλῶς ὡς ἐπίτρικατάληκτον. Ἡ ἐπαναληπτικὴ στερεῖται ὀνομαστικῆς ἀναπληρουμένης διὰ δεικτικῆς.

2) Ἡ αὐτός μετὰ τοῦ ἄρθρου πάσχει κρᾶσιν, τὸ δὲ οὐδέτερον εἶναι εἰς ο καὶ ον· αὐτός, αὐτή, ταὐτὸ καὶ ταῦτόν.

3) Τὸ θηλυκὸν τοῦ δυϊκοῦ ἔχει τὸν τύπον αὐτά, αὐτοῖν.

3) Αὐτοπαθεῖς

§ 246. 1) Αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι λέγονται αἱ σημαίνουσαι τὸ ἐξ αὐτοῦ πάσχον ἢ τοὶ τὴν ἑαυτοῦ ἐνέργειαν δεχόμενον ἀντικείμενον· εἶναι δὲ σύνθετοι ἐκ τῶν προσωπικῶν καὶ τῆς αὐτός καὶ ἀπαντῶσι

μόνον ἐν ταῖς πλαγαίαις πτώσεσι τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ. Κλί-
νονται δὲ ὡς ἐξῆς·

Ἐνικός

Α' πρόσωπον		Β' πρόσωπον		Γ' πρόσωπον			
ἄρσ.	θηλ.	ἄρσ.	θηλ.	ἄρσ.	θηλ.	οὐδ.	
Γεν.	ἐμαυτοῦ,	-ῆς	σεαυτοῦ,	-ῆς	ἐαυτοῦ,	-ῆς,	-οῦ
Δοτ.	ἐμαυτῶ,	-ῆ	σεαυτῶ,	-ῆ	ἐαυτῶ,	-ῆ,	-ῶ
Αἰτ.	ἐμαυτόν,	-ῆν	σεαυτόν,	-ῆν	ἐαυτόν,	-ῆν,	-όν

Πληθυντικός

Γεν.	ἡμῶν αὐτῶν	ὕμῶν αὐτῶν	σφῶν αὐτῶν καὶ ἐαυτῶν
Δοτ.	ἡμῖν αὐτοῖς, -αῖς	ὕμῖν αὐτοῖς, -αῖς	σφίσιν αὐτοῖς, -αῖς, -οῖς καὶ ἐαυτοῖς, -αῖς, -οῖς
Αἰτ.	ἡμᾶς αὐτούς, -ας	ὕμᾶς αὐτούς, -ας	σφᾶς αὐτούς, -ας καὶ ἐαυτούς, -ας, -ά

2) Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι ἐν μὲν τῷ ἐνικῷ ἐκφέρονται μόνον λεκτικῶς, ἐν δὲ τῷ πληθυντικῷ περιφραστικῶς, τοῦ τρίτου προσώπου αὐτῶν διαφορουμένου.

3) Ἀντὶ τῆς σεαυτοῦ, ἐαυτοῦ κτλ. λέγεται καὶ σαυτοῦ, αὐτοῦ κτλ.

4) Ἀλληλοπαθῆς

§ 247. 1) Ἡ ἀλληλοπαθῆς ἀντωνυμία σημαίνει ἀμοιβαίαν ἐνέργειαν τῶν ὄντων. Κλίνεται δὲ ὡς τρικατάληκτον ἐπιθετον μόνον ἐν ταῖς πλαγαίαις πτώσεσι τοῦ δυϊκοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ, ὡς ἐξῆς·

Δυϊκός

	ἄρσενικόν	θηλυκόν	οὐδέτερον
Γεν. καὶ Δοτ.	ἀλλήλοιν	ἀλλήλαιν	ἀλλήλοιν
Αἰτ.	ἀλλήλω	ἀλλήλα	ἀλλήλω

Πληθυντικός

Γεν.	ἀλλήλων	ἀλλήλων	ἀλλήλων
Δοτ.	ἀλλήλοις	ἀλλήλαις	ἀλλήλοις
Αἰτ.	ἀλλήλους	ἀλλήλας	ἀλλήλα

2) Ἀντὶ τοῦ ἀλλήλαιν, ἀλλήλα συνήθως γίνεται χρῆσις τοῦ ἀλλήλοιν, ἀλλήλω¹.

¹ Τὸ ἀλλήλων ἐγένεν ἐκ τοῦ ἀλλάλων (ἄλλοι ἄλλων) δι' ἀποβολῆς τοῦ ἐτέρου λ τοῦ ὅ' ζεύγους καὶ ἐκτάσεως τοῦ α τῆς παραλήγουσας εἰς η.

5) Κτητικά

§ 248. Αἱ κτητικά ἀντωνυμῖαι σημαίνουσιν ἀντικείμενόν τι, εἰς ἀνήκει τι ὡς κτῆμα. Γίνονται δὲ ἐκ τῶν προσωπικῶν καὶ κλίνονται ὡς τρικατάληκτα ἐπίθετα. Εἶναι δὲ αἱ ἐξῆς:

Α' πρόσωπον	Β' πρόσωπον	Γ' πρόσωπον
ἐμός, ἐμή, ἐμόν	σός, σή, σόν	[έός, έή, έόν]
ἡμέτερος, -α, -ον	ὕμέτερος, -α, -ον	σφέτερος, -α, -ον.

ΣΗΜ. 1. Ἡ έός, έή, έόν εἶναι ποιητική, ἀντ' αὐτῆς δὲ οἱ πεζολόγοι μετατρέφονται τὴν γενικὴν τῆς αὐταπαθοῦς ἢ τῆς αὐτὸς μετὰ τοῦ ἄρθρου π. χ. τοῦ έαυτοῦ, τῶ έαυτοῦ, τὸν έαυτοῦ, ὁ—αὐτοῦ, τοῦ—αὐτοῦ, τῷ—αὐτοῦ κ.τ.λ.

ΣΗΜ. 2. Ἡ κλητικὴ τῆς ἐμός ἔχει τὸν τύπον τῆς ἐν. ὀνομαστικῆς, τῆς ἡμέτερος εἶναι ἡμέτερε. Αἱ ἄλλαι δὲν ἔχουσι τὴν πτώσιν ταύτην.

6) Ἐρωτηματικά

§ 249. 1) Ἐρωτηματικά ἀντωνυμῖαι λέγονται αἱ δι' ὧν ἐρωτῶμεν περὶ τίνος ἀντικείμενου. Εἶναι δὲ ἐρωτηματικά ἡ τίς, τί, πότερος, ποῖος, πόσος, πηλίκος, πόστος, ποσταῖος καὶ ποδαπός.

2) Ἡ τίς, τί εἶναι ἀνώμαλον μεταπλαστὸν τριγενές καὶ διακάκτον ἐπίθετον καὶ κλίνεται ὡς ἐξῆς:

Ἐνικός

Ὀν.	τίς	τί
Γεν.	τίνος καὶ τοῦ	τίνος καὶ τοῦ
Δοτ.	τίνι καὶ τῷ	τίνι καὶ τῷ
Αἰτ.	τίνα	τί

Δυϊκός

Ὀν. καὶ Αἰτ.	τίνε
Γεν. καὶ Δοτ.	τίνοιν

Πληθυντικός

Ὀν.	τίνες	τίνα
Γεν.	τίνων	τίνων
Δοτ.	τίσι(ν)	τίσι(ν)
Αἰτ.	τίνας	τίνα.

3) Πᾶσαι αἱ ἄλλαι ἐρωτηματικά ἀντωνυμῖαι πλὴν τῆς τίς κλίνονται ὀμαλῶς ὡς τρικατάληκτα ἐπίθετα.

7) Ἀόριστοι

§ 250. 1) Αἱ ἀόριστοι ἀντωνυμίαι σημαίνουσιν ἀντικείμενόν τι οὐχὶ ὠρισμένον. Εἶναι δὲ ἀόριστοι ἡ τίς, τί, δεῖνα, ἐνιοί, πᾶς, οὐδέτερος, οὔτις, μηδεῖς, μήτις, πότερος, ἕτερος, οὐδέτερος, μηδέτερος, ἕκαστος, ἕκαστος, ἄλλος, πόςος, ποιός.

2) Ἡ τίς, τί εἶναι ἀνώμαλον μεταπλαστόν τριγενές καὶ δικατάληκτον ἐπίθετον. Κλίνεται δὲ ὡς ἐξῆς·

Ἐνικός

	ἀρνευτικόν καὶ θηλυκόν	οὐδέτερον
Ὀν.	τίς	τι
Γεν.	τινός καὶ τοῦ	τινός καὶ τοῦ
Δοτ.	τινὶ καὶ τῷ	τινὶ καὶ τῷ
Αἰτ.	τινά	τι

Δυσικός

Ὀν. καὶ Αἰτ.	τινὲ
Γεν. καὶ Δοτ.	τινοῖν

Πληθυντικός

Ὀν.	τινές	τινά καὶ ἅττα
Γεν.	τινῶν	τινῶν
Δοτ.	τισὶ (ν)	τισὶ (ν)
Αἰτ.	τινάς	τινά καὶ ἅττα.

3) Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία τίς διαφέρει τῆς ἐρωτηματικῆς τίς καθ' ὅτι ἡ μὲν ἀόριστος ἐγκλίνεται καὶ τονίζεται ἐπὶ τῆς καταλήξεως παρὰ τὸν κανόνα, ἡ δὲ ἐρωτηματικὴ δὲν ἐγκλίνεται καὶ τονίζεται ἐπὶ τῆς θεματικῆς συλλαβῆς. Ἡ ἀόριστος προσέτι ἐν τῇ πληθ. ὀνομ. καὶ αἰτ. τοῦ οὐδετέρου ἔχει τινὰ καὶ ἅττα.

4) Ἡ δεῖνα εἶναι τριγενές καὶ μονοκατάληκτον ἐπίθετον ἐλλειπτικόν καὶ κλίνεται ὡς ἐξῆς· ὁ, ἡ, τὸ δεῖνα, γεν. δεῖνος, δοτ. δεῖνι, αἰτ. δεῖνα· πληθ. οἱ δεῖνες, τῶν δεῖνων, τοὺς δεῖνας. Ἐνίοτε δὲ εἶναι καὶ ἄκλιτος.

5) Ἡ ἐνιοί κλίνεται ὁμαλῶς ὡς τρικατάληκτον ἐπίθετον μόνον ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ.

6) Ἡ οὐδείς καὶ μηδείς εἶναι τρικατάληκτοι ἑλλειπτικοί. Κλίνοντα δὲ ὡς ἐξῆς·

Ἐνικός

	ἀρσενικόν	θηλυκόν	οὐδέτερον
Ὀν.	οὐδείς	οὐδεμία	οὐδέν
Γεν.	οὐδενός	οὐδεμιᾶς	οὐδενός
Δοτ.	οὐδενί	οὐδεμιᾶ	οὐδενί
Αἰτ.	οὐδένα	οὐδεμίαν	οὐδέν

Πληθυντικός

Ὀν. οὐδένες, γεν. οὐδένων, δοτ. οὐδέσι (ν), αἰτ. οὐδένας.

Οὕτω κλίνεται καὶ ἡ μηδείς, μηδεμία, μηδέν· πᾶσαι δὲ αἱ ἄλλαι κλίνονται ὁμαλῶς ὡς τρικατάληκτα ἐπίθετα.

ΣΗΜ. Τὸ οὐδείς καὶ μηδείς εἶναι σύνθετα ἐκ τοῦ οὐδέ, μηδὲ καὶ τοῦ εἰς, ἐν δὲ τῇ ἐν. γεν. καὶ δοτικῇ τονίζονται ἐπὶ τῆς καταλήξεως παρὰ τὸν κανόνα.

8) Δεικτικά

§ 251. 1) Δεικτικά ἀντωνυμῖαι λέγονται αἱ δι' ὧν δεικνύμεν ἀντικείμενόν τι. Εἶναι δὲ δεικτικά ἡ οὗτος, αὕτη, τοῦτο· ὅδε, ἡδε, τόδε· ἐκεῖνος, ἐκεῖνη, ἐκεῖνο· τοῖος, τοιόσδε, τοιοῦτος· τόσος, τοσόσδε, τοσοῦτος· τηλικόσδε, τηλικοῦτος· ὁ αὐτός, ὁ ἕτερος, ὁ ἄλλος καὶ ἡ ἄμφω, ἀμφοτέροι.

2) Ἡ δεικτικὴ ἀντωνυμία οὗτος, αὕτη, τοῦτο εἶναι ἐπίθετον τρικατάληκτον μεταπλαστόν. Κλίνεται δὲ ὡς ἐξῆς·

Ἐνικός

	ἀρσενικόν	θηλυκόν	οὐδέτερον
Ὀν.	οὗτος	αὕτη	τοῦτο
Γεν.	τούτου	ταύτης	τούτου
Δοτ.	τούτῳ	ταύτῃ	τούτῳ
Αἰτ.	τούτον	ταύτην	τοῦτο
Κλητ.	ὦ οὗτος		

Δυϊκός

Ὀν. καὶ Αἰτ.	τούτω	τούτω	τούτω
Γεν. καὶ Δοτ.	τούτοιιν	τούτοιιν καὶ ταύταιιν	τούτοιιν

Πληθυντικός

Όν.	οὔτοι	αὐτάι	ταῦτα
Γεν.	τούτων	τούτων	τούτων
Δοτ.	τούτοις	ταύταις	τούτοις
Αίτ.	τούτους	ταύτας	ταῦτα.
Κλ.	ὧ οὔτοι		

3) Ἡ ὄδε εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ ἄρθρου, καθ' ὃ κλίνεται, καὶ τοῦ ἐγκλιτικοῦ δέ. X

4) Ἡ τοιοῦτος, τοσοῦτος καὶ τηλικούτος κλίνονται κατὰ τὴν οὐτως ἀνευ τοῦ ἀρκιτικοῦ τ αὐτῆς.

5) Ἡ τοσόσδε, τοιόσδε καὶ τηλικόσδε εἶναι σύνθετοι ἐκ τῆς τόσος [τοιός, τηλίκος] καὶ τοῦ ἐγκλιτικοῦ δέ.

6) Ἡ ἄμφω κλίνεται μόνον ἐν τῷ δυνικῷ ὡς ἐξῆς· ὄνομ. καὶ αἰτ. ἄμφω, γεν. καὶ δοτ. ἀμφοῖν.

7) Ἡ ἀμφοτέροι, αι, α κλίνεται ὁμαλῶς ἐν τῷ δυνικῷ καὶ τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ.

ΣΗΜ. Σπανίως ἀπαντᾷ καὶ ὁ ἐνικός ἀμφοτέρον μετ' ἐπιρρηματικῆς σημασίας καὶ ὁ δυνικός.

9) Ἀναφορικαὶ

§ 252. 1) Ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι λέγονται αἱ δι' ὧν ἐπαναλαμβάνομεν προεγνωσμένα ἀντικείμενα. Εἶναι δὲ ἀναφορικαὶ ἡ ὄστις, οἶος, ἡλικός, ὀπότερος, ὀποῖος, ὄσος, ὀπόσος, ὀπηλικός, ὀποδαπός.

2) Ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία ὄστις εἶναι σύνθετος ἐκ τῆς ὄσ καὶ τῆς ἀορίστου τίς. Κλίνεται δὲ ὡς ἐξῆς·

	Ἐνικός		
	ἀρσενικόν	θηλυκόν	οὐδέτερον
Όν.	ὄστις	ἡτις	ὄ τι
Γεν.	οὔτινος καὶ ὄτου	ἡτινος	οὔτινος
Δοτ.	ὄτῃνι καὶ ὄτω	ἡτῖνι	ὄτῃνι καὶ ὄτω
Αίτ.	ὄντινα	ἡντινα	ὄ τι

Δυνικός

Όν. καὶ Αἰτ.	ὄτινε	[ἄτινε]	ὄτινε
Γεν. καὶ Δοτ.	οἴντινοι	[αἴντινοι]	οἴντινοι

Πληθυντικός

Ὅν.	οἵτινες	αἵτινες	ἄτινα καὶ ἄττα
Γεν.	ὄντινων	ᾠντινων	ὄντινων (καὶ ὄτων σπαν.)
Δοτ.	οἷστισι(ν)	αἷστισι(ν)	οἷστισι(ν) (καὶ ὄτοις σπαν.)
Αἰτ.	οὗστινας	ἄστινας	ἄτινα καὶ ἄττα.

3) Εἰς τὸ ὅ,τι ἢ τίθεται ἢ διαστολή. δι' ἧς διαστέλλεται τοῦ συν-
 ὄσημου ὅτι, ἢ γράφονται τὰ δύο μέρη χωριστά, ὅτι.

4) Πᾶσαι αἱ ἄλλαι ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι κλίνονται ὡς τρικα-
 ῶδηλα ἐπίθετα ὁμαλῶς.

ΣΗΜ. Πλείονα περὶ τῆς σημασίας τῶν ἀντωνυμιῶν ἰδὲ ἐν τῷ συντακτικῷ.

Συσχετικαὶ ἢ ἀνταποδοτικαὶ ἀντωνυμίαι

§ 253. Αἱ ἐρωτηματικαί, αἱ ἀόριστοι, αἱ δεικτικαὶ καὶ αἱ ἀνα-
 φορικαὶ ἀντωνυμίαι λέγονται συσχετικαὶ ἢ ἀνταποδοτικαί, διότι
 ἔχουσι σχέσιν καὶ ἀναφορὰν πρὸς ἀλλήλας. Ὁ ἐπόμενος πίναξ παρι-
 στᾷ τὴν σχέσιν αὐτῶν.

Ἐρωτηματικαὶ	Ἀόριστοι	Δεικτικαὶ	Ἀναφορικαὶ οἰστικαὶ ἀόριστοι
πότερος ;	πότερος	ὁ ἕτερος ἄμφω ἄμφοτεροι	ὀπότερος
	ἕτερος		—
	ἐκάτερος		
	οὐδέτερος μηδέτερος		
τίς ;	τίς	οὗτος ὁδε ἐκεῖνος ὁ ἄλλος ὁ αὐτός	ὅς ὅστις ὅς ἄν
	ἔνιοι		
	δεῖνα		
	πᾶς		
	οὐδεῖς, οὐτις		
	μηδεῖς, μήτις ἕκαστος ἄλλος		
ποιός ;	ποιός	[τοιός]	οἷος ὀποιός οἷος ἄν
		τοιόςδε τοιούτος	
πόσος ;	ποσός	τόσος	ὀσος ὀπόσος ὀσος ἄν
		τοσόσδε τοσοῦτος	

πηλίκος ;	—	}	τηλικόσδε	ήλικος	όπηλίκος
			τηληκούτος		
ποδαπός ;	—	}	άλλοδαπός		
			ήμεδαπός	—	όποδαπός
			παντοδαπός		

ΓΕΝΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΝΤΩΝΥΜΙΩΝ

§ 154. 1) Πᾶσαι αἱ ἀντωνυμίαι κλητικὴν δὲν ἔχουσι πλὴν τῆς οὗτος.

2) Ἡ ἐν. ὄνομ. καὶ ἡ ἐν. αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου τῶν ἀντωνυμιῶν αὐτός, ἄλλος, οὗτος, ἐκεῖνος καὶ ὁς δὲν ἔχουσι τελικὸν ἢ Διφοροῦνται δὲ ἡ αὐτός, (ὁ αὐτός), ἡ τοιοῦτος, ἡ τοσοῦτος καὶ τηλικούτος.

3) Πολλαὶ ἀντωνυμίαι λαμβάνουσι προσχηματισμόν· εἶναι δὲ προσχηματισμοὶ τὸ γέ, πέρ, ι, δέ, οὖν, δή, δήποτε, δηποτοῦν.

4) Τὸ γέ λαμβάνει ἡ ἀναφορικὴ ὅς, ἡ, ὃ καὶ ἡ προσωπικὴ ἐγὼ καὶ σὺ ἀναβιβαζομένου τοῦ τόνου ἐν τῇ ὄνομ. ἐγὼ καὶ τῇ δοτ. ἐμοί π. χ. ἐγωγε, ἐμοιγε· ἀλλὰ ἐμοῦγε, ἐμέγε.

5) Τὸ πέρ προστίθεται εἰς τὰς ἀναφορικὰς ἀντωνυμίας· οἷον ὄσπερ, οἷόσπερ.

6) Τὸ ι προστίθεται εἰς τὰς δεικτικὰς ἀντωνυμίας· λαμβάνει δὲ τὸν τόνον αὐτῶν καὶ ἐκκρούει τὰ πρὸ αὐτοῦ βραχέα φωνήεντα· π. χ. οὗτοσί, ταυτί.

7) Τὸ δὲ προστίθεται εἰς τὰς δεικτικὰς ἀντωνυμίας, ὃ δὲ τόνος αὐτῶν καταβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν· π. χ. τοσόσδε, τηλικόσδε.

8) Τὸ οὖν, δή, δήποτε, δηποτοῦν προστίθεται εἰς τὴν ὄστις, ὃ δὲ τόνος αὐτῆς καταβιβάζεται ἐπὶ τοὺς προσχηματισμοὺς τούτους· π. χ. ὄστισοῦν, ὄστισδήποτε κ.τ.λ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἀνταποδοτικὰ ἐπιρρήματα

§ 255. Τὰ ἐπιρρήματα ἀνταποδίδονται εἰς ἄλληλα ὅπως αἱ συσχετικαὶ ἢ ἀνταποδοτικαὶ ἀντωνυμίαι κατὰ τὸν ἐξῆς πίνακα·

¹ Ἐκ τῶν ἀντωνυμιῶν τούτων δὲν ἐξέπεσε τὸ ν, ἀλλὰ τὸ δ. Παράβητε αὐτὰς πρὸς τὸ λατινικὸν aliud (ἄλλο).

Ἐρωτηματικά	Ἀόριστα	Δεικτικά	Ἀναφορικά ὀριστικά	ἀόριστα
ποῦ ;	πού	αὐτόθι αὐτοῦ ἐνθάδε ἐνταῦθα ἐκεῖ	οὗ ἐνθα	ὅπου οὗ ἄν
πῆ ;	πή	τῆδε ταύτη	ῆ	ὅπη ῆ ἄν
πόθεν ;	ποθεν	αὐτόθεν ἐθενδέ ἐντεῦθεν ἐκειθεν	ὅθεν ἐνθεν	ὀπόθεν ὅθεν ἄν
ποῖ ;	ποι	δεῦρο ἐνθάδε ἐκεῖσε αὐτόσε	οἶ	ὅποι οἶ ἄν
πῶς ;	πῶς	ὧδε οὕτως ἐκείνως	ὧς	ὅπως ὧς ἄν
πότε ;	ποτε	τότε	ὅτε	ὀπότε ὅταν
πηνίκα ;	—	τηνικάθε τηνικαῦτα	ἠνίκα	ὀπηνίκα ἠνίκα ἄν
ποσάκις ;	—	τοσαυτάκις τοσάκις	ὀσάκις	ὀποσάκις ὀσάκις ἄν
ποσαχῆ ;	—	—	ὀσαχῆ	ὀποσαχῆ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'

Περὶ τοῦ ῥήματος

§ 256. Τὰ παρεπόμενα τοῦ ῥήματος εἶναι ἡ φωνή, ἡ διάθεσις, ἡ συζυγία, ἡ ἔγκλισις, ὁ χρόνος, ὁ ἀριθμὸς καὶ τὸ πρόσωπον.

Φωνή

§ 257. Φωνή λέγεται ὁ τύπος τοῦ ῥήματος, δι' οὗ σημαίνεται ἡ διάθεσις τοῦ ὑποκειμένου. Εἶναι δὲ δύο αἱ φωναί:

1) ἡ ἐνεργητική, δι' ἧς σημαίνεται ἡ ἐνεργητική, ἡ οὐδετέρα καὶ ἐνίοτε ἡ παθητ. διάθεσις: οἶον γράφω, τίθηναι, καθεύδω, πάσχω.

2) ἡ μέση, δι' ἧς σημαίνεται ἡ παθητική, ἡ μέση καὶ ἐνίοτε ἡ οὐδετέρα διάθεσις· οἷον τύπτομαι, λούομαι, κοιμῶμαι.

ΣΗΜ. Τὰ μέσα ῥήματα, ἅτινα στεροῦνται τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς, λέγονται ἀποθετικά· π. χ. αἰσθάνομαι, πυνθάνομαι, βούλομαι κ.τ.λ.

Διάθεσις

§ 258. Διάθεσις λέγεται ἡ κατάστασις τοῦ ὑποκειμένου ἢ διὰ τῆς φωνῆς τοῦ ῥήματος σημασινομένη. Εἶναι δὲ αἱ διαθέσεις τέσσαρες·

α') ἡ ἐνεργητική, καθ' ἣν τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ· π. χ. λύω, τύπτω, δίδωμι.

β') ἡ παθητική, καθ' ἣν τὸ ὑποκείμενον πάσχει· π. χ. λούομαι, τύπτομαι, διδάσκομαι.

γ') ἡ μέση, καθ' ἣν τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ ἄμα καὶ πάσχει ἐξ ἑαυτοῦ· π. χ. λούομαι, ἀλείφομαι.

δ') ἡ οὐδετέρα, καθ' ἣν τὸ ὑποκείμενον οὔτε ἐνεργεῖ οὔτε πάσχει· π. χ. κάθημαι, καθεύδω.

Συζυγία

§ 259. Συζυγία λέγεται τὸ σύνολον τῶν τύπων τοῦ ῥήματος. Εἶναι δὲ δύο αἱ συζυγίαι, ἡ τῶν εἰς -ω· οἷον γράφω, λύω, καὶ ἡ τῶν εἰς -μι· οἷον τίθηναι, δείκνυμι.

§ 260. Τὰ εἰς -ω ῥήματα διακροῦνται εἰς βαρύτερα· ὡς λύω, γράφω, καὶ εἰς περισπώμενα ἢ συνηρημένα· ὡς ποιῶ, τιμῶ.

Ἐγκλισίς

§ 261. Ἐγκλισίς λέγεται ὁ τύπος τοῦ ῥήματος, δι' οὗ δηλοῦται πῶς ἡ τοῦ ὑποκειμένου διάθεσις παρίσταται ὑπὸ τοῦ λέγοντος. Εἶναι δὲ αἱ ἐγκλίσεις πέντε· ἡ ὀριστική, ἡ ὑποτακτική, ἡ εὐκτική, ἡ προστακτική καὶ ἡ δυνητική¹.

§ 262. Τὰ ῥήματα ἔχουσι καὶ ὀνομαστικούς τύπους τοὺς ἐξῆς·

1) Τὸ ἀπαρέμφατον λαμβανόμενον καὶ ὡς ῥῆμα, ὅπερ δὲν παρεμφραίνει οὔτε ἐγκλισιν οὔτε ἀριθμὸν οὔτε πρόσωπον, καὶ ὡς οὐσιαστικὸν ἀφηρημένον ἄκλιτον· οἷον λέγειν.

¹ Διὰ μὲν τῆς ὀριστικῆς ἢ τοῦ ὑποκειμένου διάθεσις παρίσταται ὑπὸ τοῦ λέγοντος ὡς πραγματική, διὰ δὲ τῆς ὑποτακτικῆς, τῆς εὐκτικῆς καὶ τῆς προστακτικῆς παρίσταται ὡς ἐπιθυμητὴ ὑπ' αὐτοῦ, διὰ δὲ τῆς δυνητικῆς ὡς δυνατὴ γενέσθαι. Πλείονα ἰδὲ ἐν τῇ συντακτικῇ.

2) Τὴν μετοχὴν λαμβανομένην καὶ ὡς ῥῆμα ἄνευ προσώπου καὶ ἐγκλίσεως, καὶ ὡς ἐπίθετον τρικατάληκτον· οἷον ὁ λάμπων (ὁ λαμπρός).

3) Τὰ εἰς -τος καὶ -τέος ῥηματικά παριστώοντα τὴν διάθεσιν τοῦ ῥήματος τετελεσμένην ἢ δυνατὴν ἢ ἀναγκαίαν· οἷον γραπτός, διδακτός, ἐπαινετός, γραπτέος.

Χρόνος

§ 263. Χρόνος λέγεται ὁ τύπος τοῦ ῥήματος, δι' οὗ δηλοῦται τὸ πότε γίνεται ἢ ἐγένεν ἢ θὰ γίνῃ ἢ πρᾶξις ἢ ὑπ' αὐτοῦ δηλουμένη.

§ 264. Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος εἶναι ἑπτὰ· ὁ ἐνεστώς, ὁ παρατατικός, ὁ μέλλων, ὁ ἀόριστος, ὁ παρακείμενος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ τετελεσμένος ἢ μετ' ὀλίγον μέλλων.

ΣΗΜ. Ἡ παθητικὴ διάθεσις πρὸς παράστασιν τοῦ μέλλοντος καὶ ἀόριστου χρόνου ἔχει ἰδίους τύπους, τὸν παθητικὸν μέλλοντα καὶ τὸν παθητικὸν ἀόριστον.

§ 265. Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος διακρίνονται εἰς ἀρκτικούς καὶ ἱστορικούς. Εἶναι δὲ ἀρκτικοὶ μὲν ὁ ἐνεστώς, ὁ μέλλων, ὁ παρακείμενος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων, ἱστορικοὶ δὲ ὁ παρατατικός, ὁ ἀόριστος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος.

ΣΗΜ. Τοῦ ἀόριστου τῆς ἐνεργητικῆς, τῆς μέσης καὶ τῆς παθητικῆς διαθέσεως καὶ τοῦ μέλλοντος τῆς παθητικῆς ὑπάρχουσι δύο τύποι, ὁ πρῶτος (α' ἀόριστος) καὶ ὁ δευτέρος (β' ἀόριστος).

Ἀριθμὸς

§ 266. Ἀριθμὸς λέγεται ὁ τύπος τοῦ ῥήματος, δι' οὗ δηλοῦται ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑποκειμένων· εἶναι δὲ οἱ ἀριθμοὶ τρεῖς, ὁ ἐνικός, ὁ θυνικός καὶ ὁ πληθυντικός· οἷον γράφω, γράφετον, γράφουσι(ν).

Πρόσωπον

§ 267. Πρόσωπα λέγονται οἱ τύποι τοῦ ῥήματος οἱ δηλοῦντες τὰ πρόσωπα τοῦ λόγου· εἶναι δὲ τὰ πρόσωπα τρία· τὸ πρῶτον, τὸ δευτέρον καὶ τὸ τρίτον· οἷον γράφω, γράφεις, γράφει.

Ἀὔξησις

§ 268. Ἡ ὀριστικὴ τῶν ἱστορικῶν χρόνων τῶν ῥημάτων λαμβάνει ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ θέματος αὔξησιν. Εἶναι δὲ ἡ αὔξησις διττὴ, συλλαβικὴ καὶ χρονικὴ.

§ 269. Συλλαβικὴ αὔξησις εἶναι ἡ ψιλούμενον, ὅπερ λαμβά-

νουςι τὰ ἀπὸ συμφώνου ἀρχόμενα ῥήματα· οἷον ἔ-λυον, ἔ-λυσα, ἔ-λε-λύκειν.

ΣΗΜ. Τὸ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ θέματος ρ μετὰ τὴν προσθήκην τῆς συλλαβῆς αὐξήσεως διπλασιάζεται· οἷον ῥέω ἔρρεον (§ 277, 6', ὑπόσημ.).

§ 270. Χρονικὴ αὐξησης εἶναι ἡ ἔκτασις τοῦ ἀρκτικοῦ βραχέος φωνήεντος τοῦ θέματος εἰς μακρόν.

Ἐκτείνεται δὲ

τὸ	ᾱ	εἰς	ἠ	οἷον	ἀγαπῶ	ἠγάπων
»	ε	»	ἠ	»	ἐλπίζω	ἠλπίζον
»	ο	»	ω	»	ὄνειδίζω	ὠνειδίζον
»	ῖ	»	ῖ	»	ἵκετεύω	ἵκέτευον
»	ῦ	»	ῦ	»	ὑβρίζω	ὑβρίζον
»	αι	»	ἠ	»	αἰσθάνομαι	ἠσθάνομην
»	αυ	»	ἠυ	»	αὔξω	ἠὔξον
»	οι	»	ω	»	οἰκῶ	ὠκουν
»	ευ	»	ἠυ	»	εὕρισκω	ἠῦρισκον.

ΣΗΜ. 1. Καὶ τὸ μακρόν α μεταβάλλεται εἰς ἠ ἐν τῇ αὐξήσει· οἷον ἀεγῶ ἠεγησα.

ΣΗΜ. 2. Τὰ ῥήματα βούλομαι, δύναμαι καὶ μέλλω παρὰ τοῖς νεωτέροις Ἀττικοῖς καὶ σπανίως παρὰ τοῖς παλαιοῖς λαμβάνουσι χρονικὴν αὐξησην· οἷον ἠβουλόμην, ἠδυνάμην, ἠμελλον.

ΣΗΜ. 3. Δὲν αὐξάνονται α' τὰ ἀπὸ εἰ ἀρχόμενα, πλὴν τοῦ εἰκάξω, εἶμι καὶ οἶδα (εἶδ-), ὧν ἡ ἀρκτικὴ δίφθογγος ἐκτείνεται εἰς ἠ· οἷον ἠκαξον, ἠεἶμι, ἠδαιν· β' τὸ οἰονίζομαι· οἷον οἰονίζομην.

ΣΗΜ. 4. Τὸ ἐόρων (τοῦ ὄρω), ἐόρταξον, ἐόρτασα (τοῦ ἐορτάξω), ἐᾶλων (τοῦ ἄλισκομαι) καὶ κατέαξα (τοῦ κατάγνυμι) προῆλθον ἐκ τοῦ ἠόρων, ἠόρταξον, ἠόρτασα, ἠᾶλων, κατέαξα καθ' ὑπερβιασμὸν χρόνου.

ΣΗΜ. 5. Τοῦ ἔοικα (Φεικ-) αὐξάνεται ἡ δευτέρα συλλαβὴ· οἷον ἐφικειν· τὸ δὲ ἀνοίγει λαμβάνει συλλαβικὴν αὐξησην ἐκτείνειν ἅμα καὶ τὴν ἀρκτικὴν δίφθογγον· οἷον ἀνέφογον.

ΣΗΜ. 6. Τὰ ῥήματα ὠθῶ, -ορθῶ καὶ ὠνοῦμαι λαμβάνουσι συλλαβικὴν αὐξησην, διότι εἶχον F ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ θέματος· οἷον ἐώθουν (ἐκ τοῦ ἐFώθουν), προσεσούρου, ἐωνούμην.

ΣΗΜ. 7. Ἀντὶ τοῦ ἠ ἔγουςιν αὐξησην εἰ τὰ ῥήματα ἔχω εἶχον (σεχ-), εἶκω εἶκον (Fελκ-), ἐῶ εἶον (σεFα-), ἐστῶ εἰστῶν (Fεστια-), ἐπομαι εἰπόμην (σεπ-), ἐλίττω ἐλιξα (Fελικ-), περιέπω περιεῖπον (σεπ-), ἐθίζω ἐθίζον.

(Fεθ-) και ὁ ἀόριστος *εἰργασάμην* τοῦ ἐργάζομαι (Fεργ-). Κατὰ δὲ ταῦτα
καὶ τὸ αἰρῶ εἶλον (ῥ. Fελ-), ὄρῶ εἶδον (ῥ. Fιδ-)¹.

ΣΗΜ. 8. Ὅσα ῥήματα δασύνονται ἐν τῷ ἐνεστώτι δασύνονται καὶ ἐν τοῖς
λοιποῖς χρόνοις, πλὴν τοῦ ἔστην, ἔστησα, ἔστησάμην, ἐστάθην (ἐκ θ. στη-, στα-).

**Αὔξησις τῶν συνθέτων καὶ τῶν ἐκ προθέσεων
παρασυνθέτων ὀνημάτων**

§ 171. Τὰ σύνθετα καὶ τὰ ἐκ προθέσεων παρασύνθετα ῥήματα
αὐξάνονται ἔσωθεν, ἤτοι μετὰ τὴν πρόθεσιν· οἷον ἀπο-γράφω ἀπ-έ-
γραφον, προσ-φέρω προσ-έφερον, παρκανομῶ (παράνομος) παρ-ενό-
μουν, προφητεύω (προφήτης) προυφήτευον, ἐγκωμιάζω (ἐγκώμιον)
ἐν-εκομιάζον.

ΣΗΜ. 1. Ἐξαιροῦνται αὐξανόμενα ἔξωθεν
α') Τὰ σύνθετα ἀμφιέννυμι, ἀμπίσχω, ἐπίσταμαι, ἐπίεργω καὶ καθέξομαι·
οἷον ἡμφίεσσα, ἡμπισχον, ἡπιστάμην, ἡπειγόμεν, ἐκαθεξόμεν.

β') Τὰ ἐκ προθέσεων παρασύνθετα ἔγγυῶ, ἐμπεδῶ, ἐμπολώ, ἐναντιοῦμαι
καὶ ἐνεχυράζω· οἷον ἡγγύων, ἡμπέδουν, ἡμπόλησα, ἡναντιοῦμην, ἡνεχυράσθην.

ΣΗΜ. 2. Διφοροῦνται
α') Τὰ σύνθετα καθήμιαι, καθίζω καὶ καθεύδω· οἷον ἐκαθήμην καὶ καθή-
μην, ἐκάθισα καὶ καθῖσα (ἐκάθισον μόνον), ἐκάθευδον καὶ καθήυδον.

β') Τὸ ἐκ προθέσεως παρασύνθετον ἐκκλησιάζω· οἷον ἐξεκκλησιάζον καὶ
ἐκκλησιάζον.

ΣΗΜ. 3. Αὐξάνονται συγχρόνως ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν
α') Τὰ σύνθετα ἀνέχομαι, ἀμπέχομαι, ἐνοχλῶ, ἐπανορθῶ καὶ τὸ ἄπλου
οἷον ἡνειχόμεν, ἡμπειχόμεν, ἡνώχλων, ἐπηνόρθωσα, ἐδιήτων.

β') Τὰ ἐκ προθέσεων παρασύνθετα ἀμφιγυνῶ, ἀμφισβητῶ, ἀντιβολῶ, ἀντι-
θιγῶ, παροινῶ· οἷον ἡμφεγγόουν, ἡμφεσβήτουν, ἡντεβόλου, ἡντεδίκουν,
ἐπαροίνουν.

ΣΗΜ. 4. Τὰ ἐκ τοῦ ἐν παρασύνθετα, ἂν μὲν μετὰ τοῦτο ἔχουσι σύμφωνον,
αὐξάνονται ἔξωθεν· οἷον εὐδοξῶ, ἡδδόξουν· ἂν δὲ βραχὺ φωνῆν, αὐξάνονται
ἔσωθεν· οἷον εὐεργατῶ εὐεργετήσα²· ἂν δὲ μακρὸν φωνῆν ἢ δίφθογγον, μένου-
σιν ἀναλύετα· οἷον εὐωχοῦμαι εὐωχόμην, [εὐειματῶ εὐειματου]. Πάντα
τὰ ἄλλα παρασύνθετα αὐξάνονται ἔξωθεν· οἷον ναυμαχῶ ἐναυμάχουν, οἰκο-
δομῶ φιοδόμουν.

¹ Τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ θέματος εἶχον τὸ πάλαι ἄλλα μὲν F
ἄλλα δὲ σ, ὅπερ ἀπεβλήθη συμπεσόν μετὰ τῶν δύο ε, ταῦτα δὲ συνηρέθησαν
εἰς εἰ· ὡς ἔσεχον, ἔεχον, εἶχον· Ἐργασάμην, ἐσεργασάμην, εἰργασάμην. Ἐν τῷ
εἶδον συνηρέθη εἰς εἰ τὸ ε καὶ τὸ ι. Τὸ ελίττω λέγεται καὶ ειλίττω.

² Παρὰ τὸ εὐεργετήσα κ.τ.λ. λέγεται καὶ εὐεργετήσα, εὐεργετήθην.

§ 272. Ἐν ταῖς λοιπαῖς ἐγγλίσεσι, τῷ ἀπαρεμφάτῳ καὶ τῇ μετοχῇ ἡ αὐξήσις δὲν φυλάττεται.

Ἀναδιπλασιασμός

§ 273. Ὁ παρακείμενος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων λαμβάνουσιν ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ θέματος ἀναδιπλασιασμόν.

§ 274. Ὁ ἀναδιπλασιασμός εἶναι τριῶν εἰδῶν.

α) ἐπανάληψις ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ θέματος τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου αὐτοῦ μετὰ ε' π. χ. λύω λέ-λυκα, γράφω γέ-γραφα.

β) προσθήκη ἐ ψιλουμένου ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ θέματος π. χ. σπείρω εἶ-σπαρκα (§ 270, σημ. 8).

γ) ἔκτασις τοῦ ἀρκτικοῦ βραχέος φωνήεντος τοῦ θέματος εἰς μακρόν, ὡς ἐν τῇ αὐξήσει π. χ. ἀγαπῶ ἡγάπηκα.

275. Τὸν δι' ἐπαναλήψεως τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου τοῦ θέματος ἀναδιπλασιασμόν λαμβάνουσι

α) πάντα τὰ ἀπὸ ἐνὸς συμφώνου ἀρχόμενα ῥήματα· οἷον λύω λέ-λυκα, ποιῶ πε-ποίηκα, χωρῶ κε-χώρηκα (§ 69).

β) τὰ ἀρχόμενα ἀπὸ ἀφώνου πρὸ ν ἢ ὑγροῦ· οἷον πνέω πέ-πνευκα, γράφω γέ-γραφα.

ΣΗΜ. Τὸ βλαστάνω ἔχει ὑπερσ. ἐβλαστήηναι· τὸ δὲ γλύφομαι ἔχει παρακ. ἐγλυμμαι· τὸ δὲ γινώσκω καὶ γνωρίζω ἔχουσι παρακ. ἐγνωκα, ἐγνώρισμαι· ἐγνωτικῶς καὶ ὑπερσ. ἐγνώκειν, ἐγνωρίσμην.

§ 276. Ὁ ὑπερσυντέλικος πρὸ τοῦ ἐπαναληφθέντος ἀρκτικοῦ συμφώνου τοῦ θέματος λαμβάνει δευτέραν συλλαβικὴν αὐξήσιν π. χ. εἰ-γε-γράφειν.

ΣΗΜ. Ἡ συλλαβικὴ αὐξήσις τοῦ ὑπερσυντελικῆς πολλακίς παραλείπεται οἷον γεγέννητο, πεπτώκεσαν, ἀποδεδράκεσαν, ἀντὶ τοῦ ἐγεγέννητο, ἐπεπτώκεσαν, ἀπεδεδράκεσαν.

§ 277. Τὸν διὰ προσθήκης τοῦ ε' ἀναδιπλασιασμόν λαμβάνουσι α) τὰ ἀρχόμενα ἀπὸ διπλοῦ ἢ ἀπὸ δύο συμφώνων (οὐχὶ ἀφώνου πρὸ ν ἢ ὑγροῦ) ἢ ἀπὸ τριῶν συμφώνων· οἷον ψάλλω εἶ-ψαλκα, φθείρω εἶ-φθαρκα, στρέφωμαι εἶ-στραμμαί.

ΣΗΜ. Ἐξαιρεῖται τὸ κτώμαι κέκτημαι (ἀλλὰ καὶ ἔκτεμαι), πίπτω (ἐπιπη-) πέπτοκα καὶ μινῆσκομαι (ὁ μνη-) μέμνημαι.

β) Τὰ ἀρχόμενα ἀπὸ ρ, ὅπερ διπλασιάζεται μετὰ τὴν προσθήκην τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ· οἷον ῥάπτω ἔρραμαι, εἰγγνυμι ἔρρωγα.

¹ Ταῦτα ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ θέματος εἶχον σ ἢ F, ὅπερ ἀφωμοιώθη πρὸς ε' ὡς σέσραμαι, Fέ-Fρωγα.

γ') Τὰ ῥήματα ὠθῶ, ὠνοῦμαι, κατάρνυμι, ὄρω καὶ ἀνοίγω, διότι τὸ πάλαι ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ θέματος εἶχον F· οἶον ἔ-οσμαι, ἔ-ὠνημαι, κατ-έ-αγα, ἔ-όρακα, ἐν-έ-ωχα. Ἔτι δὲ τὸ εἰλωκα (ῥ. Fαλο-) καὶ ἔ-οικα (ῥ. Fεικ-)

ΣΗΜ. 1. Τὸ ἀνοίγω ἐκτείνει καὶ τὴν ἀρκτικήν διφθογγον τοῦ θέματος.

ΣΗΜ. 2. Τὰ ὑπὸ ἐδάφιον β' καὶ γ' ῥήματα λαμβάνουσι κυρίως τὸ πρῶτον εἶδος τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ· Fε-Fόρακα, Fέ-Fρωγα.

ΣΗΜ. 3. Τὸ ο τῆς πρὸ μετὰ τῆς αὐξήσεως καὶ τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ συναιρεῖται εἰς ου, ἂν τὸ ε φιλωται· οἶον προύλεγον· ἀλλὰ προέστηκε.

§ 278. Τὸν ἀναδιπλασιασμόν τὸν δι' ἐκτάσεως τοῦ ἀρκτικοῦ βραχέος φωνήεντος τοῦ θέματος λαμβάνουσι πάντα τὰ ἀπὸ βραχέος φωνήεντος ἀρχόμενα ῥήματα· οἶον ἄγω ἤχα, ἐλπίζω ἤλικα, ὀπλιζω ὀπλικα, ἱκετεύω ἱκέτευκα.

ΣΗΜ. 1. Τῶν ἀπὸ α ἀρχομένων μόνον τὸ ἀνήλωκα (ἀναλίσκω) ἀπαντᾷ κατὰ συντελικὸν χρόνον.

ΣΗΜ. 2. Τὰ ῥήματα εἴλω, ἐῶ, ἐθίζω, ἐργάζομαι καὶ ἐστιῶ ἔχουσιν ἀναδιπλασιασμόν εἰ ἀντὶ η, διότι ἐν ἀρχῇ εἶχον τὸ παλαι σ ἢ F· π. χ. -εἴλικα (ἐκ τοῦ Fε-Fέλικα), εἴκα (ἐκ τοῦ σε-σάκα). Ἔτι δὲ οἱ παρακείμενοι εἴθηκα καὶ εἶμαι (ῥ. Fερε-, σε-).

ΣΗΜ. 3. Ὡσαύτως λαμβάνουσι ἀναδιπλασιασμόν εἰ τὰ ῥήματα λαμβάνω, ἀγγίζω καὶ συλλέγω· οἶον εἴληφα, εἴληχα, συνείλοχα· ὁ παθ. παρακ. -ε λεγμαι², τὸ εἴμαρται (ῥ. σερε-, σέ-σμερται, εἴμαρται, εἴμαρται) καὶ τὸ εἶωθα (σFηθ-, FεFωθα).

§ 279. Τὰ σύνθετα καὶ τὰ παρασύνθετα ῥήματα λαμβάνουσι τὸν ἀναδιπλασιασμόν ὅπου καὶ τὴν αὐξήσιν.

§ 280. Τὸν ἀναδιπλασιασμόν φυλάττουσι τὰ ῥήματα ἐν πάσαις ταῖς ἐγκλίσεσι, τῷ ἀπαρεμφάτῳ καὶ τῇ μετοχῇ.

Ἄττικὸς ἀναδιπλασιασμός

§ 281. Ῥήματά τινα ἀρχόμενα ἀπὸ α, ε, ο λαμβάνουσι Ἄττικὸν ἀναδιπλασιασμόν.

§ 282. Ἄττικὸς ἀναδιπλασιασμός λέγεται ἢ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ρίζης ἢ ἀπὸ ἀνάληψις τῶν δύο ἀρκτικῶν γραμμάτων αὐτῆς μετ' ἐκτάσεως τοῦ ἀρκτικοῦ φωνήεντος αὐτῆς· π. χ. ἀλείφω ἀλ-ήλιφα, ἐλαύνω ἐλ-ήλακα.

§ 283. Τοῦ ὑπερσυντελικοῦ τῶν Ἄττικῶς ἀναδιπλασιαζομένων

¹ Τὸ ἐόρακα εἶναι μεταγενέστερον, τὸ δὲ εούρηκα ποιητ. καὶ μετγν.

² Τοῦ ἐιλέγω καὶ ἐπιλέγω ἀπαντῶσι καὶ τύποι ἐιλέλεγμαι, ἐπιλέλεγμαι.

ρήμάτων τὸ μὲν ἀρκτικὸν α καὶ ο ἐκτείνεται, τὸ δὲ ε μένει βραχὺ¹
οἶον ἤκ-ἠκόειν, ὤμ-ωμόκειν, ἐλ-ηλύθειν.

ΣΗΜ. 1. Ἀττικὸν ἀναδιπλασιασμὸν λαμβάνουσι τὸ ἀλέω ἀλήλεμαι, ἀλείψω
ἀλήλιφα ἀλήλιμαι, ἐγείρω ἐγήγορα, ἀκούω ἀκήκοα, ἐλαύνω ἐλήλακα ἐλή-
λαμαι, ἐλέγγω ἐλήλεγμαι, ἐσθίω ἐδήδοκα ἐδήδεσμαι, ἔρχομαι ἐλήλυθα, -όλλυμι
-ολόλεκα καὶ -όλωκα, ὀρύττω ὀρώρυγμαί, ὄμνυμι ὀμόμοκα ὀμόμοται, φέρω
ἐνήνοχα¹.

ΣΗΜ. 2. Τὸ υ τῆς ῥίζης ἀκου- τοῦ ἀκή-κοα μεταξὺ τῶν φωνηέντων ^{οο}
καὶ οε ἀποβάλλεται· τὸ δὲ ἀλήλιφα καὶ ἐλήλυθα ἐσχηματίσθη ἐκ τῆς ἀσθενεῖς
ῥίζης ἀλιφ- καὶ ἐλυθ-. Ἐν δὲ τῷ ἐγο-ήγορα ἐπαναλαμβάνεται ὅλη ἡ ἀσθενεῖς
ῥίζα ἐγο-.

**Ῥηματικὸν καὶ χρονικὸν θέμα, θεματικά
καὶ ἐγκλιτικά φωνήεντα, προσωπικαὶ καταλήξεις**

Α' Ῥηματικὸν καὶ χρονικὸν θέμα

§ 284. Τὸ θέμα εἶναι διττόν, **ῥηματικὸν καὶ χρονικὸν**. Ῥηματι-
κὸν θέμα λέγεται τὸ μέρος τοῦ ῥήματος, ὅπερ χρησιμεύει ὡς βᾶσις
τοῦ σχηματισμοῦ πάντων τῶν τύπων αὐτοῦ· π. χ. τοῦ λύ-ω, γράφ-ω,
λέγ-ω, παιδεύ-ω ῥηματικὸν θέμα εἶναι τὸ λυ-, γραφ-, λεγ-, παιδευ-.

§ 284. Τὸ ῥηματικὸν θέμα διακρίνεται συνήθως ἐν τοῖς δευτέροις
χρόνοις· π. χ. τοῦ βάλλω, μανθάνω, τέμνω, εὐρίσκω ῥηματικὸν θέμα
εἶναι τὸ βαλ-, μαθ-, τεμ-, εὐρ- (ἀόρ. 6' ἔβαλ-ον, ἔμαθ-ον,
ἔτεμ-ον, ἠῦρ-ον).

ΣΗΜ. Ῥηματικὸν θέμα καὶ ῥίζα ἐν τοῖς πρωτοτύποις ῥήμασι συμπίπτουσι².

§ 285. Χρονικὸν θέμα λέγεται τὸ μέρος τοῦ ῥήματος, ὅπερ μένει
ὑπόλοιπον μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν προσωπικῶν καταλήξεων καὶ χρη-
σιμεύει ὡς βᾶσις τοῦ σχηματισμοῦ χρόνου ἢ χρόνων τινῶν·

π. χ. τοῦ λύω χρονικὸν θέμα τοῦ μὲν ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρτα-
τικοῦ ἀμφοτέρων τῶν φωνῶν εἶναι τὸ λυο-, λυε- ὡς λύο-μεν, λύε-τε,
λύο-μεθα, λύε-σθε· τοῦ δὲ μέλλοντος ἀμφοτέρων τῶν φωνῶν τὸ λυσο-
λυσε- ὡς λύσο-μεν, λύσε-τε, λυσο-μεθα, λύσε-σθε· τοῦ δὲ ἀορίστου
ἀμφοτέρων τῶν φωνῶν τὸ λυσα- ὡς ἔλυσα-ς, ἔλυσα-σθε κ.τ.λ.

¹ Τὸ (ἀ)γείρω (ἀ)γήγορα, (ἀ)ρόω (ᾠ) ἀρήροκα, (ἐ)μέω (ᾠ) ἐμήμεκα, (ἐ)ρείδω
ἐρήρεικα, (ἐ)ρίζω ἐρήρισται, (ἐ)ρείπω ἐρήριμμαι, (ὄ)ζω ὄδωδα καὶ (ὄ)ρω ὄρωπα
εἶναι ποιητικὰ καὶ μεταγενέστερα. Μόνον τὸ ὄρωπα εὐρήται ἅπασι παρὰ πεζῶν.

² Τούτου ἕνεκα μεταχειριζόμεθα ἀδιαφόρως τὸν ἕτερον τῶν ὄρων.

ΣΗΜ. Πολλῶν ῥημάτων ἡ ῥίζα παρουσιάζεται ὑπὸ δύο μορφάς, τὴν ἰσχυρὰν καὶ τὴν ἀσθενῆ· π. χ. τῶν ῥημάτων τήκ-ω, πείθ-ω, λείπ-ω ἰσχυρὰ μορφὴ τῆς ῥίζης εἶναι τὸ τηκ-, πειθ-, λειπ-, καὶ ἀσθενῆς τὸ τανκ-, πιθ-, λιπ-.

§ 286. Τὸ τελευταῖον γράμμα τοῦ ῥηματικοῦ θέματος λέγεται *χαρακτήρ*· π. χ. τοῦ γράφ-ο-μεν, οἰκέ-ο-μεν *χαρακτήρ* εἶναι τὸ φ καὶ τὸ ε.

§ 287. Τὸ πρόσφυμα σ τὸ προστιθέμενον εἰς τὸ ῥηματικὸν θέμα πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἐνεργ. καὶ τοῦ μέσου μέλλοντος καὶ ἀορίστου καὶ τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος α' καὶ β' (μετὰ τὸ θ καὶ η), καὶ τὸ κ τὸ προστιθέμενον πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἐνεργητ. παρακ., καὶ ὑπερ-συντελείου λέγεται *χρονικὸς χαρακτήρ*.

§ 288. Τὰ ῥήματα κατὰ τὸν χαρακτήρα διαίρουνται εἰς *συμφωνόληκτα* καὶ *φωνηεντόληκτα*. Τὰ συμφωνόληκτα διαίρουνται εἰς *ἀφωνόληκτα*, *ἐνρυνόληκτα*, *ὕγρόληκτα*, *σιγμόληκτα* καὶ εἰς τὰ ἔχοντα *χαρακτήρα F*.

ΣΗΜ. Τὰ σιγμόληκτα καὶ τὰ ἔχοντα χαρακτήρα F ἐξετάζονται μετὰ τῶν φωνηεντολήκτων ὡς πρὸς τὸν χαρακτήρα.

B' Θεματικὰ φωνήεντα

§ 289. Θεματικὸν φωνῆεν λέγεται τὸ τελευταῖον φωνῆεν τοῦ χρονικοῦ θέματος· π. χ. τοῦ γράφ-ο-μεν, γράψε-τε τὸ ο καὶ τὸ ε εἶναι θεματικὰ φωνήεντα. Θεματικὰ φωνήεντα ἔχει ἡ συζυγία τῶν εἰς -ω καὶ ἡ ὑποτακτικὴ τῶν εἰς -μι (§ 372).

§ 290. Θεματικὰ φωνήεντα πασῶν τῶν ἐγκλίσεων καὶ τῆς μετοχής (πλὴν τῆς εὐκτικῆς ἐχούσης ο καὶ τοῦ ἀπαρεμφράτου ἔχοντος ε) εἶναι ο μὲν πρὸ τῶν ἐνρίνων, ε δὲ πρὸ τῶν λοιπῶν συμφωνῶν· π. χ. λύο-μεν, ἔλυο-ν, λύσε-τε, ἔλυε-τε, λυέ-τω, λυό-ντων, λυέ-σθων.

§ 291. Πᾶσαι αἱ ἐγκλίσεις τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ τοῦ μέσου ἀορίστου (πλὴν τῆς ὑποτακτικῆς) καὶ τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἡ μετοχὴ, καὶ ἡ ἀοριστικὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου ἔχουσιν ὡς θεματικὸν φωνῆεν τὸ τελικὸν α τοῦ πρώτου ἐν. προσώπου τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου α'· π. χ. ἔλυσα-μεν, ἔλυσα-σθε, λύσα-ι-μι, λυσα-ί-μην. λύσα-σθαι, λυσά-τω, λελύκα-μεν, λελύκα-τε κ.τ.λ.

ΣΗΜ. Ἡ ὀριστ. τοῦ γ' ἐν. προσώπου τοῦ ἐνεργ. ἀορ. α' καὶ τοῦ ἐνεργ. παρακ. ἔχει θεματικὸν φωνῆεν ε' π. χ. ἔλυσε-, λέλυκε-.

§ 292. Ὁ ἐνεργητικὸς ὑπερσυντέλικος ἔχει ὡς θεματικὸν φωνήεν τὸ εἰ μεταδοθὲν ἐκ τοῦ γ' ἐνικοῦ προσώπου, πλὴν τοῦ πληθυντ. τοῦ προσώπου, ὅπερ ἔχει ε' οἶον ἐλελύκει-ν, ἐλελύκε-σαν.

Γ' Ἑγκλιτικὰ φωνήεντα

§ 293. Ἑγκλιτικὰ φωνήεντα λέγονται τὰ φωνήεντα τὰ μεταξὺ τοῦ χρονικοῦ θέματος καὶ τῶν προσωπικῶν καταλήξεων. Εἶναι δὲ ε καὶ ε τῆς ὑποτακτικῆς ἀμφοτέρων τῶν συζυγιῶν, ἰ τῆς εὐκτικῆς τῶν εἰς -ω, ἰη τοῦ ἐνικοῦ τῆς ἐνεργητικῆς εὐκτικῆς τῶν εἰς -μι καὶ ἰ τῆς μέσης· ἀλλὰ τὸ ἰη μετεδοθη καὶ εἰς τὸν δυνικὸν καὶ τὸν πληθυντικὸν τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς καὶ ἐσχηματίσθησαν διπλοῖ τύποι.

§ 294. Τὰ ἐγκλιτικὰ φωνήεντα ε καὶ ο τῆς ὑποτακτικῆς μετὰ τῶν θεματικῶν φωνηέντων ε καὶ ο ἀρχαιότατα συνηρέθησαν εἰς η καὶ ω οἶον λύο-ο-μεν λύω-μεν, λύε-ε-τε λύη-τε, στήο-ο-μεν στή-ωμεν (στῶμεν), στήε-ε-τε στή-ητε (σιῆτε).

§ 294*. Τὸ ἐγκλιτικὸν φωνήεν ἰ τῆς εὐκτικῆς μετὰ τοῦ θεματικοῦ φωνηέντος ο καὶ α τῶν εἰς ω συνηρέθη εἰς οἰ καὶ αἰ οἶον λύσοι-μι λύσαι-μι κ.τ.λ. Τὸ δὲ ἐγκλιτικὸν φωνήεν ἰ καὶ τὸ ἰ τοῦ ἰη τῆς εὐκτικῆς μετὰ τοῦ χαρακτῆρος α, ε, ο συνηρέθη εἰς αἰ, εἰ, οἰ οἶον ἰσταίην, ἰσταίμην, τιθείην, τιθείμην, διδοίην, διδοίμην.

ΣΗΜ. Περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς ἐνεργητικῆς εὐκτικῆς τῶν συνηρημένων ῥημάτων ἰδὲ § 309.

Δ' Προσωπικαὶ καταλήξεις

§ 295. Προσωπικαὶ καταλήξεις λέγονται αἱ συλλαβαὶ ἢ τὰ γράμματα, ἅτινα προστίθενται εἰς τὸ τέλος τοῦ χρονικοῦ θέματος (τῶν εἰς -ω) ἢ τῆς ῥίζης (τῶν εἰς -μι) μετὰ τὰ ἐγκλιτικὰ φωνήεντα καὶ τὰ προσφύματα, ἂν ὑπάρχωσι, πρὸς σχηματισμὸν τῶν τύπων τῶν προσώπων τοῦ ῥήματος.

§ 296. Αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις διαίρουνται εἰς ἐνεργητικὰς καὶ μέσας. Εἶναι δὲ αἱ ἐξῆς.

Ἐνεργητικὴ φωνὴ

Καταλήξεις τῆς ὀριστ. τῶν ἀρχαϊκῶν χρόνων καὶ τῆς ὑποτακτικῆς	Καταλήξεις τῆς ὀριστ. τῶν ἱστορικῶν χρόνων	Καταλήξεις τῆς εὐκτικῆς	Καταλήξεις τῆς προστακτικῆς
---	--	-------------------------	-----------------------------

Ἐνικός

1 μι ᾗ α	ν	μι ᾗ ν	θι ᾗς ᾗ ἀκατά-
2 σι ᾗ θα	ς ᾗ (σ)θα	ς	τω [ληκτος]
3 τι	—	—	

Δυϊκός

2 τον	τον (την)	τον	τον
3 τον	την	την	των

Πληθυντικός

1 μεν	μεν	μεν	
2 τε	τε	τε	τε
3 ντι	ν ᾗ σαν	εν ᾗ σαν	ντων καὶ [τῶσαν].

Μέση φωνὴ

Καταλήξεις τῆς ὀριστικῆς τῶν ἀρχαϊκῶν χρόνων καὶ τῆς ὑποτακτικῆς	Καταλήξεις τῆς ὀριστικῆς τῶν ἱστορικῶν χρόνων καὶ τῆς εὐκτικῆς	Καταλήξεις τῆς προστακτικῆς
--	--	-----------------------------

Ἐνικός

1 και	μην	
2 σαι	σο	σο
3 ται	το	σθω

Δυϊκός

1 (μεθον)	(μεθον)	
2 σθον	σθον (σθην)	σθον
3 σθον	σθην	σθων

Πληθυντικός

1 μεθα	μεθα	
2 σθε	σθε	σθε
3 νται	ντο	σθων καὶ [σθῶσαν ¹].

¹ Ἡ κατάληξις α τοῦ πρώτου ἐν. προσώπου τῆς ὀριστ. τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος καὶ μέλλοντος τῶν εἰς -ω ῥημάτων μετὰ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ο συναϊρεῖται εἰς ω' οἷον γράφο-α γράφω, λύο-α λύω, λύσο-α λύσω.

² Ἡ κατάληξις σι τοῦ β' ἐν. προσώπου ἐν μὲν τοῖς εἰς -ω ῥήμασι μετὰ τοῦ θεματ. φωνήεντος ε γίνεται εἰς (ὑποτ. ᾗς), ἐν δὲ τοῖς εἰς -μις μόνον' π. χ. λύε-σι λύεις, λύης, δίδω-ς.

³ Ἡ κατάληξις τοῦ γ' ἐν. προσώπου τι κατὰ τροπὴν τοῦ τ εἰς σ γίνεται σι

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

§ 297. 1) Τὴν κατάληξιν *θα* τοῦ *θ'* ἐν. προσώπου τῆς ὀριστ. τῶν ἀρκτικῶν χρόνων ἔχει μόνον ὁ παρακ. οἶδα· οἶσθα.

2) Τὴν κατάληξιν (σ)θα τοῦ *θ'* ἐν. προσ. τῆς ὀριστ. τῶν ἰστορ. χρόνων ἔχουσι τοῦ φημί, εἰμί, εἶμι καὶ οἶδα· ἐφησθα, ἤσθα, ἤεισθα, ἤδεισθα (καὶ ἤδησθα).

3) Τὸ *γ'* πληθυντικὸν πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς τοῦ παρατατικοῦ καὶ τοῦ ἄορ. *θ'* τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τῶν μὲν εἰς -ω ῥημάτων λήγει εἰς -ν, τῶν δὲ εἰς -μι λήγει εἰς -σαν· π. χ. ἔλειπο-ν, ἔλιπον, ἐδίδο-σαν, ἔδο-σαν. Εἰς ν λήγει καὶ τὸ *γ'* πληθ. πρόσωπον τοῦ ἐνεργ. ἄορ. *α'*· π. χ. ἔλυσα-ν· εἰς *σαν* δὲ καὶ τὸ τοῦ ὑπερσυντελείου· π. χ. ἐλελύκε-σαν.

4) Τὸ *α'* καὶ τὸ *γ'* ἐν. πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεργ. ἄορ. *α'* καὶ τοῦ παρακειμένου εἶναι ἀκατάληκτον, τὸ δὲ *θ'* ἔχει κατάληξιν *θ'*. ΣΗΜ. Τὸ *α'* ἐν. πρόσ. τοῦ ἐνεργ. ὑπερσ. παρὰ τοῖς παλαιοῖς Ἀττικοῖς λήγει εἰς *η*, τὸ δὲ *θ'* εἰς *ησ'*· οἷον ἐλελύκη (εα), ἐλελύκης (εας).

5) Τὸ *α'* ἐνικὸν πρόσωπον τῆς ἐνεργητικῆς εὐκτικῆς τῶν μὲν εἰς -ω ῥημάτων λήγει εἰς -μι, τῶν δὲ εἰς -μι λήγει εἰς ν· π. χ. λύοι-μι, διδοίη-ν.

ΣΗΜ. Περὶ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἄοριστου *α'* τῶν εἰς -ω ἰδὲ καὶ § 327.

6) Τὸ *γ'* πληθυντ. πρόσωπον τῆς εὐκτικῆς τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος καὶ τοῦ ἄορ. *θ'* τῶν εἰς -μι ῥημάτων λήγει εἰς -εν καὶ -σαν· οἷον διδοῖ-εν καὶ διδοίη-σαν, θεῖ-εν καὶ θείη-σαν.

7) Ἡ κατάληξις τοῦ *θ'* προσώπου τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ ἄορ. *θ'* τῶν εἰς -ω ἐλλείπει· π. χ. λύ-ε· λίπ-ε. Ὁ ἄοριστος *α'* λήγει εἰς -ον· π. χ. λύσ-ον.

8) Τὴν κατάληξιν -θι τοῦ *θ'* προσώπου τῆς προστακτικῆς ἔχουσι *α'* ὁ παθ. ἄορ. *α'* καὶ *θ'*· οἷον λύθητι (λύθηθι), τράπηθι· *θ'* ὁ ἐνεστῶς τοῦ φημί, εἰμί, ἐρχομαι· οἷον φάθι, ἴσθι, ἴθι· *γ'* ὁ ἐνεργ.

ἐν τοῖς εἰς -μι, ἐν δὲ τοῖς εἰς -ω μετὰ τοῦ θεμ. φων. *ε* γίνεται *ει* (ὑποτ. ἦ)· π. χ. δίδω-τι δίδω-σι, λύε-σι λύε-ι λύει, λύη. Μόνον τὸ ἐστὶ διατηρεῖ αὐτῆ ἀμετάβλητον.

Ἡ κατάληξις τοῦ *γ'* πληθυντ. προσώπου *ντι* κατὰ τροπὴν τοῦ *τ* εἰς *θ* γίνεται *νσι*, καὶ ἐν μὲν τοῖς εἰς *μι* γίνεται *ἄσι*, ἐν δὲ τοῖς εἰς *ω* τὸ *ν* ἀποβάλλεται καὶ τὸ θεμ. φων. *θ* ἐκτείνεται ἀναπληρωματικῶς εἰς *ου*· π. χ. δίδό-ἄσι, λύο-ντι λύο-νσι λύουσι.

ἀόρ. β' τοῦ ἴσθημι, βαίνω, θύομαι, γιγνώσκω καὶ πίνω· οἶον στήθι, βῆθι, δῦθι, γνῶθι, πῖθι· δ') οἱ παρακειμ. οἶδα καὶ ἔστηκα· οἶον ἴσθι, ἔσταθι. Τὴν δὲ κατάληξιν s ἔχουσιν οἱ ἀόρ. β' τοῦ τίθημι, δίδωμι, ἴημι καὶ ἔχω· οἶον θές, δός, ἔς, σχές, καὶ τὸ [ἐκφρέω ἐκφρες].

9) Τὸ ἐνεργητικὸν ἀπαρέμφατον τῶν μὲν εἰς -ω ῥημάτων ἔχει· κατάληξιν -εν· οἶον λύε-εν λύ-ειν, τῶν δὲ εἰς -μι ἔχει· ναι· οἶον διδό-ναι.

ΣΗΜ. 1. Τὸ ἐπαρέμφατον τοῦ ἐνεργ. ἀόρ. α' λήγει εἰς -αι, τοῦ δὲ ἐνεργ. παρακειμένου εἰς -ναι κατὰ τὰ εἰς -μι· οἶον λῶσαι, λευκίε-ναι.

ΣΗΜ. 2. Τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεργ. ἀόρ. β' τοῦ τίθημι, ἴημι καὶ δίδωμι λήγει εἰς -εσαι· θεῖναι (θέ-εσαι), εἶναι (ἔ-εσαι), δοῦναι (δό-εσαι).

10) Τὸ ἀπαρέμφατον τῆς μέσης φωνῆς ἔχει κατάληξιν -σθαι· οἶον λύε-σθαι, δίδο-σθαι.

11) Ἡ μετοχὴ τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς σχηματίζεται τῇ προσθήκῃ τοῦ προσφύματος ντ εἰς τὸ τέλος τοῦ θέματος μετὰ τῆς πτωτικῆς καταλήξεως s ἢ ἄνευ s· οἶον λύων, λύσας, ἴστας (θ. λυό-ντ-, λυσα-ντ-, ἴστα-ντ-).

12) Ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου λήγει εἰς -ώς, -νῖα, -ός· π. χ. λευκώς, λευκυῖα, λευκός· δεδωκώς, νῖα, ός.

13) Ἡ μέτοχῃ τῆς μέσης φωνῆς ἔχει κατάληξιν -μενος, -μένη, -μενον· π. χ. λυό-μενος, λυο-μένη, λυό-μενον· διδό-μενος, -μένη, -μενον.

14) Τὸ σ τῶν καταλήξεων σαι καὶ σο μεταξὺ δύο φωνέντων ἀπαντῶν ἀποβάλλεται καὶ οἱ διεστῶτες φθόγγοι, ὅπου εἶναι δυνατὴ συναίρεσις, συναίρουνται· π. χ. λύη (καὶ λύει) (ἐκ τοῦ λύεσαι), ὑποτ. λύη (ἐκ τοῦ λύησαι), ἐλύου, ἐλύσω (ἐκ τοῦ ἐλύεσο, ἐλύσασο). Ἀλλὰ λύοιο, λύσαιο (ἐκ τοῦ λύοισο, λύσαισο).

ΣΗΜ. 1. Τὸ βούλομαι, οἶομαι καὶ ὄρω (ῥ. ὀπ-) ἔχουσι μόνον τὸν τύπον βούλει, οἶει, ὄφει.

ΣΗΜ. 2. Τὸ σ τῶν καταλήξεων σαι καὶ σο δὲν ἀποβάλλεται α') ἐν τῷ παρακειμένῳ καὶ ὑπερσυντελικῷ, οἶον ἐλέυσαι, ἐλέυσο· β') ἐν τῇ ὀριστικῇ καὶ τῇ προστακτικῇ τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τῷ παρατατικῷ τῶν εἰς μι· οἶον τίθε-σαι, τίθεσο, ἐτίθεσο· γ') ἐν τῇ ὀριστ. τοῦ ἀόρ. β' τοῦ ἴεμαι· εἶσο.

ΣΗΜ. 3. Τὸ δύναμαι καὶ ἐπίσταμαι ἔχουσι παρατατικὸν ἐδύναω, ἠπίστω· τὸ δὲ ἐπίσταμαι ἔχει καὶ προστακτικὴν ἐπίστω.

Χρόνοι	ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ
Ἑνεστώτ.	λύω, λύεις, λύει λύετε-τον, λύετε-τον λύσο-μεν, λύετε-τε, λύου-σι(ν)	λύω, λύης, λύῃ λύῃ-τον, λύῃ-τον λύσο-μεν, λύῃ-τε, λύω-σι(ν)	λύοι-μι, λύοι-ς, λύοι λύοι-τον, λύοι-την λύοι-μεν, λύοι-τε, λύοι-εν
Παρεστώτ.	ἔλυο-ν, ἔλυε-ς, ἔλυε ἔλύετε-τον, ἔλύετε-την ἔλύσο-μεν, ἔλύετε-τε, ἔλυο-ν		
Μέλλον	λύσω, λύσεις, λύσει λύσετε-τον, λύσετε-τον λύσο-μεν, σε-τε, σουσι(ν)		λύσοι-μι, λύσοι-ς, λύσοι λύσοι-τον, λύσοι-την λύσοι-μεν, -τε, λύσοι-εν
Ἀφ' α'.	ἔλυσα, ἔλυσα-ς, ἔλυσε ἔλύσα-τον, ἔλυσα-την ἔλύσα-μεν, σα-τε, ἔλυσα-ν	λύσω, λύσης, λύσῃ λύσῃ-τον, λύσῃ-τον λύσω-μεν, σῃ-τε, σω-σι(ν)	λύσαι-μι, λύσαι-ς, λύσαι λύσαι-τον, λύσαι-την λύσαι-μεν, -τε, λύσαι-εν
Παρεκείμ.	λελύκα, α-ς, ε λελύκα-τον, α-τον λελύκα-μεν, α-τε, α-σι(ν)	λελύκω, λελύκης, λελύκῃ λελύκῃ-τον, ἡ-τον λελύκω-μεν ἡ-τε, ω-σι(ν) καὶ λελυκώς ὦ κτλ.	λελύκοι-μι, οἰ-ς, οἰ λελύκοι-τον, οἰ-την λελύκοι-μεν, -τε, ἐν καὶ λελυκώς εἶην κτλ.
Ἑνεργητ.	ἔλελύκει-ν εἰ-ς, εἰ ἔλελύκει-τον, εἰ-την ἔλελύκει-μεν, εἰ-τε, ε-σαν		
Ἑτ. μέλλον	λελυκώς ἔσομαι, ἔσει, ἔσται λελυκότε ἔσεσθον, ἔσεσθον λελυκότες ἐσόμεθα, ἔσεσθε, ἔσονται		λελυκώς ἐσοίμην, ἔσοιο, ἔσοιτο λελυκότε ἐσοίσθον, ἐσοίσθη λελυκότες ἐσοίμεθα, ἔσοι- σθε, ἔσοιντε

ΣΗΜ. Ἡ δυνητικὴ ἔγκλισις τοῦ μὲν παρελθόντος ἐκφέρεται καθ' ἱστορικὸν χρόνον τῆς ὀριστικῆς μετὰ τοῦ ἄν π. χ. ἔλυον ἄν, ἔλυσα ἄν, ἐλελύκειν ἄν τοῦ δὲ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος ἐκφέρεται κατ' ἐνεστώτα, ἀόριστον καὶ παρὰ κείμενον τῆς εὐκτ. μετὰ τοῦ ἄν π. χ. λύοιμι ἄν, λύσαιμι ἄν, λελύκοιμι ἄν.

ΤΩΝ ΕΙΣ -Ω ΙΔΙΑ:

ΕΙΣ -Ω ΒΑΡΥΤΟΝΩΝ

ὄωνῃ

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ	ΜΕΤΟΧΗ
λύε, λυέ-τω λύε-τον, λυέ-των λύε-τε, λυό-ντων καὶ [λυέ-τωσαν]	λύειν	λύων λύουσα λύον
	λύσειν	λύσων λύσουσα λύσον
λύσον, λυσά-τω λύσα-τον, λυσά-των λύσα-τε, λυσά-ντων καὶ [λυ- [σά-τωσαν]	λύσαι	λύσας λύσασα λύσαν
λελυκός ἔσθι, ἔστω λελυκότε ἔστων, ἔστω λελυκότες ἔσθε, ἔστων καὶ [ἔστωσαν]	λελυκέναι	λελυκός λελυκυία λελυκός.

Χρόνοι	ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ
Ενεστώς	λύο-μαι, ει (η), ε-ται ε-σθον, ε-σθον λύο-μεθα, ε-σθε, ο-νται	λύω-μαι, η, η-ται η-σθον, η-σθον ώ-μεθα, η-σθε, ω-νται	λυοί-μην, οι-ο, οι-το οι-σθον, οι-σθην οί-μεθα, οι-σθε, οι-ντο
Παρεντατ.	ἐλύο-μην, ου, ε-το ε-σθον, ἐ-σθην ὀ-μεθα, ε-σθε, ο-ντο		
Μέσ. μέλ. α'	λύσο-μαι, ει (η), ε-ται ε-σθον, ε-σθον ὀ-μεθα, ε-σθε, ο-νται		λυσοί-μην, οι-ο, οι-το οι-σθον, οι-σθην οί-μεθα, οι-σθε, οι-ντο
Μέσ. άόρ. α'	ἐλυσά-μην, ω, α-το α-σθον, ἄ-σθην ἄ-μεθα, α-σθε, α-ντο	λύσα-μαι, η, -η-ται η-σθον, η-σθον ὀ-μεθα, η-σθε, ω-νται	λυσαί-μην, αι-ο, αι-το αι-σθον, αἰ-σθην αἰ-μεθα, αι-σθε, αι-ντο
Παθ. μέλ. α'	λυθήσο-μαι, ει (η), ε-ται ε-σθον, ε-σθον ὀ-μεθα, ε-σθε ο-νται		λυθησοί-μην, οι-ο, οι-το οι-σθον, οι-σθην οί-μεθα, οι-σθε, οι-ντο
Παθ. άόρ. α'	ἐλύθη-ν, η-ς, η η-τον, ἤ-την η-μεν, η-τε, η-σαν	λυθῶ, ἦς, ἦ ἦ-τον, ἦ-τον ῶ-μεν, ἦ-τε, ῶ-αι(ν)	λυθείη-ν, εἶη-ς, εἶη εἶη-τον εἶτον, εἶη-την εἶτην εἶη-μεν εἶμεν, εἶη-τε εἶτε εἶη-σαν εἶσαν
Παρακείμε.	ἔλυο-μαι, -σαι, -ται -σθον, -σθον -μεθα, -σθε, -νται	λελυ-μένος ὦ, ἦς, ἦ λελυ-μένω ἦτον, ἦτον λελυ-μένοι ὦμεν, ἦτε, ὦσι(ν)	λελυ-μένος εἶην, εἶης, εἶη λελυ-μένω εἶητον, εἶτην λελυ-μένοι εἶημεν, εἶημεν εἶητε εἶτε, εἶησαν εἶσαν
Ἐπερσυντ.	ἐλυλύ-μην, -σο, -το -σθον, ὕ-σθην -μεθα, -σθε, -ντο		
Τετ. μέλλον	λελύσο-μαι, ει (η), ε-ται ε-σθον, ε-σθον ὀ-μεθα, ε-σθε, ο-νται		

ΣΗΜ. Περί τῆς δυνατικῆς ἐγκλίσεως ἰδὲ § 298, ση.μ.

ώνη

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ	ΜΕΤΟΧΗ
λύου, λυέ-σθω λυέ-σθον, λυέ-σθων λυέ-σθε, έ-σθων και [λυέ-σθωσαν]	λύε-σθαι	λυό-μενος, η, ον
	λύσε-σθαι	λυσό-μενος, η, ον
λύσαι, λυσά-σθω λύσα-σθον, λυσά-σθων λύσα-σθε, ά-σθων και [ά-σθωσαν]	λύσα-σθαι	λυσά-μενος, η, ον
	λυθήσε-σθαι	λυθησό-μενος, η, ον
λύθη-τι, λυθή-τω λύθη-τον, λυθή-των λύθη-τε, έ-ντων και [λυθή-τωσαν]	λυθή-ναι	λυθείς, είσα, έν
λέλυ-σο, λελύ-σθω λέλυ-σθον, λελύ-σθων λέλυ-σθε, ύ-σθων και [ύ-σθωσαν]	λελύ-σθαι	λελυ-μένος, η, ον
	[λελύσε-σθαι]	[λελυσόμενος, η, ον].

999

Παράδειγμα τοῦ ὀνηρημένου μέλλοντος τῆς ἐνεργητικῆς
καὶ τῆς μέσης φωνῆς καὶ τοῦ παθητ. μέλλοντος β'

§ 300.

Χρόσι	Ἀριθ.	πρόσωπ	ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ	ΑΠΑΡΕΜΦ.	ΜΕΤΟΧΗ
Ἐνεργητικὸς μέλλον	Ἐνικ.	1	κρινῶ	κρινοίμι καὶ οἶην	κρινεῖν	κρινῶν κρινούσα κρινούν
		2	κρινεῖς	κρινοῖς καὶ οἶης		
		3	κρινεῖ	κρινοῖ καὶ οἶη		
	Δουκ.	2	κρινεῖτον	κρινοῖτον	V	V
		3	κρινεῖτον	κρινοῖτην		
		4	κρινοῦμεν	κρινοῖμεν		
	Πληθ.	1	κρινεῖτε	κρινοῖτε	V	V
		2	κρινεῖτε	κρινοῖτε		
		3	κρινούσι(ν)	κρινοῖεν		
Μέσος μέλλον	Ἐνικ.	1	νεμοῦμαι	νεμοίμην	νεμεῖσθαι	νεμούμενος νεμουμένη νεμούμενον
		2	νεμεῖ (ῆ)	νεμοῖο		
		3	νεμεῖται	νεμοῖτο		
	Δουκ.	2	νεμεῖσθον	νεμοῖσθον	V	V
		3	νεμεῖσθον	νεμοῖσθην		
		4	νεμούμεθα	νεμοῖμεθα		
	Πληθ.	1	νεμεῖσθε	νεμοῖσθε	V	V
		2	νεμεῖσθε	νεμοῖσθε		
		3	νεμοῦνται	νεμοῖντο		
Παθητικὸς μέλλον β'	Ἐνικ.	1	τραπήσομαι	τραπήσοίμην	τραπήσεσθαι	τραπησόμενος τραπησομένη τραπησόμενον
		2	τραπήσει (ῆ)	τραπήσοιο		
		3	τραπήσεται	τραπήσοιτο		
	Δουκ.	2	τραπήσεσθον	τραπήσοισθον	V	V
		3	τραπήσεσθον	τραπησοίσθην		
		4	τραπησόμεθα	τραπησοίμεθα		
	Πληθ.	1	τραπήσεσθε	τραπήσοισθε	V	V
		2	τραπήσεσθε	τραπήσοισθε		
		3	τραπήσονται	τραπήσοιντο		

Παράδειγμα τοῦ ἐνεργητικοῦ, τοῦ μέδου καὶ τοῦ παθητικοῦ ἁορίδτου 6'

301.

Χρόνοι	Ἀριθ.	πρῶσπ	ΟΡΙΣΤ.	ΥΠΟΤ.	ΕΥΚΤ.	ΠΡΟΣΤ.	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧ.
Ἐνεργητικὸς ἁορίστ. β'	Ἐνικ.	1	ἔλιπον	λίπω	λίπομι		λιπεῖν	λιπὼν λιπούσα λιπὼν
		2	ἔλιπες	λίπη	λίποις	λίπε		
		3	ἔλιπε(ν)	λίπη	λίποι	λιπέτω		
	Δουξ.	2	ἔλίπετον	λίπητον	λίποιτον	λίπετον	λιπέτων	
		3	ἔλιπέτην	λίπητον	λίποιτην	λιπέτων		
	Πληθ.	1	ἔλιπομεν	λίπομεν	λίπομεν			
		2	ἔλιπετε	λίπητε	λίποιτε	λίπετε	λίπόντων καὶ [λιπέτωσαν]	
		3	ἔλιπον	λίπωσιν	λίποιεν			
	Μέσος ἁορίστος β'	Ἐνικ.	1	ἐλίπομην	λίπομαι	λιποίμην		λιπέσθαι
2			ἐλίπου	λίπη	λίποιο	λιποῦ		
3			ἐλίπετο	λίπηται	λίποιο	λιπέσθω		
Δουξ.		2	ἐλίπεσθον	λίπησθον	λίποισθον	λίπεσθον	λιπέσθων	
		3	ἐλίπεσθην	λίπησθον	λιποίσθην	λιπέσθων		
Πληθ.		1	ἐλίπομεθα	λιπόμεθα	λιποίμεθα			
		2	ἐλίπεσθε	λίπησθε	λίποισθε	λίπεσθε	λιπέσθων καὶ [λιπέσθωσαν]	
		3	ἐλίποντο	λίπωνται	λίποιντο			
Παθητικὸς ἁορίστ. β'		Ἐνικ.	1	ἐτράπην	τραπῶ	τραπίην		τραπήναι
	2		ἐτράπης	τραπῆς	τραπέης	τράπηθι		
	3		ἐτράπη	τραπή	τραπέη	τραπήτω		
	Δουξ.	2	ἐτράπητον	τραπήτον	τραπέιτον	τράπητον	τραπήτων	
		3	ἐτραπήτην	τραπήτον	τραπέιτην	τραπήτων		
	Πληθ.	1	ἐτράπημεν	τραπῶμεν	τραπέιμεν			
		2	ἐτράπητε	τραπήτε	τραπέιτε	τράπητε	τραπέντων καὶ [τραπή- τωσαν]	
		3	ἐτράπησαν	τραπῶσι	τραπέεν			

ωαυ ἕδον

Παραδείγματα τοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ ὑπερδυντελικού
τῆς μέσης φωνῆς τῶν ἀφωνολύκτων, τῶν ἐνθινολύκτων καὶ
τῶν ὑγρολύκτων ῥημάτων

§ 302.

	ΟΡΙΣΤ. ΠΑΡΑΚ.	ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛ.	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ καὶ ΜΕΤΟΧΗ
θεῖμα πρῶν-	πέπραχ-μαι πέπραχ-σαι πέπραχ-ται πέπραχ-θον πέπραχ-θον πέπραχ-μεθα πέπραχ-θε πέπραχ-μένοι εἰσι(ν)	ἐπεπράχ-μην ἐπέπραχ-σο ἐπέπραχ-το ἐπέπραχ-θον ἐπέπραχ-θην ἐπέπραχ-μεθα ἐπέπραχ-θε πέπραχ-μένοι ἦσαν	πέπραχ-σο πέπραχ-θω πέπραχ-θον πέπραχ-θων πέπραχ-θε πέπραχ-θων [-θωσαν]	πεπραχ-θαι πεπραχ-μένος πεπραχ-μένη πεπραχ-μένον
θεῖμα γράφ-	γέγραμ-μαι γέγραψ-αι γέγραπ-ται γέγραφ-θον γέγραφ-θον γεγράμ-μεθα γέγραφ-θε γεγραμ-μένοι εἰσι(ν)	ἐγεγράμ-μην ἐγέγραψ-ο ἐγέγραπ-το ἐγέγραφ-θον ἐγεγράμ-θην ἐγεγράμ-μεθα ἐγέγραφ-θε γεγραμ-μένοι ἦσαν	γέγραψ-ο γεγράφ-θω γέγραφ-θον γεγράφ-θων γέγραφ-θε γεγράφ-θων [-θωσαν]	γεγράφ-θαι γεγραμ-μένος γεγραμ-μένη γεγραμ-μένον
θεῖμα πείθ-	πέπεισ-μαι πέπεισ-σαι πέπεισ-ται πέπεισ-θον πέπεισ-θον πέπεισ-μεθα πέπεισ-θε πέπεισ-μένοι εἰσι(ν)	ἐπέπεισ-μην ἐπέπεισ-σο ἐπέπεισ-το ἐπέπεισ-θον ἐπέπεισ-θην ἐπέπεισ-μεθα ἐπέπεισ-θε πέπεισ-μένοι ἦσαν	πέπεισ-σο πέπεισ-θω πέπεισ-θον πέπεισ-θων πέπεισ-θε πέπεισ-θων [-θωσαν]	πεπεισ-θαι πεπεισ-μένος πεπεισ-μένη πεπεισ-μένον
θεῖμα ἄγγελ-	ἤγγελ-μαι ἤγγελ-σαι ἤγγελ-ται ἤγγελ-θον ἤγγελ-θον ἤγγέλ-μεθα ἤγγελ-θε ἤγγελ-μένοι εἰσι(ν)	ἤγγέλ-μην ἤγγελ-σο ἤγγελ-το ἤγγελ-θον ἤγγέλ-θην ἤγγέλ-μεθα ἤγγελ-θε ἤγγελ-μένοι ἦσαν	ἤγγελ-σο ἤγγέλ-θω ἤγγελ-θον ἤγγέλ-θων ἤγγελ-θε ἤγγέλ-θων [-θωσαν]	ἤγγέλ-θαι ἤγγελ-μένος ἤγγελ-μένη ἤγγελ-μένον
θεῖμα φαν-	πέφαν-μαι πέφαν-σαι πέφαν-ται πέφαν-θον πέφαν-θον πέφασ-μεθα πέφαν-θε πέφασ-μένοι εἰσι(ν)	ἐπέφασ-μην ἐπέφαν-σο ἐπέφαν-το ἐπέφαν-θον ἐπέφασ-θην ἐπέφασ-μεθα ἐπέφαν-θε πέφασ-μένοι ἦσαν	πέφαν-σο πέφάν-θω πέφαν-θον πέφάν-θων πέφαν-θε πέφάν-θων [-θωσαν]	πεφάν-θαι πέφασ-μένος πέφασ-μένη πέφασ-μένον.

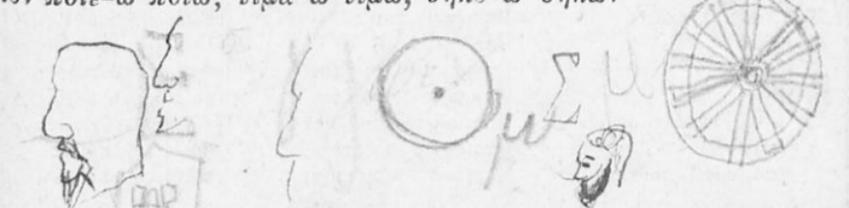
ΣΗΜ. Ἴδὲ § 75 καὶ ἐξῆς.

Β' ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΩΝ

§ 303. Τὰ φωνηεντόληκτα εἰς τὴν ῥήματα τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα α, ο ἐν τῷ ἐνεστώτι καὶ τῷ παρατατικῷ καὶ τῶν δύο φωνῶν συναϊροῦσιν αὐτὸν μετὰ τῶν θεματικῶν φωνηέντων ἢ τῶν συνηρημένων θεματικῶν καὶ ἐγκλιτικῶν φωνηέντων· δι' ὅ συνηρημένα λέγονται.

§ 304. Τὰ συνηρημένα ῥήματα λέγονται καὶ περισπώμενα.

§ 405. Τὰ συνηρημένα ῥήματα κατὰ τὸν χαρακτῆρα εἶναι τριῶν τάξεων. Ἡ πρώτη τάξις ἔχει χαρακτῆρα ε, ἡ δευτέρα α καὶ ἡ τρίτη οἷον ποιέ-ω ποιῶ, τιμά-ω τιμῶ, δηλό-ω δηλῶ.

Α	Β	Γ	Δ	Ε	Ζ	Η	Θ
Ι	Κ	Λ	Μ				
				Σ			

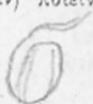
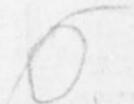
Χρόνοι	ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΗ
Ἐνεστώσ	(ποιέω) ποιῶ (ποιεῖς) ποιεῖς (ποιεῖ) ποιεῖ (ποιέτον) ποιεῖτον (ποιέετον) ποιεῖετον (ποιέομεν) ποιούμεν (ποιέετε) ποιείτε (ποιέουσι) ποιούσι(ν)	(ποιέω) ποιῶ (ποιέης) ποιῆς (ποιέη) ποιῆ (ποιέητον) ποιῆτον (ποιέητον) ποιῆτον (ποιέωμεν) ποιῶμεν (ποιέητε) ποιῆτε (ποιέωσι) ποιῶσι(ν)	Κοινῆ (ποιόομαι) ποιόομαι (ποιόοις) ποιόοις (ποιόοι) ποιόοι (ποιόοιτον) ποιόοιτον (ποιόοιτην) ποιόοιτην (ποιόοιμεν) ποιόοιμεν (ποιόοιτε) ποιόοιτε (ποιόοιεν) ποιόοιεν
Παρατατικός	(ἐποίηον) ἐποίουν (ἐποίηες) ἐποίηεις (ἐποίηε) ἐποίηει (ἐποιέετον) ἐποιεῖτον (ἐποιεῖτην) ἐποιεῖτην (ἐποιέομεν) ἐποιούμεν (ἐποιέετε) ἐποιείτε (ἐποίηον) ἐποίουν		
Ἐνεστώσ	(ποιέομαι) ποιούμαι (ποιέει) (ῆ) ποιεῖ (ῆ) (ποιέεται) ποιεῖται (ποιέεσθον) ποιεῖσθον (ποιέεσθον) ποιεῖσθον (ποιεώμεθα) ποιούμεθα (ποιέεσθε) ποιεῖσθε (ποιέονται) ποιοῦνται	(ποιέωμαι) ποιῶμαι (ποιέη) ποιῆ (ποιέηται) ποιῆται (ποιέησθον) ποιῆσθον (ποιέησθον) ποιῆσθον (ποιεώμεθα) ποιῶμεθα (ποιέησθε) ποιῆσθε (ποιέωνται) ποιῶνται	(ποιεοίμην) ποιοίμην (ποιεοίοι) ποιοίοι (ποιεοίτοι) ποιοίτοι (ποιεοίσθον) ποιοίσθον (ποιεοίσθην) ποιοίσθην (ποιεοίμεθα) ποιοίμεθα (ποιεοίσθε) ποιεῖσθε (ποιεοίντο) ποιοίντο
Παρατατικός	(ἐποιέομην) ἐποιόμην (ἐποιέου) ἐποιού (ἐποιέετο) ἐποιεῖτο (ἐποιέεσθον) ἐποιεῖσθον (ἐποιεῖσθην) ἐποιεῖσθην (ἐποιεώμεθα) ἐποιούμεθα (ἐποιέεσθε) ἐποιεῖσθε (ἐποιέοντο) ἐποιούντο		

Μέσος

ΕΙΣ -Ω ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΩΝ

ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΩΝ

ωνή

ΚΗ	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	ΑΠΑΡΕΜΦ.	ΜΕΤΟΧΗ
<p>Ἄττικῆ</p> <p>(ποιεῖν) ποιεῖν (ποιεῖς) ποιεῖς (ποιεῖ) ποιεῖ</p>	<p>(ποιεῖ) ποιεῖ (ποιεῖτω) ποιεῖτω (ποιεῖτον) ποιεῖτον (ποιεῖτων) ποιεῖτων</p> <p>(ποιεῖτε) ποιεῖτε (ποιεόντων) ποιούντων καὶ (ποιεῖωσαν) [ποιεῖωσαν]</p>	<p>(ποιεῖν) ποιεῖν</p> 	<p>(ποιέων) ποιῶν (ποιέουσα) ποιούσα (ποιέον) ποιούν</p>
<p>ωνή</p>			
<p>ωνή</p>	<p>(ποιεῖν) ποιεῖν (ποιεῖσθαι) ποιεῖσθαι (ποιεῖσθον) ποιεῖσθον (ποιεῖσθων) ποιεῖσθων</p> <p>(ποιεῖσθε) ποιεῖσθε (ποιεῖσθων) ποιεῖσθων καὶ (ποιεῖσθωσαν) [ποιεῖσθωσαν]</p>	<p>(ποιεῖσθαι) ποιεῖσθαι</p>	<p>(ποιεόμενος) ποιούμενος (ποιεομένη) ποιουμένη (ποιεόμενον) ποιούμενον</p>

§ 307.

Β' ΤΑΞΙΣ ΤΩΝ

'Ενεργητική

Χρόνοι	ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΗ
			Κοινή
'Ενεστώς	(τιμάω) τιμῶ (τιμάεις) τιμάς (τιμάει) τιμά (τιμάετον) τιμάτον (τιμάετον) τιμάτον (τιμάομεν) τιμῶμεν (τιμάετε) τιμάτε (τιμάοσι) τιμῶσι(ν)	(τιμάω) τιμῶ (τιμάης) τιμάς (τιμάῃ) τιμά (τιμάητον) τιμάτον (τιμάητον) τιμάτον (τιμάωμεν) τιμῶμεν (τιμάητε) τιμάτε (τιμάωσι) τιμῶσι(ν)	(τιμάομι) τιμῶμι (τιμάοις) τιμάς (τιμάοι) τιμῶ (τιμάοιτον) τιμῶτον (τιμάοιτην) τιμῶτην (τιμάοιμεν) τιμῶμεν (τιμάοιτε) τιμάτε (τιμάοιεν) τιμῶεν
Παρατατικός	(ἐτίμαον) ἐτίμων (ἐτίμαες) ἐτίμας (ἐτίμαε) ἐτίμα (ἐτιμάετον) ἐτιμάτον (ἐτιμαέτην) ἐτιμάτην (ἐτιμάομεν) ἐτιμῶμεν (ἐτιμάετε) ἐτιμάτε (ἐτίμαον) ἐτίμων		
			Μέση
'Ενεστώς	(τιμάομαι) τιμῶμαι (τιμάει) (ῆ) τιμά (τιμάεται) τιμάται (τιμάεσθον) τιμάσθον (τιμάεσθον) τιμάσθον (τιμάόμεθα) τιμῶμεθα (τιμάεσθε) τιμάσθε (τιμάονται) τιμῶνται	(τιμάομαι) τιμῶμαι (τιμάῃ) τιμά (τιμάηται) τιμάται (τιμάησθον) τιμάσθον (τιμάησθον) τιμάσθον (τιμάόμεθα) τιμῶμεθα (τιμάησθε) τιμάσθε (τιμάονται) τιμῶνται	(τιμάοιμην) τιμῶμην (τιμάοι) τιμῶ (τιμάοιτο) τιμῶτο (τιμάοισθον) τιμῶσθον (τιμάοισθην) τιμῶσθην (τιμάοιμεθα) τιμῶμεθα (τιμάοισθε) τιμῶσθε (τιμάοιντο) τιμῶντο
Παρατατικός	(ἐτιμάομην) ἐτιμῶμην (ἐτιμάου) ἐτιμῶ (ἐτιμάετο) ἐτιμάτο (ἐτιμάεσθον) ἐτιμάσθον (ἐτιμάέσθην) ἐτιμάσθην (ἐτιμάόμεθα) ἐτιμῶμεθα (ἐτιμάεσθε) ἐτιμάσθε (ἐτιμάοντο) ἐτιμῶντο		

ΕΥΝΗΡΗΜΕΝΩΝ

ωνὴ

	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	ΑΠΑΡΕΜΦ.	ΜΕΤΟΧΗ
Ἀττική	<p>(τιμάειν) τιμάειν (τιμάω) τιμάω (τιμάω) τιμάω (τιμάω) τιμάω</p> <p>(τιμάετε) τιμάετε (τιμάοντων) τιμάοντων καὶ (τιμάετωσαν) [τιμάτωσαν]</p>	(τιμάειν) τιμᾶν	<p>(τιμάων) τιμῶν (τιμάουσα) τιμῶσα (τιμάον) τιμῶν</p>
ωνὴ	<p>(τιμάου) τιμῶ (τιμάεσθω) τιμάεσθω (τιμάεσθον) τιμάεσθον (τιμάεσθων) τιμάεσθων</p> <p>(τιμάεσθε) τιμάεσθε (τιμάεσθων) τιμάεσθων καὶ (τιμάεσθωσαν) [τιμάεσθωσαν]</p>	(τιμάεσθαι) τιμάεσθαι	<p>(τιμάμενος) τιμώμενος (τιμασμένη) τιμωμένη (τιμαόμενον) τιμώμενον</p>

§ 308.

Γ' ΤΑΞΙΣ ΤΩΝ

'Ενεργητικὴ

Χρόνοι	ΟΡ ΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΗ
			Κοινὴ
Ἑνεστώσ	(δηλόω) δηλῶ (δηλόεις) δηλοῖς (δηλόει) δηλοῖ (δηλόετον) δηλοῦτον (δηλόετον) δηλοῦσθον (δηλόομεν) δηλοῦμεν (δηλόεσθε) δηλοῦσθε (δηλόουσι) δηλοῦσιν	(δηλόω) δηλῶ (δηλόης) δηλοῖς (δηλόη) δηλοῖ (δηλόητον) δηλώτων (δηλόημεν) δηλώμεν (δηλόωμεν) δηλώμεν (δηλόητε) δηλώτε (δηλόωσι) δηλώσιν	(δηλόομαι) δηλοῖμαι (δηλόεις) δηλοῖς (δηλόοι) δηλοῖ (δηλόετον) δηλοῖτον (δηλοοίτην) δηλοῖτην (δηλόομεν) δηλοῖμεν (δηλόετε) δηλοῖτε (δηλόειν) δηλοῖεν
Παρατατικός	(ἐδήλων) ἐδήλουν (ἐδήλοες) ἐδήλους (ἐδήλοε) ἐδήλου (ἐδηλόετον) ἐδηλοῦτον (ἐδηλοέτην) ἐδηλοῦτην (ἐδηλόομεν) ἐδηλοῦμεν (ἐδηλόεσθε) ἐδηλοῦσθε (ἐδήλων) ἐδήλουν		
			Μέση
Ἑνεστώσ	(δηλόομαι) δηλοῦμαι (δηλόει) (η) δηλοῖ (δηλόεσθαι) δηλοῦσθαι (δηλόεσθον) δηλοῦσθον (δηλόεσθον) δηλοῦσθον (δηλοοῦμεθα) δηλοῦμεθα (δηλόεσθε) δηλοῦσθε (δηλούνται) δηλοῦνται	(δηλόωμαι) δηλώμαι (δηλόη) δηλοῖ (δηλόηται) δηλώται (δηλόησθον) δηλώσθον (δηλόησθον) δηλώσθον (δηλοῦμεθα) δηλώμεθα (δηλόησθε) δηλώσθε (δηλόωνται) δηλώνται	(δηλοοίμην) δηλοῖμην (δηλόοιτο) δηλοῖτο (δηλόοιτο) δηλοῖτο (δηλόεσθον) δηλοῖσθον (δηλοοίστην) δηλοῖστην (δηλοοίμεθα) δηλοῖμεθα (δηλοοίσθε) δηλοῖσθε (δηλόοιντο) δηλοῖντο
Παρατατικός	(ἐδηλοοίμην) ἐδηλοῖμην (ἐδηλόοι) ἐδηλοῖ (ἐδηλόετο) ἐδηλοῦτο (ἐδηλόεσθον) ἐδηλοῦσθον (ἐδηλοέσθην) ἐδηλοῦσθην (ἐδηλοοίμεθα) ἐδηλοῖμεθα (ἐδηλόεσθε) ἐδηλοῦσθε (ἐδηλόοντο) ἐδηλοῦντο		

ΕΝΝΗΙΡΗΜΕΝΩΝ

ωνή

OM

<p>Ἄττικὴ</p> <p>λοσίην) δηλοίην λοσίης) δηλοίης λοίη) δηλοίη</p> <p>(δηλόειν) δηλοῦν</p> <p>(δηλόων) δηλῶν (δηλόουσα) ὀηλοῦσα (δηλόον) ὀηλοῦν</p>	<p>(δηλόειν) δηλοῦν</p> <p>(δηλόετε) δηλοῦτε (δηλοέντων) δηλούντων καί (δηλοέτων) [δηλούτων]</p>	
<p>(δηλόου) δηλοῦ (δηλοέσθω) δηλούσθω (δηλοέσθων) δηλοῦσθων (δηλοέσθων) δηλούσθων</p> <p>(δηλόεσθε) δηλοῦσθε (δηλοέσθων) δηλούσθων καί (δηλοέσθωσαν) [δηλού- σθωσαν]</p>	<p>(δηλόεσθαι) δηλοῦσθαι</p>	<p>(δηλούμενος) δηλούμενος (δηλοομένη) δηλουμένη (δηλούμενον) δηλούμενον</p>

ωνή

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

§ 309. Ἡ εὐκτική τῶν συνηρημένων ῥημάτων ἐν τῷ ἐν. τοῦ ἐνεστώτος τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς πλὴν τοῦ συνήθους τύπου ἔχει καὶ τὸ Ἄττικόν μετὰ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος *ιη*.

ΣΗΜ. 1. Τὸν Ἄττικόν τύπον ἔχουσι σπανίως καὶ οἱ συνηρημένοι μέλλοντες ὡς *διαβαλοίην, κρινοίην, οἱ ὑπερσυντ. ἐκπεφευγοίην, προεληλυθοίην* καὶ ὁ ἐνεργ. ἄορ. 6' τοῦ ἔχω *σχοίην*.

ΣΗΜ. 2. Περὶ τῆς συναίρεσεως τοῦ *αιεν* καὶ *οειν* τοῦ ἀπαρεμφάτου 27, σημ. 3.

§ 310. Τὰ εἰς -εω διτύλλαθα ῥήματα συναيروῦνται μόνον, ὅπου μετὰ τὸν χαρακτήρα *ε* ὑπάρχει *ε ἢ ει*

οἷον *πλέω, πλείς, πλεῖ, πλείτον, πλείτον, πλέομεν, πλείτε, πλείουσι(ν) ὑποτ. πλέω, πλέης, πλέη κ.τ.λ.· εὐκτ. πλέοιμι, πλέοις, πλέοιμι κ.τ.λ.· προστακτ. πλεῖ, πλείτω, πλείτον, πλείτων, πλείτε, πλείουσι καὶ [πλείτωσαν]· ἀπαρ. πλεῖν μετ. πλέων, πλέουσα, πλέον· παρακτ. ἐπλεον, ἐπλείς, ἐπλεῖ, ἐπλέομεν κ.τ.λ.*

ΣΗΜ. 1. Τὸ δέω -ῶ (δένω) συναίρεται πανταχοῦ· π. χ. *συνδεῖ, δοῦμαι ὀπαρέμ. δεῖν, μετ. δῶν, ἀναδοόμενος κ.τ.λ.* Τὸ δὲ εἰσφρέω (ἄχρηστον κατ' ἐνεστώτα) συναίρει καὶ τὸ *εο* εἰς *ον*· *εἰσέφρουν, εἰσεφρούμην*.

ΣΗΜ. 2. Τοῦ λούω τὸ *υ* μετὰ τὸ τοῦ *οο* καὶ *οε* ἀπαντῶν ἀποβάλλεται καὶ τὰ φωνήεντα ταῦτα συναيروῦνται· οἷον *λούομαι λόομαι λοῦμαι, ἐλοῦμαι λοῦσθαι*.

ΣΗΜ. 3. Τὸ κάω καὶ κλάω δὲν συναيروῦνται. Τὸ δὲ οἶομαι φόμην λέγωμαι καὶ οἶμαι ῶμην.

§ 311. Τὰ ῥήματα *ζῶ (ζήω), πεινῶ (πεινήω), διψῶ (διψήω), κινῶ (κινήω), νῶ (νήω), ψῶ (ψήω), χρῶ (χρήω) καὶ χρῶμαι (χρήσσομαι)* ἀντὶ τῆς εἰς *α* καὶ *α* συναίρεσεως ἔχουσι τὴν εἰς *η* καὶ *η*, διότι ὁ χαρακτήρ αὐτῶν εἶναι *η* καὶ οὐχὶ *α*. Κλίνονται δὲ καὶ τὰ ἐξῆς παραδείγματα.

§ 312.

Ένεργητικόν			Μέσον			
Παρατατ.	Προστακτ.	Απαρέμ.	Όριστική και ύποτ. του ένεστ.	Παρατατ.	Προστακτ.	Απαρέμ.
Έζων Έζης Έζη Έζητον Έζήτην Έζώμεν Έζήτε Έζων	ζή ζήτω ζήτον ζήτων ζήτε ζώντων και [ζήτωσαν]	ζήν	χρώμαι χρή χρήται χρήσθον χρήσθον χρώμεθα χρήσθε χρώνται	Έχρώμην Έχρώ Έχρήτο Έχρήσθον Έχρήσθην Έχρώμεθα Έχρήσθε Έχρώντο	χρώ χρήσθω χρήσθον χρήσθων χρήσθε χρήσθων και [χρήσθωσαν]	χρήσθαι

ΣΗΜ. 1. Ό ένεστώς των ρημάτων κῶ, νῶ, ψῶ και χρῶ άπαντῆ παρά...

ΣΗΜ. 2. Το χρήω και χρήομαι είχαν αρχήθεν τὸ η (ē), τὰ δὲ λοιπὰ...

ΣΗΜ. 3. Τοῦ διγῶ οἱ ἄλλοι άπαντῶντες τύποι εἶναι ύποτ. διγῶ (ἐκ τοῦ...

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

Ένεστώς και παρατατικός τῆς ένεργητικῆς και τῆς μέσης φωνῆς των εις -ω ρημάτων

§ 313. Ό ένεστώς και ὁ παρατατικός τῆς ένεργητικῆς και τῆς μέσης φωνῆς των εις -ω ρημάτων σχηματίζεται ἐκ τοῦ ρηματικοῦ θεματικοῦ φωνήεντος και των προσωπικῶν καταλήξεων...

§ 314. Πάντα τὰ εις -ω ρήματα ἔχουσι κοινὸν τὸ πρόσφυμα τὸ θεματικὸν φωνῆεν) ο και ε. Πολλὰ δὲ τούτων ἐν τῷ ένεστῶτι παρατατικῷ πλὴν τοῦ πρόσφυματος τούτου λαμβάνουσι μεταξὺ ρηματικοῦ θέματος και των προσωπικῶν καταλήξεων και ἄλλο πρόσφυμα...

§ 315. Ρήματα μετὰ πρόσφυματος μόνον ο και ε εἶναι α') πάντα πρωτότυπα τὰ ἔχοντα χαρακτήρα ἄφρωνν και πρό αὐτοῦ φωνῆεν φθογγῶν ει ἢ ευ ἢ ὕγρον ἢ ἔνρινον' π. χ. πλέκω, λέγω, βοέχω, τήκω, γλύφω, πείθω, ἀλείφω, ἀμείβω, φεύγω, σπεύδω, ἄρχω,

πέμπω, τέρπω, μέλπω, σπένδω· β') τὰ ἐνρινόληκτα μένω, πέννομαι [σθένω], στένω, [βρέμω], γέμω, [δέμω], νέμω, τρέμω· γ') τὰ ὑγράληκτα δέρω, φέρω, θέλω, μέλει, [θέρω]· δ') τὰ πρωτότυπα φωνηέντωνόληκτα π. χ. πλέω, ῥέω, ξέω, [τρέω], παύω, γεύω.

§ 316. Πάντα τὰ ἄλλα πρωτότυπα καὶ παράγωγα ῥήματα πλὴν τοῦ προσφύματος ο καὶ ε λαμβάνουσι πρὸ αὐτοῦ καὶ ἕτεροπρόσφυμα. Τούτων δὲ τὰ μὲν πρωτότυπα ἀνήκουσιν εἰς ὅκτὼ τάξεις τὰ δὲ παράγωγα εἰς μίαν μόνην.

Α' Περὶ τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ τῶν πρωτοτύπων

§ 317. 1. Τάξις ἔχουσα πρόσφυμα το-, τε-. Ῥήματα εἰς -τω
Τοιαῦτα εἶναι τὸ βλάπτω, σκάπτω, ῥίπτω, κόπτω, κύπτω, σκίπτω κ.τ.λ.

ΣΗΜ. Τὸ ῥίπτω ἔχει παρατατ. καὶ ἑρρίπτουν, ἑρριπτούμην.

2) Τάξις ἔχουσα πρόσφυμα νο-, νε-. Ῥήματα εἰς -νω.

Τοιαῦτα εἶναι τὸ δάκνω, φθάνω κ.τ.λ.

3) Τάξις ἔχουσα πρόσφυμα νεο-, νεε-. Ῥήματα εἰς -νέω (νω)

Τοιαῦτα εἶναι τὸ [βυνέω -ῶ], -κυνέω (ῶ), ἰκνέομαι ἰκνούμαι ὑπισχνέομαι (οὔμαι), κ.τ.λ.

4) Τάξις ἔχουσα πρόσφυμα ανο-, ανε-. Ῥήματα εἰς -άνω.

α') Ἄνευ ν πρὸ τοῦ χαρακτῆρος.

Τοιαῦτα εἶναι τὸ βλαστάνω, ἁμαρτάνω, αἰσθάνομαι, ἀυξάνω ὀλισθάνω, ὀφλισκάνω κ.τ.λ.

ΣΗΜ. Τὸ ὀφλισκάνω λαμβάνει καὶ τὸ πρόσφυμα ισι-.

β') Μετὰ ν πρὸ τοῦ χαρακτῆρος.

Τοιαῦτα εἶναι τὸ λανθάνω (λαθ-), πυνθάνομαι (πυνθ-), τυγχάνω (τυχ-), λαμβάνω (λαβ-), μανθάνω (μαθ-) κ.τ.λ.

5) Τάξις ἔχουσα πρόσφυμα σκο-, σκε-. Ῥήματα εἰς σκω.

Τοιαῦτα εἶναι τὸ διδάσκω, βόσκω, γινώσκω, διδράσκω, βιβράσκω¹, πιπράσκω, τιτρώσκω, μεθύσκω κ.τ.λ.

¹ Τὸ βιβρώσκω κατ' ἐνεστ. εἶναι ποιητικόν· ἐν δὲ τῷ πεζῷ λόγῳ ἀπαντᾷ μόνον ὁ παρακείμεν. καὶ τὸ εἰς -τος ῥηματικόν.

6) Τάξις ἔχουσα πρόσφυμα *ισκο-*, *iske-*. Ῥήματα εἰς *-ίσκω*.
 Τοιαῦτα εἶναι τὸ *ἀλίσκομαι*, *εὐρίσκω*, *θυρήσκω* (ἀντὶ τοῦ *θυρήσκω*), *μιμνήσκω* (ἀντὶ τοῦ *μιμνη-ίσκω*) κ.τ.λ.

ΣΗΜ. Τοῦ *θυρήσκω* (ῥ. *θαν-*) τὸ α πάσχει μετάρθεσιν καὶ κατόπιν ἔκτασιν ἢ (§ 45).

7) Τάξις ἔχουσα πρόσφυμα *ιο-*, *je-*.
 Τὰ λαμβάνοντα τὸ πρόσφυμα τοῦτο ῥήματα εἶναι

α') Τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα *υ*.

Τοιαῦτα εἶναι τὸ *φύω*, *λύω*, *θύω*, *δύω* κ.τ.λ.

ΣΗΜ. Τὸ *j* μετὰ τοῦ *υ* συναιρεῖται εἰς *ῡ* π. χ. ἐκ τοῦ *φύ-jω*, *φύ-je-τε* γίνετο *φύω*, *φύ-ετε*. Ἐχουσι δὲ τὸ *υ* βραχὺ πανταχοῦ τὸ *ἀνώω*, *ἀρύω*, (καὶ *ἀνώτω*, *ἀρύτω*), *βρύω*, τὸ θέμα ἔλκυ- τοῦ ἔλκω, *μεθύω*, *πύω*· περὶ δὲ τοῦ *λύω*, *θύω* καὶ *δύω* ἰδὲ § 367.

β') Τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα *F*.

Τοιαῦτα εἶναι τὸ [*δαίω*], *καίω*, *κλαίω* κ.τ.λ.

ΣΗΜ. Τὸ *F* μετὰ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται, τὸ δὲ *j* μετὰ τοῦ α συναιρεῖται εἰς *αῑ* π. χ. ἐκ τοῦ *κάF-jω*, *κλάF-jω*, *κλάF-jo-μεν* ἐγένετο *καίω*, *κλαίω*, *κλαίμεν*.

γ') Τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα *ρ*.

Τοιαῦτα εἶναι τὸ *ἀσπαίρω*, *χαίρω*, *κείρω*, *φθείρω*, *ἀγείρω*, *ἐγείρω*, *φύρω*, *ὀδύρομαι* κ.τ.λ.

ΣΗΜ. Τὸ *j* μετὰ μὲν τοῦ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος α συναιρεῖται εἰς *αῑ* οἷον *κλά-jω χαίρω*· ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς ἀφομοιοῦται πρὸς τὸ *ρ* καὶ κατόπιν γίνεται ἀπλοποίησις τοῦ *ρρ* εἰς *ρ* καὶ ἀναπληρωματικὴ ἔκτασις τοῦ *ε* εἰς *ει* καὶ τοῦ *ῡ* εἰς *ῡ* π. χ. *φθέρ-jω φθέρρω φθείρω*, *φύρ-je-τε φύρρετε*. Τοιοῦτον εἶναι καὶ τὸ *ὀφέλ-jω ὀφέλλω ὀφέλω*.

δ') Τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα *λ*.

Τοιαῦτα εἶναι τὸ *βάλλω*, *πάλλω*, *θάλλω*, *ψάλλω*, *ἄλλομαι*, *στέλλω*, *κλάλλω* κ.τ.λ.

ΣΗΜ. Τὸ *j* ἀφομοιοῦται πρὸς τὸ *λ* π. χ. *βάλ-jω βάλλω*.

ε') Τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα *ν*.

Τοιαῦτα εἶναι τὸ *φαίνω*, *ραίνω*, *βαίνω*, *κτείνω*, *τείνω*, *κλίνω*, *πλύνω*, *τίνω* *φθίνω*, κ.τ.λ.

ΣΗΜ. 1. Τὸ *j* μετὰ μὲν τοῦ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος α συναιρεῖται εἰς *αῑ* π. χ. *φάν-jo-μεν φαίνομεν*· ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς ἀφομοιοῦται πρὸς τὸ *ν*, τὸ δὲ ἀπλοποιεῖται εἰς *ν* καὶ ἐκτείνεται ἀναπληρωματικῶς τὸ μὲν *ε* εἰς *ει*, τὸ *ῡ* εἰς *ῡ* καὶ *ῑ* καὶ *ῡ* π. χ. *τέν-jω τένω* *τείνω*· *κλίν-jω κλίνω* *κλίνω*.

ΣΗΜ. 2. Τὸ κλίνω, κρίνω, πίνω καὶ πλύνω ἔχουσι ῥίζαν κλι-, κρι-, πι- πλυ- διὸ λαμβάνουσι καὶ τὸ πρόσφωνα ν μετὰ τοῦ j· κρι'-νῶ κρι'νω, πλυ'-νῶ πλυ'νω κ.τ.λ.

ς') Τὰ ἔχοντα χαρακτηῖρα οὐρανισκόφωνον ἢ ὀδοντόφωνον.

Τοιαῦτα εἶναι τὸ ὀρύσσω, πλήσσω, πτύσσω, [ἀράσσω, αἰμάσσω] στιζώ, σφάζω], γρύζω, ἐρέσσω, φράζω κ.τ.λ.

ΣΗΜ. 1. Τὸ j μετὰ προηγουμένου κ, χ, θ, τ γίνεται σσ (ττ), μετὰ δὲ προηγ. θ γίνεται ξ, μετὰ δὲ προηγ. γ γίνεται σσ (ττ) ἢ ζ π. χ. φρίκ-ῶ φρίσσω, ταραχ-ῶ ταρασσω, κορυθ-ῶ [κορύσσω], ἐρέτ-ῶ ἐρέσσω, φράδ-ῶ φράζω, σφαγ-ῶ [σφάζω] καὶ σφάττω, πλήγ-ῶ πλήσσω.

ΣΗΜ. 2. Τὸ σαλπίζω καὶ κλάζω ἔχουσι θέμα λῆγον εἰς γγ· τὸ κίζω ῥίζαν κιβ-, ἐξ ἧς κίβω· τὸ δὲ ἀράζω, βασιάζω καὶ νυστάζω ἔχουσι θ καὶ χαρακτηῖρα¹.

8) Τάξις ἔχουσα πρόσφωνα εο-, εε-. Ῥήματα εἰς -έω.

Τοιαῦτα εἶναι τὸ δοκ-έ-ω (ῶ), ὠθ-έ-ω (ῶ) κ.τ.λ.

§ 318. Ὁ παρατατικός ἀμφοτέρων τῶν φωνῶν ἔχει μόνον ὀριστικῆς ἐγκλίσεως τύπον.

§ 319. Ῥήματά τινα πρωτότυπα εἰς -ω λαμβάνουσιν ἐν τῷ ἐνεστωτικῷ ἀναδιπλασιασμόν. Ἐνεστωτικός δὲ ἀναδιπλασιασμός λέγεται ἢ ἐπανάληψις τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου τοῦ θέματος μετὰ τὸν ἀρκτικόν.

§ 320. Ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμόν λαμβάνουσι τὰ ἐξ ἧς·
πί-πι-ω (θ. πει-, πι-), γί-γν-ο-μαι (θ. γεν-, γν-), ἴ-σχ-ω (θ. σεχ-, σχ-), τί-τι-ω (θ. τεκ-, τκ-) ἀντὶ τοῦ τί-τι-ω, δι-δά-σκ-ω (θ. δακ-), βι-βά-ζω (θ. βαδ-), γι-γνώ-σκ-ω (θ. γνω-), [βι-βρώ-σκ-ω] (θ. βρω-), δι-δρά-σκ-ω (θ. δρα-), πι-πρά-σκ-ω (θ. πρα-), μι-μνή-σκ-ω (θ. μνη-), τι-τρώ-σκ-ω (θ. τρω-), [τι-τρά-ω (θ. τρη-)]².

ΣΗΜ. 1. Τοῦ βιβάζω ὁ ἀναδιπλασιασμός τηρεῖται καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις χρόνοις.

ΣΗΜ. 2. Τὰ ῥήματα πίπτω, γίγνομαι, ἴσχω καὶ τίκτω πάσχουσι συγχωρητικῶς τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ε ἐν τῷ ἐνεστωτικῷ καὶ τῷ παρατατικῷ (§ 44).

¹ Τὰ εἰς -ζω ἔχουσι πρὸ αὐτοῦ ι πλὴν τοῦ γρύζω, κλύζω, ὀλολύζω, κοκκίζω, σφύζω. Τῶν παραγώγων δανείζω καὶ ἀθροίζω τὸ εἰ καὶ οἱ προῆλθεν ἐκ συνάρσεως τοῦ ὀνομαστικοῦ χαρακτηῖρος ε καὶ ο μετὰ τοῦ ι δανε-ίζω, ἀθρο-ίζω (δάνο-ς, ἀθρό-ος). Τὸ ζε βλύζω, ἐρπύζω, μύζω, τονθορούζω, φλύζω κ.τ.λ. εἶναι ποιητ. καὶ μετρ.

² Ὁ ἐνεστωτικὸς τετράω (ῶ) εἶναι μεταγενέστερος· παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἀπανετέτρεται σπανιότατα.

ΣΗΜ. 3. Τὸ ἔ-σχω ἔγινεν ἐκ τοῦ σί-σχω, ἔπρεπε δὲ νὰ ἔχη δασεῖαν· ἀλλ' ἔπειδὴ ἡ ἐπομένη συλλαβὴ ἔχει τὸ δασὺ χ, ἡ δασεῖα τοῦ ι ἔγινε ψιλὴ¹.

B' Περὶ τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ τῶν παραγῶγων

§ 321. Πάντα τὰ παράγωγα ῥήματα σχηματίζουν τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν παρατατικὸν λαμβάνοντα εἰς τὸ τέλος τοῦ ῥηματικοῦ θέματος τὸ πρόσφυμα *jo-*, *je-* π. χ. ἐκ τοῦ θ. *μελαν-* τοῦ μέλας γίνεται τὸ *μελαίνω* (*μελάν-ιω*), ἐκ τοῦ θ. *κηρυκ-* τοῦ κηρυξ τὸ *κηρύσσω* (*κηρύκ-ιω*). Πλείονα περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τούτων ἰδὲ ἐν τῷ ἔτυμολογικῷ.

Μέλλων καὶ ἀόριστος α' τῆς ἐνεργητικῆς καὶ τῆς μέσης φωνῆς

§ 322. Ὁ μέλλων καὶ ὁ ἀόριστος α' τῆς ἐνεργητικῆς καὶ τῆς μέσης φωνῆς σχηματίζεται τῇ προσθήκῃ τοῦ χρονικοῦ χαρακτήρος σ εἰς τὸ τέλος τοῦ ῥηματικοῦ θέματος.

§ 323. Ἄν τὸ θέμα (ρίζα) ἔχη ἰσχυρὸν καὶ ἀσθενῆ τύπον, ὁ μέλλων καὶ ὁ ἀόρ. α' τῆς ἐνεργητικῆς καὶ τῆς μέσης φωνῆς σχηματίζεται ἐκ τοῦ ἰσχυροῦ π. χ. *ἀλείφω* (θ. *ἀλειφ-*, *ἀλαφ-*), *ἀλείψω* ἢ *λειψα ἀλείψομαι* *πειθῶ* (θ. *πειθ-*, *πιθ-*), *πείσω* *ἔπεισα*.

ΣΗΜ. Τοῦ θέματος *πει-* τοῦ *πέτομαι* τὸ ε πάσχει μετὰθεσιν ἐν τῷ μέλλοντι· ὡς *πήσομαι* (§ 45).

§ 324. Τὰ ἐνρινόληκτα καὶ τὰ ὑγρόληκτα ῥήματα τὸν ἐνεργητικὸν καὶ τὸν μέσον μέλλοντα σχηματίζουν κατὰ τὰ περισπώμενα ἄνευ τοῦ σ π. χ. *ἀγγέλλω* *ἀγγεῶ*, *νέμομαι* *νεμοῦμαι*².

§ 325. Ὁ χρον. χαρακτήρ σ τοῦ ἀορίστου α' (ἐνεργ. καὶ μέσου) τῶν ἐνρινόληκτων καὶ τῶν ὑγρολ. ῥημάτων ἀποβάλλεται, τὸ δὲ πρὸ τοῦ χαρακτήρος φωνῆν ἐκτείνεται· ἀναπληρωματικῶς τὸ μὲν α εἰς η (ἂν δὲ προηγῆται ρ ἢ ι εἰς ᾶ), τὸ δὲ ε εἰς ει καὶ τὸ ἔ καὶ ἕ εἰς ι καὶ ἕ π. χ. *φαίνω* (*φᾶν-*), *ἔφηνα*, *-εφηνάμην*· *ὕγιαίνω* (*ὕγιαῖν-*), *ὕγιαῖνα*.

¹ Τὰ ἐξῆς πρωτότυπα ῥήματα ἔχουσι τὸ δίχρονον τῆς παραληγοῦσης μακρόν· *βοῖέθω*, *γεῦζω*, *εῦκω*, *θλίβω*, *θραῖττω*, [*κοῦζω*], *κῦπιω*, [*μῖσγω*], *νῖφω*, *πῖπιω*, *πνῖγω*, *πρᾶττω*, *ρῖπιω*, [*στῦφω*], *τρῖβω*, [*φρῦγω*], *φρῖττω*, *ψῦχω*.

² Ὁ ἐνεργ. καὶ ὁ μέσος μέλλων τῶν τοιούτων ῥημάτων πρὸ τοῦ χρον. χαρακτήρος σ λαμβάνει καὶ τὸ πρόσφυμα ε, τὸ δὲ σ ἀποβάλλεται καὶ τὰ φωνήεντα συναίρουσιν· ὡς *ἀγγελ-έσ-ω* (*έω*, *ῶ*), *νεμ-έσ-ομαι* (*έομαι*, *οῦμαι*).

μαραίνω (μαρᾶν-), ἐμάρᾶνα νέμω (νεμ-), ἐνειμα, ἐνειμάμην· φθείρω (φθερ-), ἔφθειρα κρίνω (κρίν-), ἔκρινα πλύνω (πλύν-), -επλύνᾶ¹.

ΣΗΜ. Ἐξαιροῦνται τὸ κερδαίνω (κερδᾶν-), κοιλαίνω (κοιλᾶν-), αἴρω, ἄλλομαι ('ἄλ-), ὡς ἐκτείνοντα τὸ ἄ εἰς ᾶ ὡς οἶον ἐκέρδᾶνα, ἐκοιλᾶνα, ἦρα (ἐκ τοῦ αἰείρω, ἀπαρ. ἄραι κ.τ.λ.), ἠλάμην. Τὸ ἐκέρδᾶνα καὶ ἐκοιλᾶνα ἔγιναν κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἐμάρᾶνα, ἐμίᾶνα κ.τ.λ.

§ 326. Ὁ χρονικός χαρακτήρ σ τοῦ μέλλοντος καὶ τοῦ α' ἀορίστου (ἐνεργ. καὶ μέσου) μετὰ μὲν προηγουμένου οὐρανισκοφώνου γίνεται ξ, μετὰ δὲ χειλοφώνου γίνεται ψ· οἶον λέξω (λέγ-σω), ἔλεξα (ἔλεγ-σα), γράψομαι (γράφ-σομαι), ἐγραψάμην (ἐγραφ-σάμην) (§ 48 καὶ 49).

ΣΗΜ. 1. Ὁ ἐνεργ. μέλλον καὶ ἀόριστος α' τοῦ σφῶσ εἶναι σφῶσ, ἔσφα.

ΣΗΜ. 2. Ἄνευ σ σχηματίζεται ὁ μέλλον (οὐχὶ κατὰ τὰ περισπώμενα) καὶ ὁ ἀόριστος α' (ἐνεργ. καὶ μέσος) τοῦ χέω χέω, χέομαι, -έχεα, -εχεάμην, καὶ ὁ μέλλον τοῦ πίνω καὶ ἐσθίω πίομαι, ἔδομαι, καὶ ὁ ἀόριστος α' τοῦ λέγω καὶ φέρω εἶπα, ἤνεγκα.

§ 327. Τὸ β' καὶ τὸ γ' ἐν. καὶ τὸ γ' πληθ. πρόσωπον τῆς εὐκτικῆς τοῦ ἐνεργ. ἀορ. α' πλήν τῶν εἰς αἰς, αἰ, αἰεν τύπων ἔχει καὶ τοὺς συνηθεστέρους εἰς εἰας, εἰε, εἰαν· οἶον λύσειας, λύσειε, λύσειαν.

§ 328. Ὁ χαρακτήρ τῶν φωνηεντολήκτων ῥήμ., ἂν εἶναι βραχύς, ἐκτείνεται πρὸ τοῦ χρον. χαρακτῆρος σ τὸ μὲν α εἰς η· οἶον τιμάω τιμήσω, τὸ δὲ ε εἰς η· οἶον ποιέω ποιήσω· τὸ δὲ ο εἰς ω· οἶον δηλώω δηλώσω· τὸ δὲ ἰ καὶ ὑ εἰς ἰ καὶ ὑ· οἶον τίω (τί-), τίσω, θύω (θύ-), θύσω.

§ 329. Ὁ χαρακτήρ τῶν φωνηεντολήκτων α, ἂν προηγῆται αὐτοῦ ρ, ι, ε, ἐκτείνεται εἰς ᾶ· οἶον περᾶ'σω, ἐᾶ'σω, ἀνιᾶ'σω. Κατὰ ταῦτα καὶ τὸ ἀκροᾶ'σομαι, ἠκροᾶ'σάμην.

ΣΗΜ. 1. Κατ' ἀναλογίαν τῶν εἰς εω παρωνύμων ἐσχηματίσθη καὶ ὁ μέλλον τοῦ ἔχω (ῥ. σχε-) σχήσω.

ΣΗΜ. 2. Ὁ μέλλον καὶ ὁ ἀορ. τοῦ δέω (δήσω, ἔθησα) καὶ ὁ ἀορ. -έτησα τοῦ [τιτράω] ἐσχηματίσθησαν ἐξ ἰσχυροῦ θέμ. δη- τη-. Περὶ δὲ τοῦ ἀπόχησθαι, ἰδὲ § 402, σημ.

§ 330. Ὁ ἐνεργητικός καὶ ὁ μέσος μέλλον στεροῦνται ὑποτακτικῆς καὶ προστακτικῆς.

¹ Ὁ χαρακτήρ σ ἀπομοιοῦται πρῶτον πρὸς τὸ ὑγρὸν ἢ τὸ ἔνριον καὶ κατόπιν γίνεται ἀπλοποίησις τῶν δύο ὁμοίων συμφώνων· οἶον ἔμενσα, ἔμενενα, ἔμεινα· ἔφθειρσα, ἔφθειρρα, ἔφθειρα (§ 64, σημ. 2 καὶ § 65).

Συνηρημένος καὶ Δωρικὸς μέλλων

§ 331. Συνηρημένον μέλλοντα ἔχουσι πλὴν τῶν ἐνρινολήκτων καὶ τῶν ὑγρολήκτων

α') τὰ φωνηεντόληκτα καλῶ, τελῶ, ἀκοῦμαι μέλλων καλῶ, τελῶ, ἀκοῦμαι

β') τὰ εἰς -ίζω, ὧν τὸ θέμα εἶναι δισύλλαβον ἢ ὑπερδισύλλαβον· ὅσον νομίζω νομιῶ, ἀγωνίζομαι ἀγωνιοῦμαι

γ') τὸ βιβάζω, ἐξετάζω καὶ καθίζω· μέλλων -βιβῶ βιβῶμαι, ἐξετῶμεν (ἄπαξ), καθιῶ

ΣΗΜ. Τὸ ἐξετάζω ἔχει καὶ ἐξετάσω μέλλοντα.

δ') τὸ μάχομαι, καθέξομαι καὶ ἐλαύνω· μέλλων μαχοῦμαι, καθεδοῦμαι, ἐλῶ.

§ 332. Τὰ ῥήματα πλέω, πνέω καὶ φεύγω πλὴν τοῦ μέλλοντος εἰς -σομαι ἔχουσι καὶ τὸν καλούμενον Δωρικὸν εἰς -σοῦμαι· πλεύσομαι καὶ πλευσοῦμαι, [πνεύσομαι καὶ πνευσοῦμαι], φεύξομαι καὶ φευξοῦμαι. Τὸ δὲ παίζω καὶ πίπτω ἔχουσι μόνον παιξοῦμαι, πεσοῦμαι.

ΣΗΜ. Τὸ εὐλάζω ἔχει μέλλ. εἰς -σῶ ἐν τῷ τύπῳ εὐλαξείν.

Ἐνεργητικὸς καὶ μέσος ἀόριστος δεύτερος

§ 333. Ὁ ἐνεργητικὸς καὶ ὁ μέσος ἀόριστος β' σχηματίζεται συνήθως ἐκ τοῦ ἀσθενοῦς θέματος. Ἐχει δὲ ἐν μὲν τῇ ὀριστικῇ τὰς καταλήξεις τοῦ παρατατικοῦ, ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς ἐγκλίσει, τῷ ἀπαρεμφάτῳ καὶ τῇ μετοχῇ τὰς τοῦ ἐνεστώτος.

ΣΗΜ. 1. Ὁ ἐγενόμεν, ἔτεμον, ἐτεμόμην, ἔτεκον, ἔπεσον, ὄφειλον, εἶλον, εἰλόμην καὶ εἶπον σχηματίζονται ἐκ τοῦ ἰσχυροῦ θέματος.

ΣΗΜ. 2. Ὁ ἤγαγον (ἀγ-) καὶ ὁ ἤνεγκον (ἐνεκ-) λαμβάνουσιν Ἀττικὸν ἀναδιπλασιασμὸν μετ' ἐκτάσεως τοῦ ἀρχτικοῦ φωνήεντος.

ΣΗΜ. 3. Ἡ ἔπεσον (πετ-) ἔχει τὸν χρονικὸν χαρακτήρα τοῦ α' ἀορίστου καὶ τὴν κατάληξιν τοῦ β'.

ΣΗΜ. 4. Ὁ εἶπον φυλάττει τὸ εἰ πανταχοῦ· εἶπω, εἶποιμι, εἶπέ, εἶπειν, εἶπών.

ΣΗΜ. 5. Ὁ ἐσπόμην λαμβάνει δασείαν, διότι προῆλθεν ἐξ ἀναδιπλασιασμοῦ σε-σπόμην· συγκόπτει δὲ τὸ ῥιζικὸν φωνῆεν ὡς καὶ ὁ ἔσχον, ὑπεσχόμεν καὶ ἤνεγκον.

Ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος

§ 334. Ἄν τὸ θέμα τοῦ ῥήματος ἔχῃ ἰσχυρὸν καὶ ἀσθενῆ τύπον, ὁ ἐνεργητ. παρακείμενος σχηματίζεται ἐκ τοῦ ἰσχυροῦ· π. χ. φεύγω (φευγ-, φυγ-) πέ-φευγ-α, τήκω (τηκ-, τακ-) τέτηκα.

§ 335. Ἐν τῷ ἐνεργητικῷ παρακειμένῳ τὸ μὲν ῥιζικὸν φωνῆεν ε καὶ τὸ ε τοῦ ει τρέπεται εἰς ο, τὸ δὲ η εἰς ω· κτείνω (κτεν-) ἔκτονα, λείπω λέλοιπα, εἶθθα (σφῆθ-). Οὕτω καὶ ῥήγνυμι ἔρωγα (φρηγ-).

§ 336. Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος τῶν φωνηεντολήκτων, τῶν ὀδοντοφωολήκτων καὶ τῶν ὑγρολήκτων ῥημάτων λαμβάνει χρονικὸν χαρακτήρα κ, τὸ δὲ ὀδοντόφωνον πρὸ τοῦ κ ἀποβάλλεται· οἷον λύω λέ-λυκα, πείθω πέπει-κα¹, φθείρω ἔφθαρ-κα.

§ 337. Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος τῶν οὐρανισκοφωολήκτων καὶ τῶν χειλοφωολήκτων ῥημάτων δασύνει τὸν χαρακτήρα· π. χ. συλλέγω συνείλοχα, τρίβω τέτριφα.

ΣΗΜ. 1. Δὲν δασύνουσι τὸν χαρακτήρα τὰ ἐξῆς· [κράζω] (κραγ-), κέκραγα· τήκω, τέτηκα· τίκω (τεκ-), τέτοκα· σήπομαι, [σέσηπα]· πλήττω (πληγ-), πέπληγα· φεύγω, πέφευγα· φρίττω (φρικ-), πέφρικα· λείπω, λέλοιπα.

ΣΗΜ. 2. Τὸ ἔοικα ἐν τῇ ὀριστ. τοῦ γ' ἐνικῷ προσ. ἔχει καὶ τὸν τύπον εἴξαι, ἐν δὲ τῷ ἀπαρεμφ. μόνον εἰκέναι καὶ ἐν τῇ μετοχῇ εἰκός, νία, ὄς.

§ 338. Ὁ μετὰ χρονικοῦ χαρακτήρος κ ἐνεργ. παρακείμενος τῶν ἐχόντων μονοσύλλαβον θέμα μετὰ ῥιζικοῦ φωνηέντος ε ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ῥημάτων ἀντὶ τοῦ ε ἔχει ῥιζικὸν φωνῆεν α· οἷον σπείρω (σπερ-), ἔσπαρκα· τείνω (τεν-), τέτακα κτλ.²

ΣΗΜ. 1. Ὁ ἐνεργ. παρακείμ. τοῦ κρίνω καὶ κλίνω σχηματίζεται ἐκ τοῦ θέματος κρι-, κλι-· κέκρικα [κέκρικα]. Τοῦ δὲ χέω (χευ-, χυ-) ἐκ τοῦ ἀσθενοῦς θέμ. [κέχυ-κα].

ΣΗΜ. 2. Τοῦ βάλλω, κάμνω, τέμνω, καλῶ, θνήσκω καὶ [σκελλῶ] ὁ ἐνεργ. παρακ. σχηματίζεται ἐκ τῆς ἀσθενοῦς μορφῆς τῆς ῥίζης βλη-, κμη-, τμη-, κλη-, θνη-, σκλη- (§ 45)· οἷον βέβληκα, κέκμηκα, τέτμηκα, κέκληκα, τέθνηκα [ἔσκληκα].

ΣΗΜ. 3. Τῶν ἐνρινολήκτων ῥημάτων ἐνεργ. παρακείμενον μετὰ χαρακτῆρος ν ἔχουσι μόνον τὰ ἐξῆς· -καίνω (κεν-), -κέκονα· φαίνω, -πέφαγκα

¹ Χάριν ἀκριθείας σημειοῦμεν ὅτι τὸ πέπεικα ἔγινεν ἐκ τοῦ πει- (οὐχὶ ἐκ τοῦ πειθ-) τοῦ πει-σω, ἔπεισα. Οὕτω καὶ τὰ λοιπὰ ὀδοντοφωολήκτα.

² Τὰ τοιαῦτα ἐσχηματίσθησαν ἐκ τῆς ἀσθενοῦς ῥίζης σπερ-, τεν-, ἐξ ἧς προήλθεν ἡ σπαρ-, τα- κλπ.

καὶ πέφηνά· -κτείνω, -έκτονα· χάσκω (χαν-), κεχηνώς· γίγνομαι (γεν-), γέγονα· μαίνομαι (μαν-), [μέμηνά].

§ 339. Τὰ ῥήματα φαίνω, πείθω καὶ πράττω ἔχουσι δύο παρακειμένους, μεταβατικὸν πέφαγκα, πέπεικα, πέπραχα καὶ ἀμετάβατον πέφηνα, πέποιδα, πέπραγα.

§ 340. Ὁ χαρακτήρ τῶν φωνηεντολήκτων πρὸ τοῦ χρον. χαρακτήρος κ τοῦ ἐνεργ. παρακειμένου ἐκτείνεται· οἷον ποιέω πεποίηκα, τιμάω τετίμηκα, δηλόω δεδήλωκα (§ 328).

§ 341. Ἡ ὑποτακτικὴ καὶ ἡ εὐκτικὴ (ἐνίοτε δὲ καὶ ἡ ὀριστικὴ) τοῦ ἐνεργ. παρακειμένου ἐκφέρεται καὶ περιφραστικῶς διὰ τῆς μετοχῆς αὐτοῦ καὶ τοῦ ῥήματος εἰμί· οἷον λελυκῶς ᾧ, λελυκῶς εἶην, γεγρονῶς εἰμι. Ἡ προστακτικὴ ἐκφέρεται μόνον περιφραστικῶς, πλὴν τοῦ ἔσταιθι, τεθνάτω, ἴσθι (τοῦ οἶδα), ἴστω.

ΣΗΜ. Ἐν τοῖς ῥήμασι τοῖς στερουμένοις ἐνεργητ. παρακειμένου ἡ σημασία τοῦ χρόνου τούτου δύναται νὰ ἀναπληρωθῇ διὰ τοῦ ἔχω καὶ τῆς συστοίχου τῶ ῥήματι ἐνεργητικῆς μετοχῆς χρόνου ἀορίστου· π. χ. ἔχω στήσας.

§ 342. Ὁ ἐνεργητικὸς ὑπερσυντέλικος σχηματίζεται ἐκ τοῦ χρον. θέματος τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου· οἷον λέλυκ-α, ἐλελύκ-ειν. ἔχει δὲ μόνον ὀριστικῆς ἐγκλίσεως τύπον.

ΣΗΜ. Ὁ ἐνεργητικὸς ὑπερσυντέλικος ἐνίοτε ἐκφέρεται καὶ περιφραστικῶς διὰ τῆς μετοχῆς αὐτοῦ καὶ τοῦ εἰμί· π. χ. εἰλήφειν καὶ εἰλήφως ἦν.

Παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος τῆς μέσης φωνῆς

§ 343. Ὁ παρακείμενος τῆς μέσης φωνῆς σχηματίζεται ἐκ τοῦ ταχυροῦ θέματος προστιθεμένων εἰς αὐτὸ τῶν προσωπ. καταλήξεων ἄνευ θεματικοῦ φωνήεντος· οἷον λείπω, λέλειμμαί· πείθω πέπεισμαι.

§ 344. Ὁ παρακείμενος τῆς μέσης φωνῆς τῶν ἐχόντων μονοσύλλαβον θέμα μετὰ ῥιζικοῦ φωνήεντος ε ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ῥημάτων ἀντὶ τοῦ ε ἔχει ῥιζικὸν φωνῆεν α· π. χ. ἔσπαρμαι, τέταμαι· εἶτι δὲ οἱ παρακείμενοι τέτραμμαί, τέθραμμαί, ἔστραμμαί τῶν ῥημάτων τρέπω, τρέφω, στρέφω (§ 338, ὑποσημ.).

§ 345. Ὁ παρακείμενος τῆς μέσης φωνῆς τοῦ βάλλω (βλη-), καλῶ (κλη-) καὶ τέμνω (τμη-) σχηματίζεται ἐκ τῆς ἀσθενοῦς ῥίζης· οἷον βέβλημαι, κέκλημαι, τέτμημαι (§ 45).

ΣΗΜ. Τὸ κρίνω, κλίνω καὶ πλύνω ἔχουσι παρακείμενον κέκριμαι, κέκλιμαι, πέπλυμαι ἐκ θ. κρι-, κλι-, πλυ- (§ 338, σημ. 1). Τὸ δὲ σφάζω ἔχει σέσασμαι καὶ σέσασμαι.

§ 346. Ὁ χαρακτήρ τῶν φωνηεντολήκτων ἐκτείνεται πρὸ τῶν καταλήξεων τοῦ παρακειμένου τῆς μέσης φωνῆς· οἷον *πεποιήμαι, τετίμημαι, δεδήλωμαι*.

ΣΗΜ. Τὸ *πέπαι* τοῦ *πάομαι* (*πῶμαι*) ἐκτείνει τὸ *ᾶ* εἰς *ᾱ*.

§ 347. Ὁ χαρακτήρ τοῦ παρακειμένου τῆς μέσης φωνῆς τῶν ἀφωολήκτων πρὸ τῶν συμφώνων τῶν καταλήξεων πάσχει· τὰς ἐν § 48 καὶ ἐξῆς σσημειωμένας μεταβολάς· π. χ. *γέγραμμαι* (*γραφ-*), *γέγραψαι, γέγραπται* κτλ.

§ 348. Ὁ χαρακτήρ *ν* τῶν ἐνρινολήκτων πρὸ τοῦ *μ* τρέπεται· εἰς *σ*, σπανίως δὲ ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτό· οἷον *πέφασμαι* (*φαν-*), *παρώξυμμαι* (*όξυν-*).

ΣΗΜ. Ἡ τροπὴ τοῦ *ν* εἰς *σ* εἶναι φαινομενικὴ, διότι οἱ τοιοῦτοι τύποι ἐσχηματίσθησαν κατ' ἀναλογίαν τοῦ *ἔξωσμαι* κ.τ.λ. § 65, δ', σημ.

§ 349. Ὁ ὑπερσυντέλικος τῆς μέσης φωνῆς σχηματίζεται ἐκ τοῦ χρον. θέματος τοῦ παρακειμένου τῆς αὐτῆς φωνῆς· οἷον *λέλυμαι* ἐλελύμην, *γέγραμμαι* ἐγεγράμμην, *κέκλημαι* ἐκεκλήμην· ἔχει δέ, ὡς καὶ ὁ τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς, μόνον ὀριστικῆς ἐγκλίσεως τύπον.

§ 350. Τῶν ἀφωολήκτων, τῶν ἐνρινολήκτων καὶ τῶν ὑγρολήκτων ῥημάτων τὸ *γ'* πληθ. πρόσωπον τοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ ὑπερσυντελικῆς τῆς μέσης φωνῆς σχηματίζεται περιφραστικῶς διὰ τῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ εἰσί, ἦσαν· οἷον *γεγραμμένοι* εἰσί(*ν*), *γεγραμμένοι* ἦσαν.

ΣΗΜ. Σπανίως λήγει εἰς *-αται, -ατο* κατὰ τροπὴν τοῦ *ν* τοῦ *-νται* καὶ τοῦ *-ντο* εἰς *α*, δατυνομένου τοῦ χειλοφώνου καὶ τοῦ οὐρανισκοφώνου χαρακτῆρος· οἷον *τετράφαται, ἐτετράφατο* (τρέπω), [*τετάχατε, ἐτετάχατο*] (τάττω).

§ 351. Ἡ ὑποτακτικὴ καὶ ἡ εὐκτικὴ (ἐνίοτε δὲ καὶ ἡ ὀριστικὴ) τοῦ παρακειμένου τῆς μέσης φωνῆς ἐκφέρεται περιφραστικῶς διὰ τῆς μετοχῆς αὐτοῦ καὶ τοῦ ῥήματος *εἰμί*· οἷον *λελυμένος ᾧ, λελυμένος εἶην, εἶρημαι* καὶ *εἶρημένος εἰμί*.

ΣΗΜ. Ἡ ὑποτακτικὴ καὶ ἡ εὐκτικὴ τοῦ *κέκτημαι* καὶ τοῦ *μέμνημαι* ἐκφέρεται μονολεκτικῶς κατὰ τοὺς ἐξῆς μόνον τύπους· ὑποτακτ. *κεκτῆται, κεκτῆσθε, μεμνώμαι, μεμνήται, μεμνώμεθα*· εὐκτ. *κεκτῆμην, κεκτῆτο, κεκτῆμεθα, μεμνήο, μεμνήτο, μεμνήσθε*. Μόνον δ' ἄπαξ διαβηβλήσθε (εὐκτ. τοῦ διαβάλλομαι).

Παθητικὸς ἀόριστος β' καὶ α'

§ 352. Ὁ παθητικὸς ἀόριστος β' σχηματίζεται κατὰ τὰ εἰς *-μι*· μεταξὺ δὲ τοῦ ῥηματικῆς θέματος καὶ τῶν καταλήξεων λαμβάνει τὸ

πρόσφυμα η, ὅπερ ἐν τῇ εὐκτικῇ καὶ τῇ μετοχῇ συστέλλεται εἰς ε' π. χ. ἐτροάπη-ν, τραπῶ (τραπή-ω), τραπε-ίη-ν, τραπή-θι, τραπή-ναι, τραπεῖς (τραπευτ-).

ΣΗΜ. Τὸ πλήττω ἔχει ἄορ. β' ἐπλήγην· τὸ δὲ ἐκπλήττω καὶ καταπλήττω ἔχει ἐξεπλάγην, κατεπλάγην μετὰ σημασίας μέσης.

§ 353. Ὁ παθ. ἄορ. α' πρὸ τοῦ προσφύματος η λαμβάνει καὶ θ' οἷον φαίνω ἐφάν-ην ἐφάν-θην. Κατὰ δὲ τὰ ἄλλα σχηματίζεται ὅπως ὁ παθ. β' ἄοριστος.

§ 354. Ὁ παθ. ἄορ. α' σχηματίζεται ἐκ τοῦ ἰσχυροῦ θέματος οἷον λαμβάνω (λαβ-, ληβ-) ἐλήφθην.

§ 355. Ὁ παθητ. ἄορ. β' τῶν ἐχόντων μονοσύλλαβον θέμα μετὰ ριζικοῦ φωνήεντος ε ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ῥημάτων ἀντὶ τοῦ ἔχει ριζικὸν φωνῆεν α' π. χ. ἐσπάρην, ἐτάθην· ἐτι δὲ οἱ ἄοριστοὶ ἐκλάπην, ἐπλάκην, ἐστράφην, ἐτρόπην, ἐτράφην τῶν ῥημάτων ἐλέπτω, πλέκω, στρέφω, τρέπω καὶ τρέφω (§ 338, ὑποσημ. 2).

ΣΗΜ. Ὁ παθ. ἄορ. α' τοῦ βάλλω (βλη-), τέμνω (τμη-) καὶ καλῶ (κλη-) σχηματίζεται ἐκ τῆς ἀσθενοῦς ρίζης· οἷον ἐβλήθην, ἐτιμήθην, ἐκλήθην (§ 45).

§ 356. Τὰ φωνηεντόληκτα καὶ τὰ ὀδοντοφωνολήκτα ῥήματα ἔχουσι τὸν παθ. ἄοριστον α' ¹.

Παθητικὸς μέλλων β' καὶ α'

§ 357. Ὁ παθητικὸς μέλλων β' σχηματίζεται ἐκ τοῦ χρονικοῦ θέματος τοῦ παθητικοῦ ἄοριστου β' προστιθεμένου εἰς αὐτὸ τοῦ χρον. χαρακτηῆρος σ, τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ε ἢ ο καὶ τῶν καταλήξεων -μαι, -σαι, -ται κ.λ.π.· οἷον σπείρω ἐσπάρη-ν σπαρή-σο-μαι, τριβῶ ἐτριβή-ν τριβή-σο-μαι.

§ 358. Ὁ παθητικὸς μέλλων α' σχηματίζεται ἐκ τοῦ θέματος τοῦ παθ. ἄορ. α', ὅπως ὁ παθ. μέλλων β' ἐκ τοῦ θέματος τοῦ παθ. ἄορ. β'· οἷον ἐτιμήθην-ν τιμηθῆ-σο-μαι, ἐλήφθην-ν ληφθῆ-σο-μαι.

§ 359. Ὁ χαρακτήρ πρὸ τοῦ θ' τοῦ παθ. ἄοριστου καὶ μέλλοντος

¹ Τὰ ἐξῆς ἐνρινολήκτα καὶ ὑγρολήκτα ῥήματα ἔχουσι τὸν παθ. ἄορ. β' καὶ τινὰ τούτων καὶ τὸν παθ. μέλλοντα β')· κλίνω ἐκλίνην, μαίνομαι ἐμάνην, φαίνω ἐφάνην (μέσος) καὶ α' ἐφάνθην (παθητικὸς), θέρω ἐθάρην, στέλλω ἐστάλην, σφάλλομαι ἐσφάλην, φθείρω ἐφθάρην, σπείρω ἐσπάρην.

Ὁ μὲν β' παθ. ἄορ. ἔγινε κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἔσβην, ἔπλην, ὁ δὲ α' κατ' ἀναλογίαν τοῦ νῆθω ἐνήθην, μινύθω ἐμινύθην, φθίθω ἐφθίθην.

α' τῶν μὲν φωνηεντολήκτων ῥημάτων, ἂν εἶναι βραχύς, ἐκτείνεται (ἡ 328), τῶν δὲ ἀφωολήκτων πάσχει τὰς ἐν ἡ 48 καὶ ἐξῆς σεσημειωμένας μεταβολάς· οἷον τιμηθήσομαι, ἐποιήθην, προαχθήσομαι, ἐπέισθην κτλ.

Τετελεσμένος μέλλον

ἡ 360. Ὁ τετελεσμένος μέλλον τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς ἐκφέρεται περιφραστικῶς διὰ τῆς μετοχῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ εἰμί· οἷον λελυκὼς ἔσομαι. Μονολεκτικῶς ἐκφέρεται μόνον ὁ τεθυήξω τοῦ θυήσκω.

ἡ 361. Ὁ τετελεσμένος μέλλον τῆς μέσης φωνῆς ἔχει τὸν χρονικὸν χαρακτήρα καὶ τὰς καταλήξεις τοῦ μέσου μέλλοντος καὶ τὸν ἀναδιπλασιασμόν τοῦ παρακειμένου· οἷον λε-λύσομαι, ἤρῃσομαι. Ἐκφέρεται δὲ καὶ περιφραστικῶς διὰ τῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου τῆς μέσης φωνῆς καὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ εἰμί· οἷον λελυμένος ἔσομαι κτλ.

ΣΗΜ. 1. Ὁ τετελεσμένος μέλ. τοῦ κτῶμαι εἶναι κεντήσομαι καὶ ἐκτῆσομαι.

ΣΗΜ. 2. Περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν εἰς -τος καὶ τέος ῥηματικῶν ἴδε ἐν τῷ ἐτυμολογικῷ.

Περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν φωνηεντολήκτων ῥημάτων

ἡ 362. Παρὰ τὸν κανόνα δὲν ἐκτείνουνσι τὸν χαρακτήρα τὰ ἐξ ῥήματα· τὸ ἀλῶ (έω), ἐμῶ (έω), ζέω, καλῶ (έω), ἐλαύνω καὶ ἀρῶ (όω)· οἷον ἀλήλεμαι, ἐξήμεσα, ἐκάλεσα, ἔξεσα, ἤλαθην, ἤροσα. (Περὶ τοῦ ὄμνυμι ἴδε ἡ 393, σημ. 5).

ἡ 363. Δὲν ἐκτείνουνσιν ὡσαύτως τὸν χαρακτήρα καὶ λαμβάνουσιν ὁ πρό τοῦ θ τοῦ α' παθ. μέλλοντος καὶ ἀορίστου, τῶν ἀπὸ μ καὶ ἀρχομένων καταλήξεων τοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ ὑπερσυντελείου τῆς μέσης φωνῆς καὶ τῶν καταλήξεων -τος καὶ -τέος τὰ ἐξ ῥήματα· αἰδοῦμαι (έομαι), ἀκοῦμαι (έομαι), ἀνύω, ἀρέσκω, ἀρκῶ (έω), ἄχθομαι (έχθε-), [βυνῶ (έω)], γελῶ (άω), ἔλκω (έλκυ-), ἐρῶ (άω), ἐσθίω (έδε-), ἰλάσκομαι (ίλα-), κλῶ (άω), μεθύσκω καὶ μεθύω, ξέω, [τρέω], πτύω, σπῶ (άω), τελῶ (έω), τίνω (τί-), ὕω, χαλῶ (άω)· οἷον ἀνεστός, ἀρεστός, ἀνυστός, ἐδεστέος, ἔσπασμαι, ἐπίσθην, ἔχασθην, ἠδέσθην, ἠρμεσται, ξεστός, παράβυστος, τετέλεστοι κτλ.
'Αλλὰ ἀνήνυτος.

σομαι, πλεύσομαι (καί πλευσούμαι), ἔπνευσα, ἔκανυσα, ἔκλυσα, πέπνευκα κτλ.

ΣΗΜ. 1. Ὁ χαρακτήρ υ ἐν τῷ ἐνεστώτῳ καὶ τῷ παρατατικῷ ὄν F ἀπεβλήθη συμπεσῶν μεταξὺ δύο φωνηέντων θέFω, θέω.

ΣΗΜ. 2. Τοῦ θέω τὸ θέμα λήγει εἰς ευ- ἐν τισὶ μόνον χρόνοις· οἷον περιρρεῦσαι· ἀλλὰ εἰσορῆσομαι.

Ἡ συζυγία τῶν εἰς μι ἰδία

Γενικαὶ παρατηρήσεις

§ 369. Τὰ εἰς μι- ῥήματα διαφέρουσι τῶν εἰς ω καθ' ὅτι αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις αὐτῶν προστίθενται εἰς τὸ θέμα ἢ ἀμέσως ἢ μετὰ τὰ προσφύματα καὶ τὰ ἐγκλιτικά φωνήεντα ἄνευ θεματικοῦ φωνήεντος. Διαϊροῦνται δὲ εἰς φωνηεντολόγηκα καὶ συμφωνολόγηκα· π. χ. ἴσθη-μι (θ. στη-), δίδω-μι (θ. δω-), δείκ-νυ-μι (θ. δεικ-) κτλ.

§ 370. Οἱ ἐξῆς τύποι τῶν εἰς -μι ῥημάτων κλίνονται κατὰ τὴν συζυγίαν τῶν εἰς -μι· α') ἡ ὀριστική, ἡ εὐκτική, ἡ προστακτική, τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἡ μετοχή τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ ἀορ. β') τῶν φωνηεντολόγητων· β') ἡ ὀριστική, ἡ προστακτική, τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἡ μετοχή τοῦ ἐνεστώτος τῶν συμφωνολόγητων· γ') ὁ παρατατικός καὶ τῶν φωνηεντολόγητων καὶ τῶν συμφωνολόγητων.

§ 371. Ἡ ὑποτακτικὴ τῶν φωνηεντολόγητων εἰς -μι ῥημάτων καὶ ἡ ὑποτακτικὴ καὶ ἡ εὐκτικὴ τῶν συμφωνολόγητων καὶ πάντες οἱ ἄλλοι τύποι πλὴν τῶν ἀνωτέρω εἰρημένων κλίνονται κατὰ τὰ εἰς -ω.

§ 372. Τὸ ἐκ τῆς συναίρεσεως τῶν θεματικῶν φωνηέντων ο καὶ ε μετὰ τῶν ἐγκλιτικῶν φωνηέντων ο καὶ ε τῆς ὑποτακτικῆς προελθὼν ω καὶ η συναίρεται μετὰ τοῦ χαρακτήρος τῶν φωνηεντολόγητων κανονικῶς· οἷον στή-ω-μεν στήωμεν, στή-η-τε στήητε. Ὁ χαρακτήρ η πρὸ τοῦ ω συστέλλεται εἰς ε' στέ-ω-μεν.

Ἑνεργητικὴ

Ἑνεστώς καὶ παρατατικὸς

τί-θη-μι τι-θεῖς τί-θη-σι(ν) τί-θε-τον τί-θε-τον τί-θε-μεν τί-θε-τε τι-θέ-ασι(ν)	ἴ-η-μι ἴ-εῖς ἴ-η-σι(ν) ἴ-ε-τον ἴ-ε-τον ἴ-ε-μεν ἴ-ε-τε ἴ-ᾶσι(ν)	δί-δω-μι δί-δω-ς δί-δω-σι(ν) δί-δο-τον δί-δο-τον δί-δο-μεν δί-δο-τε δι-δό-ασι(ν)	ἴ-στη-μι ἴ-στη-ς ἴ-στη-σι(ν) ἴ-στα-τον ἴ-στα-τον ἴ-στα-μεν ἴ-στα-τε ἴ-στᾶ-σι(ν)
ἔ-τί-θη-ν ἔ-τί-θεις ἔ-τί-θει ἔ-τί-θε-τον ἔ-τι-θέ-την ἔ-τί-θε-μεν ἔ-τί-θε-τε ἔ-τί-θε-σαν	ἴ-η-ν ἴ-ει-ς ἴ-ει ἴ-ε-τον ἴ-έ-την ἴ-ε-μεν ἴ-ε-τε ἴ-ε-σαν	ἔ-δί-δου-ν ἔ-δί-δου-ς ἔ-δί-δου ἔ-δί-δο-τον ἔ-δι-δό-την ἔ-δί-δο-μεν ἔ-δί-δο-τε ἔ-δι-δο-σαν	ἴ-στη-ν ἴ-στη-ς ἴ-στη ἴ-στα-τον ἴ-στά-την ἴ-στα-μεν ἴ-στα-τε ἴ-στα-σαν
τι-θῶ τι-θῆς τι-θῆ τι-θῆ-τον τι-θῆ-τον τι-θῶ-μεν τι-θῆ-τε τι-θῶ-σι(ν)	ἴ-ῶ ἴ-ῆς ἴ-ῆ ἴ-ῆ-τον ἴ-ῆ-τον ἴ-ῶ-μεν ἴ-ῆ-τε ἴ-ῶ-σι(ν)	δι-δῶ δι-δῶς δι-δῶ δι-δῶ-τον δι-δῶ-τον δι-δῶ-μεν δι-δῶ-τε δι-δῶ-σι(ν)	ἴ-στῶ ἴ-στῆς ἴ-στῆ ἴ-στῆ-τον ἴ-στῆ-τον ἴ-στῶ-μεν ἴ-στῆ-τε ἴ-στῶ-σ(ν)
τι-θείη-ν τι-θείη-ς τι-θείη τι-θείη-τον, τιθέτω τι-θείη-την, τιθέτην τι-θείη-μεν, τιθέμεν τι-θείη-τε, τιθείτε τι-θείη-σαν, τιθέσαν	ἴ-εῖη-ν ἴ-εῖη-ς ἴ-εῖη ἴ-εῖη-τον, ἰεῖτον ἴ-εῖη-την, ἰεῖτην ἴ-εῖη-μεν, ἰεῖμεν ἴ-εῖη-τε, ἰεῖτε ἴ-εῖη-σαν, ἰεῖσαν	δι-δοίη-ν δι-δοίη-ς δι-δοίη δι-δοίη-τον, διδοῖτον δι-δοίη-την, διδοῖτην δι-δοίη-μεν, διδοῖμεν δι-δοίη-τε, διδοῖτε δι-δοίη-σαν, διδοῖσαν	ἴ-σταίη-ν ἴ-σταίη-ς ἴ-σταίη ἴ-σταίη-τον, ἰσταῖτον ἴ-σταίη-την, ἰσταῖτην ἴ-σταίη-μεν, ἰσταῖμεν ἴ-σταίη-τε, ἰσταῖτε ἴ-σταίη-σαν, ἰσταῖσαν
τί-θει τι-θέ-τω τί-θε-τον τι-θέ-των τί-θε-τε τι-θέ-ντων καὶ [τι-θέ-τωσαν]	ἴ-ει ἴ-έ-τω ἴ-ε-τον ἴ-έ-των ἴ-ε-τε ἴ-έ-ντων καὶ [ἴ-έ-τωσαν]	δί-δου δι-δύ-τω δί-δο-τον δι-δύ-των δί-δο-τε δι-δύ-ντων καὶ [δι-δύ-τωσαν]	ἴ-στη ἴ-στά-τω ἴ-στα-τον ἴ-στά-των ἴ-στα-τε ἴ-στά-ντων καὶ [ἴ-στά-τωσαν]
τι-θέ-ναι	ἴ-έ-ναι	δι-δύ-ναι	ἴ-στά-ναι
τι-θείς, τι-θέντος τι-θείσα, τι-θείσης τι-θέν, τι-θέντος	ἴ-εις, ἴ-έντος ἴ-εῖσα, ἴ-εῖσης ἴ-έν, ἴ-έντος	δι-δούς, δι-δόντος δι-δοῦσα, δι-δοῦσης δι-δόν, δι-δόντος	ἴ-στάς, ἴ-σάντος ἴ-στάσα, ἴ-στάσης ἴ-σιάν, ἴ-σιάντος

Ενεστώς καὶ παρατατικός

<p>τι-θε-μαι τι-θε-σαι τι-θε-ται τι-θε-σθον τι-θε-σθον τι-θεί-μεθα τι-θε-σθε τι-θε-νται</p>	<p>ί-ε-μαι ί-ε-σαι ί-ε-ται ί-ε-σθον ί-ε-σθον ί-έ-μεθα ί-ε-σθαι ί-ε-νται</p>	<p>δι-δο-μαι δι-δο-σαι δι-δο-ται δι-δο-σθον δι-δο-σθον δι-δό-μεθα δι-δο-σθε δι-δο-νται</p>	<p>ί-στα-μαι ί-στα-σαι ί-στα-ται ί-στα-σθον ί-στα-σθον ί-στά-μεθα ί-στα-σθε ί-στα-νται</p>
<p>τι-θεί-μην τι-θεί-σο τι-θεί-το τι-θεί-σθον τι-θεί-σθην τι-θεί-μεθα τι-θεί-σθε τι-θεί-ντο</p>	<p>ί-έ-μην ί-ε-σο ί-ε-το ί-ε-σθον ί-έ-σθην ί-έ-μεθα ί-ε-σθε ί-ε-ντο</p>	<p>έ-δι-δό-μην έ-δί-δο-σο έ-δί-δο-το έ-δι-δο-σθον έ-δι-δό-σθην έ-δι-δό-μεθα έ-δί-δο-σθε έ-δι-δο-ντο</p>	<p>ί-στά-μην ί-στα-σο ί-στα-το ί-στα-σθον ί-στά-σθην ί-στά-μεθα ί-στα-σθε ί-στα-ντο</p>
<p>τι-θῶ-μαι τι-θῆ-ται τι-θῆ-σθον τι-θῶ-μεθα τι-θῆ-σθε τι-θῶ-νται</p>	<p>ί-ῶ-μαι ί-ῆ-ται ί-ῆ-σθον ί-ῆ-σθον ί-ῶ-μεθα ί-ῆ-σθε ί-ῶ-νται</p>	<p>δι-δῶ-μαι δι-δῶ-ται δι-δῶ-σθον δι-δῶ-σθον δι-δῶ-μεθα δι-δῶ-σθε δι-δῶ-νται</p>	<p>ί-σῶ-μαι ί-σῆ-ται ί-σῆ-σθον ί-σῆ-σθον ί-σῶ-μεθα ί-σῆ-σθε ί-σῶ-νται</p>
<p>τι-θεί-μην τι-θεί-ο τι-θεί-το τι-θεί-σθον τι-θεί-σθην τι-θεί-μεθα τι-θεί-σθε τι-θεί-ντο</p>	<p>ί-εῖ-μην ί-εῖ-ο ί-εῖ-το ί-εῖ-σθον ί-εῖ-σθην ί-εῖ-μεθα ί-εῖ-σθε ί-εῖ-ντο</p>	<p>δι-δοῖ-μην δι-δοῖ-ο δι-δοῖ-το δι-δοῖ-σθον δι-δοῖ-σθην δι-δοῖ-μεθα δι-δοῖ-σθε δι-δοῖ-ντο</p>	<p>ί-σταῖ-μην ί-σταῖ-ο ί-σταῖ-το ί-σταῖ-σθον ί-σταῖ-σθην ί-σταῖ-μεθα ί-σταῖ-σθε ί-σταῖ-ντο</p>
<p>τι-θε-σο τι-θεί-σθω τι-θε-σθον τι-θεί-σθων τι-θε-σθε τι-θεί-σθων καί [τι-θεί-σθωσαν]</p>	<p>ί-ε-σο ί-έ-σθω ί-ε-σθον ί-έ-σθων ί-ε-σθε ί-έ-σθων καί [ί-έ-σθωσαν]</p>	<p>δί-δο-σο δι-δύ-σθω δι-δο-σθον δι-δύ-σθων δί-δο-σθε δι-δύ-σθων καί [δι-δύ-σθωσαν]</p>	<p>ί-στα-σο ί-στά-σθω ί-στα-σθον ί-στά-σθων ί-στα-σθε ί-στά-σθων καί [ί-στά-σθωσαν]</p>
<p>τι-θε-σθαι</p>	<p>ί-ε-σθαι</p>	<p>δί-δο-σθαι</p>	<p>ί-στα-σθαι</p>
<p>τι-θεί-μενος τι-θεί-μένη τι-θεί-μενον</p>	<p>ί-έ-μενος ί-ε-μένη ί-έ-μενον</p>	<p>δι-δό-μενος δι-δο-μένη δι-δό-μενον</p>	<p>ί-στά-μενος ί-στα-μένη ί-στά-μενον</p>

φωνή

'Αόριστος β'

				Ἐνεστ. ὄνομα
Ὀριστική	^{οἷς} θέ-μην ^{οἷς} θου ^{οἷς} θε-το ^{οἷς} θε-σθον ^{οἷς} θέ-σθην ^{οἷς} θέ-μεθα ^{οἷς} θε-σθε ^{οἷς} θε-ντο	^{οἷς} εἶ-μην ^{οἷς} εἶ-σο ^{οἷς} εἶ-το ^{οἷς} εἶ-σθον ^{οἷς} εἶ-σθην ^{οἷς} εἶ-μεθα ^{οἷς} εἶ-σθε ^{οἷς} εἶ-ντο	^{οἷς} έ-δύ-μην ^{οἷς} έ-δου ^{οἷς} έ-δο-το ^{οἷς} έ-δο-σθον ^{οἷς} έ-δό-σθην ^{οἷς} έ-δό-μεθα ^{οἷς} έ-δο-σθε ^{οἷς} έ-δο-ντο	^{οἷς} έ-πριά-μην ^{οἷς} έ-πρίω ^{οἷς} έ-πρία το ^{οἷς} έ-πρία-σθον ^{οἷς} έ-πρία-σθην ^{οἷς} έ-πρία-μεθα ^{οἷς} έ-πρία-σθε ^{οἷς} έ-πρία-ντο
Προτακτική	θῶ-μαι θῆ θῆ-ται ἦ-σθον θῆ-σθον θῶ-μεθα θῆ-σθε θῶ-νται	ὦ-μαι ῶ ῶ-ται ῶ-σθον ῶ-σθον ὦ-μεθα ῶ-σθε ὦ-νται	δῶ-μαι δῶ δῶ-ται δῶ-σθον δῶ-σθον δῶ-μεθα δῶ-σθε δῶ-νται	πρίω-μαι πρή πρή-ται πρή-σθον πρή-σθον πρίω-μεθα πρή-σθε πρίω-νται
Ἐφικτική	θεῖ-μην θεῖ-ο θεῖ-το θεῖ-σθον θεῖ-σθην θεῖ-μεθα θεῖ-σθε θεῖ-ντο	εἶ-μην εἶ-ο εἶ-το εἶ-σθον εἶ-σθην εἶ-μεθα εἶ-σθε εἶ-ντο	δοί-μην δοί-ο δοί-το δοί-σθον δοί-σθην δοί-μεθα δοί-σθε δοί-ντο	πριαί-μην πριαί-ο πριαί-το πριαί-σθον πριαί-σθην πριαί-μεθα πριαί-σθε πριαί-ντο
Προσπαικτική	θού θέ-σθω θέ-σθον θέ-σθων θέ-σθε θέ-σθων καὶ [θέσθωσαν]	οὔ εἶ-σθω εἶ-σθον εἶ-σθων εἶ-σθε εἶ-σθων καὶ [ἔσθωσαν]	δού δό-σθω δό-σθον δό-σθων δό-σθε δό-σθων καὶ [δόσθωσαν]	πρίω πριαί-σθω πριαί-σθον πριαί-σθων πριαί-σθε πριαί-σθων καὶ πριαί-σθωσαν]
Ἄπ.	θέ-σθαι	εἶ-σθαι	δό-σθαι	πρία-σθαι
Μετοχή	θέ-μενος θε-μένη θέ-μενον	εἶ-μενος εἶ-μένη εἶ-μενον	δό-μενος δο-μένη δό-μενον	πριαί-μενος πριαί-μένη πριαί-μενον

§ 375.

Οἱ ἄλλοι χρόνοι

Μέλλον } ενεργητ. μέσος	θή-σω θή-σομαι	ῥή-σω ῥή-σομαι	δώ-σω δώ-σομαι	στή-σω στή-σομαι
Ἄορ. α' } ενεργητ. μέσος	— —	— —	— —	ἔ-στη-σα ἔ-στη-σάμην
Παρακ. ενεργητ. μέσος καὶ παθητ.	τέ-θει-κα τέ-θει-μαι	εἶ-κα εἶ-μαι	δέ-δω-κα δέ-δο-μαι	ἔ-στη-κα
Ἀόριστ. παθητικὸς Μέλλον παθητικὸς	ἔ-τέ-θην τε-θήσομαι	εἶ-θην έ-θήσομαι	ἔ-δό-θην δο-θήσομαι	ἔ-στά-θην στα-θήσομαι

ΣΗΜ. Ὁ τέθειμαι ἔχει μόνον μέσῃν σημασίαν. Παθητικὸν τοῦ τίθειμι εἶναι τὸ κεῖμαι.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΩΝ ΕΙΣ -ΜΙ ΣΥΜΦΩΝΟΛΗΚΤΩΝ

Ἐνεστώς καὶ παρατατικός τῆς ἐνεργητικῆς καὶ τῆς μέσης φωνῆς

§ 376.

Χρόνοι	ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ	ΜΕΣΗ ΦΩΝΗ
Ὀριστική	δείκ-νυ-μι δείκ-νυ-ς δείκ-νυ-σι(ν) δείκ-νυ-τον δείκ-νυ-τον δείκ-νυ-μεν δείκ-νυ-τε δείκ-νύ-ασι(ν)	δείκ-νυ-μαι δείκ-νυ-σαι δείκ-νυ-ται δείκ-νυ-σθον δείκ-νυ-σθον δείκ-νύ-μεθα δείκ-νυ-σθε δείκ-νυ-νται
Παρατατικός	ἔ-δείκ-νυ-ν ἔ-δείκ-νυ-ς ἔ-δείκ-νυ ἔ-δείκ-νυ-τον ἔ-δείκ-νύ-την ἔ-δείκ-νυ-μεν ἔ-δείκ-νυ-τε ἔ-δείκ-νυ-σαν	ἔ-δείκ-νύ-μην ἔ-δείκ-νυ-σο ἔ-δείκ-νυ-το ἔ-δείκ-νυ-σθον ἔ-δείκ-νύ-σθην ἔ-δείκ-νύ-μεθα ἔ-δείκ-νυ-σθε ἔ-δείκ-νυ-ντο
Ἑταρ.	δείκ-νύ-ω δείκ-νύ-ης κ.τ.λ.	δείκ-νύ-ωμαι δείκ-νύ-ῃ κ.τ.λ.
Ἐνική	δείκ-νύ-σι-μι δείκ-νύ-σις κ.τ.λ.	δείκ-νυ-σί-μην δείκ-νύ-σι-ο κ.τ.λ.
Προσωνική	δείκ-νυ δείκ-νύ-τω δείκ-νυ-τον δείκ-νύ-των δείκ-νυ-τε δείκ-νύ-ντων καὶ [δείκ-νύ-τωσαν]	δείκ-νυ-σο δείκ-νύ-σθω δείκ-νυ-σθον δείκ-νύ-σθων δείκ-νυ-σθε δείκ-νύ-σθων καὶ [δείκ-νύ-σθωσαν]
Ἄπλο	δείκ-νύ-ναι	δείκ-νυ-σθαι
Μετοχή	δείκ-νύς δείκ-νύσα δείκ-νύν	δείκ-νύ-μενος δείκ-νυ-μένη δείκ-νύ-μενον

§ 377. Οἱ ἄλλοι χρόνοι τοῦ δείκνυμι

Ἐνεργητικὴ φωνή

Μέλλων δείξω, εις, ει κτλ.

Ἄοριστος ἔδειξα, ας, ε κτλ.

Παρακείμενος -δέδειχα, ας, ε κτλ.

Ἵπερσυντέλικος [ἔδεδείχην, εις, ει] κτλ.

Μέση φωνή

Μέσος μέλλων δείξομαι κτλ.

Μέσος ἄοριστος α' ἔδειξάμην.

Παθητικὸς μέλλων α' δειχθήσομαι.

Παθητικὸς ἄοριστος α' ἔδειχθην.

Παρακείμενος -δέδειγμα.

Ἵπερσυντέλικος -εδεδείγμην.

Τετελ. μέλλων -δεδειγμένος ἔσομαι.

Ἐνεστῶς καὶ παρατατικὸς τῆς ἐνεργητικῆς καὶ τῆς μέσης φωνῆς τῶν εἰς -μι ῥημάτων

Α' Τῶν φωνηεντολόκτων

§ 378. Ὁ ἐνεστῶς καὶ ὁ παρατατικὸς τῶν φωνηεντολόκτων εἰς ῥημάτων σχηματίζεται προστιθεμένων τῶν προσωπικῶν καταλήξεων εἰς τὸ τέλος τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ἀμέσως ἄνευ προσφύματος. ὡς δίδω-μι, ἐδίδο-σαν (θ. δω-, δο-).

§ 379. Τὰ φωνηεντολόκτα εἰς -μι ἔχουσι θέμα ἰσχυρὸν καὶ ἀσθενῆ π. χ. τοῦ τί-θη-μι, ἴ-η-μι, δί-δω-μι, ἴ-στη-μι ἰσχυρὸν θέμα εἶναι τὸ θη-, ση-, δω-, στη- καὶ ἀσθενὲς τὸ θε-, σε-, δο-, στα-.

§ 380. Ἐκ τοῦ ἰσχυροῦ θέματος σχηματίζεται μόνον ὁ ἐνικός τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ καὶ ἡ ὑποτακτικὴ, οἱ δὲ ἄλλοι τύποι πάντες ἐκ τοῦ ἀσθενοῦς θέματος.

ΣΗΜ. 1. Τὸ β' ἐν. πρόσωπον τῆς ἐνεργητικῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστῶτος, καὶ τὸ β' καὶ τὸ γ' ἐνικὸν τοῦ παρατατικοῦ τοῦ τίθημι καὶ τοῦ ἴημι καὶ ὅλος ὁ ἐνικός ἐνεργ. παρατατ. τοῦ δίδωμι σχηματίζεται κατὰ τὰ εἰς -ω συννηρημένα οἷον τιθεῖς, ἰεῖς, ἐτίθει, ἐτίθει, ἴεις, ἴει, ἐδίδουν, ἐδίδους, ἐδίδον.

ΣΗΜ. 2. Τὸ ἐν. β' πρόσωπον τοῦ ἐνεστῶτος τῆς ἐνεργ. προστακτικῆς τοῦ τίθημι ἔχει τὸν τύπον τοῦ ἰσχυροῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος ἴστη. Τὸ αὐτὸ δὲ

πρόσωπον τοῦ αὐτοῦ χρόνου τοῦ τίθημι, τοῦ ἴημι καὶ τοῦ δίδωμι σχηματίζονται κατὰ τὰ εἰς -ω συνηρημένα· τίθει, ἴει, δίδου.

ΣΗΜ. 3. Ἡ ὑποτακτικὴ καὶ ἡ εὐκτικὴ τοῦ ἐνεστώτος τῆς μέσης φωνῆ τοῦ τίθημι ἐκφέρεται καὶ κατὰ τὰ βαρύτενα· ὡς ἐπιτίθονται, παρατίθεται.

ΣΗΜ. 4. Κατὰ τὸ ἴστημι κλίνονται καὶ τὸ πῖμπλημι (πλη-, πλα-), κίχρημι (χρη-, χρα-), ὀνίνημι (ὄνη-, ὄνα-), ἄγαμαι (ἀγα-), κρέμαμαι (κρεμα-), ἐπίσταμαι (ἐπίστα-), πῖμπρημι (πρη-, πρα-) καὶ τὸ δύναιμι (δυ-να-).

ΣΗΜ. 5. Ἡ εὐκτικὴ τοῦ δύναιμι, ἄγαμαι καὶ ὀνίναμαι καὶ ἡ ὑποτ. καὶ εὐκτικὴ τοῦ ἐπίσταμαι τονίζεται κατὰ τὰ εἰς -ω βαρύτενα· ὡς δυναίμην, ἀγαίμην, ὀνίναίτο, ἐπίσταμαι, ἐπίσταίτο.

§ 381. Τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -μι ῥημάτων τὰ πλεῖστα λαμβάνουσιν ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμόν· ταῦτα δὲ εἶναι τὸ ἴστημι (σί-στη-μι, ῥ. σση-), ἴημι (σί-ση-μι, ῥ. ση-), τί-θη-μι (ῥ. θη-), δίδω-μι (ῥ. δω-), πῖμ-πλη-μι (ῥ. πλη-), [δί-δη-μι] (ῥ. δη-), κί-χρη-μι (ῥ. χρη-), πῖμ-πρη-μι (ῥ. πρη-), ὀ-νί-νη-μι (ῥ. ὄνη-).

ΣΗΜ. Τὸ πῖμπλημι καὶ τὸ πῖμπρημι λαμβάνουσι καὶ μ εἰς τὸ τέλος τῶν ἀναδιπλασιασθέντων γραμμάτων. Τὸ δὲ ὀνίνημι λαμβάνει τὸν ἀναδιπλασιασμόν μετὰ τὸ ο.

Β' Τῶν συμφωνολήκτων

§ 382. Τὰ συμφωνόληκτα εἰς -μι ῥήματα σχηματίζονται προσλαμβάνοντα εἰς τὸ τέλος τοῦ ῥηματ. θέματος τὸ πρόσφυμα νυ· π.χ. δείκ-νυ-μι.

ΣΗΜ. Τὰ λαμβάνοντα τὸ πρόσφυμα νη- (να-) εἶναι ποιητικά, πλὴν τοῦ δύναιμι, ὅπερ πάντας τοὺς χρόνους σχηματίζει ἐκ τοῦ δυνα-, δυνασ-, καὶ τοῦ σκιδνί-νημι, οὗ παρὰ πεζοῖς ἀπαντῶσι μόνον οἱ τύποι ἀποσκιδνασθαι, διασκιδνασθαι.

§ 383. Τὰ πλεῖστα τῶν συμφωνολήκτων ἔχουσι χαρακτῆρα σ, ὅπως ἀφομοιοῦνται πρὸς τὸ ν τοῦ προσφύματος νυ· π.χ. εἶδ-νυ-μι ἐννυ-μι σβέσ-νυ-μι σβέννυ-μι, ζῶσ-νυ-μι ζώννυ-μι κτλ. (§ 65, ε).

ΣΗΜ. 1. Κατ' ἀναλογίαν ἔχουσι ννυ- ἀντὶ νυ- καὶ τὰ φωνηεντολήκτα στρώννυ-μι καὶ [χά ννυ-μι].

ΣΗΜ. 2. Ἐν τῷ -όλλυμι (ῥ. ὀλ-) ἀφομοιῶθη τὸ ν πρὸς τὸ λ τοῦ ὀλ-.

§ 384. Τὸ ν τοῦ προσφύματος νυ- εἶναι μακρὸν ἐν τῷ ἐνικῷ τῆς ἐνεργ. ὀριστικῆς καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ προσώπῳ τῆς προστακτικῆς.

§ 385. Πολλῶν ῥημάτων ἡ ὀριστικὴ τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατακτικοῦ καὶ ἄλλων τοῦ ἐνεστώτος μόνον σχηματίζεται καὶ βαρυτόνως ὡς οἷον δείκνυμι καὶ δεικνύω, εἰδείκνυμι καὶ εἰδείκνυον, καθείργνυμι καὶ καθείργνύω, πήγνυμι καὶ πηγνύω κτλ.

ΣΗΜ. 1. Τινὰ τῶν εἰς -νυμι καὶ -ννυμι ἔχουσιν ἐνεστῶτα καὶ κατὰ τὰ βαρύτερα ἄνευ τοῦ νυ- ὡς ἀνοίγνυμι καὶ ἀνοίγω, ἀποκίτνυμι καὶ ἀποκίτνω, ἐκπλήγνυμι καὶ ἐκπλήττω, ἀπεφράγγνυσα καὶ φράττω.

ΣΗΜ. 2. Τοῦ πήγνυμι ἡ εὐκτ. τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ γ' ἐν. προσώπου εἶναι πηγνῦτο ἢ πηγνῦτο.

Οἱ ἄλλοι χρόνοι τῶν εἰς -μι

§ 386. Ὁ μέλλων τῶν ῥημάτων ἀπόλλυμι, θυννυμι, ἀμφιέννυμι καὶ σκεδάννυμι εἶναι ἀπολωῶ ἀπολοῦμαι, ὁμοῦμαι, ἀμφιωῶ, σκεδῶ.

Ὁ μέλλων ὁμοῦμαι (ῥ. ὁμο-) κλίνεται κατὰ τὰ εἰς ἑώ.

§ 387. Ὁ ἐνεργ. ἀόρ. α' τοῦ δίδωμι, τοῦ τίθημι καὶ τοῦ ἴημι ἔχει χρονικὸν χαρακτῆρα κ' ἔδωκα, ἔθηκα (θη-), ἴηκα (ση-), ἀπαν- τῶσι δὲ ἐν τῷ ἐνικῷ τῆς ὀριστικῆς καὶ σπανιώτερον ἐν τῷ πληθυντικῷ.

§ 388. Ὁ ἀόρ. β' τῶν εἰς -μι σχηματίζεται προστιθεμένων τῶν προσωπικῶν καταλήξεων ἀμέσως εἰς τὸ θέμα ἄνευ προσφύματος π. χ. ἔστη-ν (θ. στη-).

§ 389. Ἀόριστον β' ἐνεργ. μὲν ἔχουσι μόνον τὸ ἴστημι καὶ σβέν- νυμι, οὗ ὁ ἀόρ. ἔσβην ἀπαντᾷ μόνον κατ' ἀπαρέμφατον ἀποσβῆναι ἐνεργ. δὲ καὶ μέσον τὸ τίθημι, ἴημι καὶ δίδωμι καὶ μέσον τὸ πίμ- κλημι καὶ ὀνίνημι.

ΣΗΜ. Ὁ ἔστην ἔχει μέσσην καὶ παθητικὴν σημασίαν.

§ 390. Κατὰ τὰ εἰς -μι σχηματίζονται καὶ οἱ ἀόριστοι β' τῶν ἑξῆς εἰς -ω ῥημάτων

Ἀλίσκομαι (θ. ἄλω-, ἄλο-) ἑάλων, γιννώσκω (γνω-, γνω-) ἔγνωον, γηράσκω (γηρᾶ-, γηρᾶ-) [ἐγήρᾶν] μόνον κατ' ἀπαρέμφ- γηρᾶναι, -διδράσκω (δραῶ-, δραῶ-) -ἐδράων, δύομαι καὶ δύνω (δύ-, δύ-) ἔδυν, ζῶ (βιω-, βιο-) ἐβίων, πέτομαι (πτη-, πτα-) ἐπτάμηνη], [τλάω] (τλη-, τλα-) ἔτλην, φθάνω (φθη-, φθα-) ἔφθην, φθίνω (φθί-, φθί-) μόνον κατὰ μετοχὴν φθίμενος. φύομαι (φύ-, φύ-) ἔφυν, ῥέω (ῥυη-, ῥυε-) ἔρρυν καὶ ὠνοῦμαι ἐπριάμηνη.

§ 391. Τῶν χρόνων τούτων ἡ ρίζα ἔχει δύο μορφάς, τὴν ἰσχυρὰν καὶ τὴν ἀσθενῆ· καὶ ἐκ μὲν τῆς ἰσχυρᾶς σχηματίζεται ἡ ὀριστικὴ, ἡ ὑποτακτικὴ, ἡ προστακτικὴ καὶ τὸ ἀπαρέμφατον, ἐκ δὲ τῆς ἀσθε- νοῦς ἡ εὐκτικὴ καὶ ἡ μετοχὴ. Ἐξαιρεῖται ὁ ἐπτάμηνη καὶ ὁ ἐπριάμηνη, ὧν πάντες οἱ τύποι σχηματίζονται ἐκ τῆς ἀσθενοῦς.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Ὅριστ. ἔγνων, ἔγνωσ, ἔγνω, ἔγνωτον, ἔγνώτην, ἔγνωμεν, ἔγνωτε, ἔγνωσαν. Ὑποτ. γνῶ, γνῶς, γνῶ, γνῶτον, γνῶτον, γνῶμεν, γνῶτε, γνῶσι(ν). Εὐκτ. γνοιῖν, γνοιῖς, γνοιῖ, γνοιῖτον καὶ γνοιῖτον, γνοιῖτην καὶ γνοιῖτην, γνοιῖμεν καὶ γνοιῖμεν, γνοιῖτε καὶ γνοιῖτε, γνοιῖσαν καὶ γνοιῖεν. Προστακτ. γνῶθι, γνάτω, γνάτων, γνάτων, γνάτε γνάτων καὶ [γνάτωσαν]. Ἀπαρέμφ. γνῶναι. Μετοχὴ γνούς, γνοῦσα, γνού.

Ὅριστ.	ἔβην,	ἔβης,	ἔβη κτλ.
Ὑποτ.	βῶ,	βῆς,	βῆ κτλ.
Εὐκτ.	βαίην,	βαίης,	βαίη κτλ.
Προστ.		βῆθι	βήτω κτλ.
Ἀπαρ.	βῆναι.		
Μετοχὴ	βάς,	βάσα,	βάν.

ΣΗΜ. 1. Ὁ ἐνεργ. καὶ ὁ μέσος ἄορ. β' τοῦ τίθημι, ἴημι, καὶ δίδωμι σχηματίζονται ἐκ τοῦ ἀσθενοῦς τύπου τῆς ῥίζης, πλὴν τῆς ὑποτακτικῆς τῆς ἐνεργ. φωνῆς σχηματιζομένης ἐκ τοῦ ἰσχυροῦ.

ΣΗΜ. 2. Ὁ ἐνικός τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεργ. ἄορ. β' τοῦ τίθημι, τοῦ ἴημι καὶ τοῦ δίδωμι ἐλλείπει ἀναπληρούμενος ἐκ τοῦ α' ἔθηκα, ἦκα, ἔδωκα.

ΣΗΜ. 3. Ἡ ὀριστικὴ τοῦ μέσου ἄορ. β' τοῦ δ-νί-νη-μι (β. ὀνη- ὀνα-) καὶ τοῦ πίμ-πλη-μι (πλη-, πλα-) σχηματίζεται ἐκ τῆς ἰσχυρᾶς ῥίζης ὀνη-, πλη-, ὠνήμην, ἐπλήμην.

ΣΗΜ. 4. Ἡ εὐκτικὴ τοῦ μέσου ἄορ. β' τοῦ ὀνίημι καὶ ἡ ὑποτακτικὴ καὶ ἡ εὐκτικὴ τοῦ ἐπριάμην, τονίζεται κατὰ τὰ εἰς -ω βαρύτερα π. χ. ὄναιτο, ὄναιτο, πριάμαι, πρίαίω, πρίαίω.

ΣΗΜ. 5. Ἡ ὑποτ. τοῦ ἐθέμην τονίζεται καὶ κατὰ τὰ βαρύτερα ἢ δὲ εὐκτ. αὐτοῦ καὶ σχηματίζεται κατ' αὐτὰ ὡς ἐπίθωνται, μετάθωντο, ἐπίθωντο.

ΣΗΜ. 6. Τὸ ὄλλυμι ἔχει δύο παρακειμένους, ὀλόλεκα μεταβατικὸν καὶ ὄλολα ἀμετάβατον.

ΣΗΜ. 7. Ὁ τετελεσμένος μέλλων τοῦ ἴστημι εἶναι μονολεκτικός ἐστήξω.

ΣΗΜ. 8. Ὁ ἐνεργ. παρακείμενος τοῦ ἴημι εἶναι εἶκα κατ' ἀναλογίαν τοῦ εἶμαι (σέ-σε-μαι) κατ' ἀναλογίαν δὲ τούτου ἔγινε καὶ ὁ τέθεικα τοῦ τίθημι τοῦ δὲ θήγγνυμι ὁ αὐτὸς χρόνος εἶναι ἔθρωγα. Ὁ δὲ παθ. παρακ. τοῦ πετάηνυμι εἶναι πέπταμαι.

ΣΗΜ. 9. Ὁ ἐνεργ. παρακείμενος τοῦ ἄγγνυμι, πήγγνυμι καὶ θήγγνυμι δὲν δασύνει τὸν χαρακτῆρα -έγα, πέπηγα, ἔθρωγα.

§ 392. Ἀνωμάλως σχηματίζονται οἱ παρακείμενοι ἔσθηκα τοῦ ἴσθημι, δέδοικα καὶ δέδια (ῥ. δει-, [δεῖδω]), οἶδα (εἰδ-), τέθνηκα τοῦ θνήσκω καὶ βέβηκα τοῦ βάλνω.

α) Ἐσθηκα πλὴν τοῦ ὁμαλοῦ σχηματισμοῦ ἔχει καὶ τὸν ἐξῆς ὀριστ. ἔστατον, ἔστατον, ἔσταμεν, ἔστατε, ἔστασι(ν)· ὑποτ. ἐστῶμεν, ἐστῶσι(ν)· προστ. ἔσταθι· ἀπαρέμφ. ἐστάναι μετοχὴ ἐστῶς, ἐστῶσα, ἐστῶς. ὑπερ. ἐστάτην, ἔστασαν.

ΣΗΜ. Ὁ παρακείμενος ἔσθηκα ἐκ τοῦ (σέ-σθηκα) ἔχει μέσσην καὶ παθητικὴν σημασίαν. Ὁ ὑπερσυντέλικος εἶναι εἰσθήκειν (ἐκ τοῦ ἐσε-στήκειν).

β) Ἐτέθνηκα κλίνεται ὡς ἐξῆς ὀριστ. τέθνηκα, ἀσ, ε, τέθνηκαμεν, τέθνατε, τεθνῶσι(ν) καὶ τεθνήκασι(ν)· ὑποτ. τεθνήκω κ.τ.λ. εὐκτ. τεθναίην καὶ τεθνηκῶς καὶ τεθνεῶς εἴην, τεθναίη, τεθναίην· προστ. τεθνάτω· ἀπαρέμφ. τεθνάσαι καὶ τεθνηκέαι· μετ. τεθνηκῶς καὶ τεθνεῶς, τεθνεῶσα, τὸ τεθνηκός· ὑπερσ. ἐτεθνήκειν, εἰς, εἰ, ἐτεθνήκεσαν καὶ ἐτέθνασαν· τετελ. μέλλων τεθνήξω καὶ τεθνηκῶς ἔσομαι.

γ) Δέδοικα καὶ δέδια ὀριστ. δέδοικα, δέδοικας, δέδοικε· ἀπαρ. δέδοικεναι μετοχὴ δεδοικώς, δεδοικυῖα· ὑπερσ. ἐδεδοίκεν καὶ ἐδεδοίκεναι μετοχὴ δεδοικώς, δεδοίκασι(ν)· ὑποτ. δεδίη, δεδίωσι(ν)· ἀπαρ. δεδιέναι μετοχὴ δεδιώς, τὸ δεδιός· ὑπερσ. ἐδεδίειν, ἐδεδίεις, ἐδεδίει, ἐδέδισαν· μέλλ. δεῖσομαι· ἀόρ. ἐδεῖσα.

δ) Οἶδα, οἶσθα, οἶδε, ἴστον, ἴστον, ἴσμεν, ἴστε, ἴσασι(ν)· ὑποτ. εἰδῶ κλπ.· εὐκτ. εἰδείην κλπ.· προσ. ἴσθι, ἴστω, ἴστον, ἴστε, ἴστων· ἀπαρέμφ. εἰδέναι μετοχὴ εἰδώς, εἰδυῖα, εἰδός· ὑπερσυντ. ἤδη καὶ ἤδειν, ἤδειςθα καὶ ἤδησθα καὶ ἤδεις, ἤδη, ἤδει καὶ ἤδειν, ἤδειμεν καὶ ἤσμεν, ἤδειτε καὶ ἤστε, ἤδεσαν, ἤσαν.

ΣΗΜ. 1. Τὸ πλὴθ. γ' πρόσωπον τῆς ὀριστ. τοῦ παρακείμενου εἶναι ἴσασιν ἀντὶ τοῦ ἴδασιν κατ' ἀναλογίαν τῶν ἄλλων προσώπων.

ΣΗΜ. 2. Ἐβέβηκα πλὴν τοῦ ὁμαλοῦ σχηματισμοῦ ἔχει καὶ τὸν ἐξῆς ὑποτ. ἐμβεβῶσι, μετ. βεβῶσαν, βεβῶτες, προδιαβεβῶτας.

§ 393. Οἱ κατὰ τὰ εἰς -ω σχηματιζόμενοι χρόνοι τῶν εἰς -μι ῥημάτων πρὸ τοῦ χρονικοῦ χαρακτήρος καὶ τῶν καταλήξεων ἐκτείνουσι τὸν χαρακτήρα τὸ μὲν α καὶ ε εἰς η, τὸ δὲ ο εἰς ω· οἷον στήσω, θήσω, δώσω. Φυλάττουσι δὲ αὐτὸν βραχὺν α') ὁ παθ. μέλλων, ἀόρ. καὶ παρακείμενος τοῦ ἴσθημι καὶ τοῦ δίδωμι· σταθήσομαι, ἐστάθην,

[ἔσταμαι], δοθήσομαι, ἐδόθη, δέδομαι· β') ὁ παθητ. μέλλων καὶ ἄορ. τοῦ τίθημι καὶ τοῦ ἵημι· τεθήσομαι, ἐτέθη, -εθήσομαι, -εἶθειν (ἐσέθη). γ') ὁ παρρκ. τῆς ἐνεργ. καὶ τῆς μέσης φωνῆς τοῦ ἵημι· εἶκα, εἶμαι (σέ-σεμαι).

ΣΗΜ. 1. Τὰ θέματα σκεδα- τοῦ σκεδάω, κερα- τοῦ κεράω, σβε- τοῦ σβένω, κορε- τοῦ κορέω καὶ ἀμφι- τοῦ ἀμφιένω δὲν ἐκτείνουσι τὸν χαρακτῆρα πρὸ τοῦ θ τοῦ παθητικοῦ α' μέλλοντος καὶ ἄορίστου, τῶν καταλήξεων -τος καὶ -τέος, καὶ τῶν ἀπὸ μ καὶ τ ἀρχομένων καταλήξεων τοῦ παρρκ. καὶ τοῦ ὑπερσυντ. τῆς μέσης φωνῆς καὶ λαμβάνουσιν εἰς τὸ τέλος σ' οἷον σκεδασθήσομαι, ἐσκεδάσθη, ἐσκέδασμαι, ἐσκέδασται, ἐσκεδάσμεν, σκεδαστός, σκεδαστέος.

ΣΗΜ. 2. Τὰ θέματα ἀγα- τοῦ ἄγαμαι καὶ δυνα- τοῦ δύναμαι μετὰ βρα- χέος χαρακτῆρος λαμβάνουσι σ τὸ μὲν ἀγα- ἐν τῷ παθ. ἄορ. καὶ τοῖς ῥημα- τικοῖς εἰς -τος, τὸ δὲ δυνα- μόνον ἐν τῷ παθ. ἄορίστῳ· ἠγάσθη, ἀγαστός, ἐδυνάσθη. Ἀλλὰ δυνατός.

ΣΗΜ. 3. Τὸ θέμα πρη- τοῦ πίμπρημι, πλη- τοῦ πίμπλημι καὶ χω- τοῦ [χώνωμι] μετὰ μακροῦ χαρακτῆρος λαμβάνουσι σ ἐν τοῖς παθ. χρόνοις καὶ τοῖς εἰς -τος καὶ -τέος ῥηματικοῖς· ἐπρήσθη, πρησθήσομαι, πρηστός, πρηστέος, κέχωσαι.

ΣΗΜ. 4. Τὰ θέματα φω- τοῦ φώνωμι (μετὰ μακροῦ χαρακτῆρος) καὶ κρεμα- τοῦ κρεμάω (μετὰ βραχέος) λαμβάνουσι σ μόνον ἐν τῷ α' παθ. μέλλοντι καὶ ἄορ. καὶ τοῖς εἰς -τος καὶ -τέος ῥηματικοῖς· οἷον ἐφρώσθη, κρεμασθήσομαι, ἐκρεμάσθη, κρεμαστός, κρεμαστέος.

ΣΗΜ. 5. Τὸ θέμα ὄμο- τοῦ ὄμωμι φυλάττει τὸν χαρακτῆρα βραχὺν ἐν πᾶσι τοῖς χρόνοις καὶ λαμβάνει σ μόνον ἐν τῷ παθ. μέλλοντι ὁμοσθήσομαι καὶ τῇ μετοχῇ τοῦ παρρκ. ὁμοσωμένος.

ΣΗΜ. 6. Τὸ σ τοῦτο τὰ πλεῖστα τῶν εἰρημένων ῥημάτων εἶχον ἀρχικῶς ἐν τῷ θεματι.

Εἶμι, εἶμαι, φημί, ἡμί, κάθημαι, κείμει, χοῖ

§ 394. Τὰ ῥήματα ταῦτα ἔχουσιν ἀνωμαλίαν τινὰς περὶ τὸν σχηματισμὸν. Περὶ ἐκάστου δ' αὐτῶν σημειούμεθα ἐν τοῖς ἐξῆς.

§ 395.

Α' Εἶμι (ρίζα ἐσ-).

Ἐνεστώς

Ἄορ.	Ἑποτ.	Βῆκτ.	Προστ.	Ἀπαρ.	Μετοχὴ
εἶ-μι	ᾶ	εἶη-ν		εἶ-ναι	ᾶν
εἶ	ῆς	εἶη-ς	ἔσ-θι		οὔσα
ἐσ-τί(ν)	ῆ	εἶη	ἔσ-τω		δν

	Ὑποτ.	Εὐκτ.	Προστ.	Ἄπαρ.	Μετοχή
τόν	ῆ-τον	εἶη-τον			
τόν	ῆ-τον	εἰή-την, εἶτην	ἔσ-τον		
μέν	ῶ-μεν	εἶη-μεν, εἶμεν			
τέ	ῆ-τε	εἶη-τε	ἔσ-τε		
(ν)	ῶ-σι(ν)	εἶησαν, εἶεν	ῶντων		

ἔσ-των καί
[ἔστωσαν]

Παρατατικός

καὶ ῆ-ν, ῆσ-θα, ῆ-ν, ῆσ-τον, ῆσ-την, ῆ-μεν, ῆ-τε καὶ ῆσ-τε, ῆσαν.
ἄλλων ἔσομαι, ἔσει, ἔσεται καὶ ἔσται κτλ. ὀμαλῶς. Ἄοριστος ἔρε-
την. Παρακείμε. γέγονα. Ὑπερσ. ἐργόνην.

478. Τὸ εἶμι ἐν συνθέσει ἀναβιβάζει τὸν τόνον· πάρ-εμι·
ἀττει δὲ αὐτὸν ὅπου καὶ τὸ ἀπλοῦν ἐν τῇ ὑποτακτικῇ παρ-ῶ κτλ.,
τῷ α' καὶ τῷ γ' πληθυντικῷ τῆς εὐκτ. παρ-εἶμεν, παρ-εἶεν, ἐν
ἀπαρεμφ. καὶ τῇ μετοχῇ παρ-εἶναι, παρ-ῶν κτλ., ἐν τῷ παρατ.
ῆν κτλ., καὶ ἐν τῷ γ' ἐνικῷ τοῦ μέλλοντος παρ-έσται.

479. Τὸ εἶμι ἀναβιβάζει τὸν τόνον ἐν τῷ γ' ἐνικῷ προσώπῳ τῆς ὀριστ.
ἔνεστώτος α') ἂν εἶναι ἐν ἀρχῇ λόγου· ὡς ἔστι Θεός· β') ἂν προηγῶν-
ἀπλοῦ τὰ μόρια, ἀλλά, εἰ, καί, οὐ, ὡς καὶ τὸ τοῦτο· οἷον ἀλλ' ἔστιν, εἰ
καὶ ἔστιν, οὐκ ἔστιν, ὡς ἔστι, τοῦτ' ἔστιν.

396. B' Εἶμι (ρίζα εἶ-, ἶ-).

Ἐνεστώς

	Ὑποτ.	Εὐκτ.	Προστ.	Ἄπαρ.	Μετοχή
	ἶ-ω	ἶ-οι-μι καὶ -λοί-ην			
	ἶ-η-ς	ἶ-οι-ς	ἶ-θι	ἶ-έναι	ἶ-ὼν
(ν)	ἶ-η	ἶ-οι	ἶ-τω		ἶ-οῦσα
τόν	ἶ-η-τον	ἶ-οι-τον	ἶ-τον		ἶ-όν.
τόν	ἶ-η-τον	ἶ-οί-την			
μέν	ἶ-ω-μεν	ἶ-οι-μεν			
τέ	ἶ-η-τε	ἶ-οι-τε	ἶ-τε		
σι(ν)	ἶ-ω-σι(ν)	ἶ-οι-εν	ἶ-όντων καί		

[ἴτωσαν]

Παρατατικός

καὶ ῆ-ειν, ῆ-εις καὶ ῆ-εἰσθα, ῆ-ει καὶ ῆ-ειν, ῆ-τον, ῆ-την,
ῆ-μεν, ῆ-τε, ῆσαν.

§ 397.

Γ' Φημί (ρίζα φη-, φα-).

Ἐνεστώς

Ὅρ.	Ὑποτ.	Εὐκτ.	Προστ.	Ἄπαρ.	Μετοχ.
φη-μί	φῶ	φαίη-ν			
φῆς	φῆς	φαίη-ς	φά-θι ἢ φαθὶ	φά-ναι	φάσκω
φη-σὶ(ν)	φῆ	φαί-η	φάτω		φάσκουσι
φα-τόν	φῆ-τον				φάσκοντες
φα-τόν	φῆ-τον				
φα-μέν	φῶ-μεν	φαί-μεν καὶ φαίη-μεν			
φα-τέ	φῆ-τε	φαίη-τε			
φα-σὶ(ν)	φῶ-σι(ν)	φαί-εν καὶ φαίη-σαν			

Παρατατικός

ἔφη-ν, ἔφη-ς καὶ ἔφη-σθα, ἔφη, ἔφα-τον, ἔφά-την, ἔφα-μεν, ἔφα-τε, ἔφα-σαν. Μέλ. φή-σω. Ἄορ. α' ἔφη-σα. Μέση φωνή· μετοχ. ἐνεστ. φάμενος, παρατ. ἔφαντο, παρακ. πεφάσθω.

ΣΗΜ. 1. Ὁ ἔφην ἔχει καὶ ἀορίστου σημασίαν.

ΣΗΜ. 5. Τὸ φημί ἐν συνθέσει ἀναβιβάζει τὸν τόνον· οἶον σύμφημι, σύμφης, σύμφησι(ν).

§ 398.

Δ' Ἡμί (ρίζα ἦ-).

§ 399. Τοῦ ῥήματος τούτου ἀπαντᾷ μόνον τὸ α' καὶ τὸ γ' ἐν πρόσωπον τοῦ παρακτατ. ἦν, ἦ ἐν ταῖς φράσεσιν ἦν δ' ἐγώ, ἦ δ' οὗτος, ἦ δ' ἦ (εἶπον ἐγώ, εἶπεν οὗτος, εἶπεν αὕτη).

§ 400.

Ε' Κάθημαι (ρίζα ἦσ-).

Ἐνεστώς

Ὅρ.	Ὑποτ.	Εὐκτ.	Ἄπαρ.	Μετοχ.
κάθη-μαι		καθῆ-μην		
κάθη-σαι			καθῆ-σθαι	καθῆ-μενος
κάθη-ται	καθῆ-ται			καθῆ-μένη
κάθη-σθον				καθῆ-μενοί
κάθη-σθον				
καθῆ-μεθα	καθῶ-μεθα			
κάθη-σθε	καθῆ-σθε	καθῆ-σθε		
κάθη-νται	καθῶ-νται			

Παρατατικός

θή-μην, ἐκάθη-σο, ἐκάθη-το, ἐκάθη-ντο· καὶ καθή-μην, καθή-
 μεθα, καθήντο.

ΣΗΜ. Τὸ κάθημαι εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ κατὰ ἡμᾶς λαμβάνεται δὲ ὡς
 παρακείμενος τοῦ καθέξομαι.

§ 401. 15 Κεῖμαι (ρίζα κει-).

Ἐνεστώς

Προστ.	ὑποτ.	Εὐκτ.	Προστ.	Ἀπαρ.	Μετοχή
κεῖμαι	ὦ κείμενος	εἶην κείμενος		κεῖ-σθαι	κεί-μενος
κεῖσαι	κτλ.	κτλ.	κεῖ-σο		κει-μένη
κεῖται	κέ-ηται	κέ-οιτο	κεί-σθω		κεί-μενον
κεῖσθον					
κεῖσθον					
κεῖμεθα					
κεῖσθε	-κέ-ησθε				
κεῖνται	-κέ-ωνται	-κέ-οιντο			

Παρατατικός

κέ-μην, ἐκει-σο, ἐκει-το, ἐκει-σθον, ἐκεί-σθην, ἐκεί-μεθα, ἐκει-
 σθε, ἐκει-ντο.

Μέλλων κεί-σομαι κτλ.

ΣΗΜ. Ὁ κείμαι λαμβάνεται ὡς παθητικός παρακείμενος τοῦ τίθημι.

§ 402. Ζ' Χρη.

Προστ.	ὑποτακτ.	Εὐκτ.	Προστακτ.	Ἀπαρέμφ.
χρη καὶ	χρηῖ καὶ	χρηεῖη καὶ	χρεῶν ἔστω	χρηῖναι καὶ
χρεῶν ἔστιν	χρεῶν ἦ	χρεῶν εἶη		χρεῶν εἶναι
		Μετοχή		
		χρεῶν.		

Παρατατικός

ἐχρηῖν καὶ χρηῖν.

ΣΗΜ. Τὸ χρηῖ εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ ἀκλίτου οὐσιαστικοῦ χρηῖ (χρεία),
 ἀνάγκη καὶ τοῦ εἶναι. Ἐν συνθέσει δὲ μετὰ τῆς ἀπό ἅπαντ' ὧδε· Ὀριστ.

ένεστ. ἀπόχη, ἀπαρέμφ. ἀποχοῆν, μετ. ἀποχοῶν, παρατ. ἀπέχη, μέλλ. ἀποχήσει, ἄορ. ἀπέχησεν, εὐκ. ἀποχήσαι. Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος τούτου σχηματίζονται ἐκ τοῦ θ. χρη- πλὴν τῆς μετοχῆς.

Τονισμός τοῦ ῥήματος

§ 403. Ὁ τόνος τῶν ῥημάτων τίθεται ἀνωτέρω τῆς ληγούσης καθ' ὅσον συγχωρεῖ τούτο ὁ χρόνος αὐτῆς· π. χ. γράφω, ἔγραφα, ἔγραψα, γέγραφα. Ἐξαιρέσεις τοῦ κανόνος τούτου εἶναι αἱ ἑξῆς·

1) αἱ εἰς -ῶς καὶ -εἰς μετοχαὶ τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης· οἷον λευκῶς, λυθεῖς·

2) τὸ οὐδέτερον τῶν μετοχῶν τονίζεται ὅπου καὶ τὸ ἀρσενικόν· οἷον ὁ κελεύων, τὸ κελεύων·

3) τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἄορ. ὅ' τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης· οἷον λιπεῖν, λιπῶν, πλὴν τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ ἄορ. ὅ' τῶν φωνηεντολήκτων τῶν ἐχόντων κατάληξιν -ναι· οἷον γινᾶναι, στῆναι·

4) πάντα τὰ εἰς -ναι ἀπαρέμφατα τονίζονται ἐπὶ τῆς παραληγούσης· οἷον λευκῆναι, λυθῆναι·

5) τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ παρακειμένου τῆς μέσης φωνῆς τονίζεται ἐπὶ τῆς παραληγούσης· οἷον λελύσθαι, λελυμένος·

6) τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ μέσου ἄορίστου ὅ' παροξύνεται· οἷον λιπέσθαι·

7) τὸ ὅ' ἐν. πρόσωπον τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργ. ἄορίστου ὅ' τῶν ῥημάτων ἔρχομαι, εὐρίσκω, λαμβάνω, λέγω καὶ ὄρω ὀξύνεται· οἷον ἐλθέ, εὐρέ, λαβέ, εἰπέ, ἰδέ·

8) τὸ ὅ' ἐν. πρόσωπον τῆς προστακτικῆς τοῦ μέσου ἄορ. ὅ' περισπάζεται· οἷον λιποῦ· ἀλλ' εἴαν εἶναι μονοσύλλαβον ἀρχόμενον ἀπὸ συμφώνου καὶ σύνθετον μετὰ δυσλλάβου προθέσεως μὴ παθοῦσης ἔκθλιψιν, παροξύνεται· οἷον παράσχου, ἐπίσπου· ἀλλ' ἀφοῦ (τοῦ) ἀφίεμαι·

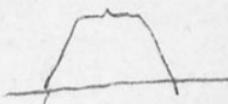
9) ὁ τόνος τῶν συνθέτων δὲν τίθεται πέραν τῆς αὐξήσεως καὶ τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ· οἷον προσάγω, προσῆγον, προσῆχα·

10) ὁ τόνος τῶν συνθέτων δὲν τίθεται πέραν τῆς τελευταίας συλλαβῆς τοῦ πρώτου συνθετικοῦ· οἷον παράδος, ἐπίσχος.

§ 404. Οἱ μετὰ μακροῦ φωνήεντος μονοσύλλαβοι ῥηματικοὶ τύποι περισπῶνται, πλὴν τοῦ χρη καὶ φής.

Β' ΑΚΛΙΤΑ

1. Προθέσεις

§ 405. Αἱ προθέσεις εἶναι κύριαι καὶ καταχρηστικαί.
 § 406. Κύριαι προθέσεις εἶναι αἱ ἐξῆς δέκα καὶ ὀκτώ· ἐν, εἰς καὶ ἐξ (πρὸ φωνήεντος) καὶ ἐκ (πρὸ συμφώνου), ξὺν καὶ σὺν, πρὸς, πρῶ, διά, κατὰ, μετὰ, παρὰ, ἀντί, ἀμφί, ἐπί, περὶ, ἀπό, ὑπὸ, ὑπέρ.

§ 407. Καταχρηστικαὶ προθέσεις εἶναι αἱ ἐξῆς δέκα· χάριν, ἄνευ, καὶ ἔνεκεν, ἄχρι, μέχρι, δίκην, πλήν, ὡς, νή, μὰ.

§ 408. Αἱ κύριαι προθέσεις τίθενται καὶ ἐν συνθέσει καὶ ἐν συντάξει· ὡς περι-βάλλω, περὶ ἐμοῦ.

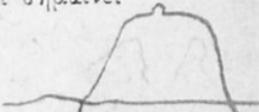
§ 409. Αἱ καταχρηστικαὶ προθέσεις τίθενται μόνον ἐν συντάξει· ἄνευ σοῦ, μέχρι Ἀθηνῶν. Ἐξαιρεῖται ἡ πλήν τιθεμένη ἐν συντάξει μόνον ἐν τῷ πλημμελεῖ καὶ τοῖς ἐξ αὐτοῦ παραγομένοις.

ΣΗΜ. 1. Ὡς καταχρηστικαὶ προθέσεις λαμβάνονται πολλάκις καὶ τινὰ ἐπιρρήματα· ὡς ἅμα, ὁμοῦ, ἐγγύς, πλησίον, ἔξω, χωρὶς, μεταξύ, πέραν κλπ.

ΣΗΜ. 2. Ἡ ἐπί, ἡ περὶ καὶ ἡ ὑπὲρ ἐνίοτε τίθενται μετὰ τὴν λέξιν, εἰς ἀναφέρονται καὶ πάσχοισιν ἀναστροφὴν τοῦ τόνου· π. χ. ἡμῶν περὶ ἀντιπερὶ ἡμῶν.

ΣΗΜ. 3. Καὶ ἡ ἐν [ἐνὶ] πάσχει ἀναστροφὴν τοῦ τόνου ἐνὶ καὶ σημαίνει ἐνεστί(ν).

2. Ἐπιρρήματα

§ 410. Τὰ ἐπιρρήματα εἶναι
 α') τοπικά· οἷον ἐνταῦθα, ἐκεῖ, Ἀθήνησι(ν), ἐντεῦθεν, ἄνω, κάτω, ἔξω, ἔνδον, αὐτοῦ, ἀλλαχοῦ, ἐγγύς, πόρρω, πέραν, πέρα, ἄνωθεν, δεῦρο, οὐρανόθεν κ.τ.λ.

β') χρονικά· οἷον σήμερον, αὔριον, ἐχθὲς ἢ χθές, τότε, ἀεὶ, ἄρτι, πρόν, ὀψέ, αὐτίς, νεωστί, ἔπειτα, πάλαι κ.τ.λ.

γ') τροπικά· οἷον εὖ, καλῶς, Ἑλληνιστί, κρύβδην, ἀγελθόν, ἀνδρημεῖ, οὕτω καὶ οὕτως, δικαίως, ἄρα, μὴν, ναί, δή, δῆθεν, οὐ, κ.τ.λ.

δ') ποσοτικά· οἷον λίαν, ἄγαν, σφόδρα, ἄπαξ, δίς, τρίς, πολλάκις, ἅλις, πάνν, ὀλίγον, ἤμιστα, μάλιστα κ.τ.λ.

ΣΗΜ. Τῶν τροπικῶν ἐπιρρημάτων τὸ μὲν καί, μὴν, δή, δῆθεν, δῆτα, ἢ γέ ἰδίᾳ καλοῦνται βεβαιωτικά, τὸ δὲ οὐ ἀρνητικόν, τὸ δὲ μὴ ἀρνητικόν ἀπαγορευτικόν, τὸ δὲ πέρ καὶ τὸ γέ ἐπιτατικά, τὸ δὲ μὴ (μήπως), μὲν καὶ ἀπορηματικά καὶ τὸ ἄν δυνητικόν.

3. Σύνδεσμοι

§ 411. Οἱ σύνδεσμοι εἶναι

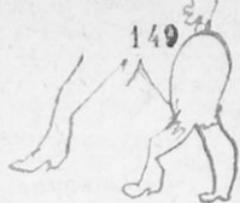
- α') συμπλεκτικοί· τέ, καί, οὔτε, μήτε, οὐδέ, μηδέ·
 β') διαζευκτικοί· ἢ, εἴτε—εἴτε, ἐάν τε—ἐάν τε, ἂν τε—ἂν τε·
 γ') ἀντιθετικοί· μέν, δέ, μέντοι, ἀλλά, εἰ καί, καίτοι, καίπερ·
 ὅμως, καί μὴν, ἀλλά μὴν, ἀτάρ, αὖ, πλήν·
 δ') συμπερασματικοί ἢ συλλογιστικοί· ἄρα, οὖν, τοίνυν, δι-
 τοιγάτοι, τοιγαροῦν, οὐκοῦν, ὥστε, ὡς·
 ε') ὑποθετικοί· εἰ, ἐάν, ἂν, ἤν·
 ς') εἰδικοί· ὅτι, ὡς·
 ζ') αἰτιολογικοί· γάρ, ὡς, ὅτι, διότι, ἐπεὶ, ἐπειδή·
 η') χρονικοί· ὅτε, ὁπότε, ἐπεὶ, ἐπειδή, ἔστε, ἡνίκα, ἕως, ἄχρι·
 μέχρι, πρὶν·
 θ') τελικοί· ἵνα, ὅπως, ὡς.

4. Ἐπιφωνήματα

§ 412. Τὰ ἐπιφωνήματα εἶναι

- α') θανμαστικά· οἶον ὦ, βαβαί, παπαί κ.τ.λ.
 β') κλητικόν· ὦ·
 γ') σχετλιαστικά· οἶον ἰώ, ἰού, οὐαί, οἴμοι κ.τ.λ.
 δ') ἐκπληκτικόν· ᾄ·
 ε') θρειαστικά· οἶον εὐοῖ, εὐάν κ.τ.λ.
 ς') γελαστικά· ἤ, ἤ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΡΗΜΑΤΩΝ

ΠΡΟΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Πρὸς εὐκολίαν τῶν μαθητῶν παρατίθεμεν ἄλφα-
 ρητικὸν κατάλογον Α') τῶν κοινῶς ἀνωμάλων λεγομένων ῥημάτων¹,
 Β') τῶν ἑλλειπτικῶν καὶ Γ') τῶν χρόνων τῶν κατὰ σημασίαν
 ἀνωμάλων.

§ 413.

Α' ΡΗΜΑΤΑ ΑΝΩΜΑΛΑ

Α

[Ἀγννυμι] (θ. *φαγ-*, *φαγνυ-*) ἀπλοῦν ποιητ., παρὰ δὲ πεζολόγοις
 πάντοτε σύνθετον κατ'ἀγννυμι, ἀόρ. κατέαξα, παρακ. κατέαγα (παθ.),
 ὑπερσ. κατεαῖρως ἦν, τετελ. μέλλων κατεαῖρως ἔσομαι. Παθ. ἐνεστ.
 κατ'ἀγννυμαι, παθ. ἀόρ. β' κατεαῖρην.

Ἀισθάνομαι (θ. *αἰσθ-*, *αἰσθε-*, *αἰσθαν-*), παρατ. ἤσθανόμην,
 ἑλλ. αἰσθήσομαι, ἀόρ. β' ἤσθόμην, παρακ. ἤσθημαι. Ῥημ. αἰσθη-
 τός, εὐαἰσθητός, ἀναἰσθητός.

Ἀλίσκομαι (θ. *φαλ-*, *φαλω-*, *φαλο-*, *φαλισκ-*) εἶναι παθ. τοῦ
 ἄλω, παρατ. ἤλίσκομην, μέσ. μέλλ. ἀλώσομαι (παθ.), ἐνεργ. ἀόρ.
 ἐάλων, (παθ.) παρακ. ἐάλωκα (παθ.) καὶ σπαν. ἤλωκα, ὑπερσ.
 ἄλωκειν (σπάν). Ῥημ. ἐπίθ. ἄλωτός, δοριάλωτος κτλ.

Ἄμαρτάνω (θ. *ἄμαρτ-*, *ἄμαρτε-*, *ἄμαρταν-*), παρατ. ἡμάρτανον,
 ἑσ. μέλλ. ἄμαρτήσομαι (ἐνεργ.), ἀόρ. β' ἡμαρτον, παρακ. ἡμάρ-
 τήκα, ὑπερσ. ἡμαρτήκειν. Παθ. ἄμαρτάνομαι, παρατ. ἡμαρτάνετο,
 ἀόρ. ἡμαρτήθη, παρακ. ἡμάρτηται. Ῥημ. ἀναμάρτητος, ἔξαμαρτητέον.

Ἀμβλίσκω (θ. *ἄμβλο-*, *ἄμβλίσκ-*), ἀόρ. α' ἤμβλωσα. Τὰ ἄλλα
 ποιητ. καὶ μεταγεν.

¹ Τὰ ῥήματα ταῦτα ἀνήκουσιν εἰς τὰς τάξεις τῶν πρωτοτύπων ῥημάτων
 τῶν ἐχόντων πλὴν τοῦ κοινοῦ πᾶσι τοῖς εἰς -ω ῥήμασι προσφύματος (θεμα-
 τικοῦ φωνήεντος) ο καὶ ε καὶ ἕτερον πρόσφυμα πρὸ αὐτοῦ πρὸς σχηματισμὸν
 ἡμετέρου ἢ χρόνων τινῶν, καὶ μάλιστα τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ.
 Τὸ πρόσφυμα, ὅπερ λαμβάνει τὸ ῥηματικὸν θέμα πρὸς σχηματισμὸν τῶν
 ἑλλειπτικῶν χρόνων, πλὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ, εἶναι μόνον τὸ ε.

Ἀναλίσκω (θ. ἀλίσκ-) καὶ ἀναλώω (ῶ) ἄχρ. κατ' ἐνεστῶτα, παρ. ἀνήλίσκον καὶ σπαν. ἀνήλουν κ.τ.λ. ἐκ θ. ἀνάλο-. Μέσ. καὶ παθ. ἀναλίσκομαι καὶ σπαν. τὰ ἀναλούμενα, παρ. ἀνηλισκόμην καὶ σπαν. ἀνηλούμην κτλ. ἐκ θ. ἀνάλο-.

Ἀνέχομαι (ιδὲ ἔχω).

Ἀνοίγω καὶ ἀνοίγνυμι (θ. Φοιγ-), παρ. ἀνέωγον, μέλλ. ἀνοίξω, ἄορ. α' ἀνέωξα, παρ. ἀνέωχα. Παθ. ἀνοίγομαι καὶ ἀνοίγνυμαι, παρ. ἀνεωγόμεν, τετελ. μέλλ. ἀνεώξομαι (παθ.), ἄορ. α' ἀνεώχην, παρ. ἀνέωγμα, ὑπερσ. ἀνεώγμην.

Ἀπεχθάνομαι (θ. ἐχθ-, ἐχθε-, ἐχθαν-), παρ. ἀπηχθάνομην, μέσ. μέλλ. ἀπεχθήσομαι, μέσ. ἄορ. β' ἀπηχθόμεν, παρ. ἀπήχθην, ὑπερσ. ἀπηχθήμην.

Ἀποδιδράσκω (θ. δρα-, δι-δρα-, δι-δρα-σκ-), παρ. ἀπέδρασκον, μέσ. μέλλ. ἀποδράσομαι (ἐνεργ.), ἄορ. β' ἀπέδραν, παρ. ἀποδέδρακα, ὑπερσ. ἀπεδέδρακειν.

Ἀρέσκω (θ. ἀρε-, ἀρεσκ-), παρ. ἤρεσκον, μέλ. ἀρέσω, ἄορ. ἤρεσα. Μέσ. ἀρέσκομαι, παρ. ἤρεσκόμην. Ῥηματ. ἀρεστός, [ἐνδ. ἀρεστός], ἐξ οὗ ἐπίρρ. εὐαρεστοτέρως.

Ἄσμενος (θ. ἄδ-, ἄδ-) μετοχὴ τοῦ [ἀνδάνω].

Ἀΰξω καὶ αὐξάνω (θ. αὐξ-, αὐξε-, αὐξαν-), παρ. ἠΰξον, μέλλ. αὐξήσω, ἄορ. α' ἠΰξησα, παρ. ἠΰξηκα. Μέσος καὶ παθ. αὐξομαι καὶ αὐξάνομαι, παρ. ἠΰξόμεν καὶ ἠΰξανόμεν, μέσ. μέλλ. αὐξήσομαι, παθ. ἄορ. α' ἠΰξήθην, παρ. ἠΰξημα.

Ἄχθομαι (θ. ἀχθ-, ἀχθε-), παρ. ἤχθόμεν, μέσ. μέλλων ἀχθέσομαι, παθ. ἄορ. α' ἤχθέσθην.

B

Βαίνω (θ. βη-, βα-, βαν-, βαιν-), παρ. -έβαινον, μέσ. μέλλων -βήσομαι (ἐνεργ.), ἄορ. β' -έβην, παρ. -βέβηκα, ὑπερσ. -εβεβήκειν. Παθ. βαίνομαι, παθ. ἄορ. α' -εβάθην, παρ. -βέβαμα. Ῥηματ. ἄβατος, διαβατέος κτλ.

[Βιβρώσκω] (θ. βρο-, βι-βρω-σκ-), παρ. βέβρωκα. Παθ. παρ. ἀπαρεμ. -βεβρωσθαι, μτχ. παρ. -βεβρωμένα. Ῥηματ. βρωτός κ.τ.λ.

[Βιώσκομαι] (θ. βιω-, βιο-, βιωσκ-) παρ' Ἀττικοῖς ἀπαντᾷ σύνθ. ἀναβιώσκομαι, παρ. ἀνεβιωσκόμην, ἄορ. ἀνεβιωσάμην. Ὁ ἀνεβίωσις εἶναι τοῦ ἀναξῶ.

Βλαστάνω (θ. βλαστ-, βλαστε-, βλασταν-), άόρ. ε' έβλαστῶν, έρσ. -εβλαστήκει.

[Βλώσκω] (θ. μολ-, μλο-, βλω-σκ-), άόρ. ε' έμολον.

Βόσκω και βόσκομαι (θ. βο- βοσκ-) μόνον ρηματ. εύβοτος, κλόβοτος.

Βούλομαι (θ. βουλ-, βουλε-), παρατ. έβουλόμην και ήβουλόμην, έρσ. μέλλ. βουλήσομαι, παθ. άόρ. α' έβουλήθην και ήβουλήθην

(έσ.), παρακ. βεβούλημαι. Ρηματ. βουλητός, άβούλητος.

[Βυνέω ω] (θ. βυ-, βυε-, βυνε-). Ρημ. παράβυστος.

Γ

Γηράσκω (θ. γηρα-, γηρα-σκ-), και γηράω-ω (μόνον εν τοίς τύποις γηραῖν, καταγηραῖν και καταγηραῶν), μέλλ. γηράσω και μέσ. γηράσομαι, άόρ. α' έγήρασα, άόρ. ε' άπαρ. γηραῖναι, παρακ. γεγήρακα.

Ρηματ. άγήρατος.

Γίγνομαι (θ. γεν-, γν-, γι-γν-, γενε-), παρατ. έγιγνόμην, μέλλ. γενήσομαι, μέσ. άόρ. ε' έγενόμην, παρακ. γέρονα και γεγονός ειμι και μέσ. γεγένημαι, ύπερσ. έγερόνειν και γεγονώς ήν και γεγένημην, τετελ. μέλλ. γεγονώς έσομαι. Ρηματ. άγένητος.

Γινώσκω (θ. γνω-, γιγνω-σκ-), παρατ. έγιγνώσκον, μέσ. μέλλ. γινώσομαι (ένεργ.), άόρ. ε' έγνων, παρακ. έγνωκα, ύπερσ. έγνωκειν και έγνωκώς ήν, τετελ. μέλλ. έγνωκώς έσομαι. Παθ. γινώσκομαι, παρατ. έγιγνώσκόμην, μέλ. παθ. γνωσθήσομαι, παθ. άόρ. α' έγνώθημην, παρακ. έγνωσμαι, ύπερσ. -εγνώσμην. Ρηματ. γνωστός κτλ.

Δ

Δάκνω (θ. δακ-, δηκ-, δακν-), παρατ. έδακνον, μέσ. μέλλ. δάκνωμαι (ένεργ.), άόρ. ε' έδακον. Μέσ. και παθ. δάκνομαι, παθ. άόρ. δάκνηθην, παρακ. δέδηγμα.

Δαρθάνω (θ. δαρθ-, δαρθε-, δαρθαν-), παρατ. -εδάρθανον, άόρ. ε' -εδαρθον, παρακ. -δεδάρθηκα.

Δέω (θ. δε-, δεε-), παρατ. έδεον, μέλλ. δεήσω, άόρ. έδέησα, παρακ. δεδέηκε. Μέσ. δέομαι, παρατ. έδέόμην, μέλλ. δεήσομαι, άόρ. έδέήθην (μέσ.), παρακ. δεδέημα. Ρηματ. άδέητος. Το

δέομαι άπαντᾶ και άπρόσωπον.

Διδάσκω (δα-, διδαχ-, διδασκ-), παρατ. ἐδίδασκον, μέλλ. διδάξω, ἄορ. ἐδίδαξα, παρακ. δεδίδαχα. Μέσ. καὶ παθ. διδάσκομαι, μέσ. μέλλ. διδάξομαι, μέσ. ἄορ. α' ἐδίδαξάμην, παθ. ἄορ. ἐδιδάχθην, παρακ. δεδίδαγμαί. Ῥηματ. διδακτός, διδακτέον.

Διδράσκω (ιδὲ ἀποδιδράσκω).

Δοκῶ (θ. δοκ-, δοκε-), παρατ. ἐδόκουν, μέλλ. δόξω, ἄορ. ἐδοῦσα, Παθ. δοκοῦμαι, μτχ. παθ. ἄορ. -δοχθεῖς, παρακ. δέδοκται, δεδογμένον ἐστί, ὑπερσ. ἐδέδοκτο καὶ δεδογμένον ἦν. Ῥηματ. ἀδοκῆτος. Τὸ δοκῶ ἀπαντᾷ καὶ ἀπρόσωπον.

Δύομαι καὶ *δύνω* (θ. δυ-, δυν-), παρατ. ἐδύομην, μέσ. μέλλ. δύσομαι, ἐνεργ. ἄορ. β' ἐδυν (μέσ.), παρακ. δέδυνκα (μέσ.), ὑπερσ. -εδεδύκειν (μέσ.).

Ε

Ἐγείρω (θ. ἐγερ-, ἐγρ-), παρατ. ἤγειρον, μέλλ. ἐγερω, ἄορ. ἤγειρα, παρακ. ἀμετάβ. ἐγρήγορα, ὑπερσ. ἐγρηγόρειν. Μέσ. ἐγείρομαι, παρατ. ἠγειρόμην, παθ. ἄορ. α' ἠγέρθην (καὶ μέσ.), μέσ. ἄορ. β' ἠγρόμην.

Ἐξομαι (θ. ἐδ-, ἐδε-) *καθέζομαι*, παρ. ἐκαθεζόμην μετὰ σπινθηροῦ, μέλλ. καθεδοῦμαι.

Ἐθέλω (θ. ἐθέλ-, ἐθέλε-) καὶ *θέλω* (σπανίως), παρατ. ἤθελον, μέλλ. ἐθελήσω, ἄορ. ἠθέλησα, παρακ. ἠθέληκα, ὑπερσ. ἠθελήκειν.

Ἐλαύνω (θ. ἐλα-, ἐλανυ-), παρατ. ἤλαυνον, μέλλ. ἐλώ, ἄορ. ἤλασα, παρακ. ἐλήλακα. Παθ. ἐλαύνομαι, παρατ. ἤλαυνόμην, μέσ. ἄορ. α' ἤλασάμην, παθ. ἄορ. α' ἤλάθην, παρακ. ἐλήλαμαι. Ῥηματ. σφυρήλατος κτλ., ἐλατέον.

ΣΗΜ. Τὸ ῥῆμα τοῦτο ἐν τῷ ἔνεστ. καὶ τῷ παρατατ. λαμβάνει τὸ πρόσωπον ν. Γίνεται δὲ ἐλαύνω ἐκ τοῦ ἐλανύω κατ' ἀντιμετάθεσιν τῶν γραμμάτων ν καὶ υ.

Ἐλκω (θ. Ἔελκ-, Ἔελκυ-), παρατ. εἶλκον, μέλλ. -ἐλξω, ἄορ. εἶλκυσα, παρακ. εἶλκυκα. Παθ. ἔλκομαι, παρατ. εἶλκόμην, παθ. ἄορ. α' εἶλκυσθην, μέσ. ἄορ. α' εἶλκυσάμην, παρακ. εἶλκυσμαι. Ῥηματ. ἐλκτέον, συνελκυστέον.

Ἐπομαι (θ. σεπ- σπ-), παρατ. εἰπόμην, μέσ. μέλλ. ἔψομαι, ἄορ. ἐσπόμην.

Ἐρωτάω-ῶ (θ. ἐρ-, ἐρε-, ἐρωτα-), παρατ. ἠρώτων, μέλλ. ἐρωτάω.

ήσω και μέσ. ἐρήσομαι (ἐνεργ.), ἄορ. ἠρώτησα και μέσ. ἄορ. ἔ-
 ἠρόμην (ἐνεργητ.), παρακ. ἠρώτηκα. Παθ. ἐρωτώμαι, ἄορ. ἠρω-
 τήθην, προστ. παρακ. ἠρωτήσθω. Ῥηματ. ἀνερωτητέον.

Ἐύδω (θ. εὐδ-, εὐδε-) συνηθέστερον καθεύω, παρατ. ἠῦδον,
 ἐκάθειυδον και καθηῦδον, μέλλ. καθευδήσω. Ῥημ. καθευδητέον. 8

Εὐρίσκω (θ. εὐρ-, εὐρε-, εὐρισκ-), παρατ. ἠῦρισκον, μέλλ.
 εὐρήσω, ἄορ. ἔ' ἠῦρον, παρακ. ἠῦρηκα, ὑπερσ. ἠῦρηκῶς ἦν. Μέσ.
 και παθ. εὐρίσκομαι, παρατ. ἠῦρισκόμην, μέσ. μέλλ. εὐρήσο-
 μαι, παθ. μέλλ. εὐρεθήσομαι, μέσ. ἄορ. ἔ' ἠῦρόμην, παθ. ἄορ.
 ἠῦρέθην, παρακ. ἠῦρημαι, ὑπερσ. ἠῦρήμην. Ῥημ. εὐρετός κτλ.
 εὐρετέον κτλ.

Ἐχω (σεχ-, σχ-, σχε-), παρατ. εἶχον, μέλλ. ἔξω και σχήσω,
 ἄορ. ἔ' ἔσχον, παρακ. ἔσχηκα. Μέσ. και παθ. ἔχομαι, παρατατ.
 εἰχόμην, μέσ. μέλλ. ἔξομαι, και -σχήσομαι (παθ.), μέσ. ἄορ. ἔ'
 ἔσχομην, και ὡς παθ. ἔσχόμην, παρακ. ἔσχημαι. Ῥηματ. ἀνεκτός
 κ.τ.λ. μεθεκτέον κ.τ.λ.

Ἐψω (θ. ἐψ-, ἐψε-), μέσ. μέλλ. ἐψήσομαι (ἐνεργ.), ἄορ. ἤψησα.
 Παθ. ἔψομαι. Ῥηματ. ἐφθός, ἐψητός.

Z

Ἐζεύγνυμι (θ. ζευγ-, ζυγ-, ζευγνυ-), παρατ. ἐξεύγνυν, ἄορ. α'
 ἐξευξα. Παθ. ζεύγνυμαι, μέσ. ἄορ. α' ἐξεύξατο, παθ. ἄορ. α'
 ἐξεύχθην και ἔ' ἐζύγην, παρακ. ἐξευγμαί.

Θ

Ἐθιγγάνω (θ. θιγ-, θιγγαν-), ἄορ. ἔ' ἔθιγον.

Ἐθνήσκω συνήθ. ἀποθνήσκω (θ. θαν-, θνη-, θνησκ- ἐκ τοῦ
 θνη-ισκ-), παρατατ. ἐθνησκον συνήθ. ἀπέθνησκον, μέσ. μέλλ.
 ἀποθανοῦμαι (ἐνεργ.), ἄορ. ἔ' ἀπέθανον, παρακ. τέθνηκα, ὑπερσ.
 ἐτεθνήκειν, τετελ. μέλλ. τεθνήξω και τεθνηκῶς ἔσομαι.

Ἐθρόσκω], ἀπαρέμφ. ἄορ. ἔ' ἀναθορεῖν, μετοχ. ἐκθορών.

I

[Ἐζω] παρὰ πεζοῖς σύνθ. καθίζω, ξυνίζω, πρισίζω κτλ. παρατ.
 ἐκάθιζον, μέλλ. καθιῶ, ἄορ. ἐκάθισα και σπαν. καθῖσα. Μέσ. καθι-
 ζομαι, ἐκαθιζόμην, καθιζήσομαι, ἄορ. -εκαθισάμην.

Ἰκνέομαι-οὔμαι (θ. *ικ-*, *ικνε-*), παρατ. -ικνούμην, μέλλ. -ἔξομαι, ἄορ. ἅ' -ικόμην, παρακ. -ίγμαι, ὑπερσ. -ίγμην.

Ἰλασκόμαι (θ. *ίλα-*, *ίλασκ-*), παρατ. *ίλασκόμην*, παθ. ἄορ. ἔξιλασθέν, μέσ. ἄορ. ἀφιλασαμένη.

Κ

Καίω καὶ κάω (θ. *καF-*), παρατ. ἔκαιον καὶ ἔκαον, μέλλ. καύσω, ἄορ. α' ἔκαυσα, παρακ. -κέκλυκα. Παθ. καίομαι καὶ κάομαι, παρατ. ἐκαύμην, παθ. μέλλ. καυθήσομαι, παθ. ἄορ. ἐκαύθην, παρακ. κέκλυμαι. Ῥημ. ἄκαυστος, πυρρίαντος.

Καλῶ (καλε-, κλη-), ἐκάλουν, μέλλ. καλῶ, ἄορ. α' ἐκάλεσα, παρακ. κέκληκα, ὑπερσυντ. ἐκεκλήκειν. Μέσ. καὶ παθ. καλοῦμαι, παρατ. ἐκαλούμην, μέσ. μέλλ. -καλοῦμαι, μέσ. ἄορ. α' ἐκαλεσάμην, παθ. μέλλ. κληθήσομαι, παθ. ἄορ. ἐκλήθην, παρακ. κέκλημαι, ὑπερσ. ἐκεκλήμην, τετελ. μέλλ. κειλήσομαι. Ῥημ. κλητός, κλητέος.

Κάμνω (θ. *καμ-*, *κη-*, *κμν-*), παρατ. ἔκαμνον, μέσ. μέλλ. καμοῦμαι (ἐνεργ.), ἄορ. ἅ' ἔκαμον, παρακ. κέκμηκα, ὑπερσυντ. ἐκεκμήκειν. Ῥηματ. ἀποκμητέον.

Κεράννυμι (θ. *κερασ-*, *κρα-*, *κεραννυ-*) καὶ κεραννύω, ἄορ. ἐκέρασα. Παθ. κεράννυμαι, ἄορ. ἐκεράσθην καὶ ἐκράσθην, μέσ. ἄορ. α' ἐκερασάμην, παρακ. κέκραμαι, ὑπερσ. ἐκεκράμην. Ῥημ. ἀκρατός, ἀκέραστος, συγκρατέον κτλ.

Κίχρημι (θ. *χη-*, *χρα-*), ἄορ. ἔχρησα, μέσ. ἄορ. χήρησθαι, παθ. παρακ. διακεχημένον.

Κλάω καὶ κλαίω (θ. *κλαF-*, *κλαFε-*), παρατ. ἔκλαιον, μέλλ. κλαίσω καὶ μέσ. κλαύσομαι (ἐνεργ.), ἄορ. ἔκλαυσα.

Κλείω καὶ κλήω (θ. *κλει-*, *κλη-*, *κλεισ-*, *κλησ-*), παρατ. ἔκλειον ἢ ἐκλήρον, μέλλ. κλείσω ἢ κλήσω, ἄορ. ἔκλεισα ἢ ἐκλήσα. Παθ. κλείομαι καὶ κλήομαι, παρατ. -εκλειόμην καὶ ἐκλήομην, μέλλ. παθ. -κλήσθήσομαι, ἄορ. παθ. -εκλείσθην ἢ ἐκλήσθην, μέσ. ἄορ. α' ἐκλήσάμην, παρακ. -κέκλυμαι ἢ κέκλειμαι, ὑπερσ. ἐκεκλήμην ἢ ἐκεκλείμην. Ῥηματ. κληστός ἢ κλειστός, ἀκλειστος ἢ ἀκλήστος.

[Κράζω] (θ. *κραFγ-*, *κραγ-*), ποιητ. καὶ μεταγν., πεζολογικῶς εἶναι ὁ ἄορ. ἅ' ἀνέκραγον καὶ ὁ παρακ. κέκραγα.

Κυλίνδω, παρατ. ἐκύλινδον. Μέσ. κυλίνδομαι καὶ καλινδοῦμαι, παθ. ἄορ. ἐξεκυλίσθην, παρακ. κατακεκύλισμαι.

Δ

Λαγχάνω (θ. λαχ-, ληχ-, λαχαν-), παρατ. ἐλάγχανον, μέσ. ἐέλλ. λήξομαι (ἐνεργ.), ἀόρ. ἔ' ἔλαχον, παρακ. εἶληχα, ὑπερσυντ. εἶληχεῖν. Παθ. λαγχάνομαι, ἀόρ. παθ. ἐλήχθην, παρακ. εἶληγμαι. Ῥηματ. ληκτέος.

Λαμβάνω (θ. λαβ-, ληβ-, λαμβαν-), παρατ. ἐλάμβανον, μέσ. ἐέλλ. λήψομαι (ἐνεργ.), ἀόρ. ἔ' ἔλαβον, παρακ. εἶληφα, ὑπερ. εἶληψαι καὶ εἶληψώς ἦν, τετελ. μέλλ. εἶληψώς ἔσομαι. Παθ. λαμβάνομαι (καὶ μέσ.), παρατ. -ελαμβανόμεν (καὶ μέσ.), παθ. μέλλ. ληθφῆσομαι, παθ. ἀόρ. ἐλήφθην, μέσ. ἀόρ. ἔ' ἐλάβομεν, παρακ. εἶλημμαι (μέσ. καὶ παθ.), ὑπερσ. -εἰλήμμεν (μέσ. καὶ παθ.), τετελ. ἐέλλων κατειλημμένος ἔσομαι (παθ.). Ῥηματ. ληπτὸς κ.τ.λ., ληπτέον κ.τ.λ.

Λανθάνω (θ. λαθ-, ληθ-, λαθαν-), παρατ. ἐλάνθανον, μέλλ. λήσω, ἀόρ. ἔ' ἔλαθον, παρακ. λέληθα, ὑπερσ. ἐλελήθειν. Μέσ. ἐπιλανθάνομαι, παρατ. ἐπελανθανόμεν, μέλλ. ἐπιλήσομαι, ἀόρ. ἔ' ἐπελαθόμεν, παρακ. ἐπιλέλησμαι, ὑπερσ. ἐπελελήσμεν.

Λεαίνω (θ. λεαν-, λεαιν-), παρ. ἐξελέαινον, ἀόρ. ἐλέανα. Παθ. λεαίνομαι.

Μ

Μανθάνω (θ. μαθ-, μαθε-, μανθαν-), παρατ. ἐμάνθανον, μέσ. ἐέλλ. μαθήσομαι (ἐνεργ.), ἀόρ. ἔ' ἔμαθον, παρακ. μεμάθηκα, ὑπερσ. μεμαθήκειν καὶ μεμαθηκώς ἦν. Παθ. μανθάνομαι. Ῥηματ. μαθητὸς, μαθητέον κ.τ.λ.

Μάχομαι (θ. μαχ-, μαχε-), παρατ. ἐμαχόμεν, μέλλ. μαχοῦμαι, ἀόρ. ἐμαχεσάμην, παρακ. μεμάχημαι. Ῥηματ. περιμάχης κ.τ.λ., μαχητέον κ.τ.λ.

Μέλει (ἀπρόσωπον, θ. μελ-, μελε-), παρατ. ἐμελε, μέλλ. μελήσει, ἀόρ. ἐμέλησε, παρακ. μεμέληκε, ὑπερσ. ἐμεμελήκει. Ῥηματ. μελητέον. Τὸ σύνθετον μεταμέλει (ἔστοι μοι μεταμέλεια) δὲν ἔχει παρακ. καὶ ὑπερσυντέλικον. Ῥηματικὸν ἐπίθετον τούτου εἶναι ἀμεταμέλητος.

Μέλλω (θ. μελλ-, μελλε-), παρατ. ἐμελλον καὶ ἤμελλον, μέλλ. μελλήσω, ἀόρ. ἐμέλλησα. Παθ. μέλλεται. Ῥηματ. ἐπιθ. μελλητέον.

Μένω (θ. μεν-, μενε-), παρατ. ἐμενον, μέλλ. μενῶ, ἀόρ. ἔμεινα, παρακ. μεμένηκα. Ῥηματ. μενετός, μενετέος κ.τ.λ.

Μίγνυμι καὶ **μείγνυμι** (θ. μιγ-, μισγ-, μειγ-) καὶ **μιγνύω** καὶ **μίσγω**, παρατ. -εμίγνυν καὶ ἔμισγον, μέλλ. -μίξω, ἀόρ. ἔμιξα. Μέσ. καὶ παθ. **μίγνυμαι** καὶ **μίσομαι**, παρατ. -εμιγνύμην, παθ. μέλλ. -μιχθήσομαι, ἀόρ. α' ἔμιξάμην, παθ. ἀόρ. ἐμίχθην καὶ ὁ (μέσ.) ἐμίγην, παρακ. μέμιγμαί. Ῥηματ. μικτός, μικτέον κτλ.

Μιμνήσκω (θ. μνη-, μι-μνη-σκ- ἐκ τοῦ μι-μνη-ισκ-), παρατ. ἐμίμνησκον, μέλλ. -μνήσω, ἀόρ. -ἐμνησα. Μέσ. μιμνήσκομαι, παρατ. -εμιμνησκόμην, μέλλ. -μνήσομαι, παθ. μέλλ. μνησθήσομαι (μέσ.) ἀόρ. παθ. ἐμνήσθην, παρακ. μέμνημαι, ὑπερσ. ἐμεμνήμην, τετελ. μέλλ. μεμνήσομαι. Ῥημ. ἀναμνηστός, ἀείμνηστος, ἐπιμνηστέον.

N

Νέμω (θ. νεμ-, νεμε-), παρατ. ἔνεμον, μέλλ. νεμῶ, ἀόρ. ἐνειμαί, παρακ. διανεμείμικα. Μέσ. καὶ παθ. νέμομαι, παρατ. ἐνεμόμην, μέσ. μέλλ. νεμοῦμαι, μέσ. ἀόρ. ἐνειμάμην, παθ. ἀόρ. ἐνεμήθην, παρακ. μέσ. καὶ παθ. νενέμικαι, ὑπερσ. παθ. διενεμείμην. Ῥημ. ἀνέμικτος, διανεμικτός, ἐπινεμικτέον.

Νέω (πλέω) (θ. νεF-), -ἔνεον, μέσ. μέλλ. νεύσομαι, ἀόρ. -ἔνευσα, παρακ. -νένευκα. Ῥηματ. νευστέον.

O

Οἶομαι (θ. οἶ-, οἶο-, οἶε-) καὶ **οἶμαι**, παρατ. ᾠόμην καὶ ᾠήμην, μέσ. μέλλ. οἶήσομαι, παθ. ἀόρ. ᾠήθην (μέσ.).

Οἶχομαι (θ. οἶχ-, οἶχε-), παρ. ᾠόμην, μέλλ. οἶχήσομαι.

Ὀμνυμι (θ. ὀμ-, ὀμνυ-, ὀμο-), παρατ. ὀμνυν, μέσ. μέλλ. ὀμοῦμαι, ἀόρ. ὀμοσα, παρακ. ὀμώμοκα, ὑπερσ. ὀμωμώκειν. Μέσ. ὀμνυμαι, παρατ. ὀμνύμην, ἀόρ. ὀμοσάμην, παθ. μέλλ. ὀμοσθήσομαι, παθ. ἀόρ. ὀμόθην, παρακ. ὀμώμοται, μετοχ. ὀμωμοσμένος. Ῥημ. ἀνώμοτος, ἀπάμοτος κτλ.

Ὀφείλω (θ. ὀφελ-, ὀφειλ-, ὀφειλε-), παρατ. ὀφείλον, μέλλ. ὀφειλήσω, ἀόρ. ὀφείλησα, ἀόρ. β' ὀφείλον, ὑπερσ. ὀφειλήκειν. Παθ. ὀφείλομαι, παρατ. ὀφειλόμην, μετχ. παθ. ἀόρ. ὀφειληθεῖσα. ¶

Ὀφλισκάνω (θ. ὀφλ-, ὀφλε-, ὀφλισκ-, ὀφλισκαν-), παρατ. ὀφλίσκων, μέλλ. ὀφλήσω, ἀόρ. β' ὀφλον, παρακ. ὀφληκα, ὑπερσ. ὀφλήκειν καὶ ὀφληκώς ἦν. Παθ. παρακ. ὀφλημένος.

Πάσχω (θ. παθ-, πασχ-, πενθ-), παρ. ἔπασχον, μέσ. μέλλ. εἶσομαι, ἄορ. ἅ' ἐπαθον, παρακ. πέπονθα, ὑπερσ. ἐπεπόνθειν καὶ πεπονθῶς ἦν, τετελ. μέλλων πεπονθῶς ἔσομαι.

Πετάννυμι (θ. πετα-, πτα-, πεταννυ-) παρὰ τοῖς Ἀττ. πεζο-
 γοις ἀπαντᾷ σύνθετον ἀναπετάννυμι καὶ πεταννώ, παρατ. ἐπε-
 τάννυ, ἄορ. -επέτασα. Παθ. -πετάννυμαι, παρατ. -επεταννύμην,
 παρακ. -πέπταμαι.

Πέτομαι (θ. πετ-, πτη-, πτ-), μέλλ. πτήσομαι, ἄορ. ἅ' ἐπτόμην.

Πήγνυμι (θ. πηγ-, πηγνυ-, παγ-) καὶ πηγνύω, ἄορ. ἐπηξα.
 μέσ. καὶ παθ. πήγνυμαι, παρατ. ἐπηγνύμην, εὐκτ. πηγνύτο (ἢ
 ἐπηγνύτο), παθ. μέλλ. ἅ' παγήσομαι, ἄορ. ἅ' παθ. ἐπάγην, μέσ.
 ἐπηξάμην, ἐνεργ. παρακ. πέπηγα, (μέσ.) καὶ ὑπερσ. ἐπεπήγειν.

Ῥημ. πηκτός.

Πίνω (θ. πι-, πιν-, πο-), παρατ. ἐπινον, μέσ. μέλλ. πίομαι (ἐνεργ.),
 ἄορ. ἅ' ἐπιον, παρακ. πέπωνα. Παθ. πίνομαι, παρατ. ἐπινόμην,
 παθ. ἄορ. ἐπόθην, παρακ. πέποται. Ῥηματ. ποτόν, ποτέος κ.τ.λ.

Πίπτω (θ. πετ-, πτ-, πιπτ-), παρατ. ἐπιπτον, μέσ. μέλλ. πε-
 πτώμαι, ἄορ. ἅ' ἐπεσον, παρακ. πέπτωκα, ὑπερσ. ἐπεπτώκειν καὶ
 πεπτωκῶς ἦν. Ῥηματ. ἀμετάωπτος.

Πλέω (θ. πλεF-), παρατ. ἐπλεον, μέσ. μέλλ. πλεύσομαι καὶ
 ἄορ. πλευσοῦμαι, ἄορ. ἐπλευσα, παρακ. πέπλευκα, ὑπερσ. ἐπε-
 πλεύκειν, μετοχ. παθ. παρακ. κεπλευσμένος. Ῥηματ. ἄπλευστος,
 πλευστέον.

Πνέω (θ. πνεF-), παρατ. ἐπνεον, μέσ. μέλλ. πνεύσομαι (ἐνεργ.)
 καὶ [-πνευσοῦμαι], ἄορ. ἐπνευσα, παρακ. -πέπνευκα. Παθ. δια-
 πνέομαι.

Πνυθάνομαι (πενθ-, πυθ-, πυνθαν-), παρατ. ἐπνυθανόμην,
 μέσ. μέλλ. πεύσομαι, μέσ. ἄορ. ἅ' ἐπνυθόμην, παρακ. πέπνυμαι,
 ὑπερσ. ἐπεπύσμην. Ῥημ. ἔκπυστος, ἄπυστος, πευστέον.

P

Ῥέω (θ. ρεF-, ρυη-, ρυε-), παρατ. ἔρρεον, μέσ. μέλλ. εἰδουρή-
 νομαι (ἐνεργ.), ἄορ. ἅ' ἐρρήην, παρακ. ἐρρήηκα, ὑπερσ. συνερρηή-
 κειν καὶ συνερρηηκῶς ἦν. Παθ. παρατ. περιερρηεῖτο καὶ πλέον οὔ.

Σ

Σκοπέω-ω (θ. σκεπ-, σκοπε-), και μέσ. σκοποῦμαι, παρατ. ἐσκόπουν και ἐσκοπούμην, μέσ. μέλλ. σκέψομαι, μέσ. ἀόρ. ἐσκεψάμην, παρακ. μέσ. ἐσκεμμαι. Παθ. σκοποῦμαι, παρατ. ἐσκοπούμην, παρακ. προέσκεμμαι, ὑπερσ. προύσκεπτο, τετελ. μέλλ. ἐσκέψομαι (παθ.). Ῥηματ. ἄσκεπτος, σκεπτέος.

Στρώννυμι (θ. στορ-, στρω-, στορε-), παρατ. ἐστρώννυν, ἀόρ. ἐστόρετα. Παθ. στρόννυμαι, παρακ. ἐστρωμαι. Ῥημ. ἄστρωτος.

Τ

Τέμνω (θ. τεμ-, τεμν-, τμη-), παρατ. ἔτεμνον, μέλλ. τεμῶ, ἀόρ. ἔτεμον, παρακ. -τέμηκα. Παθ. τέμνομαι, παρατ. ἐτεμνόμην, μέσ. μέλλ. -τεμοῦμαι, μέσ. ἀόρ. ἔτεμόμην, παθ. μέλλ. -τμηθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐτμήθην, παρακ. τέμημαι, ὑπερσ. ἐτεμῆμην. Ῥηματ. ἄτμητος, τμητέος.

Τίκτω (θ. τεκ-, τκ-, τικτ- (ἀντί τοῦ τιτκ-), παρατ. ἔτικτον, μέσ. μέλλ. τέξομαι (ἐνεργ.). ἀόρ. ἔτεκον, παρακ. τέτοκα.

Τίνω (θ. τι-, τιν-), παρατ. ἀπέτινον, μέλλ. τίσω, ἀόρ. ἐτίσω, παρακ. τέτικα. Μέσ. ἀόρ. ἐτίσάμην, παθ. ἀόρ. ἐτίσθην, παρακ. ἐκτέτισμαι, ὑπερσ. ἐξετέτιστο. Ῥηματ. ἀποτιστέον.

Τιρώσκω (θ. τρο-, τι-τροσκ-), παρατ. ἐτίρωσκον, μέλλ. κατα-τροῶσω, ἀόρ. ἐτρωσα. Παθ. τιρώσκομαι, παρατ. ἐτιρωσκόμην, μέλλ. τρωθήσομαι, ἀόρ. ἐτρώθην, παρακ. τέτρωμαι, ὑπερσ. ἐτέτρώμην. Ῥηματ. τρωτός, ἄτρωτος.

Τυγχάνω (θ. τευχ-, τυχ-, τυχε-, τυγγαν-), παρατ. ἐτύγγανον, μέσ. μέλλ. τεύξομαι (ἐνεργ.). ἀόρ. ἔτυχον, παρακ. τετύχηκα, ὑπερσ. ἐτετυχήκειν και τετυχηκῶς ἦν.

Υ

Ὑπισχοῦμαι (θ. σχ-, σχε-, ἰσχ-, ἰσχυε-), παρατ. ὑπισχνούμην, μέλλ. ὑποσχίσομαι, μέσ. ἀόρ. ἔυπεσχόμην, παρακ. ὑπέσχημαι, ὑπερσ. ὑπεσχίμην.

Φ

Φθάνω (θ. φθη-, φθα-, φθαν-), παρατ. ἐφθανον, μέλλ. φθάσω (σπάν.) και μέσ. φθήσομαι, ἀόρ. ἀ' ἐφθασα και β' ἐφθην.

Χ

Χαίρω (θ. χαιρ-, χαιρε-, χαρ-), παρατ. ἔχαιρον, μέλλ. χαι-
ρω, παθ. ἄορ. β' ἐχάρην (ἐνεργ.). Ῥηματ. χαρτός, ἐπίχαρτος.

Χέω (θ. χεF-, χυ-), παρατ. ἔχεον, μέλλ. χέω, ἄορ. ἔχεα. Παθ.
χέομαι, παρατ. ἐχεόμην, μέσ. μέλλ. χέομαι, παθ. -χυθήσομαι, μέσ.
ἄορ. [ἐχεάμην], ὑποτ. ἐρχέομαι, ἄορ. παθ. -εχύθην, παρακ. κέχυ-
μαι, ὑπερσ. -εκεχύμην. Ῥημ. χυτός.

Ω

ᾠθεύω-ῶ (θ. Fωθ-, Fωθε-), παρατ. ἔωθουν, μέλλ. ᾠσω, ἄορ.
ᾠσα. Μέσ. καὶ παθ. ᾠθοῦμαι, παρατ. ἔωθούμην, μέσ. μέλλ. ἀπώ-
σομαι, παθ. μέλλ. ἐξωσθήσομαι, μέσ. ἄορ. ἔωσάμην, παθ. ἄορ.
ᾠσθήην, παθ. παρακ. ἔωσμαι.

§ 414.

Β' ΕΛΛΕΙΠΤΙΚΑ ΡΗΜΑΤΑ

ΠΡΟΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Ἐνθάδε ἀναγράφομεν ὅσα ἔλλειπτικά ῥήματα
ἀπληροῦσι τοὺς χρόνους ἐξ ἄλλων θεμάτων συγγενῶν αὐτοῖς.

Ἄγορεύω, παρατ. -ηγόρευον, μέλλ. -ερω, ἄορ. β' -εἶπον, παρακ.
εἶρηκα, ὑπερσ. ἀπειρήκειν καὶ ἀπειρηκῶς ἦν. Παθ. ἀγορεύομαι,
παρατ. -ηγορευόμην, μέσ. μέλλ. προαγορευόσομαι (παθ.), παθ. μέλλ.
ἠρηθήσομαι, παθ. ἄορ. -ερηθήην, παρακ. -εἶρημαι, ὑπερσ. εἶρήμην
καὶ εἶρημένος ἦν. Ῥημ. ζητός, ζητέος κτλ.

Ἄιρέω-ᾶ, παρατ. ἤρουν, μέλλ. αἰρήσω, ἄορ. β' εἶλον, παρακ.
ἠρηκα, ὑπερσ. ἠρήκειν, τετελ. μέλλ. ἀφηρηκῶς ἔσομαι. Μέσ. καὶ
παθ. αἰροῦμαι, παρατ. ἠρούμην, μέσ. μέλλ. αἰρήσομαι, παθ. μέλλ.
ἠρεθήσομαι, μέσ. ἄορ. β' εἰλόμην, παθ. ἄορ. ἠρέθην, παρακ.
ἠρημαι. Ῥημ. αἰρετός, αἰρετέος κτλ.

ΣΗΜ. Παθητικὸν τοῦ μὲν ἐνεργ. αἰρῶ (συλλαμβάνω, κυριεύω) εἶναι τὸ
αἰσκόμαι, τοῦ δὲ μέσου αἰροῦμαι (ἐκλέγω, προτιμῶ) τὸ αἰροῦμαι (ἐκλέγομαι).

Ἐβροχόμαι, παρατ. ἤειν καὶ ἤα, μέλλ. εἶμι, ἄορ. β' ἤλθον, παρακ.
ἠλύθθα, ὑπερσ. ἐληλύθην καὶ ἐληλυθῶς ἦν.

Ἐσθίω καὶ τρώγω (ἐπὶ σκληρῶν καρπῶν), παρατ. ἤσθιον, μέσ.
μέλλ. ἔδομαι καὶ τρώξομαι (ἐνεργ.), ἄορ. β' ἔφαγον, παρακ. ἐδή-
κα. Παθητ. μόνον μετοχὴ παρακ. κατεδηδεσμένος.

Ζήω-ῶ, παρατ. ἔζων, μέλλ. ζήσω καὶ μέσ. βιώσομαι καὶ ζήσεται (ἄπαξ), ἄορ. ἅ' ἐβίων, παρακ. [βεβίωκα]. 4

Θέω, παρατ. ἔθεον, μέσ. μέλλ. -θεύσομαι, καὶ δραμοῦμαι, ἐνεργ. ἄορ. ἅ' ἔδραμον, παρακ. -δεδράμηκα, ὑπερσ. ἐδεδραμήκειν. Παθ. μόνον παρακ. ἐπιδεδράμηται. Ῥημ. περιθροκτέον.

Λέγω, παρατ. ἔλεγον, μέλλ. λέξω καὶ ἐρῶ, ἄορ. α' εἶπα, ἄορ. ἅ' εἶπον, παρακ. εἶρηκα, ὑπερσ. εἰρήμην καὶ εἰρηκῶς ἦν. Παθ. λέγομαι, παρατ. ἐλεγόμην, μέλλ. ζηθήσομαι (σπαν. λεχθήσομαι), ἄορ. ἐροθήην (σπαν. ἐλέχθην), παρακ. εἰρημαι καὶ εἰρημένος εἰμί (σπαν. λέλεγμαι), ὑπερσ. εἰρήμην καὶ εἰρημένος ἦν, τετελ. μέλλ. εἰρήσομαι (σπαν. λελέξομαι). Ῥημ. λεκτός, λεκτέος κ.τ.λ. ῥητός, ῥητέος κ.τ.λ.

Ὀράω-ῶ, παρατ. ἑώραν, μέσ. μέλλ. ὄψομαι (ἐνεργ.), ἄορ. ἅ' εἶδον, παρακ. ἑώρακα (ἄπαξ ὄπωπα), ὑπερσ. ἑοράκειν καὶ ἑορακῶς ἦν. Παθ. ὀρῶμαι, παρατ. ἑωρώμην, μέλλ. ὀφθήσομαι, ἄορ. ὠφθην, παρακ. ἑώραμαι (σπαν. ὠψαι, ὠπται). Μέσ. ὀρῶμαι, παρατ. ἑωρώμην, μέσ. ἄορ. ἅ' -εἰδόμην. Ῥημ. ὀρατός, -οπτος (πάντοτε σύνθετον ὑποπτος, προῦπτος), -οπτέον (πάντοτε σύνθετον περιοπτέον, κατοπτέον).

Πλήττω, παῖω καὶ τύπτω, παρατ. -ἐπλήττω, ἔπαιον καὶ ἐτυπτον, μέλλ. -πλήξω, παῖσω καὶ τυπτήσω, ἄορ. -ἐπλήξα, ἔπαισα, ἐπάταξα καὶ πληγὰς ἔδωκα, παρακ. πέπληγα καὶ πληγὰς δέδωκα. Παθ. πλήττομαι, τύπτομαι καὶ πληγὰς λαμβάνω, παρατ. ἐτυπτόμην (μέσ. ἐξεπληττόμην) καὶ πληγὰς ἐλάμβανον, μέλλ. πληγήσομαι (μέσ. ἐκπληγήσομαι) καὶ πληγὰς λήψομαι, ἄορ. ἐπλήγην (μέσ. ἐξέπλήγην κατεπλήγην) καὶ πληγὰς ἔλαβον, παρακ. πέπληγμα (μέσ. ἐκπέπληγμα) καὶ πληγὰς εἴληφα, ὑπερσ. μέσ. ἐπεπλήγμην. Ῥημ. ἐκπληκτος, ἀπόπληκτος κ.τ.λ., καταπληκτέον, τυπτέον καὶ πληγὰς ληπτέον.

Πωλῶ καὶ ἀποδίδομαι, παρατ. ἐπώλουν καὶ ἀπεδίδομην, μέλλ. πωλήσω καὶ ἀποδώσομαι, ἄορ. ἀπεδόμην, παρακ. πέπρακα, ὑπερσ. ἐπεπράκειν. Παθ. πωλοῦμαι καὶ πιπράσκομαι, παρατ. ἐπωλούμην, ἄορ. ἐπωλήθην καὶ ἐπράθην, παρακ. πέπραμαι, ὑπερσ. ἐπέπρατον, τετελ. μέλλ. πεπράσομαι. Ῥημ. ἄπρατος, πρατέος.

Φέρω, παρατ. ἔφερον, μέλλ. οἴσω, ἄορ. α' ἤνεγκα καὶ ἅ' ἤνεγκον, (μόνον τὸ α' ἐν. πρόσωπον ἐν τῇ ὀριστικῇ, τὰ λοιπὰ ἐκ τοῦ ἤνεγκα),

αρκ. ἐνήνοχα, ὑπερσ. -ενηνόχειν. Μέσ. καὶ παθ. φέρομαι, παρατ. φέρομην, μέσ. μέλλ. οἶσομαι, παθ. μέλλ. οἰσθήσομαι καὶ -ενεχθήσομαι, μέσ. ἀόρ. ἤνεγκάμην, παθ. ἀόρ. ἠνέχθην, παρακ. ἐνήνεκα, ὑπερσ. προσενήνεκτο. Ῥημ. οἰστόν, οἰστέον κ.τ.λ.
 Ὠνέομαι-οὔμαι, παρατ. ἐωνούμην, μέσ. μέλλ. ὠνήσομαι, μέσ. ἀόρ. ἔ' ἐπριάμην, παρακ. ἐώνημαι, ὑπερσ. ἐωνήμην καὶ ἐωνημένος, παθ. ἀόρ. ἐωνήθην, παρακ. ἐώνημαι, ὑπερσ. ἐωνήμην καὶ ἐωνημένος ἦν. Ῥηματ. ὠνητός, ὠνητέος, ἀργυρώνητος.

Γ'. ΧΡΟΝΟΙ ΑΝΩΜΑΛΟΙ ΚΑΤΑ ΣΗΜΑΣΙΑΝ

1) Μέσος μελλων μετ' ενεργητικῆς σημασίας

§ 415. Τινὰ ῥήματα ενεργητικὰ ἔχουσι μέσον μέλλοντα μετὰ σημασίας ενεργητικῆς, εἶναι δὲ τὰ ἐξῆς· ἄδω ἄσομαι, ἀκούω ἀκούσομαι, ἀμαρτάνω ἀμαρτήσομαι, ἀνακύπτω ἀνακύψομαι, ἀνανεύω ἀνανεύσομαι, ἀπαντῶ ἀπαντήσομαι, ἀποδιδράσκω ἀποδράσομαι, ἀπολαύω ἀπολαύσομαι, βαδιζῶ βαδιοὔμαι, βαίνω βήσομαι, [βιῶ] βιώσομαι, βοῶ βοήσομαι, γελῶ γελάσομαι, γιγνώσκω γνώσομαι, ἠγνώσκω δῆξομαι, εἰκάζω εἰκάσομαι, εἰμι ἔσομαι, ἐσθίω ἔδομαι, ἔψω ἐψήσομαι, θαυμάζω θαυμάσομαι, θέω θεύσομαι, θνήσκω ἀποθανήσομαι, κάμνω καμοὔμαι, κατανεύω κατανεύσομαι, λαγχάνω λήξομαι, λαμβάνω λήψομαι, μαθητάνω μαθήσομαι, νέω νεύσομαι, εἶδα εἶδωσομαι, οἰμῶζω οἰμῶξομαι, ὕμνυμι ὁμοὔμαι, ὄρω ὄψομαι, παίξω παίξομαι, πᾶσχω πείσομαι, πηδῶ πηδήσομαι, πίνω πίομαι, πίπτω πίπτωσομαι, πλέω πλεύσομαι καὶ πλευσοὔμαι, πνέω πνεύσομαι, σιωπῶ σιωπήσομαι, σπουδάζω σπουδάσομαι, τίκτω τέξομαι, τρέχω δραξοὔμαι, τυγχάνω τεύξομαι, φεύγω φεύξομαι καὶ φευξοὔμαι καὶ τι ἄλλο.

Τινὰ πλὴν τοῦ μετ' ενεργητικῆς σημασίας μέσου μέλλοντος ἔχουσι καὶ τὸν ενεργητικόν. Ταῦτα εἶναι τὰ ἐξῆς· ἀποχωρῶ ἀποχωρήσω καὶ ἀποχωρήσομαι, ἀρπάζω ἀρπάσω καὶ ἀρπάσομαι, γηράσκω γηράσω καὶ γηράσομαι, διώκω διώξω καὶ διώξομαι, ἐγκωμιάζω ἐγκωμιάσω καὶ ἐγκωμιάσομαι, ἐπαινῶ ἐπαινέσω καὶ ἐπαινέσομαι, ἐρωτῶ ἐρωτήσω καὶ ἐρήσομαι, κλαίω κλαήσω καὶ κλαύσομαι, κλέπτω κλέψω καὶ κλέψομαι, παραινῶ παραινέσω καὶ παραινέσομαι, ποθῶ ποθήσω

καὶ ποθήσομαι, προσχωρῶ προσχωρήσω καὶ προσχωρήσομαι, συχωρῶ συχωρήσω καὶ συχωρήσομαι, φθάνω φθάσω καὶ φθάνομαι, χωρῶ χωρήσω καὶ χωρήσομαι καὶ εἴ τι ἄλλο.

2) Μέσος μέλλων μετὰ παθητικῆς σημασίας

§ 416. Τινὰ ῥήματα ἔχουσι τὸν μέσον μέλλοντα μετὰ παθητικῆς σημασίας· εἶναι δὲ τὰ ἐπόμενα· ἀγνοῦμαι ἀγνοήσομαι, ἀγομαι ἄξομαι, ἀδικοῦμαι ἀδικήσομαι, ἀλίσκομαι ἀλώσομαι, ἀμφισβητοῦμαι ἀμφισβητήσομαι, ἀπατῶμαι ἀπατήσομαι, ἀπιστοῦμαι ἀπιστήσομαι, ἄρχομαι ἄρξομαι, ἀνξάνομαι ἀνξήσομαι, ἀφαιροῦμαι ἀφαιρήσομαι, βλάπτομαι βλάψομαι, γεννῶμαι γεννήσομαι, διαιροῦμαι διαιρήσομαι, εἰργομαι εἰρξομαι, ἐνεδρεῦομαι ἐνεδρεύσομαι, ἐπιβουλεύομαι ἐπιβουλεύσομαι, εὐλογοῦμαι εὐλογήσομαι, ἔχομαι σχήσομαι, ἐδῶμαι ἐάσομαι, ζημιοῦμαι ζημιώσομαι, θανατοῦμαι θανατώσομαι, θεραπεύομαι θεραπεύσομαι, κωλύομαι κωλύσομαι, μαστιγοῦμαι μαστιγώσομαι, οἰκοῦμαι οἰκήσομαι, ὀμαλίζομαι ὀμαλιόυμαι, ὁμολογοῦμαι ὁμολογήσομαι, παιδαγωγοῦμαι παιδαγωγήσομαι, πολεμοῦμαι πολεμήσομαι, προαγορεῦομαι προαγορεύσομαι, στεροῦμαι στερήσομαι, στρεβλοῦμαι στρεβλώσομαι, ταράττομαι ταράξομαι, τηροῦμαι τηρήσομαι, τιμῶμαι τιμήσομαι, τρέφομαι θρέψομαι, τρίβομαι τρίψομαι, τυραννοῦμαι τυραννήσομαι, φιλοῦμαι φιλήσομαι, φυλάττομαι φυλάξομαι, ψυχαγωγοῦμαι ψυχαγωγήσομαι, ὠφελοῦμαι ὠφελήσομαι καὶ εἴ τι ἄλλο.

ΣΗΜ. Πολλὰ τῶν ῥημάτων τούτων ἔχουσι καὶ τὸν παθητικὸν μέλλοντα.

3) Μέσα ἀποθετικά

§ 417. Μέσα ἀποθετικά λέγονται ὅσα ἔχουσι μέσον ἀόριστον μετ' ἐνεργητικῆς σημασίας· ὡς δέχομαι ἐδεξάμην, ἐντέλλομαι ἐπέταλάμην, ὠνοῦμαι ἐπριάμην κτλ.

4) Παθητικά ἀποθετικά

§ 418. Παθητικά ἀποθετικά λέγονται ὅσα ἔχουσι παθητικὸν ἀόριστον μετ' ἐνεργητικῆς σημασίας.

Συνηθέστερα εἶναι τὰ ἐξῆς·

ἄγαμαι ἠγάσθην, αἰδοῦμαι ἠδέσθην, ἀμιλλῶμαι ἠμιλλήθην, ἀρονοῦμαι ἠρονήθην, βούλομαι ἐβουλήθην, διαλέγομαι διελέχθην, διανοοῦμαι διενοήθην, δύναμαι ἐδυνήθην, ἐναντιοῦμαι ἠναντιώθην, ἐνθυμοῦμαι ἐνεθυμήθην, ἐπιμελοῦμαι ἐπεμελήθην, εὐλαβοῦμαι ἠυλαβήθην, ἠδομαι ἠέσθην, οἶδομαι ᾠήθην, φαντάζομαι ἐφαντάσθην, φιλοτιμοῦμαι ἐφιλοτιμήθην.

5) Παθητικὸς ἀόριστος μετὰ μέσης σημασίας

§ 419. Ὁ παθητικὸς ἀόριστος ῥημάτων τινῶν μεταβατικῶν ἔχει μέσην σημασίαν. Ταῦτα εἶναι τὰ ἐπόμενα· αἰσχύνω ἠσχύνθην, ἀνιῶ ἠνιάθην, δέομαι ἐδέηθην, διαιτῶ ἐδιητήθην, ἐπείγω ἠπέιχθην, ἐστιῶ ἐεστιάθην, εὐφραίνω ἠυφράνθην, κινῶ ἐκινήθην, κοιμῶ ἐκοιμήθην, λυπῶ ἐλυπήθην, ὀργίζω ᾠργίσθην, ὀρέγω ᾠρέχθην, ὀρμῶ ᾠρμήθην, πείθω ἐπέισθην, περαιῶ ἐπεραιώθην, πλανῶ ἐπλανήθην, πολιτεύω ἐπολιτεύθην, στρέφω ἐστράφην, τρέπω ἐτρέφθην, φαίνω ἐφάνην, φέρω ἠνέχθην, φοβῶ ἐφοβήθην καὶ εἴ τι ἄλλο.

6) Παθητικὸς μέλλοντα καὶ ἀόριστος μετὰ μέσης σημασίας

§ 420. Παθητικὸν μέλλοντα καὶ ἀόριστον μετὰ μέσης σημασίας ἔχουσι τὰ ἐξῆς· ἀθροίζω ἀθροισθήσομαι ἠθροίσθην, σήπω σαπήσομαι ἐσάπην, σῶζω σωθήσομαι ἐσώθην, ψεύδω ψευσθήσομαι ἐψεύσθην, φαίνω φανήσομαι ἐφάνην, κατακλίνω κατακλινήσομαι κατεκλίην, διαλλάττω διαλλαγήσομαι διηλλάγην, ἀπαλλάττω ἀπαλλαγήσομαι ἀπηλλάγην, καταπλήττω καταπλαγήσομαι κατεπλάγην, ἐκπλήττω ἐκπλαγήσομαι ἐξεπλάγην, κοιμίζω κοιμισθήσομαι ἐκομίσθην, μιμνήσκω μνησθήσομαι ἐμνήσθην καὶ εἴ τι ἄλλο.

Ῥημάτων τινῶν ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ τινῶν ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὁ ἀόρ. β' ἔχει ἀμετάβατον σημασίαν ὡς τήκα τέτηκα, πήγνυμι πέπηγα, ἴστημι ἔστηκα ἔστην, δύομαι δέδυκα ἔδυν.

Γ'. ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ

§ 421. Αἱ λέξεις εἶναι ἢ ἀπλαῖ ἢ σύνθετοι· ὡς λόγος, φίλό-λογος·

§ 422. Αἱ ἀπλαῖ λέξεις εἶναι ἢ πρωτότυποι ἢ παράγωγοι· ὡς λόγ-ο-ς, λεκτ-ό-ς (πρωτότυποι), λογ-ικό-ς, λεκτ-ικό-ς (παράγωγοι).

§ 423. Αἱ πρωτότυποι λέξεις γίνονται ἐκ τῆς ρίζης προστιθεμένων εἰς αὐτὴν τῶν πτωτικῶν ἢ τῶν προσωπικῶν καταλήξεων ἢ ἀμέσως ἢ μεσολαβούντων προσφυμάτων· π. χ. βῆξ (ῥ. βηχ-), ἐσ-μὲν (ῥ. ἐσ-), ἄρπαξ (ῥ. ἄρπαγ-), γραφ-εὺ-ς (ῥ. γραφ-), λόγ-ο-ς (ῥ. λεγ-), λεκ-τὸ-ς (ῥ. λεγ-).

§ 424. Αἱ παράγωγοι λέξεις γίνονται ἐκ θεμάτων ἄλλων λέξεων πρωτοτύπων ἢ παραγῶγων προστιθεμένων εἰς αὐτὰ προσφυμάτων μετὰ καταλήξεων· π. χ. λογ-ικό-ς (λόγος), τέλειος (θ. τελεσ-), παιδεία (παιδεύω), μελαίνω (μέλας, θ. μελαν-).

ΣΗΜ. Ἐν τοῖς ἐξῆς τὰ προσφύματα μετὰ τῶν καταλήξεων ἢ τὰς καταλήξεις μόνας, αἵτινες προστίθενται εἰς τὴν ρίζαν ἢ τὸ θέμα πρὸς σχηματισμὸν λέξεων πρωτοτύπων ἢ παραγῶγων, θὰ ὀνομάζωμεν χάριν εὐκολίας ἀπλῶς καταλήξεις.

§ 425. Τὸ ἐτυμολογικὸν διδάσκει 1) πῶς σχηματίζονται αἱ ἀπλαῖ λέξεις, καὶ 2) πῶς αἱ ἀπλαῖ λέξεις συντίθενται πρὸς σχηματισμὸν τῶν συνθέτων λέξεων.

Α'. ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΑΠΛΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

Α'. ΟΝΟΜΑΤΩΝ

§ 426. Τὰ ὀνόματα (οὐσιαστικὰ καὶ ἐπίθετα) γίνονται ἢ ἐκ ῥηματικῶν θεμάτων καὶ λέγονται ῥηματικὰ ἢ ἐξ ὀνοματικῶν καὶ λέγονται παρώνυμα.

Α') ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

§ 427. Τὰ οὐσιαστικὰ γίνονται 1) ἐκ ῥηματικῶν θεμάτων· ὡς λόγ-ο-ς (λέγω), 2) ἐξ ὀνοματικῶν θεμάτων (ἐπιθέτων)· ὡς σοφ-ία (σοφός), καὶ 3) ἐξ ὀνοματικῶν θεμάτων (οὐσιαστικῶν)· π. χ. διαφν-ών (δάφνη).

1) Οὐσιαστικὰ ἐκ ῥηματικῶν θεμάτων

§ 428. Τὰ ἐκ ῥηματικῶν θεμάτων γινόμενα οὐσιαστικὰ σημαίνουσι 1) τὴν ἀφηρημένην ἔννοιαν τῆς σημασίας τοῦ θέματος, 2) τὸ ἐνεργοῦν πρόσωπον, 3) τὸ ἀποτέλεσμα τῆς σημασίας τοῦ θέματος, 4) τὸν τόπον καὶ 5) τὸ ὄργανον.

§ 429. Συνηθέστεραι καταλήξεις σημαίνουσαι τὴν ἀφηρημένην ἔννοιαν τοῦ θέματος εἶναι ἡ

-ο-ς, -ος, -α, -η, -τη, -λη, -μο-ς, -μη, -τι-ς, -σι-ς, -σια, -ια, -το-ς· π. χ. λόγ-ο-ς, (λεγ-), ψεῦδ-ος (ψευδ-), χαρ-ά (χαρ-), σπορ-ά (σπερ-), στολ-ή (στελ-), τροφ-ή (τρεφ-), κοί-τη (κει-), στή-λη (στη-), βαθ-μὸ-ς (βα-), τι-μὴ (τι-), πίσ-τι-ς (πιθ-), λέξι-ς (λεγ-), θυ-σία (θυ-), κολακεία (κολακευ-), ἄρο-το-ς (ἄρο-).

ΣΗΜ. 1. Σπανιώτεραι καταλήξεις εἶναι αἱ ἐξῆς· -υιά, -ι-ς, -υ-ς, -ων, -ονη· π. χ. ἀγ-υι-ά (ἀγ-), χάρ-ι-ς (χαρ-), ἰσχ-ύ-ς (ἰσχ-ω), εἰκ-ών (εἰκ-), ἡδ-ονή (ἡδ-).

ΣΗΜ. 2. Τὰς καταλήξεις ταύτας ἐνίοτε ἔχουσι καὶ συγκεκριμένα οὐσιαστικά. Ἰδὲ τὰ παραδείγματα.

ΣΗΜ. 3. Τὰ εἰς -σι-ς πολλάκις σημαίνουσι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς σημασίας τοῦ θέματος· π. χ. κτη-σι-ς (κτῆμα), ποίη-σι-ς (ποίημα).

ΣΗΜ. 4. Τινὰ τῶν ἐχόντων τὴν κατάληξιν -η λαμβάνουσιν ἀναδιπλασιασμόν· οἷον ἀγ-ωγ-ή (ἀγ-), ἐδ-ωδ-ή (ἐδ-, ἐσθίω).

§ 430. Καταλήξεις σημαίνουσαι τὸ ἐνεργοῦν πρόσωπον εἶναι ἡ -εύ-ς, -τη-ς, -τηρ, -τωρ, -ο-ς, -α-ς, -η-ς, -μων, ων, -τι-ς· π. χ. γραφ-εύ-ς (γραφ-), γου-εύ-ς (γευ-), ποιη-τή-ς (ποιε-), κρι-τή-ς (κρι-), σω-τήρ (σω-, σῶζω), ῥή-τωρ (ῥε-, λέγω), τροφ-ὸ-ς (τρεφ-), ὀρνιθοθήρ-α-ς, παιδοτρίβ-η-ς, ἡγε-μῶν, θεράπ-ων, μάν-τι-ς, (μαίνομαι).

ΣΗΜ. 1. Τινὰ τῶν εἰς -τηρ καὶ -τήρ σχηματίζουσι τὸ θηλυκὸν εἰς -τειρα· π. χ. γεννήτωρ γεννήτειρα, σωτήρ σώτειρα. Τινὰ δὲ τῶν εἰς -τη-ς σχηματίζουσι αὐτὸ εἰς -τρια -τρεις καὶ -τις· π. χ. ποιητῆς ποιήτρια, ἀθλητῆς ἀθλητρίς, προφήτης προφήτις. Τὰ δὲ εἰς -ων ἔχουσι τὸ θηλ. εἰς -αινα· π. χ. θεράπ-ων θεράπαινα. Τὰ ἄλλα εἶναι γένους κοινού· π. χ. ὁ γραφεύς, ἡ γραφεύς.

ΣΗΜ. 2. Πολλὰ τῶν εἰς -τήρ καὶ -εύ-ς σημαίνουσι πρῶγμα· π. χ. λαμπτήρ, λουτήρ, νικτήρ, ξυστήρ, τομεύς, ἀγωγεύς (εἶδος ἱμάντος).

ΣΗΜ. 3. Τῶν εἰς τή-ς τὰ μὲν δισύλλαβα τὰ ἔχοντα τὴν παραλήγουσαν βραχεῖαν παροξύνονται· π. χ. θέτης, δεσπότης. Ἐξαιρεῖται τὸ κριτής, ληστής

καὶ εὐρετής. Τὰ δὲ ὑπερδυσύλλαβα τὰ ἔχοντα τὴν παραλήγουσαν μακρὰν ὀξύ-
νονται· π. χ. ποιητής, βουλευτής. Τινὰ ἐξαιροῦνται ὡς πλανήτης, ἀλήτης.

§ 431. Καταλήξεις σημαίνουσαι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς σημασίας
τοῦ θέματος εἶναι ἡ

-μα καὶ ἡ -ος·

π. χ. ποιή-μα (ποιε-), γράμ-μα (γραφ-), [τέκ-ος] (τεκ-, τίκτω).

ΣΗΜ. Τινὰ τῶν εἰς -μα σημαίνουσι τὴν ἀφηρημένην ἔννοιαν τῆς σημα-
σίας τοῦ θέματος· π. χ. φρόνη-μα (φρονε-), μέλη-μα (μελε-).

§ 432. Κατάληξις σημαίνουσα τὸν τόπον εἶναι ἡ

-τήριον·

π. χ. δικασ-τήριον, βουλευ-τήριο (δικαδ-, βουλευ-).

ΣΗΜ. Τινὰ τῶν εἰς -τήριο σημαίνουσι τὸ ὄργανον· π. χ. πο-τήριον,
θυμια-τήριον.

§ 433. Καταλήξεις σημαίνουσαι τὸ ὄργανον εἶναι ἡ
-τρον, τηρία, -τρα·

π. χ. ἄρο-τρον (ἀρο-), βα-κ-τηρία (βα-, βαίνω), ξύ-σ-τρα
(ξύ-, ξύω).

ΣΗΜ. 1. Σπανιώτεροι καταλήξεις σημαίνουσαι τὸ ὄργανον εἶναι ἡ -ανον
καὶ ἡ -άνη· π. χ. δρέπ-ανον, σκαπ-άνη.

ΣΗΜ. 2. Τινὰ τῶν εἰς -τρον σημαίνουσιν ἀμοιβήν, μάλιστα ἐν τῷ πλη-
θυντικῷ ὡς δίδακ-τρα, λύ-τρα. Τινὰ τῶν εἰς -τρα καὶ -τρον σημαίνουσι
τόπον· π. χ. ὀρχήσ-τρα, θεά-τρον. Τινὰ δὲ ἐδάσαναν τὸ τ· π. χ. κλειθρον,
ἀποβά-θρα.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

§ 434. Μεταξὺ τοῦ θέματος καὶ τῶν καταλήξεων τίθενται ἐνίοτε
γράμματα ἐπενθέματα καλούμενα· π. χ. ἄ-τ-μὸς (ἄ-ω), στή-θ-ος
(στη-), νιφ-ε-τὸ-ς (νιφ-ω), τοκ-ε-τὸ-ς (τεκ-, τίκτω).

§ 435. Τὰ εἰς -ά, -ή, -ὸ-ς καὶ εὖ-ς τὸ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος ε
καὶ εἰ τρέπουσιν εἰς ο καὶ οἰ ὅσον φθορὰ (φθερ-), νομῆ (νεμ-),
λόγος (λεγ-), τομεὺς (τεμ-), ἀμοιβῆ (ἀμειβ-), ἀλοιφή (ἀλειφ-).
Τὸ δὲ η τρέπουσιν εἰς ω· π. χ. ἀρωγὸς (ἀρήγ-ω).

§ 436. Ὁ χαρακτήρ τοῦ θέματος, ἂν εἶναι σύμφωνον, πρὸ τῶν
ἀπὸ συμφώνου ἀρχομένων καταλήξεων πάσχει τὰς ἐν § 48 καὶ ἐξῆς
σεσημειωμένας μεταβολάς· π. χ. πλέγ-μα (πλεκ-), γράμ-μα (γραφ-),
πρᾶξις (πραγ-, πράττω).

§ 437. Ὁ χαρακτήρ τοῦ θέματος, ἂν εἶναι φωνῆεν, συνήθως ἐκτεί-

πρὸ τῶν καταλήξεων. Δὲν ἐκτείνουσι αὐτὸν τὰ εἰς -σι-ς, -τη-ς
 -το-ς, ἂν γίνονται ἐκ θεμάτων, ὧν τὰ ῥήματα ἐν τισὶ χρόνοις
 ἔχουσι τὸν χαρακτῆρα βραχύν· π. χ. εὔρεσις, διαφορέτης, ἄροτος.
 438. Τὰ ἐκ τῶν φωνηεντολ. εἰς -μι ῥημάτων σχηματιζόμενα
 α μὲν ἔχουσι τὸν τύπον τοῦ ἰσχυροῦ θέματος καὶ ἄλλα τὸν τοῦ
 ἐνοῦς· ἄλλα τὰ εἰς -σι-ς καὶ -τη-ς συνηθέστατα ἔχουσι τὸν τοῦ
 ἐνοῦς· οἷον θέσις, νομοθέτης, δόσις κτλ. Ἄλλα ὕνησις.

2) Οὐσιαστικὰ ἐξ ἐπιθετικῶν θεμάτων

§ 439. Τὰ ἐξ ἐπιθετικῶν θεμάτων γινόμενα οὐσιαστικὰ εἶναι
 ῥημένα καὶ ἔχουσι τὰς ἐξῆς καταλήξεις·
 α) Τὴν -ιά, -ιά, -σύνη, -της (γεν. -τητος).
 β) Τὴν -ιά ἔχουσι τὰ γινόμενα ἐκ θεμάτων τῶν εἰς -ο-ς δευτερο-
 κλίτων ἐπιθέτων καὶ τινὰ γινόμενα ἐκ θεμ. τριτοκλίτων κατ' ἀναλο-
 γίαν. Ὁ χαρακτῆρ ο τῶν δευτεροκλίτων ἀποβάλλεται· π. χ. σοφ-ιά
 (σοφός), κακ-ιά (κακός), εὐδαιμον-ιά (εὐδαίμων), εὐτυχ-ιά (εὐτυχής).
 γ) Τὸ τ πρὸ τοῦ ι τρέπεται πολλάκις εἰς σ· οἷον ἀθανασ-ία (ἀθάνατος).
 δ) Τὸ δὲ πρὸ τοῦ τ ὑπάρχει ν, δὲν τρέπεται· οἷον ἀναισχυντ-ία (ἀναισχυντος).
 ε) Τὴν -ιά ἔχουσι τὰ γινόμενα ἐκ θεμάτων τῶν εἰς -οος (-ους)
 κλίτων δευτεροκλίτων καὶ τῶν εἰς -ης τριτοκλίτων. Ὁ χαρα-
 κτῆρ ο καὶ σ ἀποβάλλεται, τὸ δὲ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος φωνῆεν ε καὶ
 μετα τοῦ ι συναϊρεῖται εἰς ει καὶ οι· π. χ. εὔροια (εὔροος οὐς),
 εὐνοια (εὔνοος οὐς), ἐπιμέλεια (ἐπιμελεσ-) εὐγένεια (εὐγενεσ-).
 Κατ' ἀναλογίαν δὲ τούτων καὶ τὸ βοηθῆια (βοηθός), ἐνέργεια
 (ἐνεργός).

ζ) Τὴν -σύνη ἔχουσι τὰ παραγόμενα ἐκ θεμάτων τῶν εἰς -ο-ς
 κλίτων καὶ τῶν εἰς -ων τριτοκλίτων ἐπιθέτων κατ' ἀναλογίαν.
 ο πρὸ τῆς καταλήξεως -σύνη ἐκτείνεται· εἰς ω ἢ δὲν ἐκτείνεται
 εἰς τ· π. χ. δικαιο- (δικαίος), σωφρο-σύνη (σώφρων), ἰερω-σύνη (ἱερός).
 ΣΗΜ. Τινὰ τῶν εἰς -ων σχηματίζουσι τὸ ἀφρημένον εἰς ιᾶ· εὐδαιμονία
 (εὐδαίμων). Ἴδὲ § 439, α'.

η) Τὴν -της (γεν. -τητος) ἔχουσι τὰ παραγόμενα ἐκ θεμάτων
 κλίτων καὶ τῶν εἰς -υ-ς τριτοκλίτων ἐπιθέτων·
 π. χ. κακό-της (κακός), ἠδύ-της (ἠδύς).

ΣΗΜ. 1. Τὰ εἰς -της παροξύνονται, πλὴν τοῦ ταχυτής καὶ βραδυτής.

ΣΗΜ. 2. Τινὰ θέματα τῶν εἰς -ος ἐπιθέτων σχηματίζουσι τὸ ἀφρημένον ἐκ τοῦ θηλυκοῦ δι' ἀναθίβασμou τοῦ τόνου· π. χ. ἔχθρα (ἐχθρά), φέρμη (Φερμή).

ΣΗΜ. 3. Τινὰ θέματα τῶν εἰς -ιος ἐπιθέτων ἔχουσι τὸ ἀφρημένον ὀμιλῶν πρὸς τὸ θηλυκόν· π. χ. ἀξία (ἄξιος, θηλ. ἀξία), ἀνδρεία (ἀνδρεῖος, θηλ. ἀνδρεία).

ΣΗΜ. 4. Ἐξ ἐπιθέτων γίνονται καὶ τινὰ κύρια ὀνόματα δι' ἀναθίβασμou τοῦ τόνου· π. χ. Λάμπρος (λαμπρός), Φαίδρα (φαιδρά), Δημοσθένης (δημοσθενής). Ἐνίοτε δὲ γίνονται κύρια καὶ ἐκ μετοχῶν διὰ καταθίβασμou τοῦ τόνου· π. χ. Σωζομενὸς (σφζόμενος), Τισαμενὸς (τισάμενος).

3) Οὐσιαστικὰ ἐκ θεμάτων τῶν οὐσιαστικῶν

§ 440. Τὰ ἐκ θεμάτων τῶν οὐσιαστικῶν γινόμενα οὐσιαστικὰ εἶναι 1) ὑποκοριστικά, 2) μεγεθυντικά, 3) πατρωνυμικά καὶ μητρωνυμικά, 4) γονεωνυμικά, 5) περιεκτικά, 6) ἐθνικά.

1) Ὑποκοριστικά

§ 441. Ὑποκοριστικά λέγονται τὰ σημαίνοντα σμίκρυνσιν ἐννοίας τοῦ θέματος ἢ ἀπλῶς ἢ θωπευτικῶς ἢ σκωπτικῶς. Καταλήξεις αὐτῶν εἶναι ἡ

-ίσκος, -ίσκη, -ίχνη, -ίς, -ιον, -ίδιον, -άριον, -ύδιον, -ύλλιον π. χ. ἀνθρωπ-ίσκος (ἄνθρωπος), παιδ-ίσκη (παῖς), πολ-ίχνη (πόλις), θυρ-ίς (θύρα), βιβλ-ίον (βιβλος), ἰχθῦ'-διον (ἰχθύς), κυν-άριον (κύων), νησ-ύδιον (νησος), εἰδ-ύλλιον (εἶδος).

§ 442. Τὸ ι τῆς καταλήξεως -ίδιον μετὰ μὲν προηγούμενου ε καὶ ὃ συναϊρεῖται εἰς ι καὶ ὄ· ὡς ἱματί'-διον ἰχθῦ'-διον· μετὰ δὲ ο, ε, α, η καὶ ω συναϊρεῖται εἰς οι, ει, α, η, ω· π. χ. βοῖδιον (βο-ός) λέξει-διον (λέξε-ως), ἐλάδιον (ἐλέα), γῆδιον (γῆ), λαγῶδιον (λαγῶ-ς).

ΣΗΜ. Πολλὰ τῶν ὑποκοριστικῶν ἀπέβαλον τὴν ὑποκοριστικὴν αὐτῶν σημασίαν· π. χ. θηρίον (θήρ), βιβλίον (βιβλος).

2) Μεγεθυντικά

§ 443. Μεγεθυντικά λέγονται τὰ σημαίνοντα μεγέθυνσιν τῆς ἐννοίας τοῦ θέματος σκωπτικῶς. Καταλήξεις αὐτῶν εἶναι ἡ

-ων καὶ ἡ -ίας·

π. χ. γάστρ-ων (γαστήρ), χεῖλ-ων (χεῖλος), μετωπ-ίας (μέτωπον).

3) Πατρωνυμικά καὶ μητρωνυμικά

§ 444. Πατρωνυμικά καὶ μητρωνυμικά λέγονται τὰ σημαίνοντα ἄνθρωπον ἢ ἀπόγονον. Καταλήξεις αὐτῶν εἶναι ἡ

-δης, ἐξ ἧς -άδης (θηλ. -άς), ἐξ ἧς -ιάδης, -ίδης (θηλ. -ίς).

α') Τὴν -δης (θηλ. -άς) ἔχουσι τὰ παραγόμενα ἐκ θεμάτων τῶν -ας καὶ -ης πρωτοκλίτων· π. χ. Βορεά-δης (Βορέας), Ἴπποτά-δης (Ἴππότα-), Αἰνει-άς (Αἰνεΐας).

β') Τὴν -άδης (θηλ. -άς) ἔχουσι τὰ παραγόμενα ἐκ θεμάτων τῶν -ιος δευτεροκλίτων· π. χ. Θεστι-άδης, Θεστι-άς (Θεστῖος).

γ') Τὴν -ιάδης ἔχουσι τὰ γινόμενα ἐκ τῶν εἰς -ων τριτοκλίτων· π. χ. Τελαμων-ιάδης (Τελαμών).

δ') Τὴν -ίδης (θηλ. -ίς) ἔχουσι τὰ παραγόμενα ἐκ θεμάτων τῶν πρωτοκλίτων, τῶν εἰς -ος δευτεροκλίτων (πλὴν τῶν εἰς -ιος) καὶ τῶν τριτοκλίτων. Τὸ ι τῆς -ίδης μετὰ προηγούμενου ε καὶ ο συναϊεῖται εἰς ει καὶ ου· π. χ. Πριαμ-ίδης, Πριαμ-ίς (Πριάμος), Αἰτωλ-ίδης (Αἰτώ), Πανθοΐδης (Πάνθοος -ους), Φιλυρ-ίδης (Φιλύρα), Πελοπ-ίδης (Πέλοψ), Θησεΐδης (Θησεύς)¹.

ΣΗΜ. 1. Πατρωνυμικά σχηματίζονται καὶ διὰ τῆς καταλήξεως -ίων· π. χ. Κρον-ίων (Κρόνος), Πηλείων (Πηλεΐς).

ΣΗΜ. 2. Εἰς τὰ πατρωνυμικά καὶ τὰ μητρωνυμικά κατατάσσονται καὶ τὰ καλούμενα συγγενικά. Καταλήξεις αὐτῶν εἶναι ἡ -ιδεός-οῦς, -ιδέα-ῆ, -αδέος-οῦς, -αδέα-ῆ· π. χ. ἀδελφιδοῦς, ἀδελφιδῆ (ἀδελφός), θυγατριδοῦς, θυγατριδῆ (θυγάτηρ), ἀνεψιαδοῦς, ἀνεψιαδῆ (ἀνεψιός).

4) Γονεωνυμικά

§ 445. Γονεωνυμικά λέγονται τὰ παραγόμενα ἐκ θεμάτων ὀνομάτων ζώων καὶ σημαίνοντα τὸ νεογνὸν αὐτῶν. Κατάληξις αὐτῶν εἶναι ἡ -ιδεύς·

π. χ. λεοντ-ιδεύς (λέων, λυκ-ιδεύς (λύκος), ἀετ-ιδεύς (ἀετός).

¹ Παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς τὰ εἰς -ίδης σημαίνουσι μόνον τὸν ἀπόγονον. Ὅταν θέλωσιν οὗτοι νὰ σημάνωσι τὸν υἱόν, ἐκφέρουσι τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς διὰ συγγενικῆς· π. χ. Σωκράτης Σωφρονίσκου, Θουκυδίδης Ὀλόρου, Δημοσθένης Δημοσθένους.

ΣΗΜ. Τὰ νεογνά ζώων τινῶν ἔχουσιν ἴδιον ὄνομα· π. χ. τὸ νεογνὸν τοῦ λέοντος λέγεται σκύμνος, τῆς αἰγῆς ἔριφος, τοῦ προβάτου ἀμνός, τοῦ βοῦς μόσχος, τῆς ἐλάφου νεβρός, τοῦ χοίρου δέλφαξ κ.τ.λ.

5) Περιεκτικά

§ 446. Περιεκτικά λέγονται τὰ σημαίνοντα τόπον περιέχοντα ἐν πλησμονῇ τὸ ὑπὸ τοῦ θέματος δηλούμενον. Καταλήξεις αὐτῶν εἶναι ἡ -ῶν καὶ -ιά.

π. χ. *δαφν-ῶν*, *ἀμπελ-ῶν* (δάφνη, ἄμπελος), *στρατ-ιά*, *μυρμηκ-ιά* (στρατός, μύρμηξ).

6) Ἐθνικά

§ 447. Ἐθνικά λέγονται τὰ οὐσιαστικά τὰ σημαίνοντα τὸ ἔθνος ἢ τὴν πατρίδα, ἐξ ἧς κατάγεται τις. Καταλήξεις αὐτῶν εἶναι ἡ -άτης, -ήτης, -ίτης, -ώτης (θηλυκά -αῖτις, -ῆτις, -ίτις, -ῶτις), -ιος (θηλ. -ία), -εὺς (θηλ. -ίς), -ανός, -ηνός, -ῖνος (θηλ. -ανή-ηνη, -ίνη).

π. χ. *Τεγε-άτης* *Τεγε-αῖτις* (Τεγέα), *Αἰγιν-ήτης* *Αἰγιν-ῆτις* (Αἰγίνα), *Ἀβδηρ-ίτης* *Ἀβδηρ-ῖτις* (Ἀβδηρα), *Κορίνθ-ιος* *Κορίνθ-ία* (Κόρινθος), *Σικελι-ώτης* *Σικελι-ῶτις* (Σικελία), *Μεγαρ-εὺς* *Μεγαρ-ίς* (Μέγαρα), *Ἀσι-ανός* *Ἀσι-ανή* (Ἀσία), *Κυζικ-ηνός* *Κυζικ-ηνή* (Κύζικος), *Ἀμοργ-ῖνος* *Ἀμοργ-ίνη* (Ἀμοργός).

§ 448. Τὸ *ι* τῆς καταλήξεως -ιος μετὰ προηγουμένου *α*, *ι*, *ε* καὶ *ω* συναϊρεῖται εἰς *αι*, *ι*, *ει* καὶ *ω*· π. χ. *Ἀθηναῖος* (Ἀθῆναι), *Χίος* (Χίος), *Ἀργεῖος* (Ἀργος), *Κῶος* (Κῶς).

§ 449. Πλὴν τῶν εἰρημένων οὐσιαστικῶν παράγονται καὶ οὐσιαστικά ἐκ θεμάτων ἄλλων οὐσιαστικῶν σημαίνοντα διαφόρους σχέσεις πρὸς τὴν σημασίαν τοῦ θέματος. Καταλήξεις αὐτῶν εἶναι ἡ -εὺς, -της (-έτης, -ήτης, -ίτης, -ώτης, -ώτης).

π. χ. *κεραμ-εὺς*, *ἵππ-εὺς* (κέραμος, ἵππος), *οἰκ-έτης* (οἶκος), *κωμ-ήτης* (κώμη), *ὄπλ-ίτης* (ὄπλον), *δημ-ότης* (δῆμος), *στρατι-ώτης* (στρατιά).

B') ΕΠΙΘΕΤΑ

§ 450. Τὰ ἐπίθετα γίνονται ἐξ ὀνομαστικῶν καὶ ῥηματικῶν θεμάτων. Καταλήξεις αὐτῶν εἶναι ἡ

-ιος, -ειος, -ικός. Τὰ οὕτω λήγοντα ἐπίθετα σημαίνουν τὸ ἔχον ἢ τὸ ἔχον σχέσιν πρὸς τὸ σημαϊνόμενον ὑπὸ τοῦ θέματος· οὐράν-ιος (οὐρανός), λύκ-ειος (λύκος), ἀρχ-ικός (ἄρχω), πολεμ-ικός (πόλεμος).

HM. 1. Τὸ ι τῆς καταλήξεως -ιος μετὰ προηγουμένου α, ε, ο, ω συναιεῖται εἰς αι, ει, οι, ω· π. χ. ἀγοραῖος (ἀγορά), τέλειος (τέλεος), αἰδοῖος (αἰδέομαι), ἠεφῶς (ἠρω). Τινὰ ἐσχηματίσθησαν κατ' ἀναλογίαν τούτων· π. χ. σπονδειος, σιοταῖος, αἴλειος, πατρῶς.

HM. 2. Τὸ ι τῆς καταλήξεως -ικός μετὰ προηγουμένου ε συναιεῖται εἰς κεραιμικός (κεραμέος). Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ ἀποβάλλεται τὸ θεματικόν· π. χ. ἐθνικός (ἔθνος), βασιλικός (βασιλέος). Ἐνίοτε ἀποβάλλεται τὸ ι τῆς -ικός ὡς θηλυκός.

HM. 3. Τὰ γινόμενα ἐκ τῶν εἰς -ία λήγουσιν εἰς -ιακός καὶ -ικός· π. χ. κοιλιακός (κοιλία), οἰκιακός (οἰκία), δημοκρατικός (δημοκρατία), μανικός (μανία). Τὰ δὲ γινόμενα ἐκ τῶν εἰς -αῖος λήγουσιν εἰς -αῖκός· π. χ. Ἀθηναῖος (Ἀθηναίος), Θηβαῖος (Θηβαῖος), ἀρχαῖος (ἀρχαῖος).

HM. 4. Τὴν κατάληξιν -ειος λαμβάνουσι συνήθως τὰ γινόμενα ἐξ ὀνομάτων ζώων ἢ προσώπων. Προπαροξύνονται δὲ συνήθως· π. χ. αἶγ-ειος, ἀνθρώπ-ειος, ἀνδρ-εῖος, γυναικ-εῖος, Ὀμήρ-ειος, Πυθαγόρ-ειος.

-μων. Τὰ ἐπίθετα ταῦτα σημαίνουν τὸν ἔχοντα κλίσιν ἢ ῥοπήν πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ θέματος σημαϊνόμενον· π. χ. νοή-μων (νοέω), μιμη-μων (μιμήσκω).

HM. Τὰ εἰς -μων ὡς πρὸς τὸν χρόνον τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ῥηματ. θέματα ἐξ οὗ παράγονται, ἀναλογοῦσι πρὸς τὰ εἰς -μα. Δὲν ἐκτείνουσι τὸ φωνῆεν τῶν ῥημάτων καὶ τὸ κατ' ἀναλογίαν τούτου κηδεμών.

-ος, -ανός, -νός. Ταῦτα σημαίνουν ἐνέργειαν ἢ πάθος· π. χ. φορ-ος, τομ-ός (τεμ-), λοιπ-ός (λειπ-), στεγ-ανός, ὄρφ-ανός, τερπ-νός.

-ίμος, -τήριος. Ταῦτα σημαίνουν τὸν ἔχοντα ἐπιτηδειότητα πρὸς τὸ σημαϊνόμενον ὑπὸ τοῦ θέματος· π. χ. χρήσ-ίμος, θανάσ-ίμος, τήριος, δρασ-τήριος.

-οῦς (εος), -ινος (προπαροξύτονα). Ταῦτα σημαίνουν τὴν χρομῆν, ἐξ ἧς γίνεται τι, ἢ χρωμα· π. χ. ἀργυροῦς, χαλκοῦς, χρυσοῦς, πορφυροῦς, κυανοῦς, ξύλ-ινος, λίθ-ινος.

-εις, -λέος. Ταῦτα σημαίνουν τὸν ἔχοντα ἐν πλησμονῇ τὸ ὑπὸ τοῦ θέματος σημαϊνόμενον· π. χ. χαρῖ-εις, ὑλή-εις, διψα-λέος, μα-λέος.

-ρός, -νός, -λός. Ταῦτα σημαίνουν τὸν ἔχοντα κλίσιν πρὸς

τὸ ὑπὸ τοῦ θέματος σημαζόμενον ἢ τὸν ἔχοντα αὐτὸ ἐν πλησμονῇ
π. χ. οἰκτ-ρός, μισθ-ρός, ἀνισθ-ρός, πονη-ρός, ὄρει-νός, σκοτει-νός
[φαι-νός], ἀπατη-λός, ὀργί-λος, δει-λός.

ΣΗΜ. Τὸ εἰ τοῦ φαι-νός, τοῦ σκοτει-νός κ.τ.λ. προῆλθεν ἐξ ἀναπληρω-
ματικῆς ἐκτάσεως τοῦ ε τοῦ θέματος· π. χ. σκοτεσνός σκοτεννός σκοτεινός

η') -(ι)αῖος, -ινός, -ήσιος. Ταῦτα σημαίνουσι χρόνον· π.χ. δεκα-
τερ-αῖος, τριτ-αῖος, μην-ιαῖος, χειμερ-ινός, θερ-ινός, ἡμερ-ινός
ἡμερῆ-σιος, ἐτή-σιος.

ΣΗΜ. Τὰ εἰς -ιαῖος, σημαίνουσι καὶ μέτρον καὶ ἄξιαν· π. χ. πλεθρ-ιαῖος
ποδ-ιαῖος, ταλαντ-ιαῖος.

θ') -ώδης. Ταῦτα σημαίνουσι πλησμονὴν ἢ ὁμοιότητα· π. χ.
πνευματ-ώδης, σφικ-ώδης.

ι') -τος καὶ -τέος. Ταῦτα εἶναι ῥηματικά, σημαίνουσι δὲ τὰ
εἰς -τος ὅ,τι καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου ἢ τὸν δυνά-
μενον ἢ ἄξιον νὰ πάθῃ τὸ ὑπὸ τοῦ θέματος σημαζόμενον, τὰ δὲ
-τέος τὸν ὀφειλόντα νὰ πάθῃ· π. χ. ποιη-τός, λεκ-τός, γραπ-τός
θανυμασ-τός, ῥη-τός, ποιη-τέος, λεκ-τέος, γραπ-τέος, θανυμασ-τέος
ῥη-τέος.

ΣΗΜ. 1. Ὁ ἄφωνος χαρακτήρ τοῦ ῥήματος πρὸ τοῦ τ τῶν καταλή-
-τος καὶ -τέος πάσχει τὰς ἐν § 56 καὶ ἐξῆς σεσημειωμένας μεταβολάς.

ΣΗΜ. 2. Τινὰ τῶν εἰς -τος σημαίνουσιν ἐνέργειαν· π. χ. ἀπρακτος (ὁ μὴ
πράξας), ἀθέατος (ὁ μὴ θεασάμενος), ἄποτος (ὁ μὴ πιών).

ΣΗΜ. 3. Τὰ εἰς -τος παρασύνθετα τὰ μὲν σημαίνοντα τὸν δυνάμενον
πάθῃ ὀξύνονται· π. χ. διαβατός (ὃν δύναται τις νὰ διαβῇ)· πάντα δὲ
ἄλλα προπαραξύνονται· π. χ. ἀπρακτος, περιμάχηςτος, νεόκτιστος κ.τ.λ.

Β'. Ρ Η Μ Α Τ Ω Ν

ΠΡΟΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν πρωτοτύπων ῥημα-
των ἰδὲ τὸ περὶ τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ κεφάλαιον.

§ 451. Τὰ παράγωγα ῥήματα γίνονται ἐξ ὀνοματικῶν καὶ ῥημα-
τικῶν θεμάτων καὶ τινὰ ἐξ ἐπιρρημάτων καὶ ἐπιφωνημάτων.

1) Ῥήματα ἐξ ὀνοματικῶν θεμάτων

§ 452. Τὰ ἐξ ὀνοματικῶν θεμάτων γινόμενα ῥήματα λήγουσι

α') εἰς -άω, -έω καὶ -όω· π. χ. τιμάω, νικάω, γοάω (τιμῆ, νίκη,
γόος)· φιλέω, οἰκέω, (φίλος, οἶκος)· δηλώω, κληρόω, (δῆλος, κληρός)

- εἰς ὄω· π. χ. δακρῶ, μεθῶ, (δάκρυ, μέθυ).
 εἰς -εύω· π. χ. βασιλεύω, χαλκεύω, ἰππεύω (βασιλεύς, ἰππεύς).
 εἰς -αίνω καὶ -ῦνω· π. χ. μελαίνω, κοιλαίνω (μέλας, κοί-
 βαθῦνω, αἰσχῦνω (βαθύς, αἶσχος).
 εἰς -αίρω καὶ -ύρω· π. χ. καθαίρω, τεκμαίρομαι (καθαρός,
 μαρτύρομαι (μάρτυς).
 εἰς -λλω· π. χ. ἀγγέλλω, ποικίλλω (ἄγγελος, ποικίλος).
 εἰς -σῶ (-ττω)· π. χ. κηρύττω, μαλάττω (κηρῦξ, μαλακός).
 εἰς -ζω· π. χ. σαλπίζω, μαστίζω, δικάζω, ὀνομάζω (σάλπιγξ,
 δίκη, ὄνομα).

453. Πάντα τὰ ἐξ ὀνομαστικῶν θεμάτων παραγόμενα ῥήματα
 μαρτυροῦνται προσλαμβάνοντα εἰς τὸ ὀνομαστικὸν θέμα τὸ πρόσφρυμα
 je-. Συμβαίνει δὲ ἐν τῷ σχηματισμῷ τῶν παραγῶγων ῥημά-
 ται αὐταὶ τροπαὶ καὶ μεταβολαὶ τοῦ χαρακτῆρος, αἵτινες καὶ ἐν
 πρωτοτύποις ῥήμασι τοῖς λαμβάνουσι τὸ πρόσφρυμα jo-, je-· π. χ.
 δακρῶ ἐγένετο ἐκ τοῦ θέματος δακρῶ-, ὅπως τὸ λῶ ἐκ τῆς ῥίζης
 δακρῶ-jo-α δακρῶ-οα δακρῶ· τὸ καθαίρω ἐκ τοῦ θέματος
 καθάρ-jo-α, ὅπως τὸ χαιρῶ ἐκ τῆς ῥίζης χαρῶ· τὸ με-
 λανῶ ἐκ τοῦ θέματος μελαν- (μελάν-jo-α), ὅπως τὸ φαίνω ἐκ τῆς
 φανῶ· τὸ ἐλπίζω ἐκ τοῦ θέματος ἐλπίδ- (ἐλπίδ-jo-α), ὅπως
 σχίζω ἐκ τῆς ῥίζης σχιδῶ· τὸ κηρύσσω ἐκ τοῦ θέματος κηρυκ-
 ρύκ-jo-α), ὅπως τὸ πλήσσω ἐκ τῆς ῥίζης πληγ- κ.τ.λ.

HM. 1. Πολλὰ παράγωγα ῥήματα σχηματίζονται κατ' ἀναλογίαν· π. χ.
 ἀναλογίαν τοῦ μελαίνω ἐγένετο τὸ κοιλαίνω, λευκαίνω κ.τ.λ. κατ' ἀναλο-
 γίαν τοῦ χαλκεύω ἐγένετο τὸ δουλεύω, παιδεύω, κολακεύω κ.τ.λ. κατ' ἀναλο-
 γίαν τοῦ τιμάω ἐγένετο τὸ γοάω, ἀριστιάω κ.τ.λ.

HM. 2. Τῶν ἐξ ὀνομαστικῶν θεμάτων παραγομένων ῥημάτων ἄλλα εἶναι
 ἀσυντάκτα καὶ ἄλλα ἀμετάβητα.

HM. 3. Τὰ εἰς -ζω (-ίζω -άζω) τὰ ἐξ ἔθνικῶν καὶ κυρίων ὀνομάτων
 παραγόμενα σημαίνουσιν μίμησιν· π. χ. Ἑλληνίζω, Βοιωτιάζω, Ὀμηρίζω (μι-
 μῆσαι τοὺς Ἑλληνας, τοὺς Βοιωτοὺς, τὸν Ὀμηρον).

2) Ῥήματα ἐκ ὀνομαστικῶν θεμάτων

454. Τὰ ἐκ ὀνομαστικῶν θεμάτων γινόμενα ῥήματα λήγουσι
 εἰς -άζω, -ίζω, -ύζω. Ταῦτα σημαίνουσι τὴν ἐπανάληψιν τῆς

διαθέσεως τοῦ ἐξ οὗ παράγονται ῥήματος καὶ λέγονται **θαμιστὰ** π. χ. **ῥιπτ-άζω** (ρίπτω), [**αἰτ-ίζω**] (αἰτῶ), [**ἔρπ-ύζω**] (ἔρπω).

β') εἰς -εῖω καὶ -ιάω. Ταῦτα σημαίνουσιν ἐπιθυμίαν (ἔφρουν) λέγονται **ἔφρεια**. Γίνονται δὲ ἐκ τοῦ θέματος τοῦ μέλλοντος βαλλομένου τοῦ θεμ. φωνήεντος π. χ. **γελασ-εῖω** (γελάσομαι), **λεμησ-εῖω** (πολεμήσω), **κλαυσ-ιάω** (ᾠ) (κλαύσομαι).

ΣΗΜ. Ἐφρεια γίνονται καὶ ἐξ ὀνομαστικῶν θεμάτων καὶ λήγουσιν εἰς -εῖω καὶ -ιάω π. χ. **θανατάω** (ᾠ) (θάνατος), **στρατηγιάω** (ᾠ) (στρατηγός). δὲ σημαίνουσι τὸν ἔχοντα τὸ ὑπὸ τοῦ θέματος σημαίνομενον π. χ. **ὄφθαλμιάω** (ᾠ) (ἔχω ὄφθαλμίαν), **ψωράω** (ᾠ), **οἰστράω** (ᾠ) (ἔχω ψώραν, οἰστράω).

3) Ῥήματα ἐξ ἐπιρρημάτων καὶ ἐπιφωνημάτων

§ 455. Τὰ ἐξ ἐπιρρημάτων καὶ ἐπιφωνημάτων παραγόμενα ῥήματα εἶναι μεταβατικά καὶ ἀμετάβητα· λήγουσι δὲ εἰς -ζω π. χ. **πελά-ζω** (πέλας), **χωρῖ-ζω** (χωρίς), **διχά-ζω** (δίχα), [**αἰά-ζω**] (αἰάω), **ἐλελί-ζω** (ἐλελεῦ).

Γ'. ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΩΝ

§ 456. Τὰ παράγωγα ἐπιρρήματα παράγονται ἐξ οὐσιαστικῶν ἐπιθέτων, ἀντωνυμιῶν, ῥημάτων καὶ ἐξ ἄλλων ἐπιρρημάτων. **Εἶναι δὲ τοπικά, τροπικά καὶ ποσοτικά.**

1) Τοπικά ἐπιρρήματα

§ 457. Τὰ παράγωγα τοπικά ἐπιρρήματα τὰ σημαίνοντα τὴν τόπων στάσιν λήγουσιν εἰς -θεν· οἷον **αὐτό-θεν**, **ἄλλο-θεν**, **πολλαχό-θεν**.

ΣΗΜ. 1. Τοπικά ἐπιρρήματα σημαίνοντα τὴν ἐν τόπῳ στάσιν εἶναι καὶ εἰς -οι καὶ -ησιν (προηγούμενου δὲ ι ἢ ρ εἰς -ασιν(ν))· οἷον **Ἰσθμοῖ**, **Μεγαρέων**, **Παιονιοῖ**, **Ἀθήνησιν(ν)**, **Θήβησιν(ν)**, **Πλαταιᾶσιν(ν)**, **θύρασιν(ν)**.

ΣΗΜ. 2. Τὰ εἰς -οι εἶναι πτώσεις τοπικαὶ τῆς β' κλίσεως ἐν ἀριθμῷ, δὲ εἰς -ησιν(ν) καὶ -ασιν(ν) τύποι τῆς α' κλίσεως πληθυντικῷ ἀριθμῷ.

ΣΗΜ. 3. Ὡς τοπικά ἐπιρρήματα λαμβάνονται πολλάκις καὶ πλάγια πτώσεις τῶν ὀνομάτων π. χ. **αὐτοῦ**, **ταύτης**, **μακρᾶν** κ.τ.λ.

§ 458. Τὰ σημαίνοντα τὴν ἀπὸ τόπου κίνησιν ἐπιρρήματα λήγουσιν εἰς -θεν π. χ. **ἄλλο-θεν**, **οἴκο-θεν**, **οὐρανό-θεν**, **ἄνω-θεν**, **ἐτέρω-θεν**.

§ 459. Τὰ σημαίνοντα τὴν εἰς τόπον κίνησιν ἐπιρρήματα λήγουσιν

εις -σε, -δε, -ζε· οἷον αὐτό-σε, ἄλλο-σε, ἐνθά-δε, Μέγαρά-δε, οἰκα-δε, Ἀθήνα-ζε, θύρα-ζε, Θήβα-ζε.

2) Τροπικὰ ἐπιρρήματα

§ 460. Τὰ πλείιστα τῶν τροπικῶν ἐπιρρημάτων γίνονται ἐξ ἐπιθέτων καὶ λήγουσιν εἰς -ως· π. χ. ἀληθῶς, καλῶς, δικαίως.

ΣΗΜ. 1. Εἰς -ως ἐπιρρήματα γίνονται ἐνίοτε καὶ ἐξ ἄντωνυμιῶν καὶ μετοχῶν· π. χ. οὕτως (καὶ οὕτω), ἄλλως, εἰκότως, ληληθότως, θαρραύντως.

ΣΗΜ. 2. Τὰ ἐκ μονοκαταλήκτων ἐπιθέτων ἐπιρρήματα λήγουσιν εἰς -ικῶς· π. χ. βλακικῶς. Ἄλλ' ἐνίοτε καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ἐπιθέτων σχηματίζονται οὕτω ἐπιρρήματα· π. χ. φιλικῶς (φίλος), εὐνοικῶς (εὐνοῦς).

§ 461. Τὰ ἄλλα τροπικὰ ἐπιρρήματα λήγουσι· α') εἰς -δόν (-αδόν, -ηδόν)· οἷον ἀγγελη-δόν, ἀναφαν-δόν, βουστροφη-δόν, ὁμοθυμα-αδόν, ταυρο-ηδόν· β') εἰς -δην· οἷον σπορά-δην, κρύβ-δην, φορά-δην, ἀνέ-δην (ἀνήμει)· γ') εἰς -ίνδην· οἷον πλουτ-ίνδην ἀριστ-ίνδην· δ') εἰς -ίνθα· οἷον ὄσ-ρακ-ίνθα, διεκλυστ-ίνθα· ε') εἰς -τί, -εῖ, -ί· οἷον Ἑλληνισ-τί, νεωσ-τί, πανδημ-εῖ, ἀμαχ-εῖ, ἀπνευστ-ί, ἀκλαν(σ)τ-ί· ς') εἰς σ' οἷον πῦξ (πυγ-), λάξ, ὀδάξ, ἐναλλάξ.

ΣΗΜ. Ὡς τροπικὰ ἐπιρρήματα λαμβάνονται καὶ ἡ ἐνική δοτικὴ καὶ αἰτιατική· οἷον δημοσίᾳ, ἰδίᾳ, διπλῆ, δωρεάν, δίκην. Ἔτι δὲ σύνθετοι ἐκ προθέσεων λέξεις καὶ ῥηματικοὶ τινες τύποι· οἷον ἐμποδών, παραχρῆμα, ἄγε, φέρε, ἔθι κ.τ.λ.

3) Ποσοτικὰ ἐπιρρήματα

§ 462. Τὰ παράγωγα ποσοτικὰ ἐπιρρήματα λήγουσιν εἰς -άκισ· οἷον πολλ-άκισ, πλειστ-άκισ, πεντ-άκισ, δεκ-άκισ, ποσ-άκισ, ὄσ-άκισ.

Β'. ΠΕΡΙ ΣΥΝΘΕΣΕΩΣ

§ 463. Σύνθεσις λέγεται ἡ ἔνωσις τῶν θεμάτων λέξεων ἀπλῶν πρὸς σχηματισμὸν ἄλλων λέξεων διὰ προσθήκης καταλήξεων· αἱ δὲ οὕτω σχηματιζόμεναι λέξεις λέγονται σύνθετοι ἢ σύνθετα.

§ 464. Τὸ μὲν πρῶτον μέρος τῆς συνθέτου λέξεως λέγεται πρῶτον συνθετικόν, τὸ δὲ δεύτερον λέγεται δεύτερον συνθετικόν.

§ 465. Τὰ σύνθετα διαίρουσιν εἰς γνήσια καὶ νόθα σύνθετα. Γνήσια σύνθετα λέγονται, ὅσα σχηματίζονται ἐκ τῆς ἐνώσεως τῶν

θεμάτων ἀπλῶν λέξεων· π. χ. *λογογράφος* (ἐκ τοῦ *λογο-*, *γραφο-*), *καλαμηφόρος* (*καλαμη-*, *φερο-*), *ἀγορανόμος* (*ἀγορα-*, *νεμο-*).

§ 466. Νόθα σύνθετα λέγονται τὰ σύνθετα ὅσων ἀμφοτέρωθεν τὰ συνθετικά εἶναι ἐν χρήσει καὶ ὡς ἀπλᾶ· π. χ. *Ἱερά-πολις*, *Νεά-πολις*, *Ἑλλήσ-ποντος* (Ἑλλης πόντος), *νεῶσ-οικοί* (*νεῶσ οἰκοί*), *δορι-άλωτος*.

§ 467. Πλὴν τούτων εἶναι νόθα καὶ, ὧν μόνον τὸ πρῶτον συνθετικὸν εἶναι ἐν χρήσει ὡς ἀπλοῦν, τὸ δὲ δευτέρον μετεσχηματίσθη ἕνεκα τῆς συνθέσεως· π. χ. *πυρι-φλεγῆς* (*πυρὶ φλέγω*), *νουν-εχῆς* (*νουν-ἔχω*), *ὄρει-βατος* (*ὄρει βαίνω*).

ΣΗΜ. 1. Εἰς τὰ νόθα σύνθετα κατατάσσονται καὶ τὰ σύνθετα, ὧν τὸ πρῶτον συνθετικὸν εἶναι ἄκλιτον, ἐπίρρημα δηλ. ἢ πρόθεσις· π. χ. *καλίλ-λογος*, *ὑψι-πέτης*, *παρα-βάτης*, *προ-γενής*.

ΣΗΜ. 2. Τὰ σύνθετα ῥήματα, εἰ καὶ προῆλθον ἐκ παραθέσεως, κατατάσσονται εἰς τὰ γνήσια σύνθετα.

ΠΡΩΤΟΝ ΣΥΝΘΕΤΙΚΟΝ

§ 468. Τὸ πρῶτον συνθετικὸν εἶναι ἢ θέμα κλιτοῦ ἢ ἄκλιτον· τὸ δὲ θέμα τοῦ κλιτοῦ εἶναι ἢ ὀνομαστικὸν ἢ ῥηματικόν· τὸ δὲ ἄκλιτον εἶναι ἢ ἀχώριστον μόριον ἢ καὶ καθ' ἑαυτὸ τιθέμενον.

1) Πρῶτον συνθετικὸν τὸ ὀνομαστικὸν θέμα

§ 469. Τὸ θέμα τῶν πρωτοκλιτῶν ὀνομάτων πρῶτον συνθετικὸν ὄν ἢ μένει ἀμετάβλητον εἰς *-α* ἢ *-η*, ἢ μετασχηματίζεται κατὰ τὰ δευτερόκλιτα θέματα εἰς *-ο*· π. χ. *ἀγορα-νόμος*, *ὑδρια-φόρος*, *στειφανη-φόρος*, *χοη-φόρος*, *δεκατη-λόγος*, *λογχο-φόρος*, *μουσό-μαντις*, *ἡμερο-σκόπος*.

§ 470. Τὸ θέμα τῶν δευτεροκλιτῶν ὀνομάτων πρῶτον συνθετικὸν ὄν ἢ μένει ἀμετάβλητον ἢ μετασχηματίζεται κατὰ τὰ πρωτόκλιτα θέματα· π. χ. *λογο-γράφος*, *σιτο-φάγος*, *λαιμη-τόμος*, *θανατη-φόρος*, *θαλαμη-πόλος*.

ΣΗΜ. 1. Τὰ ἐκ τοῦ *γῆ* σύνθετα ἔχουσι πρῶτον συνθετικὸν πλὴν τοῦ *γῆ*, ἐξ οὗ *γῆ-πεδον*, *γῆ-γενής*, *γῆ-λοφος* κ.τ.λ. καὶ τὸ *γεω-*, ἐξ οὗ *γεω-μέτρης*, *γεω-γράφος*, *γεω-λόγος* κ.τ.λ.¹

¹ Τὸ *γεω-* προῆλθεν ἐκ τοῦ *γαῖα*, *γαᾶ*, κατ' ἀναλογίαν δὲ τῶν δευτεροκλιτῶν *γαῖο*, καὶ καθ' ὑπερβίβασμόν χρόνου *γεω*, κατὰ τὸ *νεω-κόρος* ἀντὶ τοῦ *ναοκόρος*, *λεω-φόρος* ἀντὶ τοῦ *λαο-φόρος* κ.τ.λ.

ΣΗΜ. 2. Τὸ -ο τινῶν τῶν εἰς -ο δευτεροκλίτων θεμάτων ἐξησθένησεν ἢ τοιαῦτα εἶναι τὰ ἔχοντα πρῶτον συνθετικὸν τὸ ἀργό-ς, καλλό-ς, χαλκό-ς, πο-ν, φοξό-ς, τόξο-ν· π. χ. ἀργί-πους, καλλι-κομος, χαλκί-οικος, γεισί-ος, φοξί-χειλος, Τοξι-κράτης¹. Τοῦ δὲ ἄρτιος λαμβάνεται ὡς πρῶτον συνθετικὸν τὸ ἀρτι-· π. χ. ἀρτι-μελής, ἀρτί-φρων.

§ 471. Τὸ θέμα τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων πρῶτον συνθετικὸν ἢ μένει ἀμετάβλητον ἢ μετασχηματίζεται συνήθως μὲν κατὰ τὰ δευτερόκλιτα, σπανιώτερον δὲ κατὰ τὰ πρωτόκλιτα.

§ 472. Α') Ἄφωνόληκτα θέματα.

1) Τὰ εἰς -μα (γεν. -ματος) ὀνόματα μετασχηματίζουσι τὸ θέμα τῶν εἰς μο-, ματο-, ματη- καὶ μα-· π. χ. σπερμο-λόγος, αἰμο-φής, αἰμο-χαρής, ἄρματο-πηγός, σωματο-ειδής.

ΣΗΜ. Τὰ λήγοντα εἰς μα- ἢ ματη- ὡς πρῶτα συνθετικά εἶναι ὀλίγα καὶ ἴσα ποιητικά· π. χ. ἄρμα-τροχίη, χειμά-ρρους, ὀνομά-κλυτος, αἱματη-φόρος.

2) Τὸ θέμα τοῦ ὕδαρ εἶναι ὕδατο- καὶ ὕδρο- ὡς πρῶτον συνθετικόν· π. χ. ὕδατο-τρεφής, ὕδατο-στεφής, ὕδρο-πότης, ὕδρο-φόρος.

3) Τὸ θέμα τοῦ φρέαρ ὡς πρῶτον συνθετικὸν εἶναι φρε-· π. χ. ἀντλης.

4) Τὸ θέμα τοῦ μέλι ὡς πρῶτον συνθετικὸν ἢ εἶναι καθαρὸν μελι-, ἢ μετασχηματίζεται κατὰ τὰ δευτερόκλιτα μελιτο-· π. χ. μελί-ρρυτος, μελί-φρων, μελιτο-πώλης, μελιτο-ειδής.

5) Τὸ θέμα τοῦ πᾶς ὡς πρῶτον συνθετικὸν εἶναι παν- ἢ παντο-· π. χ. παν-όπις, παμ-μέλας, παμ-ποίκιλος, παντό-μορφος, παντο-πός.

6) Τὰ εἰς δ- θέματα μετασχηματίζονται κατὰ τὰ δευτερόκλιτα πρωτόκλιτα προσλαμβάνοντα ο ἢ η· π. χ. παιδο-τρίβης, δαδοῦ-ς (δαδό-σοχος), λαμπαδη-φόρος, ἀσπιδη-φόρος.

ΣΗΜ. Πάντα τὰ λοιπὰ ἀφωνόληκτα θέματα μετασχηματίζονται κατὰ τὰ δευτερόκλιτα· π. χ. νυκτι-φύλαξ, γαλακτο-πότης, ὀρνιθο-θήρας, φλεβο-τόμος, βο-στιβής, φοινικό-πτερος, τριχο-ρρυής.

§ 473. Β') Ἡμιφωνόληκτα θέματα (ἐνρινόληκτα, ὑγρόληκτα καὶ ἄσ- καὶ εσ-).

1) Τὸ θέμα τῶν ἐνρινολήκτων ὀνομάτων πρῶτον συνθετικὸν ὄν ἢ

¹ Πάντα τὰ σύνθετα ταῦτα, πλὴν τοῦ χαλκί-οικος ὄντος Ἀττικῶς, εἶναι ἰσχυρὰ ἢ μεταγενέστερα.

ἀπαντᾷ καθαρὸν ἢ συνθέστερον μετασχηματίζεται κατὰ τὰ δευτερόκλιτα· π. χ. μελάγ-χολος, μελάμ-πεπλος, χηνο-βοσκός, λιμενο-φύλαξ, ἀγωνο-θέτης.

2) Τὰ ὑγρόληκτα θέματα πρῶτα συνθετικὰ ὄντα μετασχηματίζονται κατὰ τὰ δευτερόκλιτα, πλὴν τῶν θεμάτων πυρ- καὶ χερ- τοῦ πῦρ καὶ χεῖρ, ἅτινα συνήθως μένουσι καθαρὰ· π. χ. πατρο κτόνος, ἀνδρο-φόρος, θηρο-τρόφος, γαστρο-κνημιά, ἀερο-βάτης, πυρ-κατὰ, χερ-νιψ. Ἀλλὰ καὶ πυρι-φλεγής, χειρο-πληθής κ.τ.λ.

3) Τὰ εἰς εσ- θέματα πρῶτα συνθετικὰ ὄντα ἢ ἀπαντῶσι καθαρὰ ἢ μετασχηματίζονται κατὰ τὰ δευτερόκλιτα ἐξ ἀπατηλῆς ἀνάλογίης, τοῦ ἐν τῇ ληγούσῃ τῆς ὀνομαστικῆς ο θεωρηθέντος ὡς χαρᾶ κτῆρος· π. χ. τελεσ-φόρος, φασσ-φόρος, ψευδο-λόγος, τοιχο-ποιός, ξιφο-φόρος, σκυτο-τόμος. Οὕτω καὶ χειλό-φωνος.

4) Τὰ εἰς ασ- (ατ-) θέματα πρῶτα συνθετικὰ ὄντα ἢ ἀπαντῶσι καθαρὰ ἢ μετασχηματίζονται κατὰ τὰ δευτερόκλιτα, λαμβάνοντα μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ ασ- ἢ ἀμέσως εἰς τὸ τέλος τοῦ θέματος ατ-· π. χ. σελασ-φόρος, γερασ-φόρος, γηρο-βοσκός, κρεο-φάγος, κρεο-πώλης, τερατο-λόγος, κερατο-ειδής.

§ 474. Γ') Φωνηεντόληκτα θέματα.

Τὰ φωνηεντόληκτα θέματα πρῶτα συνθετικὰ ὄντα ἢ ἀπαντῶσι καθαρὰ ἢ μετασχηματίζονται κατὰ τὰ δευτερόκλιτα· π. χ. ἡδυ-επήρ, ταξι-αρχος, βου-κόλος, ναυ-μαχία, φυσιο-λόγος, μυο-κτόνος, ἰχθυο-φάγος.

ΣΗΜ. Τὸ ὄρεθς ὡς α' συνθετικὸν μετασχηματίζεται κατὰ τὰ Ἀττικὰ ὄρεω-κόμος.

§ 475. Τὸ τελικὸν φωνῆεν τοῦ πρώτου συνθετικοῦ ἀποβάλλεται ἂν τὸ δεύτερον συνθετικὸν ἄρχηται ἀπὸ φωνήεντος· π. χ. πυλ-αγύρας, ξεν-αγός, σωμ-ασκῶ, ψεύδ-ορκος.

ΣΗΜ. Δὲν ἀποβάλλεται τὸ τελικὸν φωνῆεν τοῦ πρώτου συνθετικοῦ, ἐν τῷ δευτέρῳ συνθετικῷ εἶχεν ἐν ἀρχῇ F· π. χ. ἀγαθοεργός (ἀγαθὸν Fεργός), θυμοειδής (θυμο-Fειδής). Ἐν τισὶ δέ, ἐπειδὴ τὸ F ἐπεσκοπῆσθαι γίνεται συναίρεσις· π. χ. δημοιοεργός (δημο-εργός), ξυλοεργός. Ὁμοίως καὶ ἂν δεύτερον συνθετικὸν εἶναι τὸ ἔχω· π. χ. ῥαβδοῦχος. Ἐνίοτε δὲ ὁ χαρακτήρ τοῦ πρώτου συνθετικοῦ ἀποβάλλεται· οἷον φιλ-εργος.

§ 476. Πολλάκις πρῶτον συνθετικὸν εἶναι πτώσις (νόθα σύνθετα)· π. χ. Νεά-πολις, Διός-κοροι, Ἑλλήσ-ποντος, δορί-κτητος, ναυσί-πόρος, νουν-εχής, ὄδοι-πόρος.

§ 477. Τὰ κλιτὰ ἀριθμητικὰ εἰς, δύο, τρεῖς, τέσσαρες πρῶτα συνθετικὰ ὄντα γίνονται μονο-, δι-, τρι-, τετρα- π. χ. μονο-σάν-κλος, δι-πους, τριε-τής, τετρα-πηχυσ.

§ 478. Τὰ ἄκλιτα ἀριθμητικὰ μέχρι τοῦ ἑκατὸν πρῶτα συνθετικὰ ὄντα μένουσιν ἀμετάβλητα π. χ. πεντέ-πους, ὀκτώ-πους, ἑκατόμ-πεδον. Τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ διακόσιοι (αι, α) καὶ ἐξῆς μετασχηματίζονται κατὰ τὰ δευτερόκλιτα εἰς ο' π. χ. χιλιο-τάλαντος, ἑκατόμ-μορφος.

ΣΗΜ. Τὸ ξξ καὶ ἑκατὸν πρῶτα συνθετικὰ ὄντα ἀπαντῶσι καὶ ἐκ-, ἑκατοντα- π. χ. ξξ-πους, ἐκ-μηνος, ἑκατόμ-πεδον, ἑκατοντα-πλάσιος. Τὸ πεντα-, ἕξα- καὶ ἑπτα- εἶναι μεταγενέστερα πλὴν τῶν πολλαπλασιαστικῶν καὶ τῶν ἀναλογικῶν.

2) Πρῶτον συνθετικὸν τὸ ῥηματικὸν θέμα

§ 479. Ἄν τὸ πρῶτον συνθετικὸν εἶναι ῥηματικὸν θέμα, τὸ δὲ ὑπερτερον ἄρχηται ἀπὸ φωνήεντος, τὸ θέμα τοῦ α' συνθετικοῦ λαμβάνεται ἢ γυμνὸν ἢ μετὰ σ' οἷον πει-θαρχῶ, ῥίψ-ασπις, ἐχ-έγγυος, κλέψ-ιππος.

§ 480. Ἄν τὸ πρῶτον συνθετικὸν εἶναι ῥηματικὸν θέμα, τὸ δὲ ὑπερτερον ἄρχηται ἀπὸ συμφώνου, τὸ θέμα τοῦ πρώτου συνθετικοῦ λαμβάνεται σι ἢ σο ἢ ε, ι, ο' οἷον λυσι-κομος, μιξο-βάμβαρος, ἀρχέ-κακος, ἄγγι-θέωρος, λιπο-τάκτης, δακέ-θυμος, λυσι-ποιος, ῥιψο-κίνδυνος.

3) Πρῶτον συνθετικὸν ἄκλιτον (νόθα σύνθετα)

α') Ἄκλιτον ἀχώριστον

§ 481. Ἄκλιτα ἀχώριστα ὡς πρῶτα συνθετικὰ τιθέμενα εἶναι 1) τὸ ἡμι- (ἡμισυς), 2) τὸ δυσ-, 3) τὸ νη-, 4) τὸ ἀν- τὸ στερητικὸν (ἀ- πρὸ συμφώνου), 5) τὸ ἀ- (ἀ-) τὸ ἀθροιστικόν, 6) τὸ ἀ- τὸ στερητικόν.

1) Τὸ ἡμι- φυλάττει τὸ ι καὶ πρὸ φωνήεντος οἷον ἡμι-έτης, ἡμι-οπιος.

2) Τὸ δυσ- σημαίνει δυσκολίαν ἢ κακότητα καὶ ἐναντιότητα οἷον δύσ-βατος, δύσ-μορφος, δυσ-μενής.

3) Τὸ νη- μεθ' ἐπομένου φωνήεντος συναιρεῖται, σημαίνει δὲ στένεια οἷον νωδὸς (νῆ ὁδοῦς), νῆεμος (νῆ ἄνεμος).

4) Τὸ στερητικὸν ἀν- τίθεται πρὸ φωνήεντος π. χ. ἀνί-κανος,

ἀν-άξιος. Πρὸ συμφώνου δὲ ἢ πρὸ λέξεως ἐχούσης ἐν ἀρχῇ *F* ἢ *σ* ἢ τίθεται τὸ *α*. π. χ. ἄ-παις, ἄ-όρατος (ἄ-Γόρατος), ἄ-οπλος (ἄ-σοπλος), ἄ-ωρος (ἄ-ἰωρος). Ἐνίοτε δὲ συναϊρεῖται μετὰ τοῦ ἐπομένου φωνήεντος· οἷον ἄκων (ἄ-έκων), ἄθλος (ἄ-εθλος).

5) Τὸ ἀθροιστικὸν *α*- σημαίνει τὸ ὁμοῦ· ὡς ἄ-γάστωρ (ὁμογάστριος), ἄ-δελφός (ὁ ἐκ τῆς αὐτῆς δελφύος). Κατ' ἀρχὰς ἔδασυνετο· οἷον ἄ-πας, ἄ-πλοῦς· βραδύτερον δ' ὁμως ἐψιλώθη.

6) Τὸ ἐπιτατικὸν *α*- σημαίνει τὸ ἄγαν· οἷον ἄ-τενῆς (ἄγαν τεταμένος).

β') Ἄκλιτον καὶ καθ' ἑαυτὸ τιθέμενον

§ 482. Ἄκλιτα καὶ καθ' ἑαυτὰ τιθέμενα ὡς πρῶτα συνθετικὰ εἶναι αἱ προθέσεις καὶ τὰ ἐπιρρήματα. Ταῦτα ἐν τῇ συνθέσει οὐδέμιαν πλὴν τῶν φθογγολογικῶν πάσχουσι μεταβολήν· οἷον ἐκ-βάλλω, σύμ-βουλος, εὖ-νους, ἀεί-μνηστος.

ΣΗΜ. Τὸ *ν* τοῦ πάλιν πρὸ τοῦ *ξ* καὶ τοῦ *σ* δὲν ἀποβάλλεται· ὡς παλιν-ξάϊα, παλιν-στρεπτος. Ἐν τῷ ὑπερ-ή-φανος καὶ ἐπ-ή-βολος μετὰ τῶν δύο συνθετικῶν ἐπενθίζεται *η*. Τὸ δὲ ὀπισθεν καὶ τὸ δίχα μετασχηματίζονται κατὰ τὸ δευτερόκλιτα εἰς ὀπισθο-, δίχο-· π. χ. ὀπισθό-τονος, δίχο-βουλος.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΣΥΝΘΕΤΙΚΟΝ

§ 483. Τὸ δεῦτερον συνθετικὸν εἶναι: 1) οὐσιαστικόν, 2) ἐπίθετον, 3) ῥῆμα, 4) ἄκλιτον.

§ 484. Τὸ δεῦτερον συνθετικὸν ἢ μένει ἀμετάβλητον ἐν τῇ συνθέσει ἢ μεταβάλλεται.

α') Δεῦτερον συνθετικὸν τὸ ἐπίθετον καὶ τὸ ἄκλιτον

§ 485. Τὸ ἐπίθετον καὶ τὸ ἄκλιτον δεῦτερον συνθετικὸν ὃν μένει ἀμετάβλητον· π. χ. εὖ-πιστος, φιλό-σοφος, ἄ-παίδευτος, φιλ-αλήθης, ἐκ-παλαι, σύν-αμα, ὑπερ-άγαν.

β') Δεῦτερον συνθετικὸν τὸ οὐσιαστικόν

§ 486. Ἄν τὸ δεῦτερον συνθετικὸν εἶναι οὐσιαστικόν, τὸ ὅλον σύνθετον ἢ μένει οὐσιαστικόν ἢ γίνεταί· ἐπίθετον· π. χ. ζωό-φυτοι, φιλό-πατρις.

§ 487. *Αν τὸ ὅλον σύνθετον μένη οὐσιαστικόν, δὲν μεταβάλλεται ἢ κατάληξις αὐτοῦ· π. χ. ζωό-φυτον, τραγ-έλαφος, ἡμί-ονος, ἕφο-μάχαιρα. Ἐξαιροῦνται τὰ εἰς -σις, ἅτινα μεταβάλλονται εἰς -σια· π. χ. ἀκολασία, ἀκρασία κ.τ.λ.

ΣΗΜ. Καὶ τὰ εἰς -σις δὲν μεταβάλλονται, ἂν πρῶτον συνθετικὸν αὐτῶν εἶναι πρόθεσις ἢ τὸ αὐτὸς· π. χ. διά-γνωσις, αὐτο-συνείδησις (αὐτὴ ἢ συνείδησις, αὐτόχρημα συνείδησις).

§ 488. *Αν τὸ ὅλον σύνθετον γίνηται ἐπίθετον, τὸ οὐσιαστικὸν τοῦ δευτέρου συνθετικοῦ ἢ μένει ἀμετάβλητον, ὡς ἄπαις, μακροῦ χειρ, κακοδαίμων, φιλόπατρις, ἢ μεταβάλλεται ὡς ἐξῆς·

α') τὰ πρωτόκλιτα μεταβάλλονται εἰς -ος ἢ -ιος καὶ τινὰ εἰς -ης· οἷον φιλό-μουσος, εὖ-ζωνος, ἐπι-τίμιος, ἀρχι-δίκης·

β') τῶν τριτοκλίτων τὰ εἰς -ος (θ. εσ-) μεταβάλλονται εἰς -ης· οἷον εὖ-μήκης, ἀ-γενής· τὰ εἰς -μα μεταβάλλονται εἰς -μων· οἷον εὖ-σχήμων, ἀ-πράγμων. Τὰ λοιπὰ λαμβάνουσι τὴν κατάληξιν -ος· οἷον πολυ-σαρκος, ἄ-τριχος, διά-πυρος.

ΣΗΜ. 1. Τινὰ τῶν μὲν εἰς -ος μένουσιν ἀμετάβλητα τὴν κατάληξιν καὶ γίνονται δευτερόκλιτα· π. χ. ἄ-κυρος, παχύ-χειλος· τῶν δὲ εἰς -μα λαμβάνουσι τὴν κατάληξιν -ος· π. χ. ἀ-χρώματος, ἀ-σώματος, φιλο-χρήματος, γλαυκ-όματος, ὄμ-αιμος.

ΣΗΜ. 2. Τὸ φρήν δευτερικὸν ὄν λήγει εἰς -ων, τὸ δὲ πατήρ, μήτηρ καὶ γαστήρ λήγει εἰς ὠρ· π. χ. ἄ-φρων, ἀ-πάτωρ, φιλο-μήτωρ, προ-γάστωρ.

ΣΗΜ. 3. Τὸ πατήρ, μήτηρ καὶ γαστήρ, ἂν πρῶτον συνθετικὸν εἶναι τὸ ἴδιόν, λαμβάνουσι τὴν κατάληξιν -ιος· ὄμο-πάτριος, ὄμο-μήτριος, ὄμο-γάστριος.

ΣΗΜ. 4. Τὰ ἐκ τοῦ γῆ, γῆρας, κρέας καὶ κᾶς σύνθετα λήγουσιν εἰς -ως (Ἀττικά)· π. χ. εὐγεως, ἀγήρωσ, ἡδύκρεως, περινεως.

ΣΗΜ. 5. Τὰ ἐπίθετα καὶ τὰ κύρια, ὧν β' συνθετικὸν εἶναι τὸ πόλις, κλί-νεται κατὰ τὰ ἔχοντα χαρακτηρὰ δ' οἷον φιλόπολις φιλοπέλιδος, Εὐπολις Εὐπόλιδος.

γ') Δεύτερον συνθετικὸν τὸ ῥῆμα ἢ τὸ ῥηματ. θέμα

§ 489. *Αν τὸ δεύτερον συνθετικὸν εἶναι ῥῆμα, τὸ δὲ πρῶτον πρόθεσις, τὸ ὅλον σύνθετον δὲν μεταβάλλεται· οἷον κατα-βάλλω, προσ-πίπτω, ἐξ-έροχομαι.

§ 490. *Αν τὸ δεύτερον συνθετικὸν εἶναι ῥηματικὸν θέμα, τὸ δὲ πρῶτον οἰονδήποτε μέρος λόγου (πλὴν προθέσεως), τὸ ὅλον σύνθετον γίνεται ὄνομα, λαμβάνει δὲ τὰς ἐξῆς καταλήξεις·

1) τὴν -ο-ς, -α-ς, -η-ς (γεν. -ου)· π. χ. ἵππο-τρόφος, ὄρνιθος, θήρας, γεω-μέτρης· 2) τὴν -ης (γεν. -ους)· ὡς εὐ-σεβής, ἀ-μαθής· 3) τὴν -τος· ὡς ἄ-πρακτος, ἄ-ρρητος· 4) τὴν -της, -τωρ· ὡς εὐ-εργέτης, παιδ-ολέτωρ· 5) τὴν ς· ὡς νομο-φύλαξ, κατῶ-βλεψ, ἀ-γνώστως.

ΔΙΠΛΟΣΥΝΘΕΤΑ

§ 491. Διπλοσύνθετα λέγονται τὰ σύνθετα, ὧν τὸ ἕτερον συνθετικὸν εἶναι σύνθετον· π. χ. ἀ-σύμ-φορος, φιλ-α-λήθης, ἀ-κατά-βλητος, ἀ-πειρό-κακος, εὐ-πρόσ-οδος, ἀ-θυρό-στομος.

ΓΕΝΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

§ 492. Τοῦ δευτέρου συνθετικοῦ τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν α, ε, ο ἐκτείνεται συνήθως τὸ μὲν α καὶ ε εἰς η, τὸ δὲ ο εἰς ω· οἷον στρα-τηγός (στρατὸς ἄγω), ἀν-ήκεστος (ἀν ἀκούμαι), δυσ-ήλατος (δυσ-ελεύων), φιλ-ήρετος (φιλῶ ἔρετος), τυμβ-ωρύχος (τύμβος ὀρύσσω), συν-ώνυμος (σὺν ὄνυμα). Ἄλλὰ πνλ-αγόρας, σκευ-αγωγός.

ΣΗΜ. 1. Δὲν ἐκτείνεται τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν τῶν λέξεων, ὅσαι εἶχον ἢ σ ἐν ἀρχῇ· οἷον ὀρθο-επής, ἡνι-οχος.

ΣΗΜ. 2. Τοῦ λοχ-ᾶγός, ξεν-ᾶγός, οὐρ-ᾶγός (ἄγω) καὶ ναυ-ᾶγός (ἴα-γνυμι) τὸ ἄ ἐκτείνεται εἰς ᾠ.

ΣΗΜ. 3. Ὡς δεῦτερον συνθετικὸν τοῦ ὄνομα λαμβάνεται ὁ Αἰολικὸς τύπος ὄνυμα· οἷον ἐπ-ώνυμος (ἐπὶ ὄνυμα).

§ 493. Ἄν τὸ πρῶτον συνθετικὸν λήγῃ εἰς βραχὺ φωνῆεν, τὸ δὲ δεῦτερον ἀρχῆται ἀπὸ ρ, τὸ ρ διπλασιάζεται· οἷον ἀπό-ρρητος, ἐπί-ρρημα.

ΣΗΜ. Ἄν δεῦτερον συνθετικὸν εἶναι τὸ ὄροφος καὶ ὄλεθρος, τὸ ἀρκτικὸν α, ἂν ἢ προηγουμένη συλλαβὴ εἶναι βραχεῖα, ἐκτείνεται εἰς ω, ἂν δὲ εἶναι φύσει ἢ θέσει μακρά, δὲν ἐκτείνεται· π. χ. μονόροφος, διώροφος, παναλεθρία, ὑπόροφος, αὐτόροφος, χρυσόροφος, κυπαρισσόροφος, ψυχόλεθρος.

ΠΑΡΑΣΥΝΘΕΤΑ

§ 494. Παρασύνθετα λέγονται αἱ λέξεις αἱ γινόμεναι ἐκ συνθέτων λέξεων· οἷον ἵπποτροφία, ἵπποτροφῶ (ἵπποτρόφος), εὐτυχία, εὐτυχῶ (εὐτυχής), προφητεύω (προφήτης).

§ 495. Ἐνίοτε γίνονται παρασύνθετα ἀμέσως ἐξ ἀπλῶν λέξεων,

δὲν ὑπάρχει σύνθετον· π. χ. *νουθεσία*, *νουθετώ* (ἐκ τοῦ νοῦς
 ἡγημι), *καλοκαγαθία* (καλὸς κάγαθος), *ἀρεοπαγίτης* ("Ἄρειος πάγος).
 § 496. Τὰ παρασύνθετα τὰ γινόμενα ἐξ ἐπιθέτων, ὧν τὸ πρῶτον
 συνθετικὸν εἶναι πᾶν μέρος λόγου πλὴν προθέσεως, τὰ μὲν ῥήματα
 ἄγουσιν εἰς ἑω-ῶ οἷον *ἵπποτροφῶ* (ἵπποτρόφος), *εὐτυχῶ* (εὐτυχής).
 τὰ δὲ οὐσιαστικά ἄγουσιν εἰς ἰά π. χ. *ἵπποτροφία*, *εὐτυχία*. Ἄλλ'
 ἑνατομή οὐχὶ ἀνατομία.

ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΣΥΝΘΕΤΩΝ

§ 497. Τῶν συνθέτων τὸ μὲν ἓν μέρος σημαίνει τὴν κυρίαν ἔννοιαν,
 τὸ δὲ ἄλλο προσδιορίζει αὐτήν.

§ 498. Τὰ σύνθετα κατὰ τὴν σημασίαν εἶναι *προσδιοριστικά*,
κατηχητικά καὶ *ἀντικειμενικά*.

§ 499. Προσδιοριστικά λέγονται τὰ σύνθετα, ὧν τὸ πρῶτον μέρος
 προσδιορίζει τὸ δεύτερον ἐπιθετικῶς ἢ ἐπιρρηματικῶς· π. χ. *καχεξία*,
κακὴ ἐξις), *μεσημβρία* (μέση ἡμέρα), *ὀμόδουλος* (ὀμοῦ δουλεύων),
ὀψίγονος, (ὀψὲ γενόμενος).

§ 500. Κτητικὰ λέγονται τὰ σύνθετα, ἅτινα περιφράζονται διὰ
 τῆς μετοχῆς ἔχων ἢ ἄλλης μετοχῆς, καὶ τὸ μὲν δεύτερον συνθετικὸν
 εἶναι ἀντικείμενον αὐτῆς, τὸ δὲ πρῶτον διορισμὸς τοῦ δευτέρου· π. χ.
ἀργυροτόξος (ὁ ἔχων ἀργυροῦν τόξον), *μακρο-αύχην* (ὁ μακρὸν
 αὐχένα ἔχων), *αὐτό-χειρ* (ὁ τῆ αὐτοῦ χειρὶ χρώμενος).

§ 501. Ἀντικειμενικά λέγονται τὰ σύνθετα, ὧν τὸ πρῶτον προσ-
 διορίζει τὸ δεύτερον ἢ τὰνάπαλιν. Τὸ ἕτερον τῶν συνθετικῶν μερῶν
 ἐν τῇ περιφράσει ἐκφέρεται διὰ πλαγίας πτώσεως μετὰ προθέσεως ἢ
 ἄνευ προθέσεως· π. χ. *φιλότιμος* (ὁ φιλῶν τὴν τιμὴν), *γεωλόγος*
 (ὁ λέγων περὶ τῆς γῆς), *θεοφιλῆς* (ὁ ὑπὸ τοῦ θεοῦ φιλούμενος).

§ 502. Τὰ σύνθετα, ὧν τὸ πρῶτον συνθετικὸν εἶναι ῥῆμα, ἔχουσι
 συνήθως ἐνεργητικὴν διάθεσιν· π. χ. *φιλόλογος* (ὁ φιλῶν τοὺς
 λόγους), *φιλόμουσος* (ὁ φιλῶν τὰς μούσας), *ρίψασπις* (ὁ ρίψας
 τὴν ἀσπίδα).

§ 503. Τὰ σύνθετα, ὧν τὸ δεύτερον συνθετικὸν εἶναι ῥῆμα, ἄλλα
 ἔχουσι ἐνεργητικὴν διάθεσιν καὶ ἄλλα παθητικὴν· π. χ. *ζωγράφος*
 (ὁ γράφων ζῶα), *δημαγωγός* (ὁ ἄγων τὸν δῆμον), *θεοφιλῆς*
 (ὁ φιλούμενος ὑπὸ τοῦ θεοῦ), *πυρρίκαυτος* (ὁ πυρὶ κεκαυμένος).

ΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΣΥΝΘΕΤΩΝ

§ 504. Τὰ σύνθετα αναβιβάζουσι συνήθως τὸν τόνον, ἂν μὴ κωλύῃ ἢ λήγουσα, ἀλλ' οὐχὶ πέραν τῆς τελευταίας συλλαβῆς τοῦ πρώτου συνθετικοῦ· π. χ. ἄ-μουσος, φιλό-τιμος, εὐθύ-φρον (ᾧ εὐθύφρον). Ἐξαιρεῖται τὸ ἀδελφός, ἀτραπός, [βουλυτός] ἐναντίος.

§ 505. Τὰ ἐκ προθέσεων παρασύνθετα ῥηματικά εἰς -α, -η, -εύς, -μος, -τήρ, -τής, -τέος φυλάττουσι τὸν τόνον ὅπου καὶ τὰ ἀπλά· π. χ. δια-φθορά, συμ-βουλή, ἐν-τομεύς, σὺλ-λογισμός, ἐπι-καμπτήρ, συμ-μαθητής, ἐξ-ευρετέος. Ἐξαιροῦνται τὰ ἐκ τοῦ δέω (ᾧ) σύνθετα οἷον σὺν-δεσμός.

§ 506. Τὰ εἰς -ης σύνθετα τριτόκλιτα τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγουμένης· π. χ. εὐ-γενής, εὐ-τυχής, ἀ-σαφής. Ἐξαιροῦνται τονιζόμενα ἐπὶ τῆς παραληγούσης τὰ εἰς -άντης, -άρκης, -ήθης, -ήκης, -ήρης, -κήτης, -ώδης, -ώλης, -ώρης, -ώκης καὶ -μεγέθης, τὰ διπλοσύνθετα καὶ τὰ κύρια· οἷον ἀν-άντης, αὐτ-άρκης, εὐ-ήθης, [τανα-ήκης], τρι-ήρης, [μεγα-κήτης], εὐ-ώδης, ἐξ-ώλης, νε-ώρης, ποδ-ώκης, εὐ-μεγέθης, φιλ-αλήθης, Ἀντι-σθένης.

ΣΗΜ. 1. Τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ ἔτος διαφοροῦνται· οἷον τεσσαρακονταετής, τεσσαρακονταετής (καὶ τεσσαρακοντούτης).

ΣΗΜ. 2. Τὰ εἰς -πετής τριτόκλιτα τὰ ἔχοντα δεύτερον συνθετικὸν τὸ θέμα τοῦ πίπτω ὀξύνονται· π. χ. γονυπετής, προπετής. Τὰ δὲ ἔχοντα δεύτερον συνθετικὸν τὸ θέμα τοῦ πέτομαι πρῶτόκλιτα παροξύνονται· ὡς οὐρανο-πέτης, ἄνω-πέτης.

§ 507. Τὰ εἰς -ης (ἦτος) ὀξύνονται· οἷον προ-βλής, ἡμι-θνής.

§ 508. Τὰ εἰς -ος σύνθετα, ὧν τὸ δεύτερον συνθετικὸν εἶναι ῥῆμα, τὰ ἔχοντα τὴν παραλήγουσαν βραχεῖαν, τὰ μὲν ἔχοντα ἐνεργητικὴν διάθεσιν παροξύνονται· οἷον λιθο-βόλος, λυκο-κτόνος· τὰ δ' ἔχοντα παθητικὴν διάθεσιν προπαροξύνονται· οἷον πατρό-κτονος (ὁ ὑπὸ τοῦ πατρός φονευθείς), λιθό-βολος (ὁ λίθῳ βληθείς). Τὰ δ' ἔχοντα τὴν παραλήγουσαν φύσει ἢ θέσει μακρὰν ὀξύνονται· οἷον ναυ-πηγός, ψυχο-πομπός.

Ἐξαιροῦνται 1) τὰ διπλοσύνθετα· π. χ. συ-στράτ-ηγός· 2) τὸ πανοῦργος, τὸ κακοῦργος καὶ τὸ ἱερόσυλος· 3) τὰ ἔχοντα ῥῆμα

μετέθετον δεύτερον συνθετικόν· ὡς εὐθύ-πορος, ἰσό-ροπος· 4) τὰ ἐκ μορίων σύνθετα· ὡς εὖ-τοκος, πάμ-φορος· 5) τὰ ἐκ τοῦ ἀκούου καὶ ἄρχω σύνθετα· ὡς φιλ-ήκοος, ἵππ-αρχος.

ΣΗΜ. 1. Τὰ λήγοντα εἰς -πλήξ, -ρώξ, -τρώξ, -σφάξ, -βρώξ, -γνώξ, -πάξ, -τρώξ καὶ -στρώξ πάντα ὀξύνονται· οἷον παραπλήξ, ἀπο-ρρώξ, ἀπο-σφάξ, ἡμι-βρώξ κ.τ.λ.

ΣΗΜ. 2. Τὰ εἰς ψ λήγοντα ῥηματικά τονίζονται ἐπὶ τῆς παραληγούσης· οἷον χέρ-νιψ, κατῶ-βλεψ κ.τ.λ.

ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ ΗΜΑΡΤΗΜΕΝΟΥ

Εἰς τὸ τέλος τῆς 2ας σημειώσεως τῆς § 241 πρὸ τῆς φράσεως ἐπιτι τοῦ τριῶς προσθετέον τὸν σύνδεσμον καί.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

'Ορισμός και διαίρεσις. Μέρος Α'. Τμήμα Α'. Κεφάλ. Α'.	9
Γράμματα και διαίρεσις αὐτῶν	11
Δίφθογγοι	12
Πνεύματα	13
Χασμωδία· ἑκθλιψίς	14
'Αφαίρεσις. Συναίρεσις	15
Κρᾶσις	16
Εὐφωνικά σύμφωνα	17
'Η ἑκτασις. 'Η ἀναπληρωματικὴ ἔκτασις. 'Η τροπή . . .	18
'Η συγκοπὴ τοῦ ε. 'Η μετάθεσις. 'Ο ὑπερβιβασμὸς χρόνου.	19
'Αφωνα πρὸ τοῦ σ	20
'Αφωνα πρὸ ἐνρίνων. 'Αφωνα πρὸ ἀφωνων. 'Τὸ σ	21
'Τὸ ν. Αἱ πλοκαὶ νσ, μσ καὶ σν, σμ	22
'Τὸ τ. 'Τὸ διπλοῦν σ καὶ τ. Τελικά σύμφωνα	23
Περὶ τῶν δασεῶν. 'Τὸ δίγαμμα F. 'Ο συμφωνοειδὴς φθόγ- γος j.	24
Συλλαβή. Συλλαβισμὸς	25
Περὶ τόνων καὶ τονισμοῦ τῶν συλλαβῶν	26
Γενικοὶ κανόνες περὶ τοῦ τονισμοῦ	27
'Ατονοὶ ἢ προκλιτικαὶ λέξεις. Λέξεις ἐγκλιτικαὶ	29
Σημεῖα στίξεως καὶ ἄλλα γραπτὰ σημεῖα	30
'Τὰ μέρη τοῦ λόγου	31
Περὶ τῶν πτωτικῶν γενικῶς. Διαίρεσις τῶν οὐσιαστικῶν . .	32
Γένος. 'Αριθμὸς. Πτώσις	33
Κλίσις. Μέρη τῶν πτωτικῶν	34
Κλίσις τοῦ ἄρθρου	35
Πρώτη κλίσις. 'Ασυναίρετα	37
Περὶ τῶν πτώσεων. Περὶ τῆς ποσότητος τῆς ληγούσης . .	38
Περὶ τοῦ τονισμοῦ. Συνηρημένα	38

	Σελ.
Δευτέρα κλίσις	40
Ἀττική δευτέρα κλίσις	43
Τρίτη κλίσις	44
Οὐρανισκοφωνόληκτα καὶ χειλοφωνόληκτα	45
Ὀδοντοφωνόληκτα	46
Τὰ ἔχοντα θέμα λῆγον εἰς ντ	48
Ἐγρινόληκτα	51
Υγρόληκτα	54
Σιγμόληκτα	56
Φωνηεντόληκτα	58
Τονισμὸς τῶν τριτοκλίτων	62
Ἀνώμαλα οὐσιαστικά. Πλεονάζοντα	63
Διπλογενῆ. Διπλογενῆ ἅμα καὶ ἑτερόκλιτα. Ἐτερόκλιτα ἐν πᾶσι τοῖς τύποις. Ἐτερόκλιτα ἐν τισὶ τύποις	64
Μεταπλαστά	65
Ἰδιόκλιτα. Ἐλλειπτικά	66
Περὶ τῶν ἐπιθέτων ἰδίᾳ καὶ περὶ τῶν μετοχῶν ὡς ἐπιθέτων. Τρικατάληκτα	67
Δικατάληκτα	69
Μονοκατάληκτα. Ἀνώμαλα καὶ ἑλλειπτικά ἐπίθετα	70
Παράθεσις τῶν ἐπιθέτων	71
Παραθετικά ἐπιρρήματα	74
Περὶ τῶν ἀριθμητικῶν. Ἀπόλυτα καὶ τακτικά	75
Χρονικά. Πολλαπλασιαστικά. Ἀναλογικά. Διανεμητικά	79
Οὐσιαστικά. Ἐπιρρήματα. Ἀντωνυμία. Προσωπικά	80
Ἀντιδιασταλτικὴ ἢ ἐπαναληπτικὴ. Αὐτοπαθεῖς	81
Ἀλληλοπαθῆς	82
Κτητικά. Ἐρωτηματικά	83
Ἀόριστοι	84
Δεικτικά	85
Ἀναφορικά	86
Συσχετικά ἢ ἀνταποδοτικά ἀντωνυμίαι	87
Ἀνταποδοτικά ἐπιρρήματα	88
Περὶ τοῦ ῥήματος. Φωνή	89
Διάθεσις. Συζυγία. Ἐγκλίσις	90

Χρόνος. Ἀριθμός. Πρόσωπον. Αὐξήσεις	91
Αὐξήσεις τῶν συνθέτων καὶ τῶν ἐκ προθέσεων παρασυνθέτων ῥημάτων	93
Ἀναδιπλασιασμός	94
Ἀττικός ἀναδιπλασιασμός	95
Ῥηματικὸν καὶ χρονικὸν θέμα	96
Θεματικὰ φωνήεντα	97
Ἑγγλιτικὰ φωνήεντα. Προσωπικαὶ καταλήξεις	98
Παραδείγματα τῶν εἰς ω βαρυτόνων. Ἐνεργητικὴ φωνή	102
Μέση φωνή	104
Παράδειγμα τοῦ συνηρημένου μέλλοντος τῆς ἐνεργ. καὶ τῆς μέσης φωνῆς καὶ τοῦ παθ. μέλλοντος θ'	106
Παράδειγμα τοῦ ἐνεργητικοῦ, τοῦ μέσου καὶ τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου θ'	107
Παραδείγματα τοῦ παρακ. καὶ τοῦ ὑπερσ. τῆς μέσης φωνῆς τῶν ἀφωολήκτων, τῶν ἐνρινολήκτων καὶ τῶν ὑγρο- λήκτων ῥημάτων	108
Περὶ τῶν συνηρημένων	109
Παραδείγματα τῶν συνηρημένων. Α' τάξις τῶν συνηρημένων	110
Β' τάξις τῶν συνηρημένων	112
Γ' τάξις τῶν συνηρημένων	114
Ἐνεστῶς καὶ παρατατικὸς τῆς ἐνεργητικῆς καὶ τῆς μέσης φωνῆς τῶν εἰς ω ῥημάτων	117
Α' Περὶ τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ τῶν πρωτο- τύπων	118
Β' Περὶ τοῦ ἐνεστ. καὶ τοῦ παρατατ. τῶν παραγώγων. Μέλ- λων καὶ ἀόρ. α' τῆς ἐνεργ. καὶ τῆς μέσης φωνῆς	121
Συνηρημένος καὶ Δωρικὸς μέλλων. Ἐνεργητικὸς καὶ μέσος ἀόρ. θ'	123
Ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος	124
Παρακείμ. καὶ ὑπερσυντέλικος τῆς μέσης φωνῆς	125
Παθητικὸς ἀορίστος θ' καὶ α'	126
Παθητικὸς μέλλων θ' καὶ α'	127
Τετελεσμένος μέλλων. Περὶ τοῦ χαρακτηῖρος τῶν φωνηεντο- λήκτων	128

	Σελ.
1 συζυγία τῶν εἰς -μι ἰδίᾳ	130
2 Παράδειγματα τῶν εἰς -μι φωνηεντολήκτων	131
3 Παράδειγμα τῶν εἰς -μι συμφωνολήκτων	136
4 συνθετῶς καὶ παρατατ. τῆς ἐνεργητικῆς καὶ τῆς μέσης φωνῆς τῶν εἰς -μι ῥημάτων	137
5 ἄλλοι χρόνοι τῶν εἰς -μι	139
6 ἐμί, εἶμι, φημί, ἡμί, κάθημαι, κεῖμαι, χρέη	142
7 ἰονισμὸς τοῦ ῥήματος	146
8 ὑποθέσεις. Ἐπιρρήματα	147
9 ὑνδεδμοί. Ἐπιφωνήματα	149
10 κατάλογος ῥημάτων. Α' Ῥήματα ἀνώμαλα	150
11 ἑλλειπτικά ῥήματα	159
12 Χρόνοι ἀνώμαλοι κατὰ σημασίαν. Μέσος μέλλων μετ' ἐνεργητικῆς σημασίας	161
13 Μέσος μέλλων μετὰ παθητικῆς σημασίας. Μέσα ἀποθε- τικά. Παθητικά ἀποθετικά	162
14 Παθητικὸς ἀόριστος μετὰ μέσης σημασίας. Παθητικὸς μέλ- λων καὶ ἀόριστος μετὰ μέσης σημασίας	163
15 Ἑτυμολογικόν. Α' Σχηματισμὸς ἀπλῶν λέξεων. Α' 'Ονομάτων. Α') Οὐσιαστικά	164
16 Οὐσιαστικά ἐκ ῥηματικῶν θεμάτων	165
17 Οὐσιαστικά ἐξ ἐπιθετικῶν θεμάτων	167
18 Οὐσιαστικά ἐκ θεμάτων τῶν οὐσιαστικῶν. Ὑποκοριστικά. Μεγεθυντικά	168
19 Πατρωνυμικά καὶ μητρωνυμικά. Γονεωνυμικά	169
20 Περιεκτικά. Ἐθνικά. Β') Ἐπίθετα	170
21 Β' Ῥημάτων. Ῥήματα ἐξ ὀνοματικῶν θεμάτων	172
22 Ῥήματα ἐκ ῥηματικῶν θεμάτων	173
23 Ῥήματα ἐξ ἐπιρρημάτων καὶ ἐπιφωνημάτων. Γ' Ἐπιρρημά- των. Τοπικά ἐπιρρήματα	174
24 Τοπικά ἐπιρρήματα. Ποσοτικά ἐπιρρήματα. Β' Περὶ συν- θέσεως	175
25 Πρῶτον συνθετικόν. Πρῶτον συνθετικὸν τὸ ὀνοματικὸν θέμα	176
26 Πρῶτον συνθετικὸν τὸ ῥηματικὸν θέμα. Πρῶτον συνθετικὸν ἄκλιτον. Ἄκλιτον ἀχώριστον	179

Ἄκλιτον καὶ καθ' ἑαυτὸ τιθέμενον. Δεύτερον συνθετικόν. Δεύτερον συνθετικὸν τὸ ἐπίθετον καὶ τὸ ἄκλιτον. Δεύτερον συνθετικὸν τὸ οὐσιαστικόν	180
Δεύτερον συνθετικὸν τὸ ῥῆμα ἢ τὸ ῥηματικὸν θέμα	181
Διπλοσύνθετα. Παρασύνθετα	182
Σημασία τῶν συνθέτων	183
Τονισμὸς τῶν συνθέτων	184

Handwritten Greek characters and symbols scattered across the page, including letters like alpha, beta, gamma, delta, epsilon, zeta, eta, theta, iota, kappa, lambda, mu, nu, xi, omicron, pi, rho, sigma, tau, upsilon, phi, chi, psi, omega, and various mathematical symbols like pi, infinity, and a large integral symbol.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Εκ του Τυπογραφείου της Εστίας

Κ. ΜΑΪΣΝΕΡ ΚΑΙ Ν. ΚΑΡΓΑΔΟΥΡΗ

1900—2547

